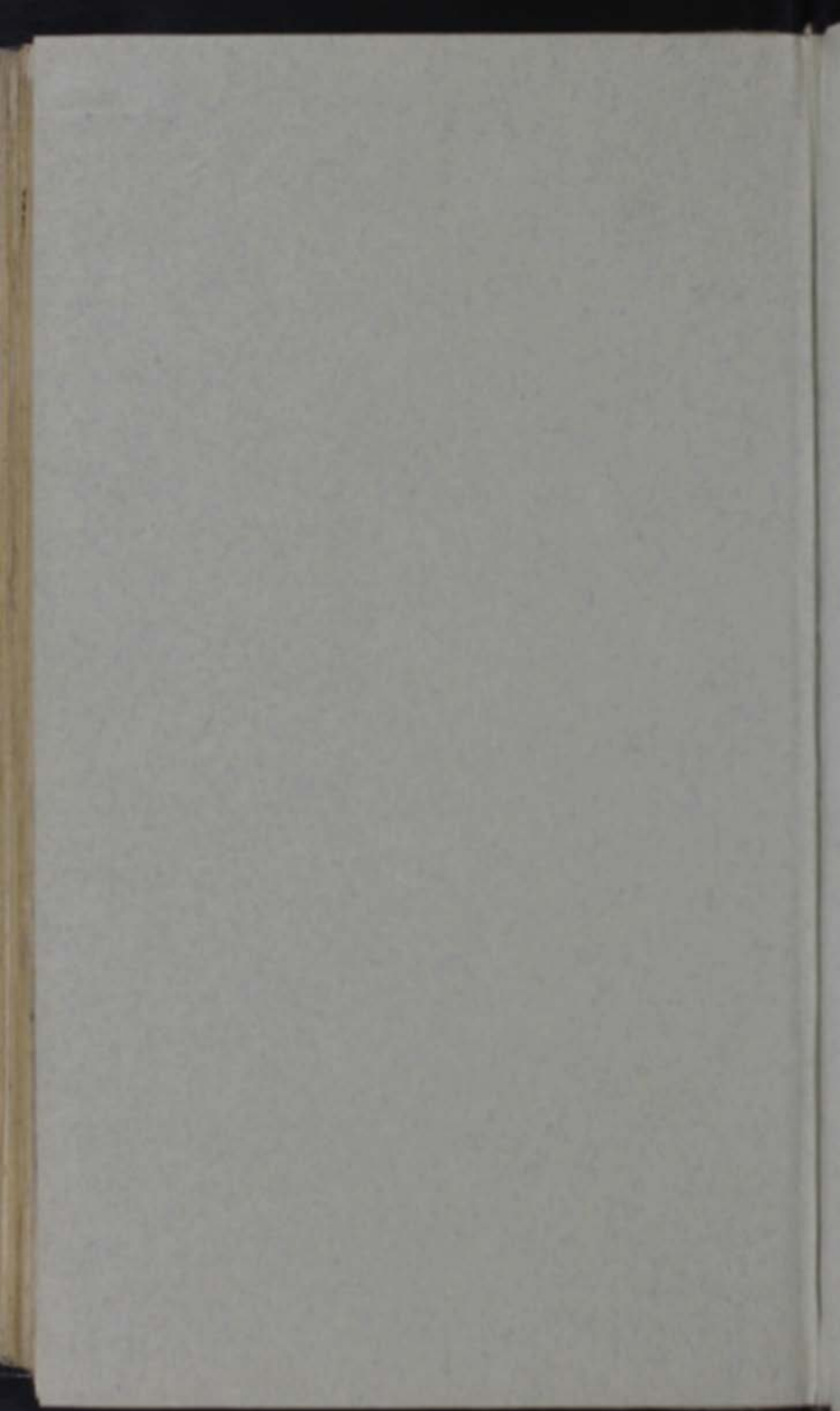
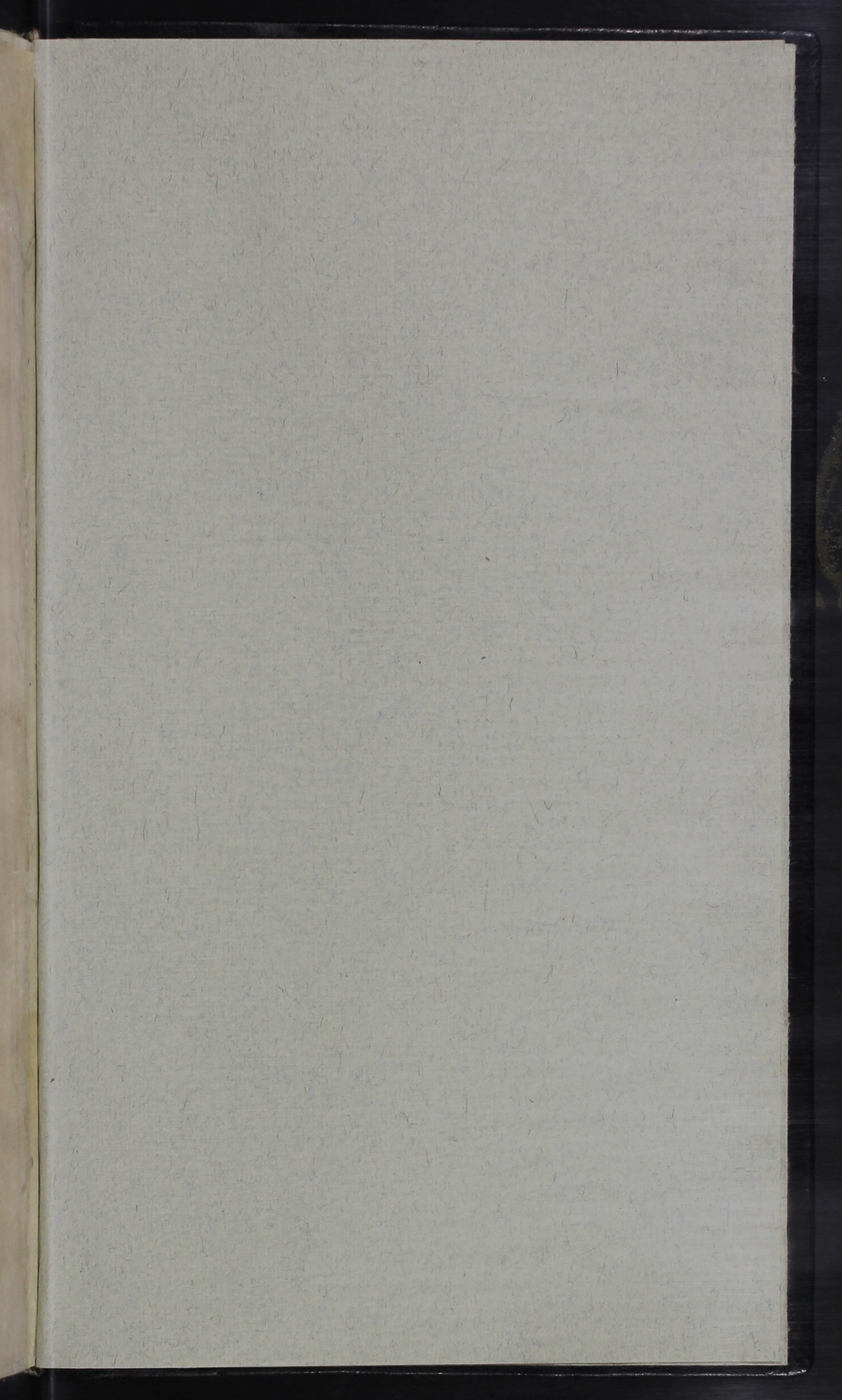

Digitized by the Library and Information
Centre of the Hungarian Academy of
Sciences

Perzsa

O. 60.

0.60. FELSA

Perzsa O. 60.

طریقہ ۱۱۰۹

A Gift from His Excellency Amir ul
Amrah M^r: M^r: Cap: Genl: of all
His Highness's Kavak to allajah
James ~~the~~ Job Pulman

Forsyth D. 60

1100 1/2

A copy of the ...
...
...
...

کتب طوطی نامه

طوطی
توسط نامه فارس
مای خرد بر سر کار در سنه ۱۱۸۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ساجات کھڑت زراق السعات فی غمہ کہ زراق و خوش
و طیبور لعم اوت و خالق طلعت و نور حکم صم او تو اولد
غن صفاتہ المسدین و تشره من سماة المسکن خدایا
ال دل ذوق دل به جمع طالب باز اشوق دل به ولم
را ابر رحمت خازنه کردان ولم از یقوت مرتب تازه کردان
نصیم از جهان سوری و گر کن درونم روشم از نوری و گر
کس سری ده کز سری بیکانه باشد تنی ده غمبت
انجانه باشد تنی ده کوازیں و آن ز تجد زبایم

کوهمان ذکر تو سجد میفکن درخ خدایان در بر سینه
 مغفرت بر بر من بچشم مومنین محکوبی ده ز مشغل جان
 مشغول ده زخوان فضل خود زمانه اله مکن بر من غری
 حواله ضیای غیبی که بکنده است و لکن آب چشمش
 غدیر حواء است نعمت طوطی کلدار جلالست مریخ کوهسار
 ریاست که صلصل جبین بلع و بیل جبین بلع مازع است
 صلی الله علیه و سلم در صفت خلاصه موجودات و افضل
 الهی سر دفتر نجات یعنی محمد رسول الله صلی الله علیه و اله و الهی
 اجماعی و منکر کلام قدس ظاهر و باهر است که لولا که لما خلق الا فلان
 بیامی دارم و بختش بیامی که خواهد برد از ما یک سلامی

ملوقا

مسوی روضه پاکي رسونی **ما** که نبی او عرش را بنود بولی
 بلخ محمدت محمود و عسالم **ما** محمد آنکه شد مقصود عالم **بیت**
 چهار راه حق بخوده **اوست** **ما** مکان لامکان هم بوده **اوست**
 فرسته غاشیه داران **آندرا** **ما** رواق بی ستون ایوان **آندرا**
 سوادی **ما** ایستجانی گرفته **ما** تیغ فقرت **ما** لطانی گرفته **ما**
 شاه کارهای بیج درج **ما** چشمش عالم **ما** همه **ما** بیج
 پیشش **ما** شیرزده **ما** پیشش **ما** دو عالم **ما** رانته **ما** در پیشش **ما** پیشش
ما خیمای **ما** شبی **ما** باشد **ما** عیاش **ما** جهان **ما** ز **ما** سکه **ما** شاه **ما** بی **ما** بی

نصیحت ترکیب این حکایت و کمیت ترتیب این روایت
 نام او حاجی این حکایت و راوی این روایت یعنی
 ضیائی بخش رحمت الدعلیه غفر الله له و لوالدیه و آلہ
 الیهما و الیه صبر کوید که هنگام خوش و ایام خوش
 و وقت خورمی و عهد یعنی دولتی است سنی و نومی
 است یعنی اگر بایک زمانه مسامحت کند و اوقات
 مساعدت نماید از احوالکنت نبی بدل باید سپرد
 و سلطنت بیعوض باید شد که تیر از کان جسته و
 وقت از دست رفته و سخن از زمان گذشته راقابیت

حکایت

صوی

و در وقت و صلاحیت دونه اسید ^{صحت} ^{العضص} فوت
العرض ^{قطعه} ^{نخست} وقت را غنیمت دان ^{ماه} ^{لو} ^{برود}
در بهمانیا ^{ماه} ^{وقت} ^{خوش} چون ^ز ^{دست} ^س ^{بر} ^{ود}
باز آید ^ز ^{دست} ^ب ^{انیا} ^{ماه} ^{وقتی} ^{از} ^{اوقات} ^{خوشی}
و در عهد و کثرت از ^{عنوان} ^{شباب} ^{بزرگی} ^{با} ^{سوره}
که درین وقت کتابی مشتمل بر ^{نجاه} ^و ^{دو} ^{حکایت} ^{بزرگی}
عبارتی خوب و از استعاراتی مرغوب ^{اصطلاح}
هندوی زبان پارسی آورده ^{اما} ^{اشبه} ^{مغال}
مضمار اطالنت دو ^{انیده} ^و ^{سخن} ^{را} ^{در} ^{از} ^{زی} ^{با} ^{عضوی}
رسانیده و قاعده ترکیب را ^{وقتی} ^و ^{قانون} ^{تر}
را ^{شومی} ^{اصلا} ^{مراعات} ^{نکرده} ^{اعاز} ^د ^{استان} ^و
انجام حکایت از حد برداشته ^و ^{فهم} ^و ^{که} ^{اشبه} ^{اهل}
لاعنمت از استعارت ^{آن} ^{طریق} ^{جهل} ^و ^{معتل} ^{که} ^آ
چنانکه قاری از مقصود راحت باز نماید و سامع را
مطلوب است ^{تر} ^{راحت} ^{فوت} ^{مشو} ^و ^{اگر} ^{توان} ^{این} ^{اصل} ^{را}
که اصول کتاب هندوی است ^ب ^{عبارتی} ^{موجز} ^و ^{استعار}
مسلسل ترکیبی لایق و ترکیبی فایق ^{نویس} ^{بر} ^{قاری}

سماع او منت بی نهایت و حقوق معایت است
 کرده باشی **سبت** اعلام کار افزاشتن بسبب محکم کار
 کاشتن **سبت** این نیت کاری و دیگری این کار است
 کار تو **سبت** حکم آن بر یک را که محکوم اوست انقیاد کرده
 شده و امر او را که جان یا مور اوست امتثال نموده
 اگر چه بلاغت در کلام آنست که کلام مطول را کوتاه
 کنند و یا سخن کوتاه را مطول گردانند **سبت** ضمایمی است
 سخن نه انجان بی تکلف و مطول نوشت که خوا
 امر انجان و نه انجان با تکلف و مطول نوشت
 که عوام آنرا نشوند ملک امری که خیر الامور است
 کردند و قال النبی علیه الصلوٰة السلام خیر الامور
 اوسطها **سبت** نخبه مذخوب میانہ کرن **سبت** که اندرین
 استانی **سبت** کارهای میانہ کاری دان
 امر اسلام قسم میانہ نوشت **سبت** ایچاه و دو حکایت
 بعبارت نو و استعارت حدید نوشته شد و حکایت
 که بی مضطرب و لوط بود آنرا مر لوط مضطرب کرده اند و
 مطلع و محکم هر یکی را ترنین و توشیح داده شد

دل

کفت

۲
یا

حکایتی چند که بی هیچ وبی ذوق نودند بدان بخت
 دیگر تحریر افتادند و این تعروس بخت لطیف
 و خاتون تخت طریف را در نظر شاهان
 سخن دانی شه نشانی معانی ازین جلوه داد
بیت نس که جهان تیره جوشب کرد حواش **بخت** بخانه
 دو افسانه بکتم دران شب **بخت** حاصل این بخانه
 دو افسانه است که بررکانزاده در خانه مطای و
 شاکر کو یاد داشت وقتی او را اتفاق می افتد
 و آرزوی تجارت در سر افتاد و وقت رفتن باید با
 خانه گفت در غیبت من هر کاری که ترا پیش آید
 هر مہمی که به تو متعرض گردد باید که می مشورت این
 دو مرغ دران کار سعی نینی وبی خصمت این دو
 جانوران در امر اقدام نماید در غیبت بازگان
 او را دل عشق جوانی مبتلا شد و جان بشوق برساند
 مقصد گشت شبی بر سبیل مشورت بر شاکر رفت
 گفت که مرا که اور زنت حاملن خواهد شناخت و اول
 است راست بی شکب احوالمن خواهد پرداخت

بخت

ز نر با زمان مسورت باید العرض با شراک آغاز
 کرد که مزاجین کار در پیش آمده است و چنانچه
 متعرض شده میخواهم که شیشه بهمان در وقت
 محبوب روم و نفس متعطلش خود را بر لال وصل
 او سیراب کنم نو درین امری چه مصلحتی می بینی
 و درین کار چه رحمت میدهی شراک ابوا
 مو اعطا و نصایح بکشاد و او را بطریق شکران
 نصیحت کردن گرفت ز نر از فرط عشق و ولوله
 شوق نصیحت او کران نمود او را بر گرفت و بر
 زمین چنان زد که مرغ روح او از تن او به پرید
 به بیکرمان بر آسمان رسید چنان بسن خشم گوید
 بر طوطی رفت و هما بصورت حال باز نمود طوطی
 با خود گفت اگر طریق شراک نصیحت مسلوب
 خواهیم داشت همان خواهیم دید که شراک دید اگر
 رحمت خواهیم داد او در بطالت و ضلالت خواهد
 افتاد و مرا چیزی باید کرد و حیل باید آید بشد که سخن
 از او طعنان خلاص یابد و نفس او از جور و فسق

و محروس ماند حالی خود را از نیکو جان باید نمود و
 حکایتی که موافق طبع او باشد باید گفت و انگار
 را آماج باید داشت و رفتن زن در توقف میاید
 انداخت همچون بچاه و در شب آنرا طلب ^{حسب}
 بر طوطی میاید طوطی افسانه طوطی بر میگرفت آن
 افسانه را آماج میداشت و رفتن او در توقف میاید
 افتاد بعد بچاه و در شب باز رکان از سفر رسیده طوطی
 حال ماضی باز نمود باز رکان از فطانت و متانت
 او آفرینها کرد و آنرا از آنکه امانت و بعد از آن زن
 نحو است تا که **گفت** زن بدای را آورد و بهتر
 غم از کار زن نان بخورد بهتر **قطعه** نخست تیغ دان تو در خون
 مرد او را شکر که او زن **گفت** که میرو زن چه افسوس است
 زن بدگشته تیغ دور **ماه** التماس از اصحاب تیغ
 و التماس از ارباب ذوق آنکه اگر وقتی که را از خواب
 این حکایت و از مطلع این روایت وقت خوش
 شو و منده ضیای را فراموش کند و لکن این
 همه که اسرار **تخصیص** **قطعه** نخست این که از چه

کشت

این قصه در
 کتاب...

میکوی **نام** هر طرف بر مراد خویش میروی **نام** ترک این در این
بگیر اینجا **نام** و استان که گفتی است **بگو** و **استان**
میمون **حجسته** و سخن گفتن **طوطی** تا **بجوزان** **اول**

حاکمان اسما و داهیان اخبار حسن گویند که در ایام **نامه**
حالیه و قرون بالیه در شهری از شهرهای بخت مبارک
بود مبارک **نام** نامال نعمت و منال و نعمت او **پس**
فرزندی بود در تمنای ولد است **نام** **فرز** **شعار**
خود ساخته بود و در بوس **فرزند** **محمد** **من** **له**
ولیا دثار خود پرداخته ناگاه از افق اجابت **شماره**

سعادت او بد میز به بشارت **نام** **شماره** **بگو** **ش**
بگو **ش** وقت او رسد و در خانه او **شماره** **بگو** **ش**

شد پسری چگونه **پسری** **بگو** **ش** **شماره** **نام**
یوسف **بجهان** دوباره **نام** **مبارک** **شماره** **بگو** **ش**

میمون نام نهاده چون سبزه عذار او بد مید و سال
عمر او **بهنده** رسید پیر از برای او **شماره** **بگو** **ش**

حجسته **نام** میان **میمون** و **حجسته** **اختلافی** **نام** **طوطی**
طاهر شد و **القنی** **فرقتی** **یام** **شماره** **بگو** **ش**

ای **بگو** **ش** **شماره**
بگو **ش**

و معشوق و عذرا و اوا مق نبود مدتی بهمین حال
 در کشف خورمی بودند و عهدی بهمین حال در عهدی
 می غنودند روزی مینون جانب بازار که شت ناکا طوطی
 نو یادید بشرط سخن دانی و به نوید قرآن خوانی منفرد
 پرسید قیمت او چیست گفتند هر ار دینار گفت
 نادان کسی باشد که برای شستی بر هزار دینار بدید
 از برای طلوع کره چندین مال خرج کند طوطی گفت ای
 جوان تو قدر من چه دانی و قیمت من چیست ^{سنا}
 مشتق برم اما چه از علم میرم ایتمه کلام در منطل من
 مکرانند و اجله نظرد مناظره من حیران من فرشته نام
 اما سبزه نوش و خورنه ام اما حله بر روش زانند نام اما
 سیر عابدنه اما صاحب ^{چهار} چیر ملک نه ام اما علو حوش
 اما خوش کوه دور القایل **قطعه** بخش دانش از ^{بهر}
 لیت بان در بهایت ^{کوه} دانش **جسه** که ^{بهر} حقیر تر با
 ملذذ در حمایت دانش **مکینه** نهری که در من است
 که امور مستقبل را پیش از وقوع او دیده روزی نام ^{بهر} معنی
 در عالم از خرید و شر واقع شود و حادث خواهد شد ^{بهر}

نزول و هبوط او مدغم اینک بعد سیوم روز درین
 شهر کاروانی از کابل بطلب متاع سنبیل خواهد آمد
 مرا بشرط سه چهار روز بخرم چاکه سنبیل است که در
 آن اگر سیوم روز کاروان برسد تو ازین سود اسود
 بیانی قیمت من او انی و کر نه مرا سیوم روز بخرم
 دهی و تو خود از متاع زیان نیسانی میمون را این
 سخن نغایت موافق آمد و او را بشرط سه و چهار
 خرید و بخرم سنبیل بود کرد آورد در روز سیوم کاروان
 از کابل رسید در همه شهر طلب سنبیل کرد هیچ جا
 نداشتند دست نداد میمون بهر قیمتی داشت
 هر گندی که توانست سنبیل را بخر و خفت و از آن سود
 سود فاخر بدست آورد هزار دینار قیمت طوطی
 داد و باقی در خرج نمود انداخت روز سیوم در بازار
 رفت و مشارک مده را دید که هم او را بشرط بویایی
 میفروشتند او را هم خرید و در بهای طوطی برود
 که طوطی را از موانست او است نمود و از محبت او
 دهشت زایل کرد **قطعه** نخشه مر که هست در عالم

خیار
 دوازده

خیار

خواه او تنگ خواهد شد **طبع** هر کس که سبب نیامد
میل جسمه **خوب** **طبع** **میمون** چون علم و در **دانا**
و ذکا و کیا است **طری** معلوم شد **تیز** در **کار** **کار**
رجوع **بمشاورت** او کردی **در** **حسب** **امور** **صواب** **از**
است **مستور** **تیز** **روزی** **میمون** **نیز** **یک** **طری** **بود**
طری **از** **هر** **سبب** **سخن** **می** **گفت** **ناگاه** **سخن** **در** **تجارت**
در **یافت** **و** **طری** **چند** **ان** **سود** **در** **یار** **آب** **او**
میمون **آب** **نا** **و** **بیده** **موزه** **از** **پای** **کشید** **ان** **گرفت** **و**
خواست **تا** **در** **حال** **راه** **در** **یا** **گیرد** **از** **طری** **حسب** **تیز**
و **گفت** **ای** **محب** **جانی** **و** **ای** **مایه** **دو** **جانبی** **با** **دو** **کیا**
وقت **و** **وقت** **موافقت** **نمیکند** **و** **با** **مردم** **عمر**
فرصت **مرافقت** **نمایند** **شیده** **م** **در** **تجارت** **در** **یافت**
سود **موج** **میرند** **و** **در** **سفر** **سواحل** **همه** **منافع** **مخیر** **میشود**
چون **قوت** **و** **فرصت** **است** **مهم** **که** **باید** **تفرج** **جا**
در **یا** **کنم** **و** **نانی** **از** **آب** **باید** **ست** **آرم** **که** **مردی** **مال**
بی **آب** **و** **خانه** **بیدم** **عرب** **مردی** **که** **بی** **مطلوب**
خوشی **است** **او** **را** **مرد** **باید** **بند** **است** **و** **هر** **شخصی** **که** **بیدم**

دینی دنیا را است او را با بود باید انکاست و بنار
 جهت زنده بس جهان کرو سکه کنی نور و تلخ
 شهر بایان سرد فتر آسمانی جهان در آن غوری نور
 آید از کرده از زر زولاً النقی فعلت حلت قدره **مقطوع**
 بخشید مرد با درم نیکو **مجلس** از درونت با درج
 قیمت خلق از درم باشد **آدمی** بیدرم تیر از درج
 عیسه گفت اگر چه تجا بخت در یا مزج است و بفر
 سواصل نافع اما حوادث در و عالت است **و وقوع**
 در و حال از سید رمی خود را در تهکنه نباید
 و از سبب بیدیناری خود را در تلف نباید افکند
 دنیا رحمت بند داشته دلیلان نور کرده بخیلان
 بای بند بی آدم دست مال نمک عالم برای همه علی **سر خانه**
 و سرزنش با فر ضلوق زده جهانیان **مضروب قطعه**
 بخش از درم جهان **مذق** که لام را چون برده
 که بر هر پر قلب بر چه آیزد **مذق** این قلب که از کرده
 حجت گفت اگر تو حقیقت غر غمبت معر مهم خویش
 که در این رحیل رحمت بر بار کیر وقت خویشی **انهاد**
 الهیه

کتب معتبره
 کتب معتبره
 کتب معتبره

عالمین

مروه

و این را بخود بسوزد زیرا که عورت را پای او از مردان
گفته اند و مرد را در سفر از زن چاره نیست مگر
گفت ای حبه زنا را آستانه در زیر گفته اند پس
باید که چون آستانه در همه وقت برقرار
و چون سده هیچ که از جان بخند در غیبت من
کاری که ترا پیش آید و مهر می که بتو مفوض شود
باید که در مرادات صورت استصواب از نشان
جوی و در همه مهمات متاورت باطوطی و سبزه
کنی نتیجه متاورت عقلا در همه صلاح بود و نمره
استصواب بلجامه فلاح باشد این سخنها گفت و
روان شد و حبه را وداع کرد چون مدت غیبت
او در از کشید روزی حبه بالادی بام خود نشسته بود
و چشم ملک زاده با دو چشم حبه ها را شد در حال
از پای در آمد و پهلو سست است و او را ای از دست
رفت و مدد هوشش شد و شکر شوق بر طلیح
استیلا یافت و نیزک عشق بر مقدمه می گوی
شد و سلطان ولایت دل حبه و الای بر پیر از

سخن

کرد و سخته حواس خمس را نمیت و نابود گردانید و دلالت از هر دو
 طرف در کارش روحخانه از هر دو جانب مجله درآمد
 نخست اگر چه اول امتناع نمود آخر رضی شد که نفس روز روزه
 در غنا و است و نشو حلیه که در مشاق امروز چون
 روز با طوفانی کند و شب تنق ظلام زود آید و در نخست
 برده از روی بر گرفت و در شاکت رفتت بنابر آنکه او
 ماده را نسبت افروخت با و نسبت دارد و در این کار امتناع
 نخواهد کرد و در راه رفتی و در راه خواهد داد چون صورت خاک باو
 باز نمودن شاکت حق نعمت بخدوم مانع نشود و در راه
 بطریق صلاح خوراک نصیحت کردن ازین فزاید که عاشق
 نصیحت حکما رو دل داده را با مو اعطه چه و صلت حجت را
 سکران عشق در کار شده و غلبات شوق و حرکت آمده
 و از نصیحت باطل او در غلبات رسیده در جوشی مو اعطا او را

کنند در بعضی زود که روح از قفس بالی و بر پریدنی الحاک
باشمانه غش رسیدن همچنان غصب آلوده بر طوطی فسر و حکا
شاک و قفسه خود باز غمخه طوطی مرغی بود ز رک و جانور بود و الکی
با خود مامل کرد و گفت از طریق نفوس مسلوک خواهیم شد بهمان
معاینه خواهیم کرد که رک و مصلحت آنست که قبل و قان بر دایم
و نظایر بالین مبارم بخشیم خریازمانه بزور و نه
غور آنست نه سختی است ز بر کان جهان چین
گویند ز بر یک بازمانه سختی است طوطی با
اعا کرده این غلط بود که نو کرد در و این سه خط
بود که باز تو فرس که تار نسبت با زمانه است و نازمانا
سر و دل کن و نمانا قصان از زود در میان نهادن از
و دریا و از خود بعید آنگون طبل خود جمود روح اندیشه کمار من

بقدر وسع امکان کما اخلص واجتهاد بر میان بندم
 و بدانچه ممکن کرد در ترا مقصود تو رسایم و اگر مباد
 در عبادت با بد این سرفاشش شود و این را گشتی
 به تو رسد و اگر چه چون طوطی تاجر از بل و بر رخ
 است بجزیم و الله میان تو و شو شو اصلاح که خسته
 هر چند حکایت آن جلوه بود طوطی گفت چن گویند که
 در شهر از شهرهای هند تاجری بود با مال و منال او طوطی
 داشت گویا خانه خود بدو منحوس گردانیده بود هر
 از اصلاح و فساد دیدی و از داد و بیداد معایبه کردی
 هم یکی یک بدو باز نمودی و قتی تاجر صای تجارت
 خون مدت عیبت او در از شدیدن او را با یکی از
 جوانان محلت مری خویش افتاد و هر شب او را در خانه
 او روی و با او هم سینه شدی و طوطی آهنگ معاینه کرد
 اما خود را در میان تیاوردی و از بیم جان خویش نهادن
 ساحتی بخایل کردی قیل الشافی رحمه الله علیه من الغافل
 قال الفطن متجاهل **قطعه** برده و متجاهل **بنا**
 کن بگوشتی و شبانی **بنا** و دیده نادیده کن نو کار جهان
 و لندرا

در شهر

شتو

در تاج اهل هزار آسانیت **تا** بعد از چند کاه تاج در
 خانه آمد طوطی همه حال ماضی با و باز نمود مگر همان
 عشق زن پنهان داشت تا بیاورد که کشف این حال و
 هتک این مقام سبب تفرقه ایشان بود و چون
 حدای ایشان کرد و طوطی اگر چه این سرش تاج بکشاید اما
 تاج در آرزو دیگر معلوم شد از بی عشق و مشک پنهان
قطعه خسته عشق همچو خورشید است **تا** گاه ظاهر شود کوی
 مشک اگر چه هزار رده بود **تا** بوی خوش میدهد باجران
 زن تاج همچنان تصور کرد که این راز بواسطه طوطی
 شد و این سر بر اطله او در صحرا افتاد و طوطی را در پتن
 از هزار دشمن دشمن تر میداشت و تخم معادات او در
 مزرعه دل میگاشت منتظر انتقام میبود گشت فرصت یافت
 طوطی را از قفس سرون کشید و همه مال و پر کندید و او را چو
 مضغه نوشت از خانه سرون انداخت و فریاد بر آورد
 که طوطی را که بر روی من مردمان بال و پر طوطی افتاد دیدند
 همه دانستند که کجی که بر پر حوطلایان در نصیبت او
 در نیل روند و بیدان در نصیبت او لباس بسیار دانید

و بد بد تاج از سر مینداخت و دراج دواج از پر دور کرده کوتر
 نشاط بگذاشت مطا و کس جلوه فراموشش کرد و خردش
 خروش کردن گرفت و قمری بنیاد نوحه نهاد و عقاب
 پیرین گذاشت و سیخ سرد در همان کرد چون این باهل
 طکره و سکنان مرغزار رسید شجاع نازدن خشک شد
 سرور پای در کل با نکل جامه درید و عین تنگدل شد و سبزه
 جامه در نیل زد و بنفشه لباس کبود کرد و سمن بر از شماره
 نرد شد لاله را روی خون الوده کشت **قطعه** خشبی کرم
 کن بگردن خلیق **ما** نوزدن چون نوزدای جرس **ما** مرده
 را بس عظیم قدر بود **ما** که مگر پید برای او همه کس **ما**
 اگر چه طوطی را نطق مرده تصور کرده اما رفتی در و باقی مانده
 بوداری سلطان یحیی و میت خلیفه صفت احدی است
 تا کسی را نکشد ادمی کیست که کسی را تواند کشت یا دشمنی
 که و هو علی کل مشی قدیر تو حید صمدیت اوست تا کسی را
 از جان دور نکشد ادمی کیست که انتقام او کشد در آن
 جوار مشهدی بود طوطی با بکلیان خود را در آن مشهد
 انداخت و در گوشه پنهان شد شهبابرون آمدی و

کیو

باز جان

بزر

نکلند
 بازرگان

بطور اندک شش راضی شدی چند روز مال و پراو بر
وجود مشکله شده او فراموش شد تا جبر از غم تبا به کاری این
در غم بود بر آن و غم طوطی مرزید شدن طوطی را بهانه ساخت
وزن را از خانه پرودن کرد زن هر چند که دستمال برآمد مرد از
قاعده خود نکست و بگفته کسی با زن اشتی کرد

لت

قطعه

نخسی بد بود ریمیده دلی **ما** از چنین دل نشان روح
مجوی دل کس چون رسید از خبری **ما** دیر کرد که باز کرد او
زن چون از شفاعت زندگانی مایوس شد بمردان
مشهد درآمد و با امنیت بامید داری اشتی بجای آورد
اشد شبی طوطی از پس کوری آورد و لغت ای کور
تا از سر خبری باز نیای بر سر خبری آنرسی طوع الاعمال فی
رکوب الاحوال هر موی که در سر و اندام تست اگر تو همه
را بدست خود بکنی و بصدق و عقیده درست جهل
روز مجاور ماشوی ما سیفیع وقت تو شویم و باز ترا بشوی
تو رسا نم زن چون آن آواز بشنید دانست که مجاور
ما شهدا قبول کردند فی الحال خود را مشله کرد و هر موی

معج
کاد

که بر سر است

که بر سر و اندام آن عورت بود همه بدست خود درکنند
 بعد از چند روز طوطی از پس کوری بیرون آمد و گفت
 ای عورت القميص بالقميص هر چه گفتی همان شنید
 و هر چه گاشته همان درودی من آن طوطی که تو مرا
 بکنانه بال و برکنندیدی و بی سبب مرا مثله کردی
 تو اگر چه کور شنید است ایشانرا این قوت از کجا
 که این سخن توانند گفت و این قدرت که بخشید که ام
 و بهی توانند کرد سخن که شنیدی گوینده آن من بودم
 و این سخن از آن کفتم تا آنکه من از سعی تو کشیدم تو نیز
 از سعی خود بکش و آنچه من از دست تو شنیدم تو نیز از دست
 من چشم **قطره** بخشید با که مکن تو بدی **ماه** هر تقدیر خوش
 رشته که تافت **ماه** عمل نیت در جهان مهمل **ماه** در زبان
 که کردید که نیافت **ماه** ای عورت من از بهت غماز
 با که مبرام و از بهتان سخن صنی معرامن حق نان و نمک
 لغا بداشته ام و سر تو باشو تو اصل کشف نگرده ام **انقدر**
 دانسته که لاید خل الخنت نامن اکنون بین که شهنش
 اخلاص چگونه میدوانم و ترا بشو بشو چگونه **مرا غم**

در ۱۰۰
 ۵

روز و یک ربع طولی زمین بال خورشید از قفص خورشید
 بیرون آمد طولی در خانه قدیم خود رفت و زبان
 و بدعا خواجگ بکش و خواجگه تو گشته گفت من الطوطی
 قدیم که مرا گریه روده بود و در قفص معده خود کرد و خواجگ
 منجبت شد و گفت که بعثت همورا آشکارا نشده است
 و قیامت هموز قلم نگشته است تو از گشود عدم عالم
 وجود چگونه شتافتی و خلعت ایجاد و باره جلوه یافت
 گفت ای خواجگه تو از معصوم خود بی سبب بنبوده
 مستوره خود را بگناه اخراج کرده و او در فلان
 مشهد در آمده است و به نیت سست حال خود
 پای شهید گرفته ایشان شفیع وقت او شدند و ما
 بدعای خود زنده گردانیده به وقت تو فرستاده اند
 تا پیش تو به بیگانه ای او کو اهی همسم و در یکی او را
 کنم اینک که در دام و کو اهی میبند همسم که هر چه از مشق
 خود را و با تو گفته اند و از هر چه از مشق و سواد او شنواریند
 اند هم که دست بر خیز نوشتن است و بعثت آن معصوم
 خود را در باب تاجر منجبت شد که این چه غلط بود که

گفت

بیگانه

کردم

کریم و این چه خطا بود که از من زاده زنی که بدعای او
 مرده زنده گرداند و ربانی او جانوران گواهی دهند
 من اورا بی سبب چه رنجانده ام و نعمت نیابکی بر او
 رسانده ام در حال دران شهید رفت و هر دو با این
 پیوسته و از کرده و گفته خویش عذر خواست و او را
 بصد اعزاز و اکرام در خانه خود آورد طالب چندین
 مصلوب رسید و قاصد چندین ماه بمقتضای مویست
فصل در وقتی که در راهی میسازد و محلو
 هیچ دانی که صحبت ملک **ابدا** انکه عاشق رسیده بود
 طوطی چون سخن انخار سازد محبت آغاز کرد
 ای کدبانوزن اگر دل تو نیز مشغول محبت محبوبی
 شده است و جان تو مشغوف مودت مطلقه
 گشته است هیچ اندیشه کن چنانکه دانی و توانی
 با او بساز و با وی همز مودت و مواصلت می ساز
 اگر بسازد این سر تو گشفت شود و این راز بشود تو
 رسد اگر چه مرا چون طوطی تا جوار پر بال برخاسته
 است بخرم و بهند سه و طاسم عاقبت از این تو

رسانم و این ساعتی است خوش و وقتی دلکش
 بر خیز جانب دوست شو و وعده اول خلاف کن
 حجتی خواهی تا چنان کند صبح کوی جوان عشق
 او مظهر بود در حال غوغای روز بر آمد و صبح همه
 لمعانی گشاد رفتن او در توقف اقتاد **قطعه** خشی
 خواست برود امشب **میسوی** خوبی که ز در خوبی کوی
 صبح از رفتش شد مانع **ماد** دشمن عاشقانست صبح خورشید
داستان دوم شاه طبرستان و مرد بیانی و فدای کرد
او بر خود ابریش صورت عمر باد شاه سب دوم
 چون سلندر جهانگرد اقباب در طلمات مغربت
 و شاه سیاه یعنی ماه از مشرق فلک بر آمد حجتی از
 استق ناز و سر ابریده اعزاز اطلب حضرت بر طوطی رفت
 و گفت ای مایه سرور و ای سلطان طیور آشنایان
 فراق در کانون سینه من سخل ز دونایره اوجاع
 و اجال اشتیاق از کوره لطفانه من سر بر کرده عقل
 که سلطان کشور عاقبت اندیش است از مصائب
 من در امن افشاند صبر که سهوشوارش کار فرمایست

از یاد او

نهاد

کار است بکار
و از او مراد است

از ما دور ماند هذا فراق سنی و سنی است بزبان رانده اگر تو مرا
 در چنین واقع کار نیامی کی کار آئی امشب ماستوری
 ده تا شب بجز آنرا بمشاهده وصال محبوب روز کرد انم
 جز روز خزان خود را بمشاهده مطلوب نوروز کن **قطعه**
 بخشی وصل یار کاری اوان **ب** کشت مار اوراق کجوبی
 عید نوروز هیچ دانی چیست **ب** آنکه طالب رسد بمطلوبی
 طوطی گفت ای مایه حشمت دای ولیه نعمت مراد
 از غم تو بپایانست و جان من در اندوه تو در خفقان تا تو
 بمقصود بخوای رسید زندگانی من وبال است و تا تو بمطلوب
 نخواهی پوست حیات من نکال اما اندر آنچه هست
 بمشوق رسد و طالب بمطلوب پیوندد شرایط بسیار
 است و اداب بشمار اما کمترین اداب آنست که یار
 سگ کوی را چندان عزت دارد که وقتی ادوی اغیار
 را این عزت نداشته باشند و آن شنیده باشی
 که وقتی سگ از خانه لیلی پرون آمده بود بهر کی که پا
 نهاد می نهاد بخون اینجا سومی نهاد گفتند ای بخون این
 چه دیوانگی است که تو می کنی گفت ای بجز آن هیچ

اینست فراق
ما در میان

می دانند که این سبک از خانه که پروان آمده است
شعر رای المجون فی الصحرا کلها فمد علیه بالمر
دیلا فعا بوه علی باجاده منه و قالوا کم انت الکلب سئلا
فقال دعوا للمد مت ان عسی **بها** رایت مرد فی الدار لعلی
طوطی گفت ای خجسته چون ترا با مطلوب خود اختلاطی
و اینساطی شود و با محبوب خود از دوامی و امتزاجی پیش
از آن مراغب کنی که از حضور زیر اک اخلاص غیبت از حضور
کردد قاعده اخلاص را در غیبت و اهل سبب افزونی
محبت بود و موجب از دیادی قربت باشد چنانکه
آن مرد تیاقی را اخلاص غیبت او موجب افزونی محبت
شد و سبب قربت با دوشاه طبرستان گشته خجسته
پرسید آن چگونه بود طوطی گفت چنین گویند روزی
با دوشاه طبرستان بزنی کرده بود که از بهشت نمودی
و پیشنی فرموده بود که از فردوس یا دکاری مجلس
طلب را در آن مجلس حلقه النقیاد در گوش فروغ
را در آن مجمع غاشیه اعتقاد بردوش آب محمدش
محلول را در دل جای داده و باور معصوم لعل مذاب را در سینه

قرار فرمود

قرار فرموده آری اگر چه شراب از روی سرع دینا
 حرام است و عنوان نافه عصان کبار اما حکما
 دانند که درین فواید ابدانی بسیار است و منافع
 جسمانی بیشتر و از روی است که روی کبریا را
 عمل بدخشان کند و معجزی است که کوزه زعفران
 را رنگ از غوانی دهد آئینه دل را زین بر دارد و
 عروق را از زرد و اید رویه نشود و آتش غری را فرو
 دهد و احتمال نام معتدل را با عدال آرد خون تیره
 را کسوت صفادهد و لونی تغیر اخلاصت لغاوت
 بخشد و عهد لکت را از اسهال کسک بر باد صغرا
 خون آنختره را دفع کند و بلغم فشرده را تحلیل دهد
 و سقیم البدن را فریب کند و صبح المزاج را در طری
 آرد و شهوب کلی و جوع بقری را برود و قوی
 و بلغم را بکناید و تلخه تیره را دفع کند **قطعه**
 خشک باوه بوالعجب خیر است **ما** کیز در کسب براند
 اگر چه از روی شرع نایاست **ما** بنیت مکن چون فریاد
 ناگاه در آن جایگاه خوری و بارگاه غمی مروی در آید

گفتند تو گوی که گفت من بی تاقی امیر محمد م گفتند که
 آند که گفت من مروی ام نیزه باز و بشیری ام کرک
 اند از اسبم تر من آسمان سیرافان
 داشته و ازیم نیزه کهنک من راجع نیزه از دست
 بیند اجنت و عز این هم من لطیف بسیار است
 و طریف همشمارا امیر محمد قدر من ممد است
 غم من لایق من بخورد اگر با دست مراد میان
 بی تاق در این غم و خای دیدم بیند که کار بیاق با حکومت
 پیش برم و عمل تر است راجع شکل آید هم با
 فرمود ما حاجت اورا بر آید و اورا در میان
 بی تاق در این جای و محمد اما از سبب که مانی بلند سخن
 بود با پادشاه را سخن او مفضل نمود و در غم خواری او
 چندان جهد کرد و خوشوقت کسی که اورا بهر زهد
 و غرور زهد و مفضل بخشند و مفضل **قطعه**
 بخشید شکر کن ولی از حد **باید** از من رسید حکایت
 کرد که مفضل کرد کار ترک **باید** مفضل را و ولی مفضل ترا
 بعد مانی مدد و عهد بعد شایه پادشاه بر قصر حکومت

سماک
برشته

روانند

ما

میگردم سوی لطف میافکنند تا گاه فرود قصر گرفت
 شخصی را دید با سلاح تمام چشم سوی قصر نهاده
 و یکپای ایستاده باوشاه فرمود تو گویستی که گفتی
 سنده ام بی تاقی مدت جهل سال است که روی
 درگاه آورده ام و یکپای ایستاده خدمت با سبقتی
 این درگاه میکنم شکر مر خدا را که امشب منظر نظر
 ما در شاه شده ام و ملحوظ دیده شاهنشاه گشته ام
 و بی تاقی همدران محال بودند که آوازی غریب از
 و صوتی عجیب از جانب صحرا بر آمد که من مبروم
 باشد که مرا باز گرداند یکد و بار این آواز خیزن در
 گوش ما در شاه افتاد از اصفا این صورت و از
 استماع این آواز قریب بود که پادشاه بدوش
 شود و نزدیک بود که بهوشش کرد و گفت ای تیا
 جز می شنوی گفت ای شاه چندین سبب است
 که این آواز بشنوم اما چون در بر عهد خدمت نمودم
 که نفیض کنم که این چه آواز است و بس نایم که این
 چه آواز است اگر فرمان باشد بر من روم و در محض

غیب

او از شوم و تبع این را از کنم ما دشت فرمود نیکو باشد
 تیاقی سروین مصر رفت زنی دید زیبا و عور فی منجا
 کرد عشا تیاقی بر سیدای عورت هر بار میکوی
 که من میروم که هست که ما را باز گرداند این چه سخن
 است که میکوی گفت من صورت حیات است پستان
 بدت حیات او آخر شده است و مدت تعالی او
 منقضی گشته میروم تا دور دولتی دیگری گیرم و دور
 لطف حرف دیگری همسم تیاقی گفت آخر ای صورت
 تو هم میکوی که هست که ما را باز گرداند گفت از
 اکنون که مشکل باز کردی و تو بچه نوع از رفتن محتسب
 شوی و چون همای بر سر او سایه افکنی صورت گفت
 اگر تو بر خود را قربان کنی و جان حیات او بر من
 یاد شاه نثار کنی من از رفتن محتسب شوم و باو شاه
 نیز خصایت حمید گاه یابد تیاقی گفت اگر همچین است
 حیات و حیات بر من فدای حیات بشاه
 باد تو بکساعت اینجا توقف کن تا من در خا خود
 روم و پسر را آورده فدای این درگاه کنم و بهر فدیه

این کلامت چون
 تیاقی بر زبان آورد
 مدت

من

انی یا گاه سارام

این کاه سازم **قطعه** نخستش فدی غریزان **ثوما** خوبرون
 چو تو بزار کشند **ما** دوستان کردوستان نرسند
 خوش تن را بزار بکشند **ما** بیایمی چون در خانه آمد
 و صورت حال به پسر باز نمود و گفت ای از حکم
 پسر گفت فضل ما تو مرون ای پدر حیف است که
 حسن شاه می شاه کرد و سر بر زمین شه نشاهی از
 ما پادشاه جدا شود اگر موت من سبب حیات شاه
 خواهد بود موت خود را ضعی شدم و بمرگ خود ضایع
 مان ای پدر فرصت را محال مده و زود در کار خود
 درین کار تعطیل مکن که سجدنی انشا الله من الصابرين
قطعه نخست سر نوبه باره عشق **ما** چند باشی ز بهر جان در بیم
 هیچدانی که عشقباری **ما** آره بر سر سوزند و نویسم
بیر ابراهیم و از او را بر حیات پادشاه قربان سازد و
 کله و کج خلق اسمعید خود بنهاد خواست تا او را قربان
 کعبه حلال کند همان صورت که او را داده بود او را زود
 که ای بیایمی درست از سر مدار که از حرکت اخلاص
 ما پادشاه از پنجه مرگ خلاص یافت و نامه عمر او را

سر تازہ بند من از من تمنع ندوم و پای در دامن
 اقامت میدم بتا می سجده شکر بجا آورده بر سر
 ناز رفت با دوشاه اردو را این همه معاینه کرد و
 مشاهده یافت پیش از آنکه بتا می بر سر عهده
 خود آید رفت با دوشاه نیز بر قصر خود آمد و بر سر همان
 بام ایستاد بتا می را بر سید حال چید بود بتا می خود
 گفتن گرفت اگر صورت حال مدعا می و ما جرایم
 باز گویم احضار بر یاد کرده باشم گفت زنی از سب
 خود چشم کرده میرفت من او را بجای طلبم با کرد
 و میان ایشان کشید و او را با دوشاه فرستاده
 او شد و کفایت درایت او آفرین کرد و گفت ای
 چو تو از بخا بیرون آمدی ما هم و نبال تو سرور آمد
 چو تو از بیرون باز گشتی من هم در عقب تو باز گشتم
 مرا هم کفایت و ما جرایم معاینه و مشاهده شده است
 من فرستاده مردمی تو ام اما در ایام ماضی اگر در هم
 حواسی احوال رفته است الشا الله تعالی استقبل عذر
 آن خواهم خواست و ترا مردک و ولی عهد

کر لایند

کرد ایند تویتانی و رواقی ته در غور ترغاک و ستانی
 ملک لایق وزیر بی و مصاحبستی با د اول
 چون تیاق ماه از سر تیاق خود برخاست و بر عا
 اقیاب بر سر در عاکی خود شد باوشاه فرمود تلو
 مشهردا گند اعیان سلطنت و ارکان مملکت
 و اجله خدمت و اعزّه خدم را حاضر گردانند و
 حضور ایشان عهده نیابت و قاعده خلافت
 خود بدو داد او ولی عهد خود گردانید و حق خلا
 او بدین طریق گذرانید برابر خود بنیاند **قطعه**
 نخستین پنج کس نشد ضایع **ما** د ارد و تحت کل حی
 شایخ خدمت برون ز بر بود **ما** نیت برون ز بر احمی
 رنجی **ط** طلی چون سخن انجاریس آید با حجت اعاد
 کرد ای که با بون از اخلص مثل این کار را بر آید و از
 اختصاص و ستمه این مراد باکت آید علی که برکت او
 ستانی را نیابت دید ترغاک و اولایت بخشید محرابان
 خدم و عهدمان محرم را چها کر امت تو اندر که کون
 باخلص باطن بر خیر و جانب مظر مانده خود شو صیبت

که کردم آنرا مراعات کن خجسته خواست تا همچنان
 کند و بجانب مخلص خود شود آفتاب از مخلص تر
 بود و غوغای روز بر آمد صبح هر یک معانی ثبت شود
 رفتن او در توقف افتاد **قطعه** خجسته خواست تا رود
 امشب **که** سوی خوبی که ز در خوبی کوس **ما** صبح از
 رفتنش نشد مانع **که** دشمن عاشقانت صبح حروس **که**
داستان زکر و بخار و آوردن **تبان** زرد زدی کردن
زکر و **حمید** که **کردن** بخار **شب** **سیوم** چون زکر که افتاد
 ز خالص آفتاب در بومه مغرب کرد و فقر و نماند
 از کان مشرق بیرون آوردند خجسته خود را چون است
 ز زار آسته و با انواع جواهر پر آسته با جنبان سن و اهر
 بر طوطی رفت و گفت ای طیب مطابق و لمی و اقی
 یرقان عمیق دیده وقت مر از زرد کرده و غلبه شوق
 باطن صحت مراد در دامنند اگر این عقود را از بوی اولا
 پدید نیاید از توجه کار آید و اگر این خروج را از بوی اولا
 حاصل نشود از توجه غرض بر آید دوستی که دوستان را
 در روز غم کار نخواهد آمد در غم بهتر باری که یار آنرا

وقت انداز

وقت اندوه دست نخواهد گرفت مراندوه اولیتر
قطعه نخستی یار و غم **باید** هر که راز کس بر اید کار
 در همه عمر خود کار آید **باید** اگر در روز غم ناید کار
 ای طوطی امشب مراد ستوری ده تا شب هر از از
 وصال محبوب صباحی دهم و شام حرمان از اقبال
 مطلوب مصباحی نخست طوطی گفت من ترا از اول
 دستوری دادم تو ظاهر خود را بر چه انتظار مغرب
 من شخصی ام ندیم پیشه از حکایت و اسرار چه کم آید اگر
 از تو هر شب چنین حکایت و در رایت من مشغول
 شد شب از کیسه نقد خواهد رفت پس روز وصال
 کی خواهی پیوست تا روز کار شام کند بوجاست
 کن و چنانکه توانی زود تر بوقاق معشوق زو اما این
 خود را بلای و جواهر آراسته و بز روز و پر استه نکوست
 نباید که آن مرد بز روز نور تو طمع کند و دعوی محبت تو در
 گوشه نهند چنانکه آن زرگر در زنجار طمع کرده بود
 ساهار گوشه نهاد خسته پرسید آن جلونه بود طوطی
 گفت چمن گویند وقتی در شهر میان زرگر و نجار محبت بود

در تمام صندرها و کتب
 بر صفتهاست منافع و نفع
 در کتب

که چون فرقدان تصور الفکاکی نداشت هم روز یکجا
 بودندی و هم شب یکجا غنودندی هر که در حیات آن
 نظر میکردی ایشان را دو برابر بر او رسیده است و هر که بود
 این را چشم انداختی ایشان را دو برابر است الفکاستی
 قرابت الوداد خیر من قرابت اللواد **قطعه** ششم
 خوش گجایانند **با** خدمت یارین ولی از خدا **با** اهل
 تحقیق خود چمن کونیز **با** یارینیکوبه از قرابت **با** یارین
 که زگر کجای مسافرت بخار هم با بن موافقت نمود
 بعد از تحمل شداید هموم و کمالات در شهر مقیم شدند و
 در لادبی مستقیم گشتند اما در آن شهر کس کار ایشان را
 رواجی نبود و در صنعت و حرفت ایشان کس التفات
 نمیکرد و از بیخبری بغایت مضطرب شدند و از سستی
 بتک آمدند غنی مطلق الله تقدس تعالی اسم را از غرت
 و احتیاج مصیون و محروص دار **قطعه** هفتم احتیاج بد
 چیز نیست **با** معلسا ز از خون دو دیده تراست **با** که
 ز سستی احتیاج لبیک **با** غریب از احتیاج زشت است
 زگر و بخار بر دو قمان و داهی بودند گفتند که ما را حلیه

و شرح
 غنوم
 از غنوم

غنوم

یاران

بود در همه بخار طمع کرد و خواست که آن همه متاع
 خود ببرد و او را محروم کند و محبت چند گاه گذارد
 پیش آن همه بت بیرون آورد و در خانه خود برد
 ماند او چون زر که ایام زر خالص آفتاب را از پیش
 بیرون آورد زر که جنگ در دامن بخار زد و گفت که ای
 در دیو وفا و ای عریف پرده غافل سلام علیک نگاه
 نداشتی و محبت چندین گاه ضایع کردی و مرا از
 نصیب من محروم کردی ایندی آن زرتا چند روز خوا
 خورد و چند گاه بران اوقات خواهی گذرانیدی مثل
 این چند آن عهده کرد بخار میخیز ماند که این چه میگوید
 و عیب خود بر من چگونه می دهند **قطعه** بخند عیب خود
 من بر لب **ما** بهمت منس بر زری نهند **ما** فردمانی که آن
 معیب نوید **ما** عیب خود را بد مگری نهند **ما** بخار گفت
 ای زر که من ترک نو که فتم و تو ترک من گیر و مرا بدین
 اتهام متهم کن بداهتیا عظم زر که همچون دید که او
 سر مجادله و محاصمه نداد و ترک او گرفت اما بخار رفت
 منس گرفت در ظاهر محبت قدیم مرا عاصم کرد و درین

منظره تمام بود چند روز برین برآمد کار عین بلگر
 صورتی از خوب تراشید و لباس زرگر کرده
 اورا بتوشانند و دو خرس کجی حاصل کرد و
 که طعمه ایشان در دامن و آستین صورت بهادی هر
 ایشانرا طعمه حاجت شدی دامن و آستین آن
 صورت گرفتندی و طعمه بخوردندی چون بچکان
 خرس را با صورت الفتی تمام شد در خانه خود
 ضیافتی کرد و زبان و اقارب و عشا برانخواندند
 زرگر هم بطلبید و هم بر عادت محبت قدم با دو
 پسرک در خانه آوردند بخار بهمان کرد خانه علق
 کرده بود در حال آن دو پسرک را در آن بهمان خانه
 بهمان کرد و آن دو خرس کجی می آورد و غوغایان
 بهاد که بچکان زرگر منخ شدند و بر صورت خرس
 شدند زرگر رسید و دست بر سرش خار زد که بچکان
 مارانف کردی و اتمت بر بچکان خرس نی بهی از
 آدمی خرس چگونه شود و از انسان حیوان چه شکل کرد
 این دعوی لشجبه و حاکم کشید حاکم گفت ای بخار صورت

این حال حکونه بود گفت بچکان باین میگردند آری
 در افتادند بن صورت شدند حاکم گفت باین
 قول مویدی بایسته گفت مویدی قول من نیست
 که در عهد عمر علیه السلام قومی منخ شده بود در
 ایشان مبدل شده است اما عقل ایشان برقرار بود
 بهند چون قوم عیبه علیه السلام خنیز شدند عیبه السلام
 هرگز نام میبرد سرحی جنابند و آب چشم مساند است
 امروز نیز این بچکان حرس را بگردانند اگر میان
 آدمی زرگر را بشناسند و میل بدو کنند تحقیق بچکان
 او باشد حاکم را بغایت این سخن سپید بود بچکان
 حرس را آوردند و از زنجیرها کردند صورت زرگر را صورت
 چوب دانستند در حال دویدند و در دامن بستن او
 خریدن گرفت زرگر هر چند ایشانرا از خود میراند
 بر منکر دزد و درومی آوختند و منع خود را صورت کردند **قطر**
 ششاید کن ز منم خویش **ه** نوش ناک حق شناسش بود
 گوشش منع علیه **ه** صاحب منعمان خویش بود
 حاکم گفت ای زرگر ما را حقیقت بچقیق شد که این بچکان

تواند ایستاد بر سر در کرمیان حوالتش کن و اگر کرد
 و گفته خود مستغفر شو باشد که اشیا بر صورتش
 خود میزند و بهریت جلیلی خود باز آید رز که از خاک
 بازگشت و سر در باکی بخار آورد و وقت اگر لو این
 حرکت از سبب آن زکر کرده ز رقرار است از آن
 نصیحت پس نبرد ثلثانی لبان و میران من بنی
 بازده بخار گفت تو خبانت کرده او خبانت عظیم است
 اگر تو از آن کنه استغفر شوی و حق مبین حق می گوی
 نباید که بچکان تو هم بر صورت خود باز آید رز که
 برفت و ثلثانی ز ر با آورد و پیش بخار نهاد و بخار
 نیز بخکان خوش را بر د میزدان ز ر که سیا آورد پس
 ز ر که ایستاده کرداری دیده کن که در جهان میگویند **قطعه**
 نخست **تحریر جهان کنه** تبع گزرا نسام گز ما **۴**
 هر که با نیک گس بری کند **۴** رحم بر وی مکن بدی **۴**
طوطی چون سخن اینجاست نید با خسته آغاز کردی
 ندانم در میان ز ر که و بخار تا لبها محبت و ز ر که
 در ز ر بخار قطع کرد و از سبب حطام دنیاوی محبت

۲۱
چندین سالها بگذر است و با این زور نور شرق
دوروزه مرو نیاید که او در زور تو طبع کند و در
موت در گوشه بنهد و تر از زبان دولت و گمن
رسوا کند خسته خواست تا همچنان کند و زور نور
زیادتی بیرون آورد خود ساده و اراده جان
دوست بود خوششید نور بر افکند عو غای زور
صبح هر هلهعانی کتار در قمن او در توقف افکار
خسته خواست تا زود شب **یا** نور غمی که زور غمی کوی
بجز از قنبرش بسند مانع **۴** و گمن عا شکان صبح و
عروسن در **استان مرد شکری و زن صلاح و دان**
دستر کل از نازان **۵** **شبه شب** **۶** **م** چون سخن زرد یعنی
آفتاب در در بطلانی مغرب افتاد و کل
صدر کب یا از شتاج کلین مشرق بر آخسته چون
کلخندان لطلب اجابت بر طوطی ز رفت و
ای بلبل وقت و ای صلصال رنانه ترا هیچ از
در دمن خبر هست فعل شوق طلوعه صبر و آماج او
و نقل عشق خانه سلون مرا احباب کرد استایل
مستقر

وراق را صبا حی است نه شام استیاب را
 مصباحی **قطعه** کشته روز بجز تره بود **لبست** کورا
 درین دقیقه شکلی است **مانند** در روز سون
 صبح اهل قراق و شام یکی است **ما** امشب مرا و سورا
 و تا دیده پر خون از وصال محبوب روشن **م** و منینه
 محزون از اتصال مطلوب گلشن **کروان** طوطی
 ای خسته مرا درین کار تا منع جکار و درین امر ابا
 متناع چه که امر انعم **سینه** در انبها بست و دیده در
 انسکاب تو هر شب لطایف و ظرایف **من** و فقیه
 میشود و بکایت و درایت من مشغول **میکرد** می علما
 خود را در انتظار مبداری **میرسم** نباید که عنقریب
 شویم و برسد و از عاشق خود **ترسیده** مانی چنانکه
 امیرزاده از زن لشکری **ترسیده** مانده بود **حسبه** پیر
 آن چگونه بود **طوطی** گفت آورده اند که در شهر مردی بود
 لشکری زنی داشت خوب صورت و صالح **مرد** و
 رحمت در محافظت زن **میبود** و خواستی که با دغا
 هم بران زن برسد و **منید** است که زن از او **عجب** است

لم یزل کسی نگاه نتواند داشت چنانکه تشکله سنی ایشانرا
 محبط شد و تجزئی از پای دلور در روزی زن با او گفت
 تو ترک کار و کسب که فتی و خدمت و چاکری که درستی
 از عشق فرود ای که نان هم باید حکما گویند کسی که ترک
 کسب کرد یا از سبب کاهلی و یا از سبب تقوی و یا از
 سبب عار کسی که سبب کاهلی ترک کرد و فلا بد له من
 السوال و کسی که از سبب تقوی فلا بد له من ^{الطلب} کسی
 که سبب عار ترک کرد و فلا بد له من ^{البرقة} **و طومر**
 بخشی کسب کار ندارد **عطلت** انکار سینه ریش کند
 هر که او دست داشت از کسب **عما** زود باشد که پیش
 دست کند **متوی** گفت ای زن من در غایت غیر
 و نهایت رشک افتاده ام نمی خواهم که ترا یکدم بکلام
 مردان جو انمزد و جو انمزدان با در در کسی که غیرت نیست
 او را دیوش خوانند خالق الطلق تعالی و تقدس بر چه
 بیافرید کن فیکون بیا فرنده مگر قلم و ادم و فرود ^{سین}
 هر چه را بید رحمت خود افرید چون خلقت فردوس
 با تمام رسید بدو خطاب رسانیدند بقرتی و جلالی

تقوی
 کسب
 عار
 رشک
 غیرت
 رحمت
 خطاب
 رسانیدند
 بقرتی
 و جلالی

لا اشتهر بالحکام دیوت در شب معراج که روز بازار حمیدی
 بود حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم و علی آله خاندانها
 همه یاران بیدید چون بر در عمر رسید درون زلفت گفتند
 چرا درون نمی روی گفت عمر مردی خوب است بی او
 خانه نباید رفت قال اهل الراضیه الیزت من احض
 صفات المصدقین **و طعمه** خشبی غیرت از حمیت
 و ان کار مردم برون ز غیرت نیست **ما** نیست در
 رشته رجال کسی **ما** که درو اتمام غیرت نیست **ما**
 زن گفت این چه خیال فاسد است که در سر تو افتاده
 است و این چه و نام باطل است که در بطانه تو مکن
 شده است عورت فاسقه را هیچ شتوی محافظت
 و نگاهداشت نتواند کرد چندانکه محافظت در شتوی
 باشد فسق و جور در عورت پیش بود مگر حکایت آن
 زن جوکی بتو رسیده است که جوکی هر چند که خود را
 بهکافیل به سحر کرده بر پشت خود زن را سوار کرده نگاه
 میداشت و در پایانی که مرد نباشد محافظت نمی نمود
 عاقبت او با سحر کس فساد کرد و خود را بمقصود رسانید

لشکری گفت آن حکو^نت^نس اعاز کرد و وقتی مردی
 در عایت شجاعت بود زنی داشت در بهای
 حسن و زیبا اما هرگز آمد و از آن زن غرت
 کردی و رشک نبردی شیبی بر سبیل مطایبه
 و امتحان خواهر خوانده آن زن جا بر مردانه پوشید
 با آن زن هم بستر شد چون مرد شجاع برسد از آن
 خود کسی را خفته دید هیچ دل بد نکرد و در غضب
 و گفت ای جوان بر خراگون نوبت ما است
 زمان خنده کنان برخاستند و از د^ی بونی او ب^ی
 شدند و از بی حسی او حیران ماندند گفتند چندان بهای
 که داری و دلاوی که در شکت اصلا در تو غرت
 نیست گفت روزی مراد در میان عجب معا^ی شده
 است آن روز ترک رشک بیفایده گرفته ام فرض
 حمت بر معنی کرده و دل بر عصمت غمری نهاد
 و اعتقاد بر حفظ آسمانی کرده گفتند آن عجب بود
 گفت روزی در پیشه بیای دیدم کوه منظر و ابر خیز
 بر شپت او عماری حروانه گفتم در پیشه بیل عجب است

اما عماري بر پشت او عجب است از بیم او باله
 درخت سوار شدم او هم سم بیاید و عمار می زرد در
 فرود آورد و خود بچپیدین رفت از عمار می عورتی
 بیرون آمد که وقتی بچشم مثل آنمانندیده بودم و بگو
 شبیه مثل آن دلخواه شنیده من از غایت شغف او از
 درخت فرود آمدم و با او مطایبه و ملاعبه کردم او هم با
 راضی شد مرا از اغرای نفسانی با او خط جسمانی
 حاصل شد چون از وجد استدم زن از جیب پستان
 چون بسهمان زده که زده بیرون آورد و یک تری
 دیگر دروزد کفتم ای عورت این چه رسیماست
 این چه کرده است باید که صورت حال بمن بنمای
 و این عهده محکم پیش من کنشائی گفت شو معین مردی
 عیور است جوکی و علم سیما و صنعت زنجرات
 نیکو داند از غایت غریبی که در دست کرد عمار است
 و در حرم شهری نمیشود و مرا بالای فیتت کرده در بیابان
 میدارد و خود را بر صورت پهل است تا بیج جانوری از
 خوف کردن نگرده و هیچ حیوانی از هجیت او نترسد

من نیاید از بس که او همه دعوی محافظت و نگاهداشت
 میکنند من نیز عهدین سپایان عیارم او با بود و در سن
 نزد شهبواتی ما خسته ام و خود را عرض نفس را رسانده
 صدم کس لو بوده بعد در مردی یک کرده در میان
 زده ام و امروز از اندولت تو صد کرده مرتب شده است
 هنوز ریسایان ناکره زده چند نیست مندا که دروچه
 کرده دیگر خواهد آمد و کار کرده در کرده من کی خواهد گشت جان
 از آن زن بیکار استغفر شدم زن خود را بنگاهداری می
قطعه نخت حافظ هم دیگر است **یا** هر چه باشد تو از قضایا
 آدمی گیت کو حفظ بود **یا** حافظ هر چه خدا میدان
 زن لشکری چون حکایت اینجا رسانید لشکری گفت
 اکنون تو چرا چه گوی و در کار من چه مصاحبه می بینی
 زن گفت مصاحبت آنست که تو از جانب من بل
 فارغ داری و خود روی به زور کی آری و بهر کسی جاگر
 شوی یکدیگر همه کل تر به تو خواهم داد ان تست ان عصمت
 منست تا انکل تازه و تراست حقیقت دانی که نفس
 من چون کل از همه لوث پاک است و اگر آن پرتزده

شد تصور کنی که جسم من لوتی رفتن بسته
 کل با بود او جسم بدلتوش روی بسفر نهاد و بر او
 حاکر شده و هر روز این دسته کل با خود آوردن بر
 گرفت هر چند که ایام رستان در رسید و حکام مهر بر
 عالمگیر شد باغ زرع را بی برگی میشد و در اواخر تابستان
 شکست از غایت سردی جهان آتش در چهار دیوار
 آتشدان میخیزد و از خشکی دوران سمنند میان آتش
 مسدود میگردد و از امیر زاده با اهل محلبس خود گفت درین
 زمان صحرای او آن کفر که در هیچ باغ کل نماده آن
 این غریب هر روز کل تازه از کجا میآید و گفتد ما نیز
 تعجب اینحال هم از او استکشاف باید نمود چون امیر زاده
 پرسید او گفت این کل از کله از صلاح است این
 کله است از مرغزار فلاح زن من وقت روان کردن
 من نشانی عصمت غم و مراد او است و گفته تا که این
 کله است شرم زاده تازه است تو بدانی که کل عصمت من
 است و اگر این کل بزمزده شد تو بدانی که کل صلاحت
 من بزمزده شد امیر زاده گفت حقیقت آن زن ساخر خواهد

سرد کا سمان چون زبان سرد بودی استیج می آید کوی

حال از دستفشاری آید کرد و او را

بود کسی که با نمون و طلسم کل را ماهها تازه تواند داشت
 توان دانست و بگر حمله که کارها دیگر تواند کرد آن مرد
 مسکین را بدسته کل مفور کرده است و خود چون گلده
 دیگران شده بر چند امیرزاده استهرامی کرد و مثال این
 کلمات می گفت مرد از فاعده خود می گشت و اعتقاد است
 رافاسح نمی کرد **مطوع** بخشی اعتقاد راسح دان **ما** زهر
 چون عصبه توان گفت **ما** هر عقیده که نیست آن راسح
 عقده در آن عقیده توان گفت **ما** چون تازه کی کل
 بسیار شد دعوی عصمت در از گشت امیرزاده دو مطیع
 داشت و ناو زیبا و زیر یک یکی از ایشان مال بسیار داد
 و در شهر آن زن فرستاد و گفت زنی را فرقیست چند
 کار است فناقصی را از راه بردن چه دیر بود چنانچه دانی
 او را بغریب و با او هم بستر نشو به پیغم که کل تازه خواهد ماند
 یا نه مطیع اینجا رسید دلاله بدست آورد و بدان زن فرستاد
 زن هیچ دل بدنگرد و گفت او را بر من بسیار به پیغم اگر لایق
 این هست که با او کار توان کرد بکنم و گرنه نه نه بی مزه
 چندان ذوقی ندارد چون مطیع در برای او آمد زن با او

گفت اگر ترا هوس وصال و اتصال من بود این دلاله را
 محرم بنا میست کرد زیرا که راز این طایفه کشف شود و سر
 ازین طبقه در ملافته تو این ساعت از پنجا باز کرد باد الله
 بگو که این عورت ^{مگر} لایق محبت من نیست و گمراه است در
 خور موذت من نه از برای من مرغوبه دیگر طلب مرغوبه
 دیگر حاصل کن چون دلاله از جانب من مایوس شود تو
 از آن منزلی که فروز آمده کوچ کن و رحمت و کلامی خود هم
 دین مرای آرزایی زحمت اغیار چند گاه بگذر بسا زیم
 و مهره معانقه بازیم مرور این سخن موافق و مطابق نمود
 و از برای ^{بهر} تمکین این مقدمه از خانه بیرون آمد و دلاله را بر
 سینهل احسن دفع کرد در خانه این زن کوی بود دور و
 دراز و حقیقه بانثیب و فرزابلای آن کتبی باز نسمان خام
 یافته بکستر و دچادری بر انداخت چون ^{بنا} مطیع باز آمدن
 جانب آن کبیرت اشارت کرد همین که او بالای کبیرت
 رفت فرود افتاد فریاد بر آورد و فوغ غابنا دنها و زن
 گفت فوغ غا حاجت نیست راست بگو تو کیمی در جای
 و اینچگونه آمده و ترا هوس من از کجا در سرفتا دینی

تمیذ
 راسته

جز راستی حمیده دیگر نذید تمام قصیه خویش فرستادن زاده
 و تازه مانند کل فرو خواند زن گفت تو میخواستی که
 معصومیت من در چاه فحور اندازی ام در چاه افتادی
 من بجز بیره الاخیه فوقه **قطعه** خنثی بهر کس بدی
 میندیش **مک** تا بانی بد بهر جا و نده **مک** هر که کاوید بهر
 کس چای **مک** هم در آن چه رفت او کا و نده **مک** چون شد
 غیبت مطمحی در از کشید امیرزاده مطمحی دویم را فرستاد
 چون او نیز آمد در آن چاه بلا گرفتار شد امیرزاده گفت
 دو کس فرستادم یکی **مک** تا باری نیاید پرون از واقع نشیت
 و خارج از حادثه نه مرا خود بیاید رفت و استکشاف
 این بیاید کرد خود بیمانه شکار پرون آمد چون در آن
 شهر رسید آن لشکری هم در خانه خود آمد و کل
 تازه که از زن برده بود همچنان تازه پیش او نهاد زن
 کل دیگر که در غیبت او شکفته بود باز نمود و ماجرا گذشته
 تمام باو گفت لشکری روز دویم امیرزاده را در خانه
 خود بهمان خواند و او خود همین میخواست که بجله در خانه
 او **مک** بهمان برو و دونا موس زن او بنید و قاعده **مک**

اینجا و نده تا ای اراده
 بی تحقیق آقا داد

صلاحیت او را امتحان نندزن لشکری در وقت
 کشیدن مایه این مرد و مطیع را از چاه پروان کشید و گفت
 بر ما نیزی مهبان آمده است شما جامه کیزگان پوشید
 و مایه پیش مهبان بر نید چون او از مجلس بخیزد شمارا
 بر آید کم از عقوبت چاه موی از سروریش بر دور خیزد بود
 و از شدت زندان چاه زنگ روی بر دور تبدیل گشت
 ایشان را جامه کیزگان پوشانید و خوانها بر ایشان
 نهاد و درون مجلس فرستاد امیرزاده گفت این کیزگان
 همه کناه کرده اند که موی سر ایشان ترا سیده اند گفت
 ایشان کناه عظیم کرده اند از ایشان نباید برسد
 چون نیکو در ایشان نگریت بشاخت که ایشان بی
 اند چون ایشان هم بیدار پای امیرزاده افتادند و بر
 عصمت آن معصومه استهادی دادند و بر پاگی آن زن
 گواهی گفتند زن لشکری از پس پرده آواز داد و گفت
 ای امیرزاده من آن عورت ام که تو نام من ساجد نهاده
 بودی و با امتحان من مردمان فرستاده بودی و بر کلان
 من استهنزانی کردی میخواهم که یک سهولم آه نامزد احوال

بخیزد

سوم
 با درم

که کم

تو کم و کل جوانی تو بر باد جودت و هم و ترا درین کجا
 و خاکستر گردانم تا بار دیگر نام مستوران پیشتر من
 ببری و بر بندگان خداستعالی استهراکتی از استماع
 این کلمات لرزه در امیرزاده افتاد از کوه و کفیه خود
 پشیمان شد و تعذر خواست و معذراتش آورد
 شرمنده انبوت صالحه گشت آری من احد فاسده
 اغم حایسده **قطعه** بخش سنگ را که گوید بد
 نظاینها رفت گوی **ما** هرگز پیش نده صلاحیت
 و هنر جمله دشمنان **ما** طوطی خون سخن اینجا است
 باخته آغاز کرد ای کدیونون لونه نیز خود بکن صفت
 را انجال نه عاشق مستمند خود را در یانیه که
 شو شورسد و تو از عاشق خود همچنان شرمنده بمانی
 چنانکه آن امیرزاده از آن شرمنده ماند **ما** حخته خواست
 تا همچنان کند و در حال جانب قیاق دوست نمود روز
 که برده در عاشق است برار زده افق ترا و در صبح چهاره
 لمخایلت دور فن بود و وقف افتاد **قطعه** بخش
 خواست تار و دشب **ما** سوی خوبی تو روز خوبی کوس **ما**

حج از فتنش شد مانع **دشمن جانفانت** صحیح بود
داستان رای کلمه و علاج کردن طوطی و نم کلمه ماند
خزانه شیبم چون طوطی زرین بال آفتاب در فضا
 رفت و بار سیمین ماه بر پیش مشرفی آمد خسته
 ولی در اضطراب و دیده در اسباب طلب خصیت
 بر طوطی رفت طوطی را دید سر فروخته متامل و آ
 نشسته گفت ای مایه سرور و ای اعظم سبب تامل
 چیست و موجب تفکر چه طوطی گفت ای مایه ناز
 و ای صادق جانباز در کار تو شایم و از ارم روانم
 نبار که وفای طالب چون جفای مطلوب کایان
 باید و محنت محب چون حسن محبوب بکیران خصیت
 ذکر محبت تو میکند و نام مودت تو میرد نمیدانم
 محبت او با تو چون سایه چاه همیشه خواهد بود و یا چون
 ابر کساعت مودت او با تو چون مودت با لغزان
 غله ادرام خواهد ماند و یا چون هوس کودکان
 میرسم نباید که همیشه کار محبت شما مجال نرسد و نم کلمه
 ماند ضایع علاج رای کلمه و نم کلمه ماند محبت پسران

متامل

صوم بود

چگونه بود طوطی گفت حسن گویند در سواد کامرو
 برد زخی طوطی بچکان کشیده بود و ز بر اندر
 روی هم بچکان آورد و وقتی از اوقات بچکان
 طوطی فرو میآمدند و با بچکان رو بآه ملاع میگرد
 طوطی دانا و داعی بود و صورت مستقبل در آن
 حال میدید و واقعه که شتر را پیش از زول میداد
 و بچکان خود را ضعیف کرد که طیور با و خوش صحبت
 و خوش با با طیور حس زلفت محبت و مودت که با خدا
 جس کند در ضمن آن محبت هر که صلاح نباشد دور
 طی ان مودت هر که فلاح نبود خوار بجانب فاعله
 چه بر خورد و پس از مجاورت پشه چه فایده کند **قطع**
 بخش از خلف حسن **ب** چون توی از زمانه بر نخورد
 باره با تو کف کرده شده **ا** که کس از غیر حسن بر نخورد
 کس که نصیب نیست شود و با غیر حسن اختلافی کند همان
 میند که آن بوزنه دید بچکان گفتند ان جلوه بود طوطی
 بوزنه بود شرطی باز جصا قلمه خانه داشت او را
 با سپر لولو ال انصار از سبب بازی تطبیح محبت سند

حلول

بهر

گفت

بوزگان اور الصبح کسکروند که ترا با آدمی خفته
 و با نسان چه انساط و ازین اقتضای عاقبت ترا
 اقی مشامزه شود و از اردواج الهه ترا عاقلی می
 کرد و بوزغی کشید روزی لیسر کو تو ال مشامزه
 عصر و اصحاب مکتب از باب شمس را همان جواب
 بود با بوزنه شطیح میاخت و بوزنه با او اقتضای قاس
 کرد او از حاضران جمیع شرمنده شد مهربه شطیح بر
 سر بوزنه زد چنانکه لیساط شطیح چون کینه شطیح مینه
 فعل شد بوزنه بر حسب برابر اندام کاری میدریع نزد
 و بالای حضار رفت **قطعه** بخشه اصل زشت زشت بود
 بیوفای کسی فایکند **نای** که بگرد و صواحب بد جهان
 اصل بد از خطا خطا **نای** جواحت لیسر کو تو ال روز
 بر روز زیاده میشود اثر کار ساعت لیساعت متزاد
 مسکت بهرح دار و بنیثد هیچ فرعی نافع یک
 بعد از چند گاه طبیی صادق و لیبی صادق که عداوت
 دهنق و معاظبت و شیق زحمت حرارت از آتش برود
 و علت لرزه از آب دفع کردی یا دور از خفان اهل

داوی و خاک را از خشکی مناصح شدیدی از ورید
 گفت داوی که در دو مهرسم این جراحت نیست بلکه
 خون همان نوزنه که این کار او زست او را کشند
 و خون او را بدین جراحت طلی کنند این بخندگی فرام
 آید و این بیماری مندل کرد و چهار مهرسم از بخرع ستر
 دفع شود و زهر افغی هم بسوخن افغی فرو شنید

از دست

بدر این الحدید بالحدید افغی **باید** او می من لبیلی بلیلی و پینه

به قتل

چنانکه ^{اددی} کما تداوی شارب ^{بوشدن} الجمر ^{سیر زاندر} لیسر کو تو ال راحیت
 حند روز مانع میشد و قتل او زاضی نمیکشت چون
 زحمت نجاسیت و نهایت کسید حکم الضرورت
 بتسح المحضورات راضی شد در حال نوزله پیاورند
 و ساحت زمین را بخون او لعل گردانند ند طلی
 گفت ای بچکان اگر او با دمی آمد و شد نمکری
 خون او هرگز ریخته نشدی و جان او هرگز در خطر نیما
 شما هم این آمد و شد بلدارید نباید که این اختلاط
 سبب وبال شما شود و این انبساط موجب نکال سما
 کرد و القوا من مواضع **التهوم** **عظم** بخشه جای اتهام به
 بگردد از جایها تمام

است **بخت** بر خود که **ستم** نرند **داد** اهل محض آن
 که است که او **جای** اهمیت **بهری** قدم نرند **داد**
 چکان **طوطی** می شنیدند و از رویاه بازی ایام **معلم** بود
 و آن آمد و شد بارویاه چکان **مکد** استند روزی **رویا**
 در وثاق **سودوده** در آمد و آن چکان **رویا** را بر سر خود
 رویاه **برسید** که **طلب** چکان او آمده است **الشاز**
سنا یافته چکان **مار** آبر و اگر این **غیر** خبر **مرد** حوازم بود
مرا هرگز این **مخمت** نرسیدی **ماین** واقعه **مخط** است
رویا بر سیاه کوش رفت و قصه **در** خود فرخواند
 و گفت اگر چه **رویا** بجای **منسوب** و معروفست اما این
من مترد و متفکر است که **سپ** حیل **ناید** نماید و هیچ
تدبیر در خاطر **نمک** زد **مراجله** **سایموز** و **ندیری** **تله** این
کن که **مرا** حم از **رستن** دفع شود و آن **غیر** خبر **از** حوازم
من برود **سیاه** کوش گفت **حیل** است که **نخود**
را بر **صادی** کنی و **پیش** او **شده** چون **زرد** ک **شبان**
بر سی **پا** بند کن و از **سطر** او **غایب** شود **صیاد** چون
طوطیا ز **بند** او **از** ایشان **دل** فارغ **کنند** **نوبه** **تور** **بدر**

چکان را نید دانست که این
 بد از نسیانی طوطی رسیده

عصر

رو باه همچنان کرد در نظر صیادی خود را نکند خست
 ساکن ساکن برفتن گرفت چون صیاد بر دیکه آشیانه
 طوطی رسید رو باه لنگی خود را بر هواری بدل
 کرد و از پیش او برفت صیاد نعم البدل بدید دام
 بر سر آشیانه انداخت و همه را در قند خود آورد
 طوطی با چکان اعار کرد این بلا بکنیز فی رصایع
 شماست اگر شما گفته من میشنودی و با چکان رو باه
 اندو شد مکر دی هر کردین بلا مبتلا شدی و بدین
 مقید نمیکشته اکنون مصلحت آنست که هر خود را
 مرده سازید چون صیاد شمار مرده میزد برون اندازد
 اگر مراد العاقی است من اگر زنده ام تو ام بسجا
 رسید و با اهل خود طوطی تو ام شد **قطعه** بخش بار تو
 رسید روزی **ما** گرفت کبیت کیم جان برید
 نرسد مرده کب **اما** زنده روزی بزیدگان برید
 چکان طوطی همچنان کردند صیاد ایشان را مرده
 همه را از دام بیرون انداخت ایشان در حال برید
 و بر شاخ نشسته صیاد متعیر شد و خواست تا عضله بچکان

بر سر طوطی اندازد و او را بر من زنده طوطی با او در سخن
 اند و کفایت ای صیاد و خاطر جمع دار و اندیش را بنحو دیگر
 سهل است که از بهای این حکان تبوجه رسید
 من از بهای خود توفیق قدر خواهم دانند که ترابانی عمر
 بجزئی آتشیا بخوابد ما من جانوری ام طیب است و لب
 اندیش در علم ابهانی عالم و در حکمت یونانی فنانه اصطلاح
 نبض و دلیل نیکو دآم و تقدم المعرفه امراض بصواب
 کم مزاج است حالت یافته را با عتدال بر م و معده فای
 را با اصلاح گرم حرارت تب برسام و برسام بیشتر
 از اثر خود فرو نشام و از جها طبع و حج خشک و شاره
 فوج سوا المراج بنظری از نظر خود دفع کم و در حساب بلع
 حیوانی اما طبع مغزده و ارکان فروجه و جواهر تسعه و
 طبع طبقات عشره مشاهده کرده منبت و در همیا کل
 شریف انسانی انوار قوت متحرکه و شوکت مدرکه
 بدایع و ودایع جمعی معاینه دیده من در معرفت قوت
 غازی و نامیه و مولده و مصوره من و بد استن محاضره و فای
 من موصوفم و خاصیت طبایع و سایه الحرارة البرودت

سده

سوره چهارم
 معروفم

و الطوبی

والرطوبت واليبوست نكودانم و مزاج قوا احسانه
 و معنی البصارت و السامعت و الذالقت نكودان
 شناسم كوي اين درد در شان من گفته و اين
 بيت در حق من گفته **شعر** فكانت عيسى بن مريم جها
ب يهب الطيوة بالسيره الاوصاف **ص** صيا و جون اين
 سخن بشيد خوش شد و با خود گفتن گرفت اين خططي
 نيت بوطلي است كه در دست من آمد كه گفت اين
 بوطلي است كه در دام من افتاده است صيا و
 اي طوطي راي كامر و تدبيرت كه حمت بر من در دلتو
 كه رحمت بر من از وي بيري و عدلت خدام از و دفع
 كني طوطي گفت اي صيا و اين كه دام كار نيك برك
 كه تو ميغرمي و كه دام مهم عظيم است كه مرا مفوض مسكني
 من كه ام كه بحال علم و معرفت كلفه از جبهه ماه برم
 و لغور بخارت و مهربانت زردی از روی اوقات ^{در بهانه} دفع م
 و بيك نظر صد مريض را اثر ابيحيث بيگي نام و بيك
 مشاهده بپهر از مخدوم را صنعت مند بر و شاعر مرار را
 بروهنر تاي من بزرگي عرض كن بسپن اهرشي كه هر فتنه

که توانی بر دست رای بفروش صداد او را در
فقص کردی بر رای برد و کف ای رای این طوطی از
که در علم طب جداقتی تمام دارد و درین حکمت بسیار
کلی است که رای کف مرا خود این چنین کسی می باشد
و بخردن او هیچ تاملی و فکر نکرد و او را بده نبرد
دنیار خرید و هنر طوطی دستگیر او شد **قطع**
نخستین دامن از هفتشان **زنج** مگردان ز حال هر چه هنر
عاقبت بر **هنر** روی **مانند** بی بر نهال هیچ **هنر**
روز دیگر طوطی بصلاح کردن رای مشغول شد و حد
پسندیده کردن گرفت چنانکه رای را بر او اعتماد تمام
شد و از او بیرون و اثر به او نمی ترستد ای بر طوطی
بیروز آغاز کرد ای رای چون تو اسطه من نمی ترست
زایل شد تو مرا مر این در حجت پسند چون کنا هکلیان
در زندان فقص مدار با بال و پرین شکسته از محرم
من و مراد سخن برای خود بدار به بدین **شهرت** اجتهاد
حلوه میازم و برای تو بکدام دست دارویی بیخ و ترا
عقوبت بر **بخت** اصلی و قاعده چلبی جو کل باز میارم رای

بجلکات سهوده او فریفته شد و بمقدامات منحرف او
 مغرور گشت و ندانست که او را در زیر این غدر لیت
 و درخت این مکر لیت رای فرمود تا همچنان کنند
 که او میگوید مجرد آنکه او را از قفس پروان کشیدند
 و امن بال و پر از صحبت این پرفشانده همه کار محبت
 رای نیم کله ماند **قطعه** بخشی گفته هر کسی مشغول تلخ
 لعل تو مگر دوز **ماه** چون غرض از صواب پروانست **ماه**
 گفته صاحب غرض نباید کرد **ماه** طوطی چون سخن اینجا
 رسانید با خجسته آغاز کرد ای که بالون تامل و تفکر
 من همانست نباید که محبت شما هم جلکال ز سر و می
 ماند و چنانکه کار معاشرت رای نیم کله ماند پیش از آنکه
 شتو بتو رسیده است و وقت غمش غارت شده
 بر خیز جانب و شاق دوست رود در کار شتو خجسته
 تا همچنان کند غوغای روز بر آمد و صبح چهره لمعانی کشید
 در فتن او در توقف اقرار **قطعه** بخشی خواست
 تار بود امشب **ماه** سوی خوبی که ز در خوبی کوس **ماه**
 صبح از رفتنش بشد مانع **ماه** دشمن عاشقانست **ماه**

خروس داستان بخار و در کر و زاید و حیاط و کربوب
 و عاقبت شدن هفت کس و حکم نمودن شش درخت و حواری
 باقی **خبر سبب ششم** چون سیاح افتاب در منزل مغرب
 فرود آمد و مسافر ماه از مرحله مشرق روی بمسافت
 آورد و خسته طلب اجازت بر طوطی رفت و از برای
 رفتن چون ماه سماع الیر شد و گفت ای شیفته مطایق
 و ای رفیق موافق که تو از شدت من که اشک ^{حله} **عقوبت**
 عقوبت الفراق بعلمی که مراد شده شوق رو امید دار
 و باشد تو از حرقب الفراق بی خبری که مراد در خفت
 عشق می پسندی ان القمامه العت بهول ابونهایت
 اشک فراق الاصبیه و الاصاب **قطعه** بخشی تو فر
 مرگی دان **ما** شایخ ما از دست برک **ما** کعبه یک
 مرگ هر که دار **ما** فرقت دوستانت مرگ **ما** ای
 طوطی امشب مراد ستوری ده تا من هم موکل متیق فراق
 را بر رفتن دستوری دهم و خود بدل فایز الحال جانب
 بیت الوصال مشوق شوم طوطی گفت ای کدبانو مسافرا
 دین کار مرا نراعی باشد و یاد دین امر امتناعی بود اما

مکر

تو کویا سیده ناکنده میبای همین میگوی و مشکوی می گفتن
 و کردن فرق بسیار است و مسافت **تیشمار قسطو**
 خسته قول کن فعل قرین **عاقلان** فعل اصحاب کنند
 هر چه گویند و اهیان **چنان** هم بدان گفت خویش کار کنند
 ای که با تو محبوبی ترا از در محب خود خبر و او مطلق
 سزا از رخ طالب خود چه علم میترسم که ناکاه سوتیور رسد چون
 رخ دیدن آنوقت عاشق حیط و ناخبر شد عاشق تو
 چنان حیط و ناخبر شود خسته بر سید آنجا کوه بود طوطی
 چنین گویند وقتی بخار و زگر و حیط و زاهد در سفر
 همراه بودند چون خیال هر لحظه بر هر منارل و مراحل
 صادر میشدند چون **مجم** هر لحظه شب مر مشارت و
 مناهل و اردنک شد صبا هر چند که عجلت منم بود
 ایشان می توانست رسید و باد هر چند بای بلند میکرد
 بحسب آنها نمیتوانست شد شیخ در صحای فرود آمدند
 که از وحشت آن غول در و بانگ نمیکرد و از وحشت
 پرند در و پر نمیزد گفتند در چنین جای پی پاسبان
 ما چهار ستم هر یکی یکپاس شب پاسبان دارد بدین طریق

کسی ام

شب دایر روز آزند و آخر رسانند باس اول بخار
الترجم کرده او از برای دفع خواب نیشه رکرفت
در خوب صورتی زنی غلت تبراش شد که اگر انصوت را
آوردت برایش بدیدی از بت تراش تو به کردی و اگر
انگاه بگردانی در نظر آوردی قلم نقش خود کشیدی **قطعه**
نخستین جان بد به صورت **ما** چند آن خم به زبان دادند
صورت خوب که چه است **ما** جان خود را بد توان دادند
باس دویم بزرگ رسید بر خاست صوتی مشاهده کرد
در غایت زیبایی و سیکری معانیه دید در بهایت
رعنائی اما از زور و زور خانی گفت بخار صوت
خود نمود و هنر خویش ظهور آورد مرا هم هنر خود
میاید نمود در حال زور و فخره از خر ایلم کشید و در
یک ساعت یک عروس وار سپهره تسامحت دور
کردن و گوشت او انداخت یک حسن او بدید **قطعه**
نخستین زینت رخ بان **ما** بر دل و جان ما شد دیدن
صورت خوب را زور و زور **ما** فخره نور باب اندوان
چون باکس بیوم خاک بر خاست زنی دید در عا

34
حمال و مخورنی یافت در نهایت کمال بازر و زیور
بسیار اما بر خسته گفت اگر چه زنی را در زور و زیور
گیرند و لیکن فی لباس بر خسته مانند اگر چون من
انجا حاضر باشم حقیق باشد که بر خسته مانند علامت
و اما رات خود گشتید در حال یک خفت چنانچه
بدوخت و او را بهوشانند از بی زینت و حیوان
حسابه نیست **قطعه** خسته زینت دلبران اصلی است
حاله بر پیش زور عام است **نکته** زینت اگر چه اول
بار زینت تمام **نکته** لباس چهارم به زور رسیده
بر خاست در آنوقت وقت بهجد او بود صورتی دیگر
غایت عملی و دیگری یافت در نهایت مرغوبی
بعد از فراع طاعت تندگی و بهر از بی خدای تبار
و تعالی او را در خاطر گذرانید اگر صورت است این
راجان میدادند چه خورم و حسن بودی و اگر در
رائع روح گردندی چه خوش و نیکو بودی از بر
خاطر خطیر و اندیشه صمیم باطن او در حال صورتی
در آمد و چون مردم کو یاد رفت و تنبذ شد و چرخ

۳۷
بین گشت **قطعه** بخش از خدا میشوند
حق کریم است او کرم **مکنده** که تو گفت خدای خود شوی
هر چه بوی خدای هم **مکنده** چون شطربانی اخیر شد
روز نورانی ظاهر گشت آقبانی دیدند بصورت **مکنده**
ادمی یافتند بر همت قمر هر چهار معنون حسن حال او
گشتند و معنون زلف و حال او شدند بر همت **مکنده**
او کردن گرفت اول بخار گفت بدین است اولی منم
زیرا که ترا شنیده منست دوم زر گرفت این معنون
مر از مید که او را هدی به روی من دادم جایک گفت
وز تو فضل علی انما سر عام است کلری اصلی که بود
من کرده ام او را جامه زفاف من پوشاندم چهارم
زاهد گفت اینهم چیزی نیست ادمی را برایه بالذرا از
جان نیست و چیزی بپایه والد ترا روان نه جان او را
بو اسطر من داده است و روان بر الطه من بخشیده
است مر از مید آری یک عاشق را چهار معشوق
عجب اما یک معشوق را چهار عاشق **عجب نیست قطعه**
بخش طالب تو بسیار اند **طالب** طالبان فراق بنود

بیشتره غمزا که دید بد بهر **ماه** که در روز دحام خلق بنود
 چون مجادله و محاربه و مناقشه ایشان بسیار شد و محتاج
 و مناقضه ایشان در ارتش گفتند که یا چهار کس را
 درین زن تخی است درین قریه اندازم تمام هر که آید
 او بر دیا بیکانه را حاکم کنم هر که اشارت کند او بستاند
 هم بر حکم حاکم راضی شدند بر راهی باستاند و گفتند
 هر که از اینجا بید میان ما حاکم نمون باشد مردی
 سیاحی در رسید بهر چهار کس حال خود باو بام نمود
 و گفتند فاحم بینا با حق سیاح چون جمال و کمال
 دید در آن دعوی با ایشان شد و چندی در آن
 ایشان نزد که این گویند **عظم** خشم خوب با خواهی
 هر که میدیدند شد نظر **ماه** جان دل هر زمان بهر ساعت
 فدیة باو هر خوش **شهر** چندین گاه باشد که شما
 بفریب از من روزه آید و بطبع ز روزیوار من جدا روزه
 ایدین بر شحنه این شهر بروم تا شمار اسپاست کنند
 و حق مبینی داند سیاح ایشان از بر شحنه زد و در صورت
 حال ما بنمود شحنه مردی بود و هو سناک و عاشق پیشه

بجز دیدن آن زن عاشق روی او شد و لبسته بر
 او گشت فریاد بر آورد که این زن زن برادر منست
 و برادر من از دیهی بدیهی میرفت قطع طریق بر و زدند
 و او را بگشتند و این زن را به هر صدمه در اشت بر زدند
 حقیقت آن قطع طریق شما آید زن برادر من مست
 بمن رسید اما خون برادر را جواب کنید ششخته ایشانرا
 بر حاکم بر و حاکم مردی خوب طبع و زنده باطن بود در حال
 ششخته روی او و او یکجمله موی او گشت و بانگ را از
 زد که شما کیستید و کیا نیند مدتی است که من در طلب
 شما بوده ام این عودت ام ولد من است و سبب
 نزاع پیشوا از خانه از خانه عطف کرده بود و در گوشه شده
 بود و زوز و زوز و جواهر بسیار برده است کینزک من بمن
 رسید مال را جواب کنید **قطع** بخشی خلق همچو تر کردند
 هر که اینگری زینک و زنده که کز لکی از غرض گرفته بد
 می تراشند جمله جانب خود **ماه** ازین خفومت خوفا
 در آن شهر افتاد و خلق ابنوه کرد و ایشان جمع شدند
 که بجادله و مخاصمه محب است که میشود و این چه گفت و

کوی غریب که میکنند خلق در خصومات و دعوی بر حاکم
 محاب فرمان روند چون ایشان هم مدعی شوند حال
 خلق مجار به شود و دعوی ایشان تقطیع چنانچه است
 پری صاحب تجربه انجا حاضر بود گفت قطع این خصوص
 حدی اوم نیست زیرا که ادمیان بوض خود مشغول
 اند و ام جانب خود رعایت میکنند اما میلی چند این
 شهر درختی است که او بنجره الطم خوانند شاخ او
 بشاخ کسبند آسمان برابری می کند و پنج او با کاو
 و ثری میرسد خصومتی که از شخته قطع نشود و دعوی له
 از حاکم اخر نشود بدان درخت روند و از آن درخت
 دعوی آرا جواب طلبید آن درخت آواز کند که بر حق
 کیست و بر باطل نیست اگر ایشان هم در زیر آن درخت
 بروند و صورت حال باز نمایند در ساعت واحد معلوم
 شود که مستحق کیست آری درخت که آن مشغول باشد
 بهتر از انسانی و حیوانی که آن مبطل بودند **و طعم**
 بخشی هر هست نافع به **ما** شخص موزی بلین تو از خود
 شک با منفعت نلو تر دان **ما** زادمی که بی است **سبب**

کند

از نفع **ط** بر هفت کس زیر آن درخت رفته اند آن
 عورت را نیز برابر بردند و صورت حال باز نمودند و
 حکم الهی اس کردند در حال تنه درخت بشکافت
 و آن عورت در آن غار آن درخت رفت و در
 در آن چون مسامسد و دگشت و از برگی آن در
 او از آمد کل شیمی بر جمع الی بر اصله پس بر هفت عاشق
 او خایب و نیا سر شدند و با دلی در التها ب دیده
 پر در آنسکاب باز گشتند و باقی عمر در حرمت و بشانی
 گذرانیدند و بقیه حیات در بند امت و ملامت اشگر کردند
 طولی سخن اینجا رسانید با حجتی آغاز کرد ای کربان
 بچمن همین است که ناگاه بشویتیو برسد و ترا چون آن
 درخت از میان برود و چنانکه رنج دیدن آن بهفت عاشق
 خبر باشد و ناچار گشت همچنان رنج دیدن عاشق و خط
 شود حجتی از امتناع این حکایت خواست تا همچنان
 کند و زود جانب و شاق دوست رود در حال سیکر ماه
 در تنه درخت مغرب فرود رفت و فوغا در روز بر آمد
 صبح پاره لغمانی بگشت او در رفتن او در توقف افتاد

قطعه

و طعه بخشی خواست تا رود امشب **ه** سوی
 تویی که ز دوزخونی کوس **ه** صبح از رفتش بشد
 مانده دستمن عاسقا نسبت صبح خروش **دستان**
 را از سلبان و عاشق شدن دروش بر دخترا میر کرد
 جوانمردی رای را این کوهستان از خود برای دختر **ملکه**
جن و کرب و بین و بر عاشق شریف هفتم چون یوسف کعبه
 یعی آفتاب در چاه مغرب رفت و یونس باه از شکم
 حوت مشرق را آمد خجسته چون رنجوار اطلب
 بر طوطی رفت و کوفت ای نایب لطف و ای سرایه
 محض مردمی من شرمنده الطاف تو ام هر شب
 بر تو می آیم و ترا از خواب بر میا بکم و تصدیح
 بنمای اما چه کنم مرا کار از دست رفته است آب
 سر کشته تو نیز در کار من احوال نمیکنی و در این
 تقصیر منیفر مائی اما عندم که این نیت فضل نصیب
 و بشت شمایل تو بکدام زبان معذرت خواهم کرد
 طوطی کوفت من سنده این درگاه ام و جا بر این بارگاه
 اما خدتی که از بندگان گرفته و جا بر آن سپید بوقع

باشد میتوانم کرد و ترا هر چه زودتر مقصود نمودم **سایه**
خشمه مان بدایه کت سیده **سیده** آمد با وقت خلوص خندان
همه را خدمت می کن **امام** منم خویش را در جندان
و آن سینه باش که رای رایان سر رایان **بلاده**
بود او از برای اجتماع ایستاد عاشق و معشوق چه
سعی نموده و از برای کار جوانی چه طریق از سر رخاست
و از سبب هم سری چه نوع دل از جان برود
حجسته رسید آن چگونه بود طوطی آغار کرد چمن گویند
وقتی رای پهلستان دختر می داشت که نقاش
او در سخنان روزگار علم بهتر از و کشیده بود و نقاش
نقاش در سبک خانه او از نقاش خوشتر از او دیده
بود ناگاه در ویش شیفته روی او شد و مقلد او گشته
موی او گشت در ویش در عشق گرفتار و در دیوار
عشق او نهاد او را غم نان پیش نبود غم جان افتاد
اگر چه همدس دو برین عقل او را مانع نمید و منفعت
که انی در ویش این چنین سودای فاسد که در توانا
این چه خیال باطل است که مجله تو متماکن است در ویش

را با پادشاه چه مناسب و کد را با شهنشاه چه ^{نسبت} چکا
 اما عشق اغوا میگرد و مسکفت که در نذهب عشق
 محبت مناسب و محابست شرط نسبت
 را چون آن حیوان که را بجهم کلیم عبارت است
 در سال اصحاب کبف گرفت و ایسان اورا مانع
 میگردند و از صحبت خود باز میگردانند حیوان گفت
 شما را از صحبت خود چه مانع میکنید و از روی کار
 چرا دور میفرمائید گفتند از آنکه تو از جنس ما نه حیوان
 گفت در نذهب محبت جنس شرط نسبت و اگر شرط
 میدارند شما هم باز گردید زیرا که محبت کس که شمارو
 برون آید او نیز جنس شما نیست ^{قطعه} بخش
 عشق بهترین چیز نیست ^{ما} صد لطافت بطن او بسیار
 یکی از وصف او همین ^{شده} شاه درویش اندر و یکسا
 بعد از حیدر روز درویش بر برای اهلستان رفت که
 من دختر ترا دوست گرفته ام اورا بمن زنی بده
 و در که ای من و ماد شامی خود نظر کن که در نرعت
 محبت شرط مناسب نسبت رای ازین سخن بجز و متغیر

شد و خواست تا اورا سیاست کند وزیر گفت
او در ویش است و پادشاهان تنغ بخون در ویش
نیالانید باشد که من اورا طریق بهتر ازین
خواهم کرد وزیر با در ویش گفت ای در ویش
پادشاهان را هدیه روی شرط است و هدیه روی در ویش
رای ملک با زیر است اگر تو سانی ما و خیر تو
رسانم در ویش که برشته قادر نبود در غم سل و زرا
اورا که گفت که ایشان این سلسله رای دیوانی
تو خناسند اند و این خورسنگ از همه مردن نوع غلط
و اگر میخواهی که بدین مقصود رسید بدین مصلحت
نور رای رایان رو و آنچه ایشان از تو خواسته اند
از و بجوای در ویش بجا نکر و بر رای رفت مقصود تو
بر عرض کرد رای در حال یکبار زرد بود و در ویش
رای بهستان بر در رای گفت وزیر این در ویش را
ازین خیال دفع کرد این کار رای رایان است امر وزیر
او این جواب در کتبه دیگر نتواند کرد و دفعی دیگر بهتر ازین
انجمن مباد وزیر گفت ای در ویش دختر پادشاه تنگ

بنا

و

در حقیقت

پادشاه

حیوان و مشتت زرتوان یافت دست همان این
 سردای رایاست اگر تو بر رای مگر ساری مانع ^{کف} است
 هر وقت نوبتم و ترا بشرف دامادی صرف
 این نام در ویش بار دویم بر رای رایان رفت
 از غایت و الهی و نهایت شیفتگی احوال خود
 رای رایان گفت ^{دو} حلا جسم دار و از برای هر
 سرا سیمه شوشاهاست که این سر را بالای کتف
 کرده میگردانم بحکس کتف که مرا کاری میباشد اگر ترا
 امروز کاری میباشد مصایقتی نخواهد بود اما شاید که سر
 را بریده بنمید و دفع دیگر انگیزد اگر تو مرا رشتت در
 کردن کرده پیش ایشان بری و بگوی که نو سر خوا
 باتن آورده ام اگر راضی شوند در حال سرین بر و بسایان
 مدار و اگر در سز مدافعت و محاطت باشند من
 بگوئی تا بر دیگر انگیزم و بسببی دیگر انگیزم در پیش ^{سنان}
 کرد رای رایان را رشتت در کردن انداخته کتف را
 بهستان بر درای چون فتوت و مروت بید در با
 رای رایان افتاد و گفت در همه عالم جز کس این

غریب

جو انخودی کرده است که کردی از سبب رضای در شو
 از خود برخواست پس دختر را می خورد ارباب آورد
 در پای رای رایان افکنده و گفت که این کنیز است
 و یکم خدمتگار است که من بهر که خواهی او را بده هر که
 بپذیرد و به بخش **قطعه** شخصی سرور آن پیشینه
 آنکه در ملک فضل تاخته اندک تا دلی خوش شود و در وقت
 از برو جان نخواستند **ایمان** طوطی چون سخن اینها
 باخته گفت ای که با نوشنیدی درستی که
 رای رایان از دست بر گرفته را بگرد معلوم من خجسته
 اکنون تو حکایت پای در آمده را بگو طوطی گفت چه گوید
 رای رایان را بر نمی بود و مقامی شسته همه وقت در قمار
 بودی و هیچ وقتی با خود چیزی نبردی و با ختی و مهر جانی
 از رای و اندیدی جانچه از سبب این کار کار او اول
 کشید و مقامی را اگر چه همه وقت خسته در دست
 باشد او را خسته هم در دست نماند نمی آید از سرم را
 و علامت او را ترک شهر گرفت و بیرون رفت و کایف
 دید در قمار او هم در میان ایشان رفت و در قمار

عین ۱۲

بلد نماند

یک لک تنگه بزومه او ماند چون حرفیان مال طلب
 کردند زن خود را عوض مال کرداد و خود رفت بشرط
 آنکه اگر وقت طلوع آفتاب مال سار و مهوالم را و
 اگر نه زرن ایشان است و خود با برگشت تا برسی
 و تمامس درم کند در اثنای راه بر سر چاهی رسید
 در آن جایه نظر کرد زنی دید در غایت جمال و نور
 کمال بر سر تخی نشسته و در یک روئین بر از روغن بر بدن
 نهاده و آتش صعب در زیر آن افزوده و بری فروت
 پیش دگر آن نشسته برهنه دعا کرد زن مکهستان را
 از دست خود برهنه را داد که دست روزگار مثل آن
 ندیده بود و باز روی لعل و نهار شب آن نشسته برهنه
 در شدن آن متامل شد آن زن همچنان در دل تصور
 کرد که تا مل او از سبب عطار اندک است و ستوانه
 دویم نیز ند بود اد برهنه بسبید و درون شهر برود و یک ستوانه
 از آن بر جوهری داد چون جوهری لعانی و زهر خورانی
 بدید جوهری خنک در دامن او زد و گفت ای کدایت
 مثل آن کوهر از کجا است راست بگو صدوق که گناه

۱۲
 یاری
 فندی

و خزینه که بشکافتم بر بمن را بر برای بر در ای نرول ماه
باره قیمتی بدید متعجب گشت و گفت ای بر بمن این
دستوانه بر تو از کی است بر بمن باره دوم بوجه جد
بر پوشش رای نهاد و گفت حالی بد که کف درم خرم
نمرد خود را از خولجان مقامر بیایم و بعد کیفیت این
دستوانه بگویم رای بهمان کرد بر بمن بر رفت و کرد
زن خود باز آورد و تمام قصه آگاه و آن زن دانید
حونبان و آن بر عاشق بگفت رای شب دوم بر
جایی رسید و منم عن معاینه کرد و صانع از زبان
آن بر بمن شنید بود و نظر خود دید رای درون چاه
فرود آمد و بر سر آن تخت نشست و گفت ای عورت
تو هستی و در قعر این چاه بر چه نصب کرده و بدید
روئین بر دیگران صحبت و این بر ترا که باشد
صاحب بخت آغاز کرد که من دختر ملکی ختم قریب
هشتاد سال باشد که این آدمی دل معشوق من
داود است و جوانی در کار من صرف کرده است
درین مدت بلیغظه روی وصال من ندیده است

تخت بر پای

یک لمح شربت اتصال من نچشیده است بنا بر آنکه
 ذات او طمانی است و عنقر ما نورانی لطیف با کسفت
 چگونه آویزد و صاف با تیره چه نوع امیزد و مذہب اهل
 جن نسبت که اگر آدمی خواهد که با ایشان اختلاط و امتزاج
 کند و عقد موالات و مصافحات و مصابرت بندد در
 آتش صعب در رود اگر صحیح و سالم پروان آید و از دل و سنان
 میطلع او شوم و از قلوب و روان منتقاد او کردم اگر عاشق
 همه وقت در آتش باطنی باشد اما باید که در آتش ظاهر هم
 در رود و مطلع استی خود بسوزد و از اخلاق حیوانی پروان
 آید و هم شکل مار و عانی گردد لاجرم مستحی وصال مانشود و نیز
 او از اتصال با کرد مد تمیت که این روشن در جوش است
 و این مسکین را قدرت آن عنیت که بدین بوتره در رود
 و چون زرنجینه پروان آید و نه قوت نسبت که ترک این کار رود
 و چختن سود انجام و بهبوده بگذارند بدین سین دلگ
 الی مولد و لالی بود لاد و من نیز از سبب او درین چاه چون
 یوسف کنعانی مانده ام و از مصالح و مہمات خود دور افتاده
 ام نہ از دل رخصت مییابم کہ ترک این کنم مدہست اسلاف
 بہم جنس

خود گیرم و نه مروت و فتوت فتوی مید بد که از سر او بگذرم
و محبت بهفتاد سال صیاط و ناپزکنم **قطعه** خشکی رخ
کس مکن ضیاع **ما** کار بر وقت دل گستم نشود **ما** هر که او
بچ کس کند ضیاع **ما** زنج او هیچ وقت کم نشود **ما** رای
چنان این قضیه بر عقیده اصفا کرد و این واقعه استماع نمود
گرونی بر آب حیوت با خود برده بود و سر و اندام خود بدان
آب پاشیده و در آن دیک جویشان فرو رفت و بار او
فرد خود بدان روغن التمش محلول لبت و صبح و سالم
پرون آمد و حضرت ملکی بن جون این حال بدید از تخت
فرد آمد و در پای رای افتاد و گفت اگر چه سالیهاست
که این پر جلوا هوس چینه اما چون این جلاب اوزی تو
تو در قطره ازین در حلق او چکانیدند و سر خوش این
صلوات هم بر وقت تو رسانیدند اکنون هر که اشارت
فرمای مطیع ام و هر چه امر فرمائی فرمان بردارم رای گفت
ای زن در صحرا و بادیه این اندیشه میوی و شبیه این
کلمات مجوی که تو مرا دختر می و شو تو همین پیر است
من از برای استراحت او ترک ملک خود گرفتم و اگر تو
لله اعلم

مکون

این اندیشه میکنی که او پیر است و با پیران اشتیقت
 مواصلت نتوان تا سخت وز درد معالقه نتوان بابت
 این اندیشه نیز از دل تو دور کنم و ازین فکر ترا پروان آرم
 پس قدری آب انان ابجیات بر بروی پرالید
 و پیر را هم در آن دیدگان و دیکه جویشان انداخت
 بقیاس نژده ساله پروان آمد پس میان آن عاشق
 و معشوق وقاصد و مقصود تجرید عقد الاموال است
 برای ایشان از او کرد آری بادشاهی همین است
 که بار طلب بر ایا کشند و غم رعایا خورند از دست شده
 را دستگیر می کشوند و از پای در آمده را پای مردی
 آورده اند و وجه فیصل عباس رحمه الله علیه فرمود مرا
 اگر باشد دعا مستجاب پس آن دعا در حق پادشاهان
 عادل تصرف کنم لغت پیرا در حق خود صرف نمی فرمود
 اگر در حق خود صرف کنم منافع آن دعایم در حق من
 پیش حصول نباشد و اگر در حق پادشاهان عادل صرف
 کنم منافع آن دعایم عالم را و اصل و متواصل گردد **قطع**
 نخلشی در دعای شاهان باش **ما** کارای تو وجودشان **وجود**

و نطق است **ما** زندگانی با دوشاه **مکوست**
 پیوسته زندگانی بهر همه خلوت است **ما** طوطی چون سخن اینجا
 رسانید با حخته آغاز کرد ای که نابون آریا
 عشق و اصحاب و لوله را با دوشان خدمتی
 برده اند من بنده این خانه ام و جاگر این کاشانه
 میتوانم که خدمتی شایسته کنم و ترا هر چه زودتر
 بمقصود تو رسانم امشب هفت روز غوغا رود آریا
 از رای بس باطن من بر خیز و جانب و شایسته
 شوخته خواست تا همچنان کند غوغا روز
 بر آمد و صبح همه معانی بکشاد و در من او در
 توقف افتاد **قطعه** کجاست **ما** و در شب
 سوی خوبی که ز در خوبی کوس **ما** صبح از درش بشد
 مانع **ما** دسترس عاشقانست صبح حروس **دستان**
شاه او در هفت و بیروا رفتی که در سزده سالگی بسبب ترک
 بد و سبید و صدف و ادن بر هفت و نوزده کجا مات نظر **ما**
تخیف حوشا طراوت دیده یعنی آفتاب در ایوان
 مغرب زفت و برید سر لعل السیر یعنی ماه از در خانه
 فاصد

چون نازیک

مشرق

مشرق برون آمدن خسته با چشمی علی بن حنیف کلبل
 اطلب رخصت بر طوطی رفت و گفت ای
 لوط ابرار و ای منظر اختیار منو چشم است
 در چشم خود درون گم و دیده خون برورده خوش
 را چون روده جانوری بیرون کشیم که من در
 انواع بلازین چشم افتادم و مرا این روز از
 سبب نظر پیش آمده مندا که کدام کوکب
 نخوسن درون باطن من بود که مرا نظر بر دوست
 افتاده که دل در التهاب خلاص نمی بیند و دیده
 از سنگاب مناص نمیاید طوطی گفت هر کس
 که عشاق را معاینه میشود هم بواسطه چشم میاید
 و هر آفتی که مشتاق را مشاهده میکند هم بر لاطه
 نظر بود حکما گویند هر که نظر خود را نادیده نگاهدارد
 تن او هرگز نادیده نمی آید و وقتی مامون طایر او
 مروی سپرد و خراشیده فاحش با فیت بر سید
 که رویتوار خراشیده لیر کعب دی طریقت
 سوار بودم بیفتادم مروی خراشیده شده در

او ازین حکمت شراب بود ما یون گفت ای پسر
اگر تو بر خشک سوار بودی هرگز نیفتادی و بوی
خراشیده نشدی و مقصود او ازین حکمت آن
بود ای حسته اگر تو نیز چشم خود بر خود ممد است
و ناز در این و آن نگاشته شد ایدی که تراش
آمده است برگز پیش نیایدی و کمایدی که متوجه
شده است برگز پیش **مطلوبه** بخشه مان نظر نحو میدار
باطن من ترا حشر کرده است **مان** کند دست من جفا کاره
ای که بر آدمی نظر کرده است **مناجحه** گفته ای سقراط
نشانه وای بقراط زمانه اکنون چون مراد و حق
دوست رفته شود نظر بر کدام جانب باید کرد
گفت وقتی ندگری را پرسیدند که چون مردم از
برای شستن اندام خود در حوضی در رود نظر کدام جانب
باید کرد مذکر گفت جانب جامهها خود باید کرد
ناطاری جامهها نبرد در حضور دوست ترا نظر بر
باید داشت تا او را ندیشد دیگر اندیشند نکند
و خیال و هم دیگر در وهم نه بیند و اگر او را بر آورد

باشد خوب می یابیری باشد مرغوبه ایشان نظر
 بدینکه نباید کرد و اگر بکنی ترا از ان همان معاینه بود
 که کبیرک پادشاه را از نظری مد معاینه شد
 حجت بر رسید آن چگونه بود طوطی گفت چندین گو
 در شهری از شهری هفت پادشاهی بود با محنت
 منبع و سلطه مطیع او را بعد از اتمام امام شهاب
 و القراض حکام حوالی لیسری تولد شد اصحاب نجوم
 طالع او بدیدند گفتند در سیزده سالگی خطری عظیم
 بدو ملحق شود و واقعه ای هم بر او محیط شود که نتوان
 لغت ندارد در از ان معرض خدش یابد و غمگین
 از ان و در طه مناص بنید پدید آید است او صاحب
 علوم انواع شود مالک اجناس فنون کرد اما
 بغایت پلید طبع و کند خاطر بود مدت دو ارده سال
 علمها و آدابها و حکما و بلغا و نیال او جهد و جد
 نمودند در و اصلا رشیدی ظاهر شد و هیچ علم از ان
 حاوی گشت آری سورت الرحمن علم القرآن
 ان مقدار هم خواند **مطهر** بخش علم و ادرست قوی

خوش بود کوی ^{میان} خندان ^{تا} تا کرا خاص میگذرد

علم از روایت ^{عینی} دان ^{با} روزی با شاه

حکما و بلغارا خواند و ذکر ^{مفصل} ملامت ^{مفصل} مومنی ^{مفصل} شد

کردن گرفت یکی از حکما گفت نظر ^{مفصل} را با علی ^{مفصل} ^{مفصل}

براهمات سفای موثر است درین ^{مفصل} از علوم ^{مفصل}

سید است و اما درین ^{مفصل} کواکب ^{مفصل} فلک سلطنت ^{مفصل} تا امروز

کواکبی ^{مفصل} ناظر بود که نظر ^{مفصل} او مقض ^{مفصل} ملامت ^{مفصل} ما و عینی

بغیر شدی بود امروز آن کواکب ^{مفصل} از طالع ^{مفصل} او

بیرون ^{مفصل} میرود شش ^{مفصل} ماه ^{مفصل} این ^{مفصل} لیس ^{مفصل} بر ^{مفصل} من ^{مفصل} میباشد ^{مفصل} لذا

تا آنکه ^{مفصل} او را درین ^{مفصل} دوازده ^{مفصل} سال ^{مفصل} حاصل ^{مفصل} نشده ^{مفصل} است

درین ^{مفصل} شش ^{مفصل} ماه ^{مفصل} حاصل ^{مفصل} شود ^{مفصل} و ^{مفصل} لغت ^{مفصل} علم ^{مفصل} ذوق ^{مفصل} فنون ^{مفصل} کرده

پادشاه ^{مفصل} فرمود ^{مفصل} تا ^{مفصل} بنحان ^{مفصل} کنیز ^{مفصل} حکیم ^{مفصل} او را ^{مفصل} گرفت

و در خانه ^{مفصل} خود ^{مفصل} در ^{مفصل} و در ^{مفصل} حال ^{مفصل} در ^{مفصل} آن ^{مفصل} مکنز ^{مفصل} نجار ^{مفصل} نکتب

ساخت ^{مفصل} و ^{مفصل} شقف ^{مفصل} و ^{مفصل} ایوان ^{مفصل} و ^{مفصل} حيطان ^{مفصل} او ^{مفصل} روشن

وصاف ^{مفصل} کرد ^{مفصل} اند ^{مفصل} و ^{مفصل} جانبی ^{مفصل} در ^{مفصل} آن ^{مفصل} خانه ^{مفصل} بعد ^{مفصل} تصور ^{مفصل} کرده

و جانبی ^{مفصل} بیت ^{مفصل} و ^{مفصل} آفتاب ^{مفصل} و ^{مفصل} بروج ^{مفصل} و ^{مفصل} کواکب ^{مفصل} ثابت ^{مفصل} است

و سایر ^{مفصل} ات ^{مفصل} منقلب ^{مفصل} در ^{مفصل} قلم ^{مفصل} آورد ^{مفصل} و ^{مفصل} جانبی ^{مفصل} احکام

۲۱

۱۲

نقش

شرعیة و هفت و صلوة و صوم و قطع و رحمت
 کرد و جانبی احکام علل و آسامی او و به و خواص
 اشیا و هفت نبض و دلیل باز نمود و جانبی علم
 ریاضی و اسکال مثلث و مربع و مکتوس و مستقیم
 و هندس تر بر کرد فی الجمله هیچ علمی نبود که او
 صورت ننمود و معنی او در آن خانه نوشت و سبغ
 بصر بر در کار آورد میان چند روز الواب شد
 بر و مفتوح گشت و اسرار حکمت بر و مکتوب شد
 عنقریب آئینه سلیمان در دل او ادراک کرد و
 آئینه قواعد و فواید را جاوی باشد چون مدت
 شش ماه گذشت حکیم گفت ای ستاره زاده فردا
 امروز است که ترا بجزکت پادشاه خواهد برد و
 حاصل ترا در معرض امتحان خواهند داشت از
 هر چه ترا سوال کنند باید که جواب بصواب گوئی هر چه
 ترا امتحان کنند باید که از عهده آن جوانی تقصیر
 جوئی تا هم مستحق بین شوی و من هم مستوجب
 آفرین کردم اما بیاتاد طالع وقت تو نظر کنم تا ترا

دہم

وقتی سعد پیش بادشاہ برم و ساعتی فرخندہ دہن
 شہنشاہ چون حکیم اصطللاب بر گرفت و در طالع
 او نظر کرد دست بر سینه زد و جامہ بدرید و فریاد کرد
 و گفت ای شایہ آذ اگر ترا صد جید و حیل از کجاست
 بر من آوردم اما صد محنت دیگر می بینم کہ بر تو چو چکا
 ہفت روز بر تو چنان کران می یابم کہ ترا درین ہفتہ
 ہم ہم جانست و ہم ترس روان اما خلاص تو در یک
 چیز است و آن آنست کہ تو زبان کفتن فرو سب
 و درین ہفتہ اصلا سخن نکوی و اگر کوی و اگر پس
 در خطر افکنہ بہت **قطعہ** بخشہ دہنت تا غم روان
 تا جہاں از غم می آرد **مالک** بدستم از دفع کرد از تو
 صد و یکم غم می آرد **مالک** روز دیگر چون شاہ بسویار
 حرج عالم در محنت ضبط خود آورد شاہ ہزارہ را حضرت
 پادشاہ رو بندہ چند خواستند کہ سخن گوید اصل سخن
 گفت پادشاہ گفت ما را چنان مقرر بود کہ اورا حکیم
 علم و حکمت و ادب خواہد آموخت او خود اندک
 بسلیار سخنی کہ مدیقت آنہم فراموش کرد و روز راوند

بار

کس

یکہ سوار

لغتہ

گفتند که او را در جمیع رجال شرح مسأله او را در آن
عزم مبادید فرستاد مگر در سخن آید در حرم پادشاه
گشتری نمود و سایرها شیفته روی او بود پادشاه
گفت او را دایه کی بسیار کرده او و از زبان
افقی وارد اگر فرمان باشد او را در منزلخانه خود
برم و استکشاف مزاج او کنم پادشاه گفت
نیکو باشد گشتری او را در منزلخانه خود در دو قصه
عشق خود آغاز کرد و گفت امروز مدت چند
سالست که دلمن جسته روی توست و جان
لبه موی منست وقت فرصت نمیداد که قصه
عشق خود با تو گویم و احوال توف خود پیش تو باز
نمایم امروز چون روزگار مساجحت کرده و ایام
موافقت نمود کار در رسم شد باید که نفس شسته
مرا از آب وصال خود سیراب کن شاه پیر او
چون این کلمات شنید نظر چون شیر در آهونیه بیند
و پایاز در تهو نکر دور و نکر نیست و همچنان چشم آلود
از منزلخانه او بیرون رفت لرزه در ذات گشتری

علاقه
دایه
خواهری

افتاد و گفت این چه غلط بود که من کردم و هیچ
 خطا بود که از من رفت مرا بر سر اج او هیچ اطلاعی
 من او را بر نحو امض خود اطلاعی دادم و سری که از او
 بوی خون میاید در میان نهادم حاملین چه شود
 کما من تا کجا رسد شش از آنکه او در سخن آید و چه
 من کند مرا تدبیر این کار خود باید کرد و گناه خود
 هم برو باید نسبت در حال روی خود خواستیده جام
 در آید و ستغان کمان پیش او شاه رفت و وقت
 نیکو ^{و هماره} نسبت که نوداری و خوش فرزند نسبت که از تو
 زاده است او میجو اهد که با ما در عشق بازی کند و با ما
 هم لبر شود من حکم اشارت با شاه او را در منزلت
 خود کردم و چون مادران با او گفتن کردم که او هر که
 شاهمی و در صدقش همنشاهی سبب است که در جنگ
 دمان تو صحبت و موجب خاموشی بر زبان تو چه ^{صدا بخاوری}
 خود اعار کرد که من مجنون تو ام امر در لبای من با
 و من فریاد تو ام گوش من شوئی عشق غالبی
 قفل بر در حجب دمان من کرده است و شوق حاصلتو

مشغول

ای ۱۲

مهر موی

مهر صومت بر همدف لبان من نهاده مثل این کلمات
 چند گفت و قصد من کرد اگر خیر و قریح نکرد می و
 تشبیح و تفریح نیاورد می هیچ نمانده بود که در این
 او از صبح ^{او از صبح} مرا بلوت ^{مرا بلوت} و این عفت مرا ^{عفت مرا}
 مجور گرداند سبک بران بجزرت با و شاه با اضاف آمد اقم
 تا داد مظلوم بدید و اضاف مرا از ان شیفته ستا
 با و شاه از استماع این کلمات فرود و متفکر و متغیر
 شد و گفت اگر چه او فرزند منست اما سلطان را
 هیچ نتیجه خلفه از عدل نیست امر و مرا عدل عمر خطا
 می باید کرد و این مظلوم را از ان ابو شحمه می باید
 فرمود تا او را در حال جایی نیاست بر بند و اطع
 میمن از خون او رنگین گردانند و این با و شاه
 وزیر داشت وزیر اول سساف را گفت تو آنرا
 درین کار توقیف کن تا که من بجزرت با و شاه ^{می آید}
 و سلسله نضایح بچنانم باشد که دل او بدان سخن
 نرم شود و این کودک ازین ورطه نجات یابد
 وزیر پیش تخت عیش و کرمش ^{با و شاه}

این کلمات را که با و شاه
 فرمود تا او را در حال
 جایی نیاست بر بند و اطع
 میمن از خون او رنگین
 گردانند و این با و شاه
 وزیر داشت وزیر اول
 سساف را گفت تو آنرا
 درین کار توقیف کن تا
 که من بجزرت با و شاه
 می آید

و گفت بر برای اعیان منگور روشن است که عاقبت
شتاب و فحش است و آخرت بعد و صوم و صوم کار با حلال
تانی نیاید کرد و کفایت ناقصی هر گوش منکابند که ناز که
زنان از انچه عبارتی بگری بود و در هر اشارتی عذری باشد
که بیع اعیان حکایت آن زن در بگری رسیدت باو نشا
پرسید چگونه است و زری گفت در عهدی میان زن
مرد در بگری محبت بود و وقتی ان در بگری بر او رفتی و
آن زن بر او آمدی و این در بگری شاگرد مرا بهق داشت
در حسن آتی و در خوبی غایتی بود و زری این شاگرد
را باستد عار آن زن فرستاد زن این را خوب منظر
با این مساجت ساگرد را چون در شد در بگری بخانه
آن زن رفت شاگرد را در گوشه سپیان لال خود در دست
در بگری چون او را بدید اعانه کرد که من ترا باید اطلب
کرده بودم و هنوز نوشاک بهم نبوشیده مگر ترا آمدن
اتفاق سووزن گفت اطلب من رفی باید فرستاد
نه مردی همین که او بر درآمد و سلام تو رسانید باز
رفت هر چند که درون خواندم نیاید باستد عار

دیده

کرد

اینچنین که حکونه ساید زن و رکن زردین گفت که
 بودند که خواجه خانه رسید رکن زردین کوزه بدل کرد
 و آب در چشم آورد و کیفیت ای صبغته اللطیف
 شود زن گفت مگر من سینه برهنه کن و از بخاج
 و دستام کویان بیرون برو و رکن زردین همان کرد
 پس دست در خانه خود رفت خصم خانه متحیر شد که این
 چه بود العجب است زن را پرسید که آنچه بود
 زن گفت فداک روحی بر من واجب است صدقه
 تو کردم و قربان تو باشم که از خین بلای رسته و
 از خین رفتی سالم ماندی ای خواجه همین شجسته
 بودم که کودک کریان درون خانه آمد و گفت مرا
 جایی بنیان کن که هسته دنبال من کرده هر کودک
 در گوشه بنیان شد آن مرد دست سخی در دست گرفته
 برد آمد و آن کودک را طلبیدن گرفت چون جابه
 ندید من هم منکر شدم مرد جویشان و خورشان از
 خانه بیرون رفت خواجه گفت آن کودک کجاست
 در فلان نوشته است خواجه آنجا رفت روی بود

او بپوسید و گفت ای فرزند از بلذیر کحل
 یافتی ز نهار این زمان سرون سزوی نیاید که
 باز در جنگ او آفتی و بعد ازین بار از آن خود
 دانی و این خانه را چون خانه خود تصور کنی و گاه
 بیکاه بی اجازت درون آئی و ما را هم مشاهده
 خود آنت دهی شاگرد درین کار استقامت بودی
 عشق ^{له} مکرار بود دست خصم خانه بپوسید او نام
 سلامت بخانه خود رفت و بر رفت این حکایت
 از آن عرض نمودم تا بر رای اعلی محقق شود
 که زنا را از بر هر عبارتی مگری باشد و تحت هر
 اشارتی عذری بود سخن ایشان نباید شنید
 گفت ایشان نباید کرد از اصغای این حکایت
 و استماع این روایت چشم بادشاه اندک کم
 و آتش غضب او فرو نشست و نمود تا بر این بنده
 برند و موقوف گشت ^{طوله} بخشش روز کار دیر نیست
 چه عجبها که دیده باشد از ^{ماتا} روبه دهرست کرد کن
 تا که از او دیده باشد او ^{ماتا} روز دوم چون جاریه است

بسیار

کلی

خا س خا و ر کرم کرد کز یک بادشاه که با کرم در محل
 داد آمد و استخانت الصاف طلب کرد بادشاه
 فرمود تا پسر راجای سیاست برند وزیر دومش
 تخت ترا سایه و فرقدان پایه شش بادشاهت
 و گفت مغز برای اعلی باد که ستابی از همه کس شریک
 فاما از سلطین رشت تر کار یک عواقب او و جم است
 اگر کند بهتر و راهی که آخر او و جم است اگر برود او بهتر
 که ز ناز از بر هر کامی داعی باشد و در هر موجودی مقصود
 بود که متابعت انشان نباید گرفت مگر بسمع عیال
 حکایت تاجری وزن او رسیده است پادشاه
 آنچه کند بود وزیر گفت وقتی تاجری بود با بان و
 منال عورتی داشت فاسقی و فاجری روزی آن
 تاجر تجارت زن او غیبت را غیبت تازه انگاشت
 و در جمعهای حاضر شدن گرفت چنانکه کلکسه محال
 شد و دست انبوه محاسن گشت چون تاجر از کار
 بازگشت قریب نهد خود نزول کرد زانی را بخاند قدسی
 بردست او داد و گفت مردی سوداگر چند روز با شما

بر ۱۲

رفت

من

خواهم مانند برای زنی حاصل کن تا روزی خند من
من شود و سخن از مرا باشد ز ال نقد آن زن برود
نفت میدی فریه در دست آمده باجری با مال و مال
رسیده است میخواهد که خند روز اینجا باشد اما چیزی
نخر بطلبه بر خیر و در مجلس او روحی که دانی متوا
اورا شیفته کن زن چون در آن مجلس رفت تو می د
در آن محفل دید که صاحب مجلس است از آنجا که زن
حاضر جواب گویند جا در از سر منداخت و دست که بر
سر روی شوی نزد و فریاد بر آور و گفت ای سلیمان
مرا در دست این بی وفا فریاد رسید که مدت است
که جانی روان شده بود و من دو دیده است که کمی با
روز است که از سفر آمده است و بیرون شهر فریاد کرده
است و اهل سب خود را فراموشی کل کرده اگر او را می
خواهد من نیز او را میخواهم من هم از اینجا کانه قاضی میروم
و ترک او میدهم مردمان در مصالح ایشان شدند و کوه
را وضعت خواستند و از خدمت زن را باز کرد و نهند
رو بروی دیگران شوی منفعل گشته و خجالت زده خانه خود

در راه

تقریباً

در آمدن نفوت زبان از انجا بیرون آمد و سلامت
 بخانه خود رفت **قطعه** خسته زن تمام حیل بود
 تا نداری قول شان باور **سازمان** صد جگر از زبان شود بسته
 زشت باشد ز زبان **اور** ^{ان نام اعجاز} وزیر چون سخن انجا رساند
 تهنیت باد شاه کم شد و صولت او فرو نشست
 تا پیر ازندان بر بند روز سیوم چون آینه زیرین وقت
 از آنکه دان مشرق بیرون آمد کبرک داد حواست
 بادشاه فرمود تا پیر را در جای سیاست بنزدیر
 سیوم بدرگاه بادشاه باروی چون آینه رفت
 گفت مقرر برای اعلا روشن باد که تا فی درج موعود
 فعلی است محمود و عجبست در محرم کار با امر مستبد
 قدم در صراط موعوب نباید نهاد و بر گفته زنان فرلقیه
 نباید شد که گوش ^{صفت} زنان بی نیش نبود و شهید نساه
 بی سرکه نشود مگر بسع اعلی حکایت زن حقیقت رانی
 نرسیده است بادشاه پرسید چگونه بود وزیر
 وقتی حقیقت رانی بود قلعه مران زن او معماره در ^{بیرون} رسید
 طغای نهاده بر شوی می گردی در اثنای راه با جوانی

اور

و در بارگاه شهینشا

شکری تلاقا شد و برابر آن جوان کودکی بود و آن جوان
با آن زن تسلسله عشق بچینانید او بگفته اورا رضی شد
و در گوشه برد و کودک را بر سر راه نزد سید رفت
تا که ایشان از آن گوشه بیرون آیند آنکودک در سبزه
گرد بهمت بود کودک از آن بهمت پهلوی و اسپان
سپا و کان را است کرده محمد را آن سید بهناد زن بعد
فراغ حط جهانی سید همچنان بر سر کرده پیش شوی برد
شوی چون صورتها بدید متغیر شد و لغت این چه است
است که تو با من میکنی و این چه کاریکارت است که بر آن
مشغول میباشی ترا کاری دیگر نسبت زن چون بچنان
بدید بر فوراً عاز گرد من دوش خوابی دیده بودم کوی
پهلوی مهیب و شکر از سوار و سپا و دنبال تو کرده است
صبح آن خواب را پیش معبر لقم او گفت همچنان و او
و سپا و کان از بهمت بسیار و شوی خود را خوردن
تا زمانی که بر شوی بود هم بر آن افتد و شو تو را غلبه
و نکبات حوادث سالم ماند منکر است کرده ام
منیت ساخته ام تو بهمیرن منیت نخر تا مانع و دفاع

همه آفات و ملبیات تو کرد و توی نیز نغمه بر او نغمه
 شد و لصد خوشی بدل لبه خورد و سر و روی زن
 بسوسید و او را با عزار و کرامت باز کرد و اینده **مط** بخش
 زن فریب داد و **مط** خوشی زن را ز قید او بر با
 ما ز مهر است از لب تا دم **مط** زن فریبست از سر و با
 وزیر چون سخن اینجا رسانید بادشاه را دل بر سر
 و نمود تا سر را بزدان بزدان رنذر و ز چهارم
 خاتون حلیا ^{مشرفه} بر آرد در بچه مشرق بیرون آورد و نیز
 فریاد کنان بجای داد خوانان ایستاد و التماس ایضا
 کرد بادشاه اعظم و شبهه تمامه معظم رفت و گفت بر
 رای اعیان منور باد که گوش بر سخن زنان نکات عین
 خطا است **مط** بر قول نسا و داشتن عین عناکه **مط**
 کتاب از مکر زنان منو **مط** کوی حرفی را ننوشته است
 و اگر هزار دفتر در عذر زمان قطع کنند کوشی قدم بر گام
 نهاده مگر بسع اعیان حکایت آن جوان که مکر زنان
 نوشته بود نیز رسیده است پادشاه بر رسید انجلونه بود
 وزیر گفت چس گویند وقتی جوانی را محوس در فرستاد

ز نو تا بر آرد سبک است نهد در ایام
 کجرات نابسته

که مکر زمان تو رسید و عذر نسا حسیب کند تا مگر یک
 زمان کرده اند معلوم شود و عذرهای که نسا اینجانبه
 مفهوم کرد که بواسطه آن استعداوتی با او مگر
 نتواند کرد و هیچ عورتی با او عذری نتواند اندیشید
 جوان بوالهوس از مکر زمان زحمت دید دفتر باران
 صندوق جمع کرد روزی در شهری رسید شخصی او را در
 خانه خود همان برد و بشو اخانه را بتمیز داشت او صحت
 کرد و خود مصلحتی رفت آنرا آغاز کرد ای جوان در
 صندوق صیبت گفت دفترها است گفت در آن
 دفترچه نوشته است گفت مکر زمان عورت گفت در آن
 دفترچه مگری که زمان را در خاطر که زود توان یافت مرد
 گفت غالب و ظالم آنست که توان یافت زن
 دست جوان مگرفت و در نوشته برد و در ملاعبت شد
 بعد از فراغ بوس حسیبانی و اتمام حفظ نفسانی جوان رفت
 جدا شد عورت فریاد بر آورد که ای همسایگان و ای
 محبتیان فریاد رسید خلق محبت جمع شدند و بگریه درآمدند
 جوان از حال بپوشش شد مردمان گفتند سبب عیبت

همسایگان

توجه فرماید

هر چه بود زن گفت شوی مرا رسمی است که
 هر روز دروشه مهمان طلبید و من تیمار داشت او ^{میکنم}
 امر و زاین دروش را در خانه بیاورد و خود مصلحتی
 من طعام پیش او روم او لغمه کلان چنانکه در ^{حلق}
 بگرفت و دیده بگرداند من رسیدم که مباد امیر
 من بر منده نوم نازبان شمار آنچه اندم تا آبی در حق
 او برید من دست بر مردی گانه خلونه بهم اکنون باز
 روید و او هم کمال خود آمد چون مردمان بار شستند
 جوان آغاز کرد ای عورت این چه حرکت کردی
 بود که حامن در تهلکه اندازی زن گفت ای جوان
 مگر نمی که من کردم به بنین در دفتر تو هست تا جوان
 در حال همه دفتر بار اسبخت و بنید انت تو شیخ
 نبوشته ام و از آن خانه بیرون آمد تو به کرد که بعد از
 تاریخ مثل این سودا خام نپذیرد و کرد دعوی زمان از آن
 مرد و ^{قطعه} بخشید مگر در زمان تیره است تا ندانی تو به
 عذر زمان ^{که} گرفتار شد از دفتر ^{که} صد سیفینه
 شود مگر زمان ^{که} وزیر چون سخن اینچارسانید باو

را دل بزم شد فرمود تا بر نرندان بر بندر و حرم
چون جادر کلر بر شب از فرق و قد آن بر گرفت
بیرک بنی جادر در محل داد آمد و التماس العاص
کرد پادشاه فرمود تا میر را در سیاست جای بریزد
پنج حضرت پادشاه و بارگاه شهنشاه رفت و گفت معر
را یکی نابد که بیک لحظه چیزی از زنان معاویه نشود
که همگر از دیوان معاویه نشود و بیک لحظه
آنکه مشاهده شود که همه عمر از ابلهس آن مشاهده نشود
گفته زنان کوشش نباید کرد و خود را در خواب
نبايد افکند زنان از سر تا پای همه جمله و مکر باشد
و از فرق تا قدم همه همنده و غدر بوند مگر بسمع
حکایت آن خسرو سینه ز سینه پادشاه برسد
انگونه بود و در بر گفت چنین گویند وقتی دیهقانی بود
صالح او را ستم بود یعنی زن بر در غایب جمله و مکر
روزی آن ستم بر بال خانه شسته بود که جوانی او را بدید
در حال نهایی صبر از فرق احوال او برید و شهریار سکون
از ساعد و وقت او بر مید زن بجزینه دریافت که او

بعلی

شیفته روی من شد و آنجسته موی من گشت از بزم
 فرود آمد دست خود بر کردن و کوشش او مالیه مبار
 بالابام رفت جوان چمنور نو برده مبار از عشق بود او را
 چسب معلوم نشد که مقصود زن از مساس کردن کوشش
 چه بود این فلوی بر زالی بر دزال از آنجا که فطانت او
 بود آغاز کرد اگر زبان بگردن و کوشش کند اول این
 کردن و کوشش زن مراد است یعنی زنی برین
 مانند است او بیجامی بر تو فرستم جوان عورتی بران
 زن دستار و کعبه در و خود اعلام داد زن
 بدان عورت بر نیت و او را در لبت وجوبت
 و بعد روی او شبیه کرد و گفت او را از راه عمر
 ات بیرون کنند چون انوریت برسد و احوال خود
 باز نمود جوان متعجب شد و گفت اطلب صبر بود آن
 بیرون کردن چیست او را بران زالی بر دو احوال
 باز نمود زالی گفت این مباحی مقصود آنست که چون
 شب شبیه کرد تو ممدران ز راهی که او را بیرون
 کرد است درون آبی چون شب در آمد جوان این

مساس

مساس

شب

کیم

راه درون رفت زن بیاید و او را در گوشه برد
و با او هم بستر شد و هفتان پدرشوی اگر گشت
در خانه بود و میخواست حاضر گشت و دست زارید
حالی بدید خحال از پایی او کشید و مرد که باید داد
بای منکر شود زن برخاست و معشوق را معذرت
کرد و برشوی رفت و گفت هوای گرم است زیر
شقف چه غلطیده بیایا در صحن بروم و بگویم ستر است
شوی را بیاورد و همدران محلی که با معشوق غلطیده بود
بظلمت چون شوی در خواب شد او را بیدار کرد و
گفت پدر تو این لحظه اینجا نباشد و خحال از پایی
من برود او مردی بی پروا و ارجحال باشد پدر من هم
شب که من با شوی خفته باشم چه بوجه دارد که
بیاید و خحال از پایی من برود و از زه کاری نرسد
مرد برید چشم شد باید او پدر بیاید و قصه شب و مرد
و زدن خحال گفتن گرفت بر آشف و گفت بنکو
پدری تویی که نیم شب من درین گوشه با عورت خود
خفته بودم تو بیاید و خحال بیرونی و این زن مرا اجمان

تلاش

لحظه گفت اما تو خانه نبودی من با که بگویم بدار
 برون خلخال لغایت شرمنده شد و آنوقت
 بدین طرز گفت که خلاص یافت **قطعه** خشت
 از زمان زاده است **ما** زن بدخو نهاله بگفت
 خلقت عورتان مکاره **ما** تو از سلسله مکاران
 وزیر چون سخن اینجا رساند پادشاه فرمود تا پسر
 زندان برادر تو را چون مشعله آفتاب است
 خاور بر آید کبرک پادشاه چون مشعله در محل و او
 و الاضاف طلب کرد پادشاه فرمود تا برادر پادشاه
 برادر تو را پیش تخت سلطانی و سر جهان نامی
 رفت و لغت مقرر برای اسلی تا در کج طبعه
 تر از زمان نیست هیچ از بیغرفه لایق سمع نه سخن
 این طبقه قابل قبول نه پشتر از زمان محتمل
 باشند و اعلی از سنا محتمل بودند مگر بسع اعلا
 حکایت آن زن و آن شکر زنده است پادشاه
 فرمود آنچه بود بود و یک وقت وقتی مردی در می زن
 خود داد و او را بخندید و شکر فرستاد زن چون

دوکان تعال رفت تعال مردی لود و هوسی شکر
 بکوشه جای در اوست و او را درون دوکان بر دشاگر
 تعال قدری خاک جامی شکر است و شکر از حاد گرفت
 زن بعد از فراغ حفظ جسمانی و اخلاص نفسانی اردوگان
 برون آمد شتاب جای در بر سر کرده خانه خود رفت
 شغوی چون گوشه حاد در تحت خاک دید باز گفت
 این چه خاک است زن از آنجا که حاضر جوابی او بود
 آغاز کرد چون از خانه برون رفتم کاوی بر منده آمد
 خلق بر بلند پذیر افتاد در آن انبوه پای من بلغزید و
 درم در کوجه است در اینم آمد که آنجا بت بشیم و طلب
 درم کنم تا بر آن خاک آنکوجه آوردم باسد که بعد من
 در آن باسد شغوی روی او بیوسید و گفت درم
 سهل است اگر رفت رفت خاک کوجه بر چه گرفت
 زن بهوت زبان خود را بدین مکر خلاص داد **قطع**
 بخشیدن شکر مکر است **ماه** پارسان سال و ماه عذر
 که بخوابد زن جنب کاره **ماه** بید هم سر از مکر کنند
 و بر چون سخن اینجاست پادشاه و نمود تا پسر را

از آنجا آمد

بزندان رنذر و هفتاد و چون شیشه آفتاب از قارون
 دان سپهر برون آمد کزیرگ بادشاه شیشه راز
 روغن نفت در محل داد خوانان با استاد گفت
 اگر امروز در آیین بادشاه ندهد و مرا با انصاف سازند
 من بدین آتش خود را بسوزم بادشاه فرمود تا
 انصاف او بدهند پس راجای سیاست ردند
 وزیر هفتم پیش تخت بادشاه رفت و گفت امروز
 شاهزاده را حضور خود باید طلبید و هم متیامه شخص این
 کار باید کرد بادشاه فرمود تا میر را حاضر کنند
 چون میر بجزئی آمد هفتم محوسس میر مرتفع شده
 بود و وزیرهای محوسس رفته بود پس زبان بدعا و
 برکت او تمام با جرای کبیرک در میان پند
 بادشاه گفت تو هم اول این معنی چرا گفتی هفتم
 دیدن بر چه تخیل کردی پس گفت مرا حکیم منع کرده بود
 که ترا هفت روز سخن نباید گفت بادشاه حکم را خواند
 و سکوت و صموت او استفسار و استفسار کاف کرد
 حکیم گفت چون مدت شنش ماه منقضی شد این میر در

جمیع علوم صاحب علم شد اورا کفتم فردا تر
 و جمیع پادشاه میباید رفت و تحصیل خود را عرض
 میباید کرد اما طالع تو به پنجم تا نزا در وقت نیک است
 پادشاه برم چون طالع نظر کردم هفت روز بر او
 چنان کران نمود که اورا درین هفتة هم سیم جان
 باشد و درو تو واقف افتد خلاص نباشد مگر
 بسکوت نجات او نبود مگر بصورت مع بد او است
 نحس عاقبت اثر کرد و اورا یک هفته در معرض ننگه در
 اما هم جابی شکر است که بخوبی بدل شد و بزودی
 خیر رسید **قطعه** خشم گو کب محوس بد است
 هیچ انسان مساد اندر نحس **ما** نس در پای خون غرق
 شده اند **ما** شنیدام کران برآمد بس **ما** چون سپید را
 پادشاه چنان دید میجو است تا انواع علوم آراسته
 و با جناس مهن سپر استه باج سلطنت بر او نهاده و باج
 مملکت در بر او افکند و خود سر تیر کشیده و حاجت صو
 پوشیده و آن کترب مکاره را بجست **قطعه** خشم
 تیغ دان تو در خور زن **ما** مرد اورا شکر که او زین

کبریا

که میرد زنی چه افسوسست **ما** زن بدگشته به نیش در
 طوطی چون سخن اینجا رسانید باخسته اعاز کردی
 که بانون جویتو در مجلس دوست روی باید که دل
 بکلی برو باشد و نظر تو تاجی درو بود که در آستان
 که چندان شداید و مکاید معاینه کرد و در معرض هوا
 افتاد که اول نظر خود داشت و دیده خود خود نگاه
 آخر در تنگه افتاد اینوقت بمیون و ساعتی همان
 است بر خبر و جانب دوست رود و وصایای که
 کردم در گوش داری خسته خواست تا بچنان کند
 غوغای روز را بدو صبح چیره لمعانی کشاد و رفتن
 او در توقف افتاد **مطمئن** بخشی خواست تا رود آب
 سوی خوبی که در خوبی کوس **ما** صبح از شنش شد مانع
 دشمن عاقلت صبح خرو **داستان** **نهم** **پادشاه**
و آزاد کردن طوطی او آوردن طوطی بدو موه جات
از چشمه طلاست **نهم** **چون** سلطان **نهم** روز
 آفتاب همان ملک مغرب رفت و کو تو اول شب کرد
 ماه در گشت مشرق بر آمد **حسبه** **بابا** **طنی** در حوش

و با ظاهر در خروش طلب اجابت بر طوطی نیت
و گفت ای طبع عشاق و بیست تاق علت شوق
باطن مراد جوش آورد و حیرت عشق شوق ظاهر
در خروش افکند همای صبر از فرق احوال من بر پدید
ششمار سکون از مساعد وقت من بر میدوایم
مراد غم خونخواره و فراق مستلذک در وهنگام مراد شوق
استرا کرد ایند خود فراق اجابت است اسعزنده
و قطیعت ارباب تبغی است برنده و دوری بچند
محرّم موتی است بی فوت و مهوری بحرمان عدم
مرگنی است بی ملک الموت نیت عزّال
را با عاتقان شوریده کار هم فراق دور عزّال
بس باشد مرا ای طوطی امشب اجازت در تامل
ملتهب خود را از وصال محبوب کوفتی و هم و دیده
منشکب را از اتصال مطلوب کوفتی بخش طوطی
گفت ای کد بانون خراب باد آن دگی که از غم باران
مطلب خراب نباشد و بی آب باد آن جسمی که از کریم
دوستان موافق پر آب بنود همت من هم بر آن مقصود

که تو بمطلوبی خود برسی اما تو امر و ز قدر اخلاص من چه
 دانی و قیمت اختصاص من چه شناسی چون
 ترا با بار دور مانده امیرش کرد و ترا ماختن
 افتاد خود امیرش شود انگاه بدانی که من شب
 اجتهاد چه شکل دو انیدم و ترا بمقصود تو چه نوع شام
 چنانکه شاه شام خلوص و اعتقاد بر طوطی نداشت
 و میوه که او آورده بود در آن بدگمانی شده چون در آن
 کار نامی رفت معلوم شد که وفای او چون ^{۱۲} **چنانچه**
 بجد و صفای او چون صفای لیل و نهار بی عکس
 برسد ایچگونه بود و طوطی گفت چنین گویند که روز
 در سواد شام صیاد دایمی که زلف خوبان ایشان
 داشت که ترده بود و مرتظر صیدی ششسه طوطی
 او شد صیاد او را بگرفت و جانب شهر رد طوطی او
 در سخن آمد گفت ای صیاد من طایبری ام داهی و
 مرغی ام زیرک و اگر تو مرا خواهی فروخت باید که
 بدست منم گری فروختی نه بدست لیمی و در صحبت
 شرفی افکنی نه در صحبت **قطعه** شش و شش و شش و شش و شش

۱۲ روزگار

همراه تنک فضل سردان **که** کرم بد جهان لب **و** تنک
صحبت زشت از همه بدون **که** صباذ اورا پر شاه شام
شاه بد آنچه صیاد گفت اورا بخزند و طما که
او برید و زرد و ایم خواست تا طوطی امتحان کند
را بقراطی دید ثانی و سقراطی یافت دویم با انواع
علم آراسته و با جناس فضل پر استه شاه سرم دا
که اورا در قفس دارد طوطی را از قفس بکشید و گفت
آزاد کردم اگر ترا خوش آید اینجا باش و اگر خوش نیاید
با وطن خود و طوطی چند گاه در خدمت پادشاه ماند
بعده جانب عزرا ن خود رفت و لطف که شاه شام
در حق او کرده بود پیش شاه طوطیان بقر کرده شاه
طوطیان گفت مرا اینجا نبود که در حبس مردم مرد
باشد که اورا بگردی ذکر کند و یاد طبقه انسان سحلی
بود که اورا با انسانیت نافر زد کتد آدمی را با و فاجحه
و انسان را با صفا چه کدر **عربی** ان الانسان لکریم لکن یذ
عربی تخشع آدمی بجا جویت **که** غنیت خون او در کبر جوان
چون بینی نکو مخلوقات **که** نیست حاجی تری انسان
طف

ای طوطی چون نبی آدم در حق تو لطف کرده است تو
 هم او را خدمتی بکن در هر طلعات و روز و ویر
 که آنجا است او را خاصیت حیات میدهد است میوه
 از اشجار بدست آرد بران مکرم خود پیردین طریق
 حق گرم او بگذارد طوطی همچنان کرد بعد محل شقیق شاق
 و تجرع مالا یطاق شده میوه از آن اشجار بدست آرد
 و بر شاه شام برود و گفت من ممنون گرم شاهی و
 مریوم نعم شهنشاهی ام مرغی ضعیف گرم بادشاهی
 چه معاوضه تواند کرد معین خدمتی کرده ام و میوه آورد
 که ثمره او حیات ابدیت و خاصیت او بقا سردی
 این میوه بخور تا قیامت طبل حیات بزنی و ما ^{بماند}
 کوس زندگانی بکوب **قطع** بخش زندگی نکو حیرت
 مرکب خدایت خیرین نماید **ما** نمیکس از حیات خود با تو
 زندگانی کرا که خوش نماید **ما** پادشاه آینه بستی و در
 خوردن او تا مل شد طوطی گفت سبب تا مل حیرت
 موجب تانی چه کس از حیات احترار کرده است
 و از بقای سردی اجتناب نموده پادشاه
 بکوشند

و طوطی بخوبی فهم سلطین را چه کلمات تواند کرد

آبدی

پنجار افضل فی الصلوات افضلها

گفت مگر تو شنیده که وقتی بر بستر سلیمان بنجام بر علیه السلام
 قدمی بر آرد حیوان فرستادند و فرمودند اگر تو این صفت
 را بخوری تا قیامت حیات یابی اگر نخوری ترا بزه
 همس نباشد باینکه او در خوردن آن مشورت کرد
 او کتب در حال باید خورد درین کار فرصت نباید داد
 سلیمان با همه کس مشورت کرده بود مگر با خانواری که
 او را خارشنگ خوانند اسپ را طلب او فرستاد او
 با استدعار اسپ باید بعد بسنگ را فرستاد بگفته او
 آمد سلیمان گفت ای خارشنگ مرا با تو مشورتی بود
 نازک و مشورت نادانان کند و تو بغایت نادان میمانی
 من با تو مشورت چگونه کنم خارشنگ گفت تو چگونه
 که من نادانم سلیمان گفت من بطلب تو اسپ فرستاده بودم
 بعد از صورت آدمی صورت اسپ است تو گفته او نباید
 و سنگ از جمیع حیوانات پلند است گفته او آمدی از من میدانم
 که نو نادانی و در نوحیدانی عقل و کیاستی نیست خارشنگ
 آغاز کرد بگفته اسپ ازان تا دم که میان او و او
 نیست و لطیف و شریفیت اگر من گفته او نکند او ازان

کلیله

زنجید و در بند انتقام نشود اما میان بسک و من عداوت
 است و او نسبت بسک است اگر گفته او منم او گفته
 کرد و در بند انتقام بود **طعم** خسته خصم را مراعات کن
 ورنه کاری تویی نظام بود **ما** تا تواند بهر طریق که هست
 خصم در بند انتقام بود **ما** ای سیمان مردی جو تو نظر
 در ظاهر کند افسوس که نظر شما بر ظاهر است آنچه که
 نظر ما در باطن است تو در زحمت ظاهر اسپ چه
 بینی در کسافت باطن او به بین که از و چیزی هوفا
 نیست همه وقت در بند آن باشد که مخدوم خود را
 از شیت بیدازد و گیرند اما سگ اگر از گس نان
 و یا استخوان یا بد بهر گز از آنجا برود و اگر هر بار بیدم
 بجای خصم بر او نیاید مراعات فرود آرد هم از رکت
 این خواهد بود که او با صاحب کتف در نیالی گرفت **المهم**
 کلیم آری ظاهر کشف در تنه باطن لطیف مگذرد اما
 باطن کشف ظاهر لطیف در تنه مگذرد **طعم** خسته
 با وفا کنو **حشر** **ما** این صفت خواهی جان بخش
 در وفا چون سخن بود **ما** بر سک بهتر از هزاران حش

کتف
 المهم

سیمان لادن سخن لغایت نثر منتهی شد و قصه
قدح و انگشت در میان آنها و خارشک گفت ای
سلیمان ترا چه طریقی تجربه کردانده این قدح تو تنها
خوری و یا با عنایتی و اقرار ب خوری گفت مع ما فرموده
که نه تنها بخورتا قیامت ننده مانعی و بر غیر از آن تو پیش
بروند اگر تحمل فراق چندین کس باشد بخور اگر نباشد
مخور سلیمان از بیم فراق اصحاب و ارباب نا خوردن
اختیار کرد و قدح باز فرستاد ای طوطی من نبرد خوردن
این میوه همان اندیشه میکند که سلیمان در خوردن
آن قدح کرد **و طعمه** بخشید دوستان کجا یابند
اینچنین چسبکی بیار آید **ز**د کانی اگر چه خوش شهرت
بمی رخ دوستان بکار آید **طوطی** گفت سلیمان ترا ممکن
سود که این قدح با نمه اقرار و عتار جادو آتقبال
عززد اما ترا ممکن هست بگو تا این میوه را بکارند چون
او پرورش یا بد هم روز اول درخت خواهد شد روز
دویم بار خواهد شد و در سوم نخته کرد و با مهر خواهد
بخورد و با مهر که باید تناول کند تا دیش فرمود تا آن میوه

تمام

بکارند و پاسبانی آنجا نصب کنند و میوه که از آن
 درخت فرود افتد بمن آرند چون میوه اول فرود
 افتاد شب بود پاسبانی خفته ناری سیاه المیوه
 را آوردن گرفت چنانکه تمام میوه زهر آلوده شد
 باید او پاسبان پیش پادشاه آورد خواست تا
 آنرا بخورد باز اندیشه کرد هر چه خورده باشد میوه
 خورد مرا مزاج ازین میوه معلوم نیست و خاست
 او معلوم نه اول در حق خود چه امتحان کنم بر سر
 بداد مجرد آنکه او آئینوه را بخورد جابر او دایع کرد
 پادشاه متعجب شد و گفت عین مصلحت بود که من
 این میوه زهر خوردم اگر من بکفایت او مغرور شد
 خورد می همان معاینه دید می که پروردگار این الهام که
 مرا ملهم کرد بلکه زبان شکر توان گفت این سعادت
 که مرا مصلحت کرد او را بلکه ام لسان و صفت توان
 نمود آری همان قدر دانائی که در همه رعایا باشد
 در ملکات پادشاهها افتد ریاستد اگر نماند بر همه
 خلق نتوانند رسید و بر مزاج همه کار نتوانند کرد **قطعه**

تجشیه بلغم اند اسل مول **ما** تا نباشد نوزن سخن با سب
نزد و بزرگان با غلطی **ما** بهرست الهام از غلطی
پس باد شاه فرمود تا طوطی را پاره کند که و غدار
و مکاره است عاقبت در سر غرور دارد طوطی
مسکین متعجب که مانند که این چه شد در وی
چگونه شود در تریاک زهر چه نوع کرد و گفت ای
شهریار مرا بخشش تحمیل منهای اما کی امتحان
و اگر کن او آنست که مامداد بر خیزد زراکن در
رو میوه بدست خود فرود آید و بس خوردن
و اگر او هم گیرد بهر عقوبتی که فرماید سر او ارج و
و بهر شدنی که توانی مرا بملک کن و اگر او
من منسوج عیب نیست مامداد چون میوه افتاد
بر طبق سموات نهادند با شاه زبیر اندر خست
رفت و میوه بدست خود فرود آورد زراکی را که از
کاهیل در کورستان گرفت خوردن و او زراکی چون
انرا بخورد در حال کونه کرد انید و بقیاس مزده سانه
شد طوطی از ان بهتان خلاص یافت و سخن

عواطف و عوارف کشت آری خبر کس خطاشود
 و نیکویی کسی ضایع نشود **و طبع** نخست تا توان
 نیکو کن **تا** کس چه داد جهانست لوی **تا** نیکو
 را جز ابدی ندهند **تا** نیکویی را جز است **تا**
 طوطی چون سخن اینجارسانید بخته آغار کرد که
 ای کدبانو در آغاز حال شاه شام بر طوطی بد
 شده بود و میخواست که صبح حمایت او بشام مر
 بدل کند چون اخلاص در حیرت ظهور آمد آنهم بدن
 نیکویی بدل شد و آنهمه عداوت محبت او چون
 کشت باش تا من نیز حق خدمت ثابت کنم نو
 اخلاص مرا ظاهر کنم بعد تو هم خواهی دانست که
 من کیستم و از من چه آید و من چیستم از من چه کشاید
 یکی از علامات اخلاص من امنیت که من مشب
 پاسبانی خانه نو کنم و تا روز نظر بر رحمت و کالای نو
 میدوزم نو بدل فراغ جانم و دست شو منظر مانده
 خود را در باب تجسته خواست تا همچنان کند که غوغا
 روز را بدو صبح جیره لمعانی کشاد و رفتن او در توقف

افتاد قطره خشمه خواب تا رود آب ماه سوی خواب
 که ز در خوبی لوس ماه صبح از رفتش لبند مانع ^{کدام} دشمن
 عاستفانست صبح خردس **داستان سپهر و رقابو**
و راهب فرزنان ایشان و سخن گفتن طوطی خوب
سینب **مهم** **۵۵۵** چون طاس تنند
 جوستان آفتاب درم مغرب رفت و نیم جام نجات
 ماه از محلب مشرق بیرون آمد خسته که میرت ^{سینب} سینه
 عشق و سرخوش مقلقه شوق لطلب احارت
 طوطی رفت و گفت ای وزیر معتمد و ای منیر ^{الیه}
 کنیا رنگت عشق شاخ صبر و سکون مرا بگست
 صرصر شوق پنج هوش و عقل مرا بکنید ای مشب
 احارت ده تا جان ببت الوصال دوست روم
 دیده تاریک را بنور او منور گردانم طوطی گفت ای
^{منه} عذرای عهد و ای و امق وقت اگر در نوقت عذرا
 بودی از شرم قلق تو نام و امق بزودی و از دین
 عهده ز لجا بودی از خالت فلعله تو قصه یوسف
 خواندی از جانب من ترا حضرت است بر خیز و

جان ز لاجم

وہ ال

جانب بیت المعمور دوست شو چون انجارس
 شترط خدمت بو فارسان و ادب این کار بجای
 از برتر مکنون خود که را اطلاعی مدہ و راز طمانہ
 خود پیش کسی مکنشای کہ از راز کشادن چنان
 معانیہ شود کہ تاجر و پسر وزیر راستی خبر رسید
 جلونہ بود طوطی گفت چمن کونند در ایام گذشتہ و
 قرون در نوشتہ در شہری تاجر او با پسر وزیر آن
 مملکت محبت داشت وقتی آن تاجر جامی تیار
 رفت وقت مراجعت پسریدرین اسیم لقا
 یاد کارہ با بستہ کہ برسبیل بدیہ پسر وزیر توان
 رد گفتند درین اسیم جاریت در کار تیشہ روح ما
 اورا در سامی مکرور معین است کہ طوطی خوب
 میراشد آنطوطی چون مردم کو یا سخن میگوید ازین
 چه بہتر کہ طوطی خوب سخن گوید تاجر گفت طوطی
 اصلا کہ سخن میگوید عجب است مراجعہ یاد کار
 ازین بہتر چه خواهد بود تاجر ملیسامی انجا توقف
 کردہ طوطی بدست آورد چون در شہر خود رسید

۱۳
لو

دویم پسر وزیر همان خواند دوری چند شراکت
 از استغراق شراکت طوطی و اسباطی در باطن این
 ظاهر شد پسر وزیر گفت این بایز این سفر با چه
 کفحه آوردی تاجر گفت چری آورده ام که کسی نداند
 باشد و خواهد آورد گفتند آن قیمت گفت طوطی از
 چوب آورده ام او سخن میگوید پسر وزیر گفت بگو
 تا بیارند تاجر گفت فردا خواهد آورد اتفاقاً
 زن آن تاجر پسر وزیر عاشق بود و پسر وزیر
 بر زن تاجر فرستاد و گفت شنیده ام تاجر طوطی
 چوب از شهر آورده است ما سخن میگوید میاید که
 ساعت آن طوطی باوستی بعد از فراغ نما باشد
 ساعت باز فرستاده خواهد شد زن تاجر طوطی
 را بر فرستاد و پسر وزیر جوان او را باوصاف مذکور
 موصوف دید در حال بخار چای یک را بخورد و
 میاید که طوطی هم بدین مناسب تراشی بخار
 طوطی مثل آن تراشید پسر وزیر طوطی تراشیده را
 بیان زن فرستاد طوطی او را نگاه داشت و آن

پسر وزیر را با کسب تاجر و پسر وزیر شراکت بخار بود

سرمازن خود گفت و خود باز مجلس رفت و اما بجز
 آغاز کرد سخنی که نوگفتی مرا با و نمی آید اگر راست است
 گویی بگیر و این شرط که هر چه در تصرف من تصرف
 آن نوباشد و آنچه در تصرف است تصرف آن من
 باشم تاجر در خانه آمد و نزدیک قفص القواطی رفت
 و گفت بر شوق نوا بچین گویی نازک بسته ام میا
 که باید او بزبان فصیح و بیان ملیح هر چه برسد گو
 و خاموش را بخود راه ندھی بدعت در سخن نهیست
 که وقت گفتن آنچه گفتنی است بگویی و نگویی که
 وقت دیگر چه اسم گفت که داند وقت دیگر
 فرصت دیدمانند **قطعه** کجاست وقت بداعت دان
 جهد در کار خویش کرده **نکوه** چون که فرصت دیدمان ترا
 هر چه آن کرد نیست کرده **نکوه** اما بجز هر چند مثل این کلمات
 مبعوث طوطی چون القواطی بنود هیچ گفت فلک
 در باطن تاجر راه یافت فریاد برآورد و جامه بدید
 و خاک بر کرد و گفت در برابر اعدا و این پایه چو بنا
 این چنین کرو بسته شده انون مامداد هر چه در هر

مست متصرف غری خواهد شد این چه بهوی
 عظم بود که من کردم این چه گروی ناکش خود را
 در شکله افکندم مگر که فرو شده او ساحر بود که
 ثمنی عالی از من بر بود باره خوب در نظر من لونا
 گردانید کاری بی اندیشه رفت و امتزاجی بی تجربه
 افتاد **قطعه** بخشه تجربه بگو خیر نیست تجربه
 مغزوان و کیتی پوست **ماه** اعتقاد خلاصه در همه
 چیز **ماه** کار با امتحان مهر چه بگوست **ماه** حسب
 حیل چون تاجر و دست تدبیر با یوس شد در آن شهر
 راهی بود همه کس معتقد و اعتقاد مند بر طهارت
 و لطافت او بودند و در امور مفضل رجوع بدم و
 قدم او کردند بی تا جر طوطی را بر آورد و تقویت حال از
 و کلفت نفسی در کار این طوطی کرده باشی که بجای خود
 باز آید و از سخن تو در سخن آید **ماه** اهی بیوی بود در
 تحت صوف الیه بود در زیر مرغ بسی جالک
 و زانجی بسی دور بین چون قصه طوطی و پسر در شنید
 در ساعت بر سر او مطلع شد و دانست که حال

بعد از امتحان کرد و طوطی است

نمود

چیت گفت امشب طوطی را بر ما بگذار باشد که
 در سخن بازاید و از وقت تا در سخن خود رجوع نماید
 ما از آن گروهی که گفت هر چه برم همه شود هم
 گفت همه را حاجت منت اگر زن او ببری مرا
 بدی گفت نگو مرا این ساعت غم زن خود
 افتاده است اگر بد آن زن بگذارد خلاص یابم
 دیگر چه میباشد تا جر طوطی را بر راهب گذاشت اتفاقا
 زن پسر وزیر بر راهب عاشق او در راهب کسی را
 بر و فرستاد و گفت که شو تو امروز طوطی خوب
 که حاصل کرده است میباشد که کیساعت بر ما فرستی
 بعد از فراغ تماشا ما بر فرستاده خواهد شد زن پسر
 طوطی را بر راهب فرستاد راهب طوطی کوپار خود
 داشت و طوطی نا کوپار فرستاد آری که کرد
 نیافت ایامی است اگر کسی بامداد غمگین کند
 شبانگاه جز ایاید و اگر شب نمکیند صبح اجر می بیند
 قطعه خشمی مان که کرد که نیا **که** آدمی جز بفعل لغو نیست
 بر چه با خلق می کند امروز **ما** میرسد از زبان و در بیت

باشد

آدمی خود ز گفت لویا است

چون بابد را در اهدب کرم رو اقباب از صومعه بر
کرد تاجر با صد صدق و اعتقاد بوسه بر سر سجاده
راهدب را در اهدب به او گفت حال صحبت طوطی
تو از برکت راهبان سخن ما شنید و در سخن در آید
تاجر پیش طوطی رفت و سلام کرد و صد مرجا کرد
طوطی دو صد وجه دیگر گفت تاجر فی الحال طوطی
در آستین کرده راه خانه سپر فریز گرفت و گفت اگر این
طوطی را خانه خود برم مسافر ابار هر خاموشی در جک
دنان نهند و مرا خونابه دوشینم افکند چون بر سپر فریز
رفت سپر و ز هر همه مشت بهر شهر و جا بهر عصر از اجانه
با اعتماد طوطی خانه خود عقد کرد و باز از سر تازه تر کار کرد
و عهد بست تاجر طوطی را از آستین کشید و گفت
هر چه امتحان میخواهی از من استفسار کند طوطی
مدعی شکوف و فضیله را در باب فریز را ده آغا
کرد و هر چه از او رسید بلی را ده حور و او سپر فریز
با خود گفت این طوطی همانست که من فرستادم
مگر خانه تاجر را این خاصیت است که هر که اینجا برسد

کویا میشود پس درو بخانه خود رفت و پیش طوطی ایستاد
 و پرسید که گوشت بد که سخن بگوید اما هیچ نگفت
 و از این امری هیچ معلوم نشد و ازین محسوسا
 هیچ مشکلی مفهوم نگشت و بر وجهی من خیر تر الا خیمه
 فوقع فیه لب و زبیر خاسر و خایسیر و اول من فیر چه
 در تصرف او بود تصرف تاجر گشت تا جبردا که بود
 باستیار خانه بدان راه برد و صومعه راهی رفت
 ندان پسر وزیر راهی و او اینک حال متعبدان و
 صوف بوستان مثل این کار دانی که کرده شد
 سبحان الله ما را همین مصور و معرر بود که در ویشان
 مگر کنده می همین در وقت ما اند اما چون بنگویدم
 مرقوم داران صوف بپوشش مراهی پس ازین هم
 حال در ویشان امنیت حال عام خلق چه باشد
 چون تاجر بحانه خود آمد طوطی را گفت ای طوطی چه
 بود که قفل سکوت بردی جاک زمان خود داده بود
 چنانکه قریب بود که گوهر که گوهر روح از صدف سینه
 من برون رود طوطی تمام قصه باز نمود که ای خواج

سخن که گوید زن تو مرا بر پسر وزیر فرستاده
بود وزیر زاده بدخا طوطی دیگر ترا شنیده بجانم تو فرستاده
توان طوطی بر راهب بردار راهب همان طوطی
بجانم پسر وزیر فرستاده و مرا خود نگاهداشت من
اینکه این طوطی قدیم تو هستی هر چه پرسی می گویم
چون تاجر را این سر معلوم شد آنکست حیرت بدندان
گرفت و بر سر وزیر رفت و تمام احوال باز نمود و گفت
ای پسر انصاف هر چه گفتی همان شنیدی و هر چه گفتم
همان بدردی و هر عذری که تو بامین کردی دیگری
بر تو کرد و هر مکاری که تو بامین اندیشید دیگری بر
تو اندیشید سر وزیر چون مینامند و حال واقف
شد حیرتی در باطن او جبین گشت که این چه حادثه
بلوغ بود که زاده و این چه واقعیتیست بود که اقتدار نجات
شمرنده هر دو کس بر راهب منتظر راهب هم
طاهر پاک و باطن ناپایی خود نیز شمرنده شد پس
هر دو زن را که مایه فساد و فحور بودند در چهار سو
بازار سنکسار کردند و ایشان هر سه کسان باقی

عمر کرد زنان نکش تند و مرد وارز نیستند تقدس
 و قضا هم را قوت آن دهد که دل ازین طایفه بیوفا بر دارند
 و همه را تو فریب آن دهد که اندیشه ازین طایفه بر حفا
 بخورد بخارند **قطعه** بخشی صحبت زنان تبه است
 مرد ازین عضو عضو کش باشد **باید** هر که ترک زنان
 بگیرد او **باید** تا بود مردوار خوش باشد **باید** طوطی چون
 سخن اینچا رسانند با نجسته آغاز کرد ای کوبالون صدین
 محنت ماجر و پسر وزیر را معاینه شد از آن بود که این
 کشف بر خود کردند لاجرم دیدند آنچه دیدند تو نیز باید که
 سر نشائی و راز خود بکنی نمای تو همان تیبی
 ایشان دیدند اکنون بر خیز جانب و تاق دو سید باید
 رفت و صیها که کردم از امر اعات کنی نجسته خوا
 تا همچنان کند روز که کاشف اسرار عاشقان است
 ظاهر شد و صبح بهره لمعانی بکش او رفتن او در
 توقف افتاد **قطعه** بخشی خواست تبار و **باید**
 سوی خوبی که ز روز خوبی کوس **باید** صبح از رفتنش
 بشد مانع **باید** دشمن عاشقانست صبح عزت **باید**

داستان مرد خاک بیزویافتن در قیمتی و در بدین
آن یکی از همزمان و بیرون آوردن در دراد
بهاو حیرت شب یازدهم چون در کلهانی روز
یعنی افتاب در چک مغرب کردند و کوه بر مشب یعنی

ماه شرق
زبان شرق
پرون آوردند
لامع تر از افتاب
طلب رحمت بر طوطی
بلبل چمن صفا و ای صفا
چون شوق خود بجاری
میان نیم اگر اتفاق
سر در دست در انتظار
این دم بگوی او شوم طوطی
با وفا و ای غدر او امن
عشاق خود بر آمدن زکوة
غم ضیال مشتاق خود خوردن

صفتی چون در یاد با پیش چون این

صدقه مرغوبی سقت
سوی و
سختی
سختی
سختی

که همه وقت در غم معشوق است که معشوق وقتی غم
 عاشق خور و در بیغ نماند و امق که همه جا در کار
 عذر است اگر عذر از روزی در کار و امق شود
 افسوس نشود اما قلقی که پیش ازین در تو میدیم
 آن نیستیم و تغلی که قبل ازین در تو میافیم آن نیستیم
شعر لیکن ما مود اللسان منافع **با** اذالم لیکن اصل
 المودت فی الصدر **با** مکرر تو از دوست سرد شده
 که ترا از کیفیت کار و کسب او معلوم نیست و که حسب
 نسب او مفهوم نه خجسته گفت ای طوطی من ترا پیش
 صاحب کفایت میدانستم اکنون صاحب کفایت
 می بینی صورت ^{عظمت} حامل من همین است که ترا در آن همه خضر
 لایح شده است و اندیشه باطن من همین است که باطن
 ترا اندیشمند کرده اندیده است وقتی از وقت ما
 ازین بنک و ناممسم یاد میاید و با خود میکویم
 ای جوانی که با بادم محبت میگرد از اوج همتی است
 با از حقیقت همتی مناسبت او با ما احد و کرام است
 و با ما مجاز است او با اسافل و لیام طوطی گفت ای
حج سفینه **نونه**

بر آنکه اولی از علم در آنست
 بر آنکه اولی از علم در آنست
 بر آنکه اولی از علم در آنست

فتنه

حجت عاشق صادق را بانگ و نام حکار و طاب
مطابق را بانگ و تعریف چه که عقل فصاحت
آموز است و عشق سلطنت سوز در بربری که طوفا
طرف ماه روی افتاد او را با جا به و تیا چه مناسبت
و در بر دل اشتیاق شوق مشکوایان منگن شده است
او را بانگ و نام چه وصلت **قطره** بخش عشق جمله
یامی است **ماه** دیده عاشقان نم باشد **ماه** بانگ
چرخن کونید **ماه** عشق بانگ و نام نم باشد **ماه** چه
ای طوی اگر چه حقیقت همین است که تو میگوی مع
ذره در مقابله آفتاب و قطره در محاذله سحاب
عین فاحش است مرسوم نباید که گوهری جوین
دست مفلسی افتد یا خوروی جوین بدیت ناخلفی
نکو نیاید زیرا که فرشته را با دو حکار و او می را با
عفویت چه استزاج **قطره** بخش قدر توجه دانس
نام **ماه** و جویش را که خف کند کند در حلق نازیک کونه زند
چند گوش کز چه وصف کند **ماه** ای طوی که ام حکم
که من بر حسب او واقف شوم و بر حسب او مطلع گردم

هر لطافت و کسافت او مرا بجای روشن کرد
 طوطی گفت شناختن آدمی چند کار است همین است
 بر خیر و راه و نفاق او کیر چون انجاریس ز روست
 او را محک امتحان زن و او را با انواع تجربه بازاد
 لمطالغی جل بر سر او مطلع شو چنانکه در خبر هوش
 بر سر آن چهارمرد مطلع شد ^{عصبت} حجتی رسید ^{بکونه} چگونه بود
 طوطی گفت همین گویند در شهری مردی بود خائبر
 از ریک روغن کشیدی و از خاک زیر پرون
 آوردی دیگران روزی از آسمان خواهند ^{سما} فی
 زرقم و ما تو عبدون او از زمین خواستی فاطلبون
 الزرق من خبا بالارض و حکم آنکه جویند یا سنده
 باشد و هر روز از خاک آفتاب ^{معی} یافتی که سبب معانی
 او شدی و موجب انتعاش او گشته و قتی او در
 خاک کویری یافت کرانامه چون در معانی با
 کوهر آفتاب برابری کردی و در ^د خشتانی با جوهر ماه
 همسری کردی خاکبیز آن کوهر را بر جوهری برد و جوهر
 قدر آن ندانست بر مبرصی که عرض نمیکرد جوهر او
 بیتا

نمی شناختند جوهر میان گفتند در بصارت ما غور
 معرفت او نمیکرد و نظر چهارت ما بر کله تحقیقه
 او نمیاقتد اما اگر این خاکبیزه این کوهر را بر او بران
 او مقابله این کوهر القدر زرد پند که رشته مهر از
 استمته شود و طیار کدای او بریده کرد و خاکبیز
 همچنان کرد کوهری در کسبه نهاد و راه دار املد
 گرفته در اثنار راه چهار مردمان با او بمرآه شدند
 میانند و زرد خست فرود آمدند مگر دانگه جسم خایه
 در جواز شد کوهر از کسبه بدزدیدند آری نرزی او
 ازین تبر که بحسب کوهری قیمتی از دست ترو و حق
 ابراهیم صلوات الله علیه استعیل علیه السلام را گفت
 مرا در جواب فرموده اند که ترا سبیل کنی تو چه میکنی
 استعیل علیه السلام گفت نرزی او بر که خستید
 پیرا اگر تو کفحتی در باب من این خواب ندیدی **قطعه**
 بخش چند خواب خوابی کرده **ما** چشم زدن از هجوم عماران
 نقد در خانان خفته **زند** در دخیانی رو فرمیدارن
 خاکبیز را معلوم نشد که کوهر من که در دیده است یا خود

اندک

اندیشند اگر چیزی خواهم گفت یا غوغا خواهم کزج
مفید نخواهد آمد و ایشان متعجب خواهند شد
بس که صبر و سکون در صرّه جان داد و مهر ساق
و صموت بر در حاکم دمان نهاد چون شهر به علاج
رسیدند خاکبیز بر بهو حراج رفت و قصه خود تمامی
پیش رای عرض کرد ای ایثارز اخواند و هر چند که
تکلیف و تشدید کرد و تعقیب و تکذیب نمود و هرگز
و گوهر در دست نیامد رای کجا دختر می بود که در کجا
مجره محالست بر سر کفایت داده بود و در فطانت
و مناسبت دام شرم بر فرق مرغ زرک افکنده
و ستاد که آن بهر چهارگس را برین فرستاید برده
از روی کار در دارم و بهندسه و طلسم انلوهر را برین
آرم همچنان کردند دختر ایثار را العاصی عام
خالصی خاص دادن و فرمود و در ظل رافت و
عاطفت خود در آشتن گرفت خایک که بر آس
کلی از ایشان زایل شد روزی دختر را نشان
انگار کرد که شمارا قومی می بینم که علامات علم و در آ

در بشیره شما سپید است اما رات حکمت به است
 بر ناصیه حال شما هوید او در بار است که مر امسله
 مشکل است می باید که آن عقده محکم را کشتاید
 و صورت حال مبن باز نمائید گفتند آن مسئله که ایام
 است دختر گفت چنین گویند که در شهری در حومه باد سا
 بود خوب روی و خوب خضال و خوش شکل و خوش تنگال
 وقتی از وقت شکفتن باغ و آیم دیدن راع با
 دختر چند جانب گذار رفت در اشارت آن کشت ^{بفضل}
 نمودن و آنجن نظری او بکلی دید چون هر روی خود بخار
 و چون مل خود بخار رسن باغبان گفت که آنکل مبن
 باغبان گفت این کل به پای است بی بهادرد
 نیاید و این عنخه قیمتی است بی قیمت حاصل نشود
 دختر سر رسید قیمت او قیمت باغبان گفت قیمت
 آنست که در شب عروس و هنگام زفاف اول
 درین باغ آبی نوره در و نایق شوی روی تو چه در
 کار خلاب وصال و شربت اتصال خود نصیبی آلی
 دختر را کله دیگر شکفتن هم برین جمله عهد است آن

تغییر

خیر

کل از این

کل اور دست آورده بخانه رفت بعد از چند گاه
 آن کوهر در سلاک مصابرت شاهی منسلک کردند
 و آن جوهر را در رشته مناکحت جوانی منخرط کردند
 شب اول دختر با شوی آغاز کرد که ای جوان بیاید
 که امشب عنان شهوت از دست می آید از انکشت
 تصرف بر من منتهی که من با جوانی باغبان عهد
 کرده ام و پیمان بسته ام مراد ستوری آده که
 بر آوردم زیرا که در راه عهد رفتن کار زمره اخبار است
 و بر سر پیمان بودن رسم طبقه برابر است **قطعه**
 بخشی عهد را مراحت کن **که** کار خلع همه دشمن
 بود **که** مردمان عهد ها کشند و لیک **که** بر سر
 عهد خود کریم بود **که** اگر دل بد نلنی یک طوطی در آن
 باغ روم و از عهد عهد بیرون ایم شوی رخصت داد
 دختر تا کزینک چند بیرون آمد چون کامی چند رفتند
 کرک در کین بود خواست بران اهو چشم حمله
 آورد و سس گفت ای کرک من از سبب **نقصی**
 عهده بیرون آمده ام و شوی من مرا رخصت داده

اگر تو راه زن وقت من شوی از عهد من
آمد ام و شوی نیام پس آن بزه بردن من نماید

اگر کس شترت
تیرک شترت
بازدی ملاقات شد در
خواستن باشع ز نزد حال عهد خود دریا
برای سلب کند و دردی کرد باز نمود در عهد
دل شوی و شیر مردی رسید باغبان ملاقات
و بداشت خون و شتر در باغ مردی در عهد
اطف شوی و شفق کرد و مردی در عهد
اطف شوی و شفق کرد و مردی در عهد
باغبان راز عهد آمده ام انون تو صاحب می شوی
برای انجام عهد آمده ام انون تو صاحب می شوی
وصال من بویی و در باغ معاشرت باغبان داده بود
صلح اینکه من ولو هر که دانی کن باغبان در عهد
و عنقوان شارب نفس که آورده و از ناگرمی
واردت بر آن طریقت کرده و گفت ای خور
تقی بجای تو کرده و عهد
تو بصواب عهد

در زبان کس خین جای باید و آنس که
 در زبان کس خین جای باید و آنس که
 در زبان کس خین جای باید و آنس که
 در زبان کس خین جای باید و آنس که

نامزد کرد که هیچین کس خین جای باید و آنس که
 گرفت اعلامت کرد او را نعمت بسیار داد و گفت
 این مرد شکم رو بر است او را القدر باید در اوله
 وقت او بر کاهیت کند و از کسندی هلاک
 و الله در وراثت شیع کرد از و تشدید و تهدید کوه بر
 او و طوطی چون سخن اینجار سازند باخته آغاز کرد
 ای که بانو اگر خواهی که ترا هم جیب و محبوب
 معلوم شود و هم حرفت و صنعت مطلوب مفهوم
 این خط در قنای او و وسنگ وقت رسوب
 تجربه زن بلطافت و مهمل هم دختر رای بر سر او مطلق
 شد خسته خواست تا بخوان کند که غوغائی روز
 بر آمد و صبح هر چه سانی بکناد رفتن او در توقف **قطعه**
 تشنه خواهی است بارود آب **ماه** سوی خوبی که ز در خوبی کو
 صبح از ترش شدن مانع **ماه** دشمن عاشقان صبح خوب
داستان بیان عجم موسفر و کیفیت مزایر و
استخرن اجان شب دوازدهم چون همای جهان نام
 آفتاب در آشیانه مغرب روطایر مینمون ماه ارضی
 برده

عجب و در توفیق او را چه
 ز او مکنت صادم در بی وقت
 طبع بود باغزار ابد
 که آن چه زهد خشک
 دینی زه بود بگرد
 از جان اکیات
 بخشید روحش آفت
 پای ندم نطق
 آفت مینامد
 زبدر روی خوب

لکن آید

مشرق بر این خسته چون طایوس دامن کشان بطلب
 رحمت بر طوطی رفت و کفایت ای معتقد هم بود
 ای سلطان الطیور حکما گویند دو چیز بهتعالی عشق باشد
 یکی شراب و دویم سرود و دوش چند آن ذکر سرود را
 که من شراب چاشیده مرست ابد بشدم و سرود چاشیده
 بهوش سردی گشتم **بیت** چه افسون بود اندر جام دو
 که سرففت و نرففت از سرخارم **هه** اکنون زبان بیخ
 و بیان بیخ لقررو و تصویر کن که علم موسیقی در فغان
 این علم تا کجا است و نهایت این **ط** اصطلاح تا لحاظ
 گفت ای خسته علم موسیقی دریای است موج که شرح
 غورا و نتوان رسید و اصطلاح مزامیر که نسبت **م** مطلع
 که بسا حل غایت او نتوان دید معجزه **ا** الح ارادت او
 طیور و مرغان داعی گوشش من رسیده است **س** سمع تو
 خواهم رساند خسته گفت چه بود که این سخن **ض** شرط
 و شارک مرغی دیگر هم سخن نگوید و در میدان تحقیق
 جانوری دیگر می بودی ملاحظی گفت نشنیده که قال **ل** الله
 احسبتم انما خلقناکم عبثا ای خسته اگر برز فرزند **ن**

بهار
 کاکوردا
 مسیب

مطلع شوی همه را به بنی مشغول ذکر ربانی اند و اگر بر
 غلغله مرغان واقف شوی همه را ایامی مستغرق ذکر
 حدیثی و این من سیمی الاویس بیج جمله مکرر است
 سیمان پیغام بر علیه بتوز رسیده است و قصه
 بنی اسرائیل پیغام بر و گشت ترا محقق شده است و
 سخن گفتن سنگ اصحاب کعبه که معروف است آن نیز
 بتوز رسیده است شنیدن ذوالنون سبحان صفا
 مشهور است مگر از ربانی داده اند او چه کند که نام فرید
 خود جل جلاله مکرر و بر هر که در آن گشاده است حدیث
 که ذکر پروردگار خود عسم لواره میکند سخن در جادوات بنام
 است حکایت خندان استونی بتوز رسیده است و
 قصه داود و سب و جبال رسیده باشد چنین گویند که
 هیچ حیوانی نیست و نباشد که در هیچ چیز معرفت شود
 بقی معرفت صانع خویش و معرفت حجت خویش و معرفت
 جای که خویش و معرفت خصم خویش **قطعه** نخست معرفت
 همه دارند نیست در دهر این سخن به زبان همه را
 معرفت یابی کره بنی بدیده عرفان **خجسته** ای **ط**
 شاف

بیخالف آنچه مذکور شد
 در حدیث

فرود آورد و چون را خشم داد روده بر دست آواری
بهرتر از آن آواز آمدن گرفت بعد تازی بر آن میزد
کرد و آوایی بر سر خوب در آورد آوایی شد از آلات
موسیقی بعد از آن میز بس ببلند ازه فهم و درک خود
استخراج میکردند و استیلا طی مسمودند تا کار جا
رسید که چنگ و رباب شد اما اغلبی از آلات
موسیقی از استخراج شیطانست و او هنوز هم درین کار
چنین گویند چون شیطان میندی ساحت هم خود
بخندید گفتند چه میخندی گفت بر قومی ^{بناج} میخندم که درین
هم خوش خواهند شد **قطعه** خشخشی دیو بس زبون میراست
و کیا زرامی کند میده **کمانچه** ابیس بشبه خواهد بود
انکه شیطان برو کند **بعضی** گویند در بلاد هند
ققصص نام جانور است و چنانست چون بطمنقار
این دارد در آن منقار هفتاد هفت سوراخ است
بعد سالی در هنگام کل و ایام مل او در نشاط شود از هر
سوراخ هفتاد هفت نوع آواز بیرون آید بیشتری از
حکما استخراج این علم آزان آواز کرده اند بعضی گویند

که مستخرج این علم حکما یونان اند و ایشان که
 این علم استخراج کرده اند از حرکات افلاک و
 سیر کواکب همه نعمات طبیعه است و اصداست
 چنین گویند و نشاء عورش سیر حکما بود از رعایت
 صفاء نفس و ذکر و تفحصش نعمات اضواء است از
 افلاک و سیر افلاک سماع کرد عکری که درو
 بود علم موسیقی استخراج کرد و انواع نعمه آلیان
 استنباط نمود و از بس که حاصل این علم در
 نظری نمی آید ازین سبب او را پرده نام نهاد
 و هو اول من نکلم فی هذا العالم و آخر من هدا
 السیر و حکما این علم پر کرده را وقتی تعیین کرده
 که در آن وقت بهمان نوازند نه غیر آن و اگر
 غیر آن نوازند وقتی که در آن باشد درین نباشد
 اکنون بدانکه صبح وقت رباعی است و طلوع
 آفتاب حسینی است و نیم جانب است و وقت است
 و وقت جانب است بوسلیک است و بعد جانب
 وقت والی است و استوار وقت بهاوند است

حرکات

است

وقت

دو وقت طسهر وقت عشاق است و بین الصلوات
 وقت بخارا است و عصر وقت عراق است و شب
 و فرد بخالف اول شب وقت باختر و میان
 وقت زیر زکرت و آخر شب وقت بر خرد
 بهار است این دوازده را پرده نام نهادند و آنچه
 ایشان منسخب شود از این بر هر قسم خطاب کرده اند
 مان ای خسته سوانی کردی آنرا با شماع جواب گفتیم
 اکنون بر خیز و جان دوست شو و اورا در انام
 انداز تا از سرف او ترا معلوم شود و کس کار او
 ترا مفهوم کرد و خسته گفت اگر در ان جبین فرایم
 نماند عرض من چگونه حاصل شود و شب من چگونه
 دفع کرد و طوی اورا گفت اگر ده صفت که مرد را
 کامل و شایع کیند تو اردوست پیرس و اگر ان
 صفته را بیان کند حقیقه دان که آن مرد کوهر است
 خسته گفت آنده صفت کدام اند طوی گفت اول
 آنکه مرد صاحب جمال باشد تا در نظر معشوق باسکوه
 نماید دویم آنکه حسن خلق باشد تا طبع معشوق از متفوق

میشود سیوم آنکه نوسنده باید تا از امر خود بیواسطه
 معشوق را مطلع گرداند چهارم سلاح بردست باشد
 که رقیب معشوق در کین بوند اور اهلک نماید آنرا کز
 پنجم شنناور باشد اگر آبی در میان حاصل شود او
 بی واسطه گشته بر معشوق تواند رسید ششم آنکه
 باجلادت باشد تا وقت رفتن و آمدن بر معشوق
 خونی بد و راه نیاید هفتم آنکه سخن بایند اگر معشوق
 سر نخوابد در حال از گفتن فرود آید و پیش درازم
 آنکه اغلبی از زبانها مدرک باید تا بهر زبانی که معشوق
 در سخن آید او بهم بدان زبان در جواب شود
 هشتم آنکه در شراب اقداح عالی و مفراط نماند
 تا در نظر معشوق از وفا ضبطی در وجود نیاید نهم آنکه
 علم موسیقی نکوداند تا معشوق را از حضور او طر
 زیاده حاصل شود **قطعه** نهم ذوقنون شدن کسایت
ماه چهل در آدمی جنون باشد **ماه** مرد کامل کسی که
 باشد او **ماه** در همه فن ذوقنون باشد **ماه** اما ای جنبه
 اگر او هم ترا پرسد که کدام هفت محصلت است که

سخنی ۱۲

آنکه

زنانرا میباید چه جواب کوئی بخت کفت آنهم فرمای
طوطی کفت اول آنکه زن عمه وقت در خنده بنا
دویم **ماه** وقت در عبوس نباشد سیوم **ماه** که همه
وقت سخی نباشد چهارم **ماه** که نخل هم نباشد پنجم
بریشان حال هم نباشد ششم **ماه** که همه وقت سیم
قلب شد هفتم آنکه خود را همه وقت باک و با کینه
دارد **قطع** بخشه یک باش سوخته **ماه** چون تو
از زمانه شاکلی نیت **ماه** نعمت روزگار که به دست
ماه هیچ نعمت و برای باکی نیت **ماه** طوطی چون سخن
ایچا رسد محبت لغایت منظر و مستبشر شد
حواست تا در حال جانب دوست شود و او را در عالم
امتحان اندازد اما او را چند زور محنت باقی بود در
حال غوغا روز بر آمد صبح بهره لغامی گشتا در فتن
او در توقف افتاد **قطع** بخشه خواست تا رود آب
سوی خوبی که در زخمی کون **ماه** صبح آرزوش شد مانع
دشمن غارت صبح خروش **ماه** **اد استان** کار خیر کرد
و ایمان در یاد در ضیافت آوردن خدمتی و داد

راجی بر بزمین را در شب نیز در هم خون عاشق دریا
 یعنی افتاب در خلوتخانه مغرب رفت و معشوق هم
 یعنی ماه بر جلوه جایی مشرق بر آمد خسته با شمع خون
 دریا و ما اشکی خون تریا طلب رحمت ز طوطی
 رفت و گفت ای محرم راز و ای ما را نه مستونی
 عشق مرا از همه اشغال مالم شد و گرفتاری معشوق
 مرا از جمیع امور پای بند گشت رعایت تیغایت
 تو مرا بر باد دارد و عنایت من نهایت تو مرا از دست
 شدن نمی گذارد و مشاورت این سرا سیمه
 با درایت بنی مقصورت است و استصواب این تنفیه
 با لغایت بی فتور تو من بمشورت آمده ام اگر حق
 مینمی دستوری ده تا دست در کرمان براد
 تر کم اگر القاف نمی افتد اشارت فرماتی تا پای
 دروازه صوری چشم اگر صبر و صبوری لقیض و شبنم
 یله کردند **قطعه** بخش بی عشق جمله بهبری است **باز**
 نیست خفته که تو طاهر دان **عشق را با سلوک**
 چه امیرش **عاشق صابر** از نو آوردان **طوطی**

گفت ای نجسته این که اصنانا با من باستصواب
می ای و ووت یوسفت با من دم مشاورت میرنی
ازین انی خواهی کردن بارانگه کسی که در امور استصواب
جوید همان برد که ان بخت برد و کسی که در کار با منی است
کندهمان بنید که ان بر بمن دید نجسته پرسید ان
چگونه طوطی گفت جنن گویند وقتی رای بود صاحب
رای و کفایت درک و درایت اورا اتفاق کار خیز
پیر شد خواست تا کار خیز لر صیافت بجای رساند که
کسی ز سر ساینده بود روزها اساس صیافت بنیاد
نهاد و ابواب مهمانی بگشاد و خواست تباری و طرز
در صیافت او آیند و ساکنان خوشگی و تری مهمان
او شوند با وزرا در گاه و عقلا در بار گاه مشورت
کرد و گفت که من میخواهم که در کار این باقصی انصاف
رسانم و در بار ایضا صیافت و مهمان خواهم زیرا که بجز
بهمت در مشایبه پادشاه دست و پادشاه در بهمت
بمنزله بجز و طهذرا اگر کسی در بار او خواب بنید موان از
قعر به پادشاه کنند همه گفتند که نیکو باشد تو امروز

که سیوم روز جمعی و در یار ابا خود مبارمی و کمر نه
خون خود فدا کرده باشی و جان خود را در خطر
افکن شوی از استماع آن نوید و اصفا در این سیغام
لرزه در زمین افتاد در خانه رفت و با قوم خود
گفت که رای ما را با سدا دریا نامزد کرد این چه
ضیال است که در خیل او راه یافته و این چه سست
که در دل او تمکن شده است دریا موج مهران
کسی شده است که مهران او خواهد شد و بحر مقدم
در خانه که آمده است که در خانه او خواهد آمد بار
عش بکدام میزان و کمال سخن و رحمت دریا
بکدام چهار دیوار تجد **قطعه** شبی از زوی وی یار
با طنت نیز استخالت صحبت دوست تو کی
شود جمایل دوست **که** در حرم فلک مراه که سست
آن نغمه است که از برای کشتن من انگیخته
است و تا کرانه دریا یکماه راهی است سه روز
انجا چگونه توان رسید و در یار ابا آن عظمت
چگونه توان آورد این جسارت نتوانم کرد و دریا

بار

نتوانم رفت اگر راستی بکشد بیکناه کشته باشند
 بظالمی را بی حرم رخاننده بود **قطعه** ششم
 ظلم بدانشدار **ما** ز بهر کی کار بایستی قند کند **ما** عاقبت
 در زمانه ظالم **ما** در و مظلوم درمند کند **ما** جود
 بر زمین از سر عجز این کلمات کجاست مودت
 خون ریختگان دانست بادی که بخورد و کما حقها
 دریاست در حال خیر بر آورد و زود خیر بد ریارد
 دریا بر خود بلرزید و گفت ز در بهن خود آورد
 گفت نباید آن بر زمین می گناه از سبب مرگشته
 کرد و مرانزه کاری عظیم روی نماید سبحان الله
 وقتی ایامی بود که در آن ایام رعایت زمین
 بدین طریق میکردند و این روزگار نیست که
 بدین روزگار رعایت داشتند هم نمیکند **قطعه**
 بخشه این چیز پیدا شد **ما** خلق چون بولف اندر
ما که در همه عالم گهی تبهم بود **ما** زمین تمیز نبود
ما دریا بقصد صوارت مختلف الاشکار که درخت
 امر او بند بچو اند و با تثنی که سرایشانست آغاز

باد دیور
بار

وقت

هم قادر

کرد که رای با استدعای برهنی را بنا می کرد
 و او در یاد می می تواند کرد جانب من می تواند آمدند
 که او که زندگی رسد من بزحکاری برهن در باغ
 تو برو بگو که خاطر حسد از من استدعا بر قبول
 کردم و دعوت ترا اجابت نمودم تو بدل فارغ
 ای نایب ای نایب ای نایب ای نایب ای نایب
 در دام اما حیوانی ام عظیم الخلق عجیب الصور
 طویل القامت عرض الخیر که مرا نه بنیدید
 کرد و طلب از پای در آید و پهلوس شود من این پیام
 چگونه برم که آدمی تابیدن من نیاید چنین گویند
 که هیچ حیوانی عظیم تر از من نیست همه ساکنان دریا
 از او ترسند روزی چندین هزار حیوان است که
 ابتداء کند در نام آدمی و شکام شتا و سانی بکبار
 حور اجابینی است و کند و ذنب حور اجابینی و میان
 حور اجابین نه او سردار و حور اجابینش آقا
 دم کند هر که از دور به بنیدیم من تصور کند که قوس
 آسمانیست چون حور افرو و اندازد چ قطره آبی
 دریا

در دریا

ولیکن لا یصل انا لهذا الامر و نشان و الحاق نقل
 السیر و قبله الكلام و الطریق بعد و المناظره شد
 ید امار بان در خور این شغل است لایها کبر لاجل
 بعد المشی سیر و العدو و خواوی الظهر دریا گفت
 ای مرطبان سخنان به میگوید گفت نیکو میگوید
 و لیکن احواف آن یکن سخنت هنک و لانی
 حیوان بلار اس و فی فی صکر و عینی علی کتف و لی
 ایا میساح سزاوار این مصلحت است لانه عجیب
 اطلاقه کمال صید المشی سیر العدو و واسع انقیم
 طول السنان که اگلبان دریا گفت ای تمساح علی
 چه میگوید گفت نیکو میگوید و لیکن لا اصله لهذا الامر
 للذو ضی و قمار خصوب قهار و عذار و نولت الا
 سر بنات قهر و بغلیته و لیکن بالجم الوقار و انا
 بزی منه اما ضعف می لانه و قور صور قطع اللسان
 کفر الكلام و هو من الحيوان الیدین نعیم و یا و ای
 فی البر و الجوله را شمس مد در و عنان را قنبن
 دراز مراد کرد

نیه

الخلفه
بر کمر استخلفت او

ن

و کفان

و کفان مبطونان و یوقد مر لجا و بدخل فی منار
 بنی ادم ^{و ج} و لا یخاقون ^{و کشند و در ایوان} منعم ^{و در وقت} و لا یخاقون ^{و در وقت} منعم ^{و در وقت}
 ای صفتی بمساج چه میگوید گفت نیل و میگوید و با
 بیعت رخت بر بندم چه وقت روان شوم دریا
 چون دید که معارف و مشا هر غیر دند صفتی درین
 کار شروع میکند ترسید نباید که بر همین بقول
 صفتی اعتماد نکند و او را فرستاده من نداند
 و در آمدن کابلی کند و مستحق و عییل و مثل میل شود
 این کار دینی است در کار دین افعال جایز نه
 اگر سه روز گذرند و او را آفتی رسد مرا شتر مندی
 حاصل کرد و مرا این کار خودی باید کرد و خود نباید
 رفت که راه دین بقدم غیر می توان میود و نه پای
 دیگری قطع نتوان کرد ^{و در وقت} بخشی کار خود کین هم
 خود کر توی از قضیه بیداران کار او در کین
 کویم کار دین خود کنند دین و آران در حال
 دریا بصورت ادی شد و در خانه بر همین رفت
 و گفت ای برهن من اناس ام که ترا امروز باغای

من نام زد کرد هست چون بر همین شناخت
که او دریا است در پای دریا افتاد و کفش گرفت
که این چه توفیق است که کرده آفتاب هم در محل
وزه آید و ماه هم در موضع سهاگر آید آن لیب لیب
که تو کمی از تو همین توقع باشد بس هر دو خدایت
رای رفتن رای چون بر همین را دید گفت ترا امروز
نامزد دریا کرده ام بر همین گفت همچین است اگر چه
مهلت تکرور پیش از انقضای او نقضی هستم
و دریا را با خود آورده ام رای برسد که کی است
گفت بیرون در است رای بیرون آید و دریا
را کنار گرفت و عذر بسیار خواست که مرا نیک
تر نموده کردی نهایت تعجب آمدی اینچنین هم سبب
لیستی دریا لغت تو سرشنگ به ندیدی صوب
کردی و شدیدی در شنت نمودی راه یکماه
را همه روز مهلت کردی با این کیفیت برین
رسایند من ترسیدم نباید که از سبب کن برین
را عقوبت شود و من بزه مند شوم رای گفت

نهنگ

من اورا مهلت اندک دارم عرض این بود که او را
 عم نپسندید و در ترا در آمدن باعث محض شود تو
 خود چیزی کردی که هم تو بتوانی کرداری ازان
 عنصرباک که تویی از تو همین چشم داشت دارم
 قطعه خشک اصل طینت از هر چه عرق خوشن اوقات
 دارد خوش که کوز آب پاک بود عنصرتی کلای
 دارد در یافت اگر چه در آمدن مساعت کرده ام
 اما بغایت نثر منده ام بنابراین که در دست ^{شکافی} حالی آمده
 و خدمتی نیاورده ام هر چند روز خدمتی دریا رسید
 که روی زمین از احاطت آن عاجز شد و هیچ کس
 از محل بار او منظر ماندند متاع و اقمشته دریا را از کز ^{بها} کشند که
 اجمرو تریاق اگر و ز فردا خضر و دراز مر و اسبان
 جراحی و بیدان معجزی و جامه مشرق ساده و ^{بزرگ} خواهر
 بسته و کشاده و مرجان جنبیری و عقیق کبیدی ^{نام از} تو
 ربانی و بهرمانی و ارغوانی ز فردا ربانی و صابونی و
 ریجانی لعل لچی و عقیقی و ساینی و لولو و علامی و
 و زیتونی و جز آن کفالتیس تو احل و ظرائق دریا

از خود القبر و مشک از فرو و طیبور کو با وضد ل بر
چند آنکه هشتادس هم از ادراک او ظاهر ماند
مقرر شد از احتاطت آن خاین باشد در این
این هم باز کرد اند و گفت ما را هیچ تحفه بالابر از
علاقات تو نیست و هیچ هدیه و الا ترا مت یقونه
در و نه دریا کوفته شد رای برای رضا او چهار
چیز قبول کرد اول نزد ویم خواهر سوم استیقام
چهارم
حاجه پس رای روی جانب بر زمین کرد و گفت
ازین چهار چیز هر کد آم که ترا خوش آید بستان
بر زمین گفت مرا امروز فرصت باشد این شب تا
با خود اندیشه کنم رای لغت روا باشد بر زمین
چهارم پذیر داشت با هر تیری مشورت کرد تمامی
ازین چهار چیز اختیار کند تا فردا من بهمان قبول
کنم تیسر اول گفت ز با باید ستد زیرا که جمیع امور
دنیاوی موقوف بر است پس دوم گفت
خواهر باید ستد زیرا که چون خواهر شد ز رضد آنکه
خواهی بدست کنی پس سوم گفت حاجه باید ستد

زیرا که مردم بی لباس عاری اند پس چهارم گفت
 بایدست زیرا که خون آسمان بشند این مشاع
 هم حاصل شود باید از بر همین مجبور ای رفت
 دوش مرا میگردانیده بود از چهار حد می
 اختیار کن من چهار سیر دارم با ایشان مشورت
 کردم که ازین چهار جنس کدام جنس اختیار کنید
 نیز همانرا اختیار نمود هر چهار سیر چهار جنس
 زای ازین سخن بختید و بر جد اقت و حبار
 او شنیدید و هر چهار حد من بر همین **داده قطعه**
 آفرین بدانایان کار بسیار کم بود هر عمل
 سیم انگیزد شکل نظم تو مستقیم بود طوطی
 سخن اینچنان رسانید با حجت که آغاز کرد ای کدبانو
 این سعادت که بر همین را روی نمود از دولت
 مشورت که با سیران کرد تو نیز در کار خود با من مشورت
 میلنی غالب و ظالم است که ازین مشورت را
 زیانی نخواهد شد و عنقریب مره آن معاینه و مشاهد
 خواهد شد این ساعت طالع است میمون و موی

همایون بر خیز مرفقه الحال و فارغ البال در الوصل
 معشوق ربه و دیده تاریک را بنور حضور محبوب روشن
 و صافی کن نجسته خواست تا همچنان کند کویان ^{صبر}
 مکن بود در حال غوغای روز بر آمد و صبح هر دو طعای
 بگشاد و رفتن او در توقف آفتاب ^{قطعه} بخشید خواست
 رود امشب ^{سوی خوبی} که رز ز خوبی کوس ^{صبح}
 رفتش بشد مانع ^{دشمن} غاشقا است ^{عین} ^{دانش}
قباحت پسر برای بنارس و لطافت زن و عاشق
شدن او بر جوانی طرار و شوخ در شب چهارم
 چون سپهر زین آفتاب در قصر ارجانه مغرب رفت
 و پنج نیمین ماه از سلطه خانه مشرق بیرون آمد ^{بیا}
 روی چون سپهر آفتاب ^{باصبح} چون ناچ ماهتاب
 بطلب رخصت بر طوطی رفت و گفت ای محرم ^م
 وفا و ای معصک صومعه صفا از دحام طلیم و اقی
 سپهر از دست رفت ^{بشارت} و از افق ^{مقدم} ^{شفاق}
 ناچ سکون از کف الفتی ^{دیده} ^{ممنوع} ^{من} ^{نمود}
 که تمانت رای تو سالیب هموم ^{من} ^{خواه} ^{بشد} ^{دورا}

ضاد

در سینه ^{سینه} ^{درد} ^{سینه} ^{درد} ^{سینه} ^{درد} ^{سینه} ^{درد}

ازین

اندیشه تو جبار غیبم من خواهد کشت فراغت پیغامده
 تو خود سبب افروزی اندیشه من شد و انقاسیت
 بی مزه تو خود موجب هم من کشت **شعر** قارب
 کالغفار بی ازا **ه** فلا تفر بوم او بحال **ه** فکلم
 نعم بکون النفس منه **ه** و کم خان من اللسان **ه** جان
 ای طوطی اگر باری مثل این تا زیت کاری سبب
 کی کارای اگر آشنای رادش که این نکبت
 بگیری کی دستگیری در روز راحت یا چند خوا
 دور وقت نعمت دوست چند طلبی من کتر خوانم
 کثیر خوانم **قطعه** بخشه با غیبم بجایانده **ه** نعمتی راجه
 اعتبار بود **ه** یار از هر روز غیبم باید **ه** روز شای
 نمرار یار بود **ه** طوطی گفت ترا ای بسته نره این جا
 بر حمله رسیده است و مرا بر سینه و ترا خا این بسته
 دریا حله است و مرا در دیده نازک و دولتوار من عم
 بیغم نخواهد شد و لمن نغم شد فی منیت من ترا صد بار
 مسکوم که تو بر محبوب خود برو و مظهر خود به پیوند
 اگر ماز این سرگشت شود و این راز ظاهر کردوشن

خوبت و نماند از آن ایام
 بی بسیار غم اندیش بود
 چند مامون از جه
 بر او ان غم بسیار

نکته

نکته

نکته

دفع این اندیشه کرده ام تو بتلقین و تعلیم من از بندگی
 و ناکامی بیان خلاص مانی که بتعلم و تلقین شغال و حشر را
 بنارس خلاص یافته بود و حشر بر یکسید انجکونه بود و
 گفت جنین گویند که وقتی را می بنارس نبری دست
 زشت صورت و قبح سیرت بلند طبع و کند خاطر با جهل
 و مایه ضلالت که از غایت نادانی جلالت عمل و مراد
 حفظ را از یک باب دانستی و از تنهایی حماقت
 اصطکاک سندان و غیر زبان و جنک از کی وصل
 تصور لادی آری در نادانی در دست که انرا هیچ
 طبیب حادق علاج نتوان کرد عیسی علیه السلام که
 بنحوران موت بود و گفت که من بارادت ربانی
 صد ساله را زنده کردم و مشیت بر دانی لوران
 را در اینا کردم **قطعه** **مخاشه** **حق** **افتتیب** **عظمت** **مخاشه**
 این چنین بحر که داند عمق **منبت** در دهر نسل دوم
 هیچ **افت** **عظمت** از **حق** **بدر** **زیر** **ای** **سیر** **در** **حشر** **را**
 خطبه کرد در رسم شاهی و عروب اور و دیورا با پیر
 اختلاطی دادند و غریب را با آدمی امتر از ای خشید
 نام **قیونام**

مردگان

در این عالم
 هر که می تواند
 که در این عالم
 هر که می تواند
 که در این عالم
 هر که می تواند

بنام الله

بهنابر آنکه از مصافات و موالات آن زمان در آن مرد
 رشدی بدید آید و در محاربت و مصاحبت آن زن بداند
 مرد تیرگی حاصل شود و در آن در لطافت و ظرافت
 وقت بود در قنانت متانست و نوابه زمانه و علم موسیقی
 نیکو دانستی و قوانین لغز و الحان نیکو شناسی **قطعه**
 نخست سرده را نوازش کن **بهار** برده طیب زنده دل است
 هر که را نصیب نیست ازین **بهار** علم برده نصیب ندهد
بسته از شهر بازیر دیواری قصر آید خمر جوانی سغمه
 و الحان و ز فرم درستان سرود مسکنت میر که از نغمه او
 اصغامیکرد مست و بد پوش میشد و هر که از فرم **بهار**
 نمیدود چون شخص افیون خورده پوشش منکبت **بهار**
 نغمه خوش حالب و متاع عقلست و ز فرم و لکن **بهار**
 اتمشترین است **قطعه** کجسته نغمه وارد است **بهار**
 بی از توفیق سماع موری نیست فهم را ز فرم کند
 عارت عقل را با سماع زوری نیست چون
 دخته آواز شنید در همه اعضا عاشق آتش و بهبه **بهار**
 واقف آن آواز گشت یا خود گفتن گرفت که اگر **بهار**

و هوش با باجنت باری از برای مالک این نعمه
 و اگر عق و خرد در میان بایده نهاد باری از برای
 صاحب این زمره معشوق باطن و شغف لطافت
 بالا فرود آمد مردی دید زشت حالی و اندک مقامی
 کلین تنی مقام فنی گفت ای مرد اگر تو کوشمستی
 و من لائق نونم اما در قد نوی احمق مقیدم و در
 خصمی نادان گرفتار توانی که ازین تنگی خلاصی دهی
 و از صحبت او مناصحی بخش و چند گاه با خود داری که
 الفت کسی بهتر از الفت نادان و الفت بوزنه بهتر از
 الفت نادان خوان گفت نه گو باشد **صاحب** آن است
 نخواهد که جالش باشد **قطعه** بخش دور شود صحبت بد
 چون نوی در زمانه کسیت **عقل** صحبت با خوش جو بود
 صحبت بی تمیز دیگر شکل **ما** چون میل چند رفتند آبی
 صحبت پیش آمد خوان گفت من مردی ام سناح در ستار
 دستی تمام دارم اگر کوی نقدی که هست اول اسرا **شاه**
 بعد از آن الفت بنویا شد چون جامه ویرانه او رفت
 و گذار شد در خاطر خود گذرانید که من مردی ام در زویش و

کفوه
 یعنی خوره

او در روز

او در خستری کرد با شاه چکار و ماهی زینا چه اسرار
 و او منکوچه غیری است و مرا بمنکوچه شکر گل عدل شود
 و من مباح نکرد اما در بدن کالا و حزن ز شخصت
 هست بنا بر آنکه ضرورتی تمام دارم و گفته اند عن الصادق
 بیخ المخطورات آن اشیا تمام بر گرفت و پاره خود
 شد وزن را باین سو که است و معدری که او باشی کرده
 برده بود دیگری با او کرداری که گفت که نشود که کاسنت
 که نذر و چون غوغای روز از صحرای افق و طلوعت
 صبح از شمشه افلاک بر خاست بر آمدن خود را
 بدین حالت دید از آنجا بریده و اریجا مانده درین
 اندیشه بود که نژاد و درین فکر که بود چه افتاد
 بخشی آن تو کرد غم ز کرد باطن آن بر او است
 سو آن گیر صاحب غم را بهر حالی عذر روزی
 شود در میان گیر هم در اثنای آن شغالی را دید سحر
 بدان گرفته پیام چون بر لب آب رسید اینجا
 ای دید کناره آمده استخوان را از دهنش بنیداخت
 و قصد مایه خود را در آب انداخت شغال باز گشت

غری

و صریح است

کرد ماهی

چه بنید استوان که آورده بود حیوانی دیگر در سکن
 شدغال یز شد که این چه افتاد از برای چیزی که دهن
 بکشادم آن در دهن نیامد و آنچه در دهن بود آن دیگری
 برد و دختر چون این حال بدید زبان بملازمت بکشاد
 و گفتن گرفت چنین نادان هم کسی باشد که تویی نقد
 که در دست بود آن چیزی برد **قطعه** بخشی عقل بهین
 چیزی است **ما** جبر با و بکن معا به **ما** کند عاقل
 اچنان کاری **ما** که گذر در آن مواخذه **ما** شد حال
 گفت ای عورت تو کیتی و از کجای و در لنگاره آب
 تنها چه میکنی عورت گفت من رفی ام که روزگار
 تره مرا شربت تو ایب چشاشنده است و بخت
 بد مرا بدین روز رسانیده شوهری دارم در رعایت
 جهالت و ضلالت از تنگ او خواستم که با دوست
 دانا مشغول شوم شوی از دست برفت او او هم دست
 نیامد و پیرایه مرا هم برد و مرا بدین طریق نگاه کرد و مشغول
 گفت آنادر من آنناس با البر و تشنون الفسکم ای
 عورت این چه دیدی که خنده میکنی من هم همان
 از من

راه کار دی زبال کشید ای آیه هم در دست و نقدی

معاینه کردم که تو کردی این حکایت تو و ماجرا
 من یکی است اگر تو با منی راضی و قانع مگرد
 و دل بر موالات و مصافات الطرارگی
 هرگز این روزمیش تو نیامدی و برین بلا مسلانند
 و من هم اگر از برای ماهی استخوان از خون پیدا
 هرگز این کرسند بخشیدی من درین تعلم که حاو
 من و تو یکی است تو مرا ملامت چگونه مصلحت
 خسته عیب از معیبت بد است **مفلسا** از کجا بود و در
 نور باید که کور دیگر را **مکنند** عیب کوری از ظن
 این حکایت بدان مانند که شیخ شخصی که در خانه
 بود مردی در نظر او درآمد با او گفتن گرفت
 که چنین که تر هم خرد که تو خاسته **انمرد** گفت
 ای خواجه در که تر خاستن ما بر دو مشرکیم این
 توصیف در خنجر کلمات و لغات اصغرا **ستاه**
 کرد گفت ای شغال من ترا جانوری می بنم
 و حیوانی داهی اکنون مرا سپیدی ده و حیدر **طعن**
 من که بدان حیدر خانه روم و خلق بر من **اعتقاد**

بدینکه در زبان دوست و دشمن نفیغ شغال گفت
حیدر است که تو خود را دیوانه سار و جامه بدو
سر برهنه چون بخون در خانه زوتا میر که به بنید مغزور
دارد و بگوید که مسکین دیوانه شد چون خلق را صبور
تو متلن شود بعد خود را بتدریج کرد اگر و باست
شوزن همچنان کرد نزدیک خلق از قضیجی و رسوا
خلاصی یافت **قطعه** خسته گفته تا صبحان شنو **ما** تا
بتو در سردی **رند ما** هر که او گفته تا صبحان **رند ما**
همیج وقتی بدویدی **رند ما** طوطی خون سخن اینجا
رساند باخته آغاز کرد ای سمرت شسته و داد
و ای سرخوش مقلقل اتحاد این وقتی است **رند ما**
و ساعی است دلکش بر غیر و جانب دوست تو اگر
تیاکاری سخت پیش آید و مہمی صعب متعرض کرد
من بتامل غالب و فکر غالب تدبیر تو انم کرد و حیلہ
توانم اندیشید و ترا چون آن شغال و خضر رای را
خلاص داد من نیز ترا خیلہ و بگو و تدبیر کجاست **رند ما**
خواست تا همچنان **رند ما** آنگاه از آسمان سخای دم کرد

صبح ظهور یافت و شغال شب ماه در فراز کرد و در فراز
 و صبح هجره لغمانی گشتاد و رفتن او در توقف افتاد
قطعه نخته خواست تا رود شب **ماه** سوی خوبی که
 نزد خوبی کوس **ماه** صبح از رفتش بسند مانع **ماه** و سمن
 عاشقانت صبح غم کوس **داستان** شیر و کره **کرشته**
شدن موستان آراچه کره **بشجان** سندن **اوب**
باز هم چون عز آله زرین آفتاب در غامغوب
 فرنا و رفت و آه و تیر لعل اسیر ماه دشت مشرق بر آ
 حجت که ماه تابان در همه حال از دورگاهش بود طلب
 رخصت بر طوطی رفت و گفت ای طوطی توان
 صورت فراق مرا جگر دوخته سران حرارت صومع
 اشتیاق مرا از بای در آورد و وقتی باشد که این
 شب تیره را صبحی و این قفل بسته را مفتاحی صل
 شود بزرگان گویند مردمان بر دو نوع اند اول آنانی **انکه**
 اند که ایشانرا مشغولی معاش از مشغولی معاد مانع می
 هم فی درجه الکاهلین و نوع دوم آنانی اند که ایشانرا
 مشغولی معاش را جز میگرد و در هم فی درجه الغایرین **مین**
مرا

همچو منده انچه مرا این تالیبت مشغولی که از همه شعله‌ها
باع نه از آنجا دادند که هم مشغولی معاد و از یاد است
و هم مشغولی معاش از خاطر شد تحت مشغول
حوش شغالی است عقل در کار او کز بلند هرگز
شد لبشعل بستی پیش مشغولی دیگر کنند طوطی خود
بیش از آن تمارض کرده بود و خود را کمتر دو بر
ساخته و سر بهالین حریت آورده بعد از سری سر از
تزویر آباد و نشویر بسیار برین کرده و رسم خنوع و
خنوع بی آورد و بر همت اصحاب سبیل و ارباب
امراض بلینت و مسکنیت در آمد نرم نرم سخن گفتن
گرفت حسته گفت ای طوطی سبب این برقیات
چسبند و موجب این رکت چه طوطی گفت ندانم
عارضه بدانی ندارم اما غم تو مرا در غم انداخته است
و منتظرار تو در اضطراب آورده و تو در حکایت و در
من مشغول هستی و بترانه و فسانه من معز و مبلد
و وضعت از میان مرود و مسکین عاشق را چندان
خواهی داشت نباید که شو بهتو برسد و تو این رفتن

چنان پشیمان شوی انگریه از گشتن موهه ان پشیمان
 شده بود خسته از استماع این میجر شد کذت اینی
 طوطی این سخن غریب از گریه است امر غریب است
 و این حکایت از زبان ^{از پند} کبر عجب بر موش که طعمه
 گریه است از گشتن او چگونه پشیمان شود و از قبل
 او چگونه نادم گردد اگر چه تصدع بر تصدع خواهد شد
 هیچ تواند بود که این حکایت بگوی گفت چینی بود
 که در ارض چین مرغذاری بود با بضارت و نزار ^{در آن}
 شیری بود مهیب و ضعیف بهیست که سلطان سباع
 است آن مرغزار را در املات خود ساخته بود و در ^{در چهار}
 سباع و وحوش انجالی همه در اطاعت و القاد خود
 آورده چون مدتی بر آمد که شام جوانی بر بصره
 بدل شد و بهار شباب او بخزان شیب ^{بود}
 شیر از بی قوتی گزخم نمودن گرفت آری بری از
 حرمی است اما جوانی نعمتی است ^{قطره}
 نخست بر بچو طفلی دان ^{که} طفل از ضعف خود بلرزه بود
 نتواند در بد موش هم ^{که} بر ناله شیر شتره بود

کشور را
بیا

شیراز

مورد فتور بری جمله اعضا مستحل شد و در
دردندان افتاد هر کوشش که میجوزد بیشتر آن مضمون
میان دندان میماند و در آن مرغزار موشان بسیار
بودند در وقت خواب شیرالستان میآمدند و اینکو
از دندان شیر می کشیدند خواب شیر تلخ میکردند
با حیدان جلد دست بدست فاره عاجوشد و هر بر
با اشجاعت در کار موشی در مانده لای سا حمله که
در دست حقم عاجوشد روز کار در کشور و سوس
گذارد و نتواند که دست تعرض او از خود کوتاه کند
ماری دریا با چندان جیلداری و عظیم پیک سر عوانت
و کوه با آن صلابت لکه مال بلینک است حسین نو
چشم شیر چون از ماده مفضل و متولد شود و مورد او بزد
پشتتر مرگ شیر که از مور باشد شیران همه معاینه
ند و نتوانند که بچه خود را از تعدی او خلاص کنند
از سبب تا ارباب قوت بجز خود دیدانند و نظر در
در قوت خود میندیشند و وقتی امام شافعی جمیع الم
علیه بیلوی یکی از خلفا شسته بود پس خلیفه را شوش
خلیفه

پیر

میداد

میداد خلیفه گفت که حضرت صدیق اکبر ^{رضی الله عنه}
 در آوردن مجلس چه حکمت بود امام ^{رضی الله عنه} گفت
 حکمت در و آنست تا عجز چهار چهار ^{نماز} ^{نماز}
 بخش خلق عاجز اند ^{که} ^{کسب} ^{کند} ^{را} ^{از} ^{این} ^{سخن} ^{عجلی} ^{منور}
^{که} ^{چیز} ^{شیر} ^{ست} ^{باشند} ^{که} ^{در} ^{آید} ^{صداع} ^{تبی} ^{است}
 القصه شاه سباع در هم موشان در ماند در باب
 یا کرک مشورت کرد ^{که} ^{کرمی} ^{بود} ^{دهنه} ^{پیش}
 پایها بسیار یاد داشت گفت هر دو در یاد ما
 است و هر زهری را پای زهری کاری که بجد بر آید
 بقوت بنیاید و امری که بتدبیر آخر شود بقوت
 آخر شود محنت حسن با خانه کاروب دفع کرد
 از خوب و زحمت خاستاک از کاشانه بسید
 باشند از تیغ کرمی از رعایا این درگاه است ^{و کرمی}
 بر بازار این مار گاه کو تو انی دار الملک او باید در
 شغل دفع موشان بد و مفضل باید کرد شر این
 سخن پس ندیده آمد و با حضار کرمی امر کرد که چون
 برسید و شر ایط منس بوس ^{حاضر} ^{کردن} ^{که} ^{بوس} ^{کنید} ^{کنید}

با حرا ^{سلطان} موش و اقحام فاره با او در میان بنهاد
 کر که کوهت اگر چه سلطان سیاه از سن بدت
 و استگشایف منگند و در سلک سارچلم مالک
 منسلک میگردد اما یوتس وقت بهره را با
 دولت اغزی و بنوندی تمامست و بدست شاه
 سیاه رسیده باشد که چون موشان در
 بریدن گرفتند فوج را فرمان شد که در شبانی شیر
 دست فرود آید فوج همچنان کرد شیر عطشه زود در
 حال دو کره از دو سوراخ بینی او فرود افتادند و
 هم هم موشان بجایت رسانیدند اگر سلطان
 سیاه کو توامی این درگاه و با سبانی این گاه
 بنده مفوض کنند چنانکه اسلاف بنده پیش علی السلام
 انهم آخر رسانیدند بنده نیز از پیش شاه آخر رسانید
 شیر کو توامی آنحضرت بنده مفوض کرد که بدافع
 موشان مثل شد موشان چون کره را بدیدند متوق
 شدند بیشتر از فرامت ایشان ایمن شدند و در حلقه
 ناطف و عطف و اوان فرمود او را در حرز حاکم

هم متصل
 قطره کردن

حسین و قامت خود داشتن گرفت **قطره** بخش رنج
 کس مکن ضایع **با** مان مشوزین سبب بجاوت پیش
 کمتر از چون کند که حدت خود **با** منتران غم کند در آن **بماند**
 حویش **با** کره اگر چه بزوشان ابواب خوف و براس
 نشاده بود اما اندر او ملاحظت هم میکرد و محالیت
 و محال هم نمینمود و بکلی در اشغال ایشان نمی گویید
 و با خود مسکفت اگر ایشان کلهی متاصل شوند **را**
 در باب او اهتمام نماید و تحفه و کرام و احسان او **را**
 بکس در کار خود و انا است **قطره** بخش خلق در پی حزن
 اند **با** نیت کس جز تو غیر حرمان کس **با** هر که بینی تو از
 وضع و شریف **با** نیت در کار خویش تا دان **با**
 چون یکنزدی برین بر اندر وزی کره یکی کجی ارچکان
 خود را بر شیر آورد و گفت این فرزند منست در میان
 اقران و احوان خویش بصحبت دین و صدق یسین و نور
 علم و مزید علم مشهور و مذکور است و ادب این
 نیکو میداند اگر فرمان باشد وقت لاد وقت او را
 جای خود بگذارم و خود بدیدن فرزندان دیگر روم **با**

گفت که باشد که به آن شب اورا جایی نبود که در آن
 و خود در و تان خود رفت که از فقه که به بی علم تو دور
 که او با موشان مدارا کند هر موش که بیرون میاید آن
 بچه اورا میدرد چنانکه آن شب بکلی گشته شدند و در شب
 ایستاد بچکس فایم مانند بامداد چون روزگار رسم و آن
 دیگر نهاد و صبح از صبار آنچه شکین کشا و که به بیامد و حال
 بدان طریق دید با خود بگوشید و بچه را ملاکت کن گرفت
 و گفت از حادثه که چندین گاه میسر شدیم امکنه همان حادثه
 پیش آمد و از واقع که چندین وقت میخراشیدیم عادت
 همان واقع معترض گشتت عجب باشد که بعد از این لطف
 شاه سباع در حق ما کم شود و بجز مرغی که بر ما میدید
 کم بیند بنابر آنکه لطف خلیق بیشتر آلوده عرضی است
 و لطف مخلوقات اغلب است موصود در آید و لغرض از
 میان بر خیزد آن لطف هم برود و آن لطف کم شود **فصل**
 سخن معترض نیایی پس **اما** هر چه خود جوهر است بیایستی
 هر که بینی تو نکر و درویش **اما** نیست بیرون ز کوه معترضی
 چون چند گاه برین را آید و شیر از عم موشان بنوعی شود

چون آن مقصود

روزی همان لشکر اندیشه که بر قلب کربه هجوم
 میگرد و در ساحت سینه شیر تا ختن آورد با خود
 کفن گرفت و اشکن کربه در حرم از برای دفع
 موشان بود چون مر از حمت موش از اینجا جلی
 دفع شد اکنون کربه را وقت معزولی است و
 نیز کربه مغسه درنده است می تواند که زده خود
 بخورد من از برای او خون دیگر رجه در کردن خود
 کتف کربه را از سعل گو توانی معزول کرد کربه با کببه
 خدا گفت التماس این حادثه او رخصت است و
 جامه این واقعه رخصت تو اگر تو تمام موشان را
 نمی گشتی و دل شیر کالی معیم نمیکردی او مار ازین سبب
 هرگز دور نمیکردی کببه از گرفتن موشان لغا
 بثمان شد طوطی چون سخن اینها رسانید آهسته
 آغاز کرد ترا در کار عشق نیاب کاهل می بود و در
 رفتن بردوست نیاب اهمیت می یابم نباید که شو
 عنقریب برسد و تو از رفتن چنان بثمان شوی
 که کببه از آن تو فر پشان شد خجسته را ازین
 بسیارند

سخن بجایت در دل کار و کوی خواست تا در زمان
جانب و تاق دوست شو و آب نایدیده موزه
پرفون ارد در حال چشمه گرم افتاب بگوشد
و کوی که روز بر آید و صبح جبهه المعانی بلشاد و رفتن او
در توقف افتاد **قطعه** بخشی خواست بنا رود
پسوی خوبی که ز در خوبی کوشش **با** صبح از رفتش
بشد مانع دشمن عاشقانست صبح خروش
داستان منصوره مساز شدن او در آن **موضع**
برهیت منصوره و فیضیت **رسم** شدن او در
شب نزد **چون** تیغ زرین افتاب در تمام
موزب که دند و سپر سمین ماه از خلاف مشرق بر روی
آوردند نجسته باروی چون سپر و بینی چون تیغ
لطلب رخصت بر طوطی روت و کونت ای محب
یکانه و ای محرم بطانه قریب است که سودای
فون بهبود در اتامی نحو کند و نزدیک است که غوغا
اشتیاق وجود مرا عدم صرف کرد اند تو در مرا
با در دسایر عشاق مشابهت چه میکند و محنت مرا

با محبت طلاکب در تکرار ^{میلاد} محبت چه می آید اگر چه عشق
 در افراد احد است اما عشاق متنوع اند هر کسی را مقدار
 ستیق خود زوقی باشد و اندازه در خود و محبت خود را
 افتاب عاشق دریا است و نیلوفر در هر مادی در
 عاشق افتاب اند اما درزه در عشق از نیلوفر و خرمبار
 حج است زیرا که سرگردانی او از هر دو پیشتر است
 و محنت او از همه پیشتر و طغیان او وجود او متعلق بوجود
 او است و عدم او متعلق لعدم او یعنی تا او است
 او هم هست و چون افتاب نیست او هم نیست
 چنین گویند مایه عاشق البتت پروانه عشق
 آتش امانای را قربت آب موجب صیانت
 و پروانه را وصلت آتش سبب نجات **قطعه**
 کجایی عشق بچو صومعه البتت **عاشق** از بسی
 مذاهب ان **طوطی** کفایت ای حجت آرد تو
 سوار قلوب و اضطرار است و قلقله و التهاب پیش از
 دیگر نیست غریب و محب نیست زیرا که حکما گویند
 عشق زنان محکم تر از عشق مردان باشد یعنی اگر

عشق را در نور الهی است
 کسی را الهی خود را عشق است

زنی را با کسی عشق افتد تا سفت و تشنج او صاحب
 تر از ز حال بود بنا بر آنکه عشق را رسمی است اگر در
 دل طایفه متمایل شود که آن طایفه بکمال عقل و دین
 موصوفند ایشانرا در اصطراب و اضطراب افکنند و
 اگر در بطانۀ فرقه واقع گردد که آن فرقه مفضان
 عقل و دین منسور است اند حال ایشان چه بشود و
 کار ایشان کجاکند **قطعه** کجی در میان شغل
 خیط **ماه** خوش کسی کا ندین نمونه بود **ماه** در اموری که
 پهل در ماند **ماه** حال شبه بگو چگونه بود **ماه** ای بخت
 روز من از تعب روزها بی تو هم تامل و تفکر نشاید
 و شب من از مشها بی تو هم ترجیح و تفریح نمی کشد
 مع هدای می ترسم نباید که در خاطر خیط تو این لایح
 شود و در باطن شرف تو این واقع گردد که من
 این کار معمار و دین امر ناخوش بچیده و تدبیر از
 مطالب تو مانع می شوم و نهد سیه و تر و دیر ترا از غم
 تو را بر میگردم همت من هم بر آن منحصر است که تو
 بملکوت خود بر کنی و بنمیت من هم بر آن مقصود
 و

که تو بمقصود خود پیوندی نجسته گفت اگر چه بر احد
 اتحاد تو روشنی است و عون اعتقاد و اعتقاد
 تو بر عین با این مهم اگر این معنی لقبم مو که شود بهتر بود
 و این دعوی بسو کند محکم کرد و نیکوتر باشد طولی
 طرا گفت بدم که بود و بقدم کبات و شاعرت باز و
 بخواوت خروس و برقص ظاوس و بسام هر از
 اسنان و لبش روی بوم و بکوشه نشینی خفا
 برراج سپید بط و بخرقه سیاه زان و بظلمت سیمرخ
 ناید او بنور اعند لب شید او بیغوات خوش
 بلابل و بکلمات دلکش صلاصل که رضایتواست
 و مصلحت من هم در مصلحت تو اگر درین باب خلاف
 را مد اخل بود و درین امر روع را مساع باشد بسن
 حال من چون حال آن خواجه فرعی با در نجسته سپید
 خواجه فرعی که بود طولی گفت چنین گویند در شهری
 از شهر تا جبری بود منصور نام با مال و منال و
 و غنیمت معبد احمد وقت در کل اسفا شفا بودی و
 سفر پر حشر تجارت زنی داشت در غایت جمال

سخن از او است
 در این
 در
 در

حیدر

سخن از او است

عزت سمر

و نهایت کمال زاهده وقت و عابده عهد بود
 که رابعه بصری آداب طاعت از او آموختی و زینده
 مراسم عبادت از او اندوختی مرد را هیچ نعمتی
 بالاتر از آن ضابطه نیست آدمی را هیچ دولتی و الا
 از حجت عقیقه نرغوز بالند من القصه الملعوبه **قطعه**
 بخش ز عقیقه عیباید وقت صافی هم از صفا یابد
 بتوان یافت هرگز **لیک** عور صالحه کی با سز
 چون ذکر جمال و صلاح او در عصر شایع شد و تو
 کمال و فلاح او در شهر مشهور گشت در آن شهر جوان
 بود از عفت و ورود فریق و مجور شهسور چون صحبت
 خوبی و لغت مدعو بی در کوش او رسید محرم شنید
 هوش وصال آن صالحه در بر او افتاد و تمناست
 اتصال اعباده در دل او جایی کرد زالی محاله و
 دل را بجواند و بزرگ منمور فرستاد و گفت ای
 ای وقت و ای شرمین زمانه بر قلب عشقی تو دیده است
 مرا زرد کرده است و خفقان توفیق تو لوطانه حال
 مرا در زپه آورده هر چند من خواهم حصار بی صبر

رانفت
 لونه

بمنجبت

صو

را بنفست جبر از پای در آرم و برج نی آرامی را بنحقی آرام
 رخنه کنم و لنگره فی سکونی را بجا آورده سکون فرو
 اندازم و بدیده هفتاد سه در شهر خورمی احصا کرده
 کنم ممکن نمیشود که تو او را بجز ان اردی که سلطان
 در سینه نامزد است از پیش برین سق هم آشن
 اضطراب میرزد و او از پیش فلقله تا اول التهاب میرند
 حج سرداری که دیوار عصمت خود را رخنه و آرزو کرده
 در واره هوا و هوس من آی و دیده بی نور مر از
 حضوری خویش نوری دخی و سینه بی سرور را
 از مشاهده خود سردری بخش زن منصور یاد داله
 آغاز کرد ای نادان چه کلمات ناکفنی است که تو
 میگوئی و این چه راه ناریستی است که تو میپویی در
 که سودای طاعت را با بی جا بگیری و او را با هفتاد سه نفسا
 چه موافقت و در هر دلی که هوای عبادت بر تو
 ممکن کرد و او را با و سوسه شیطان چه موافقت
 قطعه بخش با پنجه بلوی مجبور با کوه اندر و در و در
 محتسب با مضطرب چه کنند با مسجدی در کلبه بسیار و در هر
 خواب خانه

این چه خیال فاسد است که در مخیده آنخوان راه یافته
است و این چه سودا باطل است در دل آن برناجا
کرده است هیچ دانای از سجد در خراباب است
و هیچ بنیای از صومعه در طبرستانا نخر ندیده آنخوان
مجنون هیچ وقت بروصال من مکتطف نشود و این
برنا مفتون همچو راه بر اتصال مضمور برود و بر بنگره
عیش کند کی تواند رسانید و بر بام سموات بر دایره
کی تواند نهاد **قطره** خشنی وصل او محال بدان **ماه** **شش**
زن کیر و رسغال طلب **ماه** کی نطلب خود رسد و **ماه**
میر که او شد جو تو محال طلب **ماه** چون این جور نیست
بدان جوان رسید جوان از وصال و اتصال او مایوس
شد و مملوک گشت و کفایت گرفت **سب** عاقل را
یا باید یا صبوری یا فقر **ماه** مال اندک بگر مگر مگر سفر
بیر نیست **ماه** حای مسافر نشد بعد از چندگاه در **موقع** حاج
بید در و راهی دید از هم تعلقات دنیا بریده و **عباد**
تعلق ورع و زیادت گرفته چون جوان چندگاه مصا
شد و راهب را چندان خدمت کرد که راهب **منده**

راهب
سبوا

او شد روزی با و آغاز کرد که من ام درویش که از
 طبع خطایم دنیاوی چیزی ندارم که بتو دهم و عذر خدمت
 تو خواهم اما منی از اسماء اعظم مرایداست ترا خواهم
 اموخت در هر کاری که آن اسم در میان آری آن
 کار بخوبی بر آید و در مهبی که آن نام را شفیع کنی آن مهب
 باخر رسد بس آن اسم اعظم او را با موخت جوان
 با تشظها رآن در شهر خود باز آمد و گفت خواجه
 منصور تجارت رفته است من این نام را شفیع
 سازم تا صورت مرا صورت مثل او کنند و جهره
 مرا شبیه جهره او کرد و ایند بی محابا در خانه او در ایام
 وقاعد صلاحیت زن اولش کنم و بی منت
 و موثی بر وقادر و قاهر شوم جوان همچنان بگرد
 و در خانه منصور رفت اهل بیت او چون فرعی
 خواجه بر بیست خواجه اصلی دیدند همه دانستند همو
 و خواجه است پیشوا خانه گفت ای خواجه ترا
 چه شد و پرایه تو چه شد و مایه و ضیل و خدم تو
 کجا رفت که ترا نیک مفلس و کد امی بیوم خواجه می

گفت چند روز شد قطع طریق برزد و امتعه و اقمشه
 را بردند و ضیاع و تباع مرا ایستادند من بجمیده و نمونه
 از ایشان خلاص یافته ام زن گفت **مرا متع فرست**
 هیچ نم نخورد و بر اقمشه برده هیچ اندوه کین مشو **مرا متع فرست**
 حیالتت مال چند خواهی هم بدست آید هم برود
قطعه بخشی هر مال ریخته مشو **بجهد کن تا ز کینه**
غم برود زندگانی خواهی می باید **مال** که آید و گوی
برود **بیا چون** شب در آمد خواب شد خواهی فرعی
 زن پاک را در فرانش ناپاک خود خواند حور است
 تا دامن عصمت او را یلوت کند و بگدورت
 غبار شهواتی ملد و گرداند زن قاعده او بر خلت
 قاعده شوی دید و رسم هم بر عکس رسوم خود با
 در حال خود را از او کشید و عذر زنان پیش
 آورد و گفت اگر خواهی همانست پس آن حسن
 برت و لطف صحبت او چه شد و اگر این دیگر
 دست پیش مانند نیام و مشابهت کلی از بی است
 مرا چند روز قاعده تمارض را مراعت می باید کرد

زان حال
 در اولت

۴۰

تا ز زرد

تا از پرده لاری می چه صورت غیبی ظاهر شود و چند روز
 هم برین حال و هم برین منوال بر آمد تا گاه خوابه منصور
 بر سید زن را دید بر لبه تر مرض غلطه و مردی هم
 بر شبه او هملوی او نشسته فی الحال آن مرد در حاضرت
 موی سر و ریش خوابه اصلی را بر گرفت و می گفت
 تو در خانه من برای چه آمدی او هم خوابه را بر سرش
 بگرفت هر دو مختصره و مجادله بیدار میگردند یکی
 میگوید تو در سرای من چه میکنی دیگری میگوید تو در
 خانه من برای چه آمدی همچون گفت و گو کنان
 بر حال رفتند حاکم نیز در دعوی ایشان در ماند گفت
 درین دعوی اول از آن زن گفت کار خیر و ثواب
 عویسی او پرسند بعد از آن هر دو مرد پیرا
 گفتند سخن هر که باصوات با سخن زن موافق افتد
 زن او باشد همچنان کردند صورت حال باصوت
 منصور مقابل افتاد خوابه فرعی را موجب فوز بر
 و تشبیه داشتند و با صد قضیحتی و رسوائی استهزا
 پرورن کردند و منصور بعد از آن صراط در خانه خود رفت

کیفیت

و باقی عمر کجا گذرانند نداری صد رحمت و یا کسی را
زبان نکرده است **قطعه** شبی نان بزی جوانها
زنی **با** سخن ناپاک در دناک زنی **با** زندگانی خوش
همین **با** بی است **با** خوش کسی گوید هر پای زنی
طلی چون سخن اینچار رسانید باجسته آغاز کرد اگر
من با تو در مصلحت تو بدل و جان ممد و دوا می
نیستم و پیمان هر و باطن مخلص ماعت نه لیسیم
بدان و نکار و قسمی که بر زبان راندم حال من در فضیلت
و رسوای چون حیا ان خوابه فرعی یاداری **بختی**
چون دید که طلعی قسم یاد کرد و پیمان در میان نهاد و حوا
تا بدل فارغ جانب بست الوصال معشوق استود که غوغا
روز را آمد و صبح بهره لغانی بکشد و در فتن او در توقف
افتاد **قطعه** شبی خواست تا رو و امشب
موی خوبی که زد بخوبی کوس **با** صبح از فرشتگان
بان **با** کوشمن عاشقانست صبح خورش **با**

بختی

چون برجا

نام باجه

زنی

زرین افتاب در غلاف مغرب کردند و در وقت سحر
 ماه از چهر مشرق بر آمد جنبه چون ناهید مویان و
 سخن سرد و عشق کویان بطلب اجازت بر طوطی رفت
 و گفت ای بلبل سخن سرای او ای صیقل خوش
 نوای **بست** بس که چون جنک از **تشم** شد پدید **باید** تنم رک
 از سر موعظانی خاستنت **باید** روزهای برآمده
 که چون نای دیده در راه ماه ایم و باز عشق قامت
 مرا چون جنک گردانید و هر رک می چون تار خود **باید** ماه
 شد و هنوز چون رباب این گوشه تالی طوطی
 کوزت ای جنبه اگر چه عشق خیر جان نفرسند
 اما عشق کله کردن نفرناید چیست که چون **باید** نور در
 همه تن جان زیان شده و از عشق کله میلنی نگر
 تو کو هر عشق را یگان یافته که قیمت آن نمیدانی
 دوست را همه از برای دوست می باید دوست
 اگر دوست را از برای خود میخواهی این همه خود خواهی
 باشد **قطعه** کنشی عشق از غرض بر و نیت **باید** حنجر
 عشق بی غرض بود **باید** از همه لورث پاک باید بود **باید**

عشق را با غرض چه کار بود **ما** محبت گفت ای طوطی
 سخن عهدت که تو میگوئی و راه همین است لومی
 یومی من میخوانم که همه وقت چون عین عشق
 باشم و چون شین میان عشق کردم و چون من
 زیر پای عشق مانم اما باطن من از سبب صحبت و نسبت
 دوست متامل است و طایفه من از غم معرفت **م**
 و جهل او متفکر و متردد اگر تو مرا از شادی کنی که من
 بدان رابطه و واسطه بر صحبت و نسبت او واقف **م**
 و بر غوا هم **م** و جهل او مطالعه کردم لطفی باشد از احد
 پیرون و گرمی بود از اندازه خارج طوطی گفت علامت
 معرفت ایشان بسیار است و امارات شناختن
 آدمی بی شمار یکی از آن نواختن علم موسیقی و نواختن
 ریختن و نوازی بارید وطن نکسا است نیا بر آنکه این
 علم بای دیگر بکریطع تسلیم و قریب مستقیم دلی که قابل
 علم باشد قابل و لایق علم تواند شد و باطنی که این
 فن مساحت میرد با نواع فنون موافقت **م**
 تواند کرد **قطعه** بخشی علم تا خوش علمی است **ما**

حسب و نسبت

حسب

حسب
اور

علوم

چشمه رود مستودار رود **ک** کیست کو با در اسهد سید
 یاد تبه سید **ک** تا بر **د** ادمی باید که بداند که اصل
 پرده چند است اذ فرغ برده چند با نظام همید و
 مصوب کرد بداند که مذکر که است **م** مست و مو
 کدام و هر تری را چند ماده است اگر در وقت
 موسیقی ماده یکی باز دیگری مخلوط و مختلج شود
 نه سامع را ارشیدن آندوقی ^{از طالع} باشد و نه قابل را
 و رفتن استوقی بود بداند که واضع و مختص این علم
 کیانند و استخراج او عسوق حکما عرب دارد و یا
 نند به با هم چندین پرده است که آن مخصوص است
 باهل علیل و محض است با صاحب سنون و ارباب
 چند رطب و یا بس اند چند جار و بار و و طایفه
 علم می علم اند و ارباب خطی خط ایشان از استماع
 این نوعی طریقی نباشد و ارشیدن صوت **ح**
 بنود ایشان پرده **ح** پرده جامه کر با بس دانند
 و اوار **ح** بانگ کرد و شغال خوانند **ح** است
 القوم احترام را باید کرد از قربت ایلاف اجتناب باید

نمود که این قوم از برده انسانیت خارج اند و اصطلاح
 آدمیت بیرون قبیل لم بهجبه و الربیع و النواره لم
 یحکمت و المزار و اوتاره فهو معمول المزاج و محتاج
 العلاج **فقط** خشخاش نغمه وارد دست قوی **استوان** کوهر
 صفایش **سفت** هرگز انغمه بکنند **مرد** دانه که
 زنده **استوان** گفت **ای** حبه تو امش در دهان
 محبوب شو و بگو تا سماع که متهج دلهاست در نهند
 اگر از استماع اندر نشاط آید و ارشندن اندر
 این حقیقت دان که مردی کوهر سیت مویذ بقول
 و مصداق این سخن قصه ملک زاده سیاهانست
 خسته رسید اگیلونه نو و طوطی احسن گویند که وقت
 در سپاهان ملکی بود ملک سیرت او ارکشوناسو
 در عالم الهوت رفت و از تخت در حقه تابوت
 از وی ماند وضع حجاب سلطنت و ارکان مملکت
 زمره ششم و فرقه خدم بر اعیان بارگاه و نوار حاکم جمع
 شدند و گفتند بایسته که ما را معلوم شدی که طفل **تفت**
 با سبب اگر ندانم که **تفت** است و حلوی را در سیر حرکت خود

از
 ال
 گفت
 طغای

در اولی

پرورش خواهد داد هم لطیفی بر سر سلطنت و
 بر او نیک محکمت نشانم و خود متابع و فرمان
 او شویم و اگر بد آنم که حنیس است غم رعایا و
 بر ایا بواجبی خواهد خورد او را هم بگوید دفع
 و دامن دولت بگیری ایوم که جهانزانی کدند
 توان کد انشت **قطعه** بخش ملک بی ملک بود
 این مثل فرقه رشید **آرند** چونکه ملکی ماندنی ملکی
 ملکی عاقبت بدید **آرند** هشتاد مرد حکم مستقیم
 اند که سبع شدند و متفق اللفظ و المعنی اعا کرد
 که امتحان این پسران باشد که از هر نوع حساب
 لهو کردارند و از هر بس آلات بساط جمع کنند و در
 کاهواره او سماع در دهند اگر از اصغار و استماع
 آن در پیش و اهتر از آن حقیقت او شرف باشد
 و اگر او در اهتر از نیاید با قطع او دلیل بود چنان
 کردند و نزدیک کاهواره او کاهواره چند دیگر نهادند
 سماع در دادند عقا و قانون و حکم و ارغنون در ساز
 شدند و طنور و خانه و کمانچه شدند در کار آمدند بر بطور

وسنج خطائی ساختند و بچر و دو منگ و بای و بوا
بنواختند و خورشید و قمر خود گرم کرد و ماه کاخ خود
بکشتند اول کسی که از میان آن طفلان بکشد و در
ایستاد از آمد ملک زاده بود و بعد از طفلی چند دیگر در پیش
آمدند و طفلان دیگر اصلا بکشدند و در ایشان خطی و
نبرتی حاصل نشد حکما را از مباحی فرستادند که است
و از مقتضای حدیقت و صفاقت حکم کردند که
ملک زاده طفلی است شریف و گوهر است منفرد
بادشاهی بزرگ خواهد شد و خلق در سوره دو
سوره شمت او مخرج الحال خواهند بود و آن طفلان
که با او در پیش آمدند ایشان هم بزرگ خواهند شد
و در عظمت و شمت و در معانی مشارالیه خواهند
و آن دوکان که اصلا بکشدند و در ایشان خطی حاصل
آن را می اندامی صورت و آدمی اند حیوان تیرت
وقت ایشان چون وقت حیوانات در خورد و خواب بگذرد
و عمر ایشان چون عمر سبایم بی شرف منزلت اخبر شود **مطمئن**
خشیعی بی تمیز خردی **یا** وقت مانی پیشتر نشد کرد

حالهای جهان **سید و لیک** **هاله** حال اهل قمر خوش گذرد
 طوطی چون سخن اینچارسانند **گفته** ای
 پر سر بونیش سخن بر بر حرف عشق رسیده است
 از قاعده انحراف میباید کرد اکنون بگو گفت
 صماع حرکتی که انرا رقص نام است از کجاست
 و حال که انرا حالت خطاب است از جسم
 آدمی که کوه لران سنگ حلم است چه قامت
 است که بنغمه از جای میرود و وحید که مطیبه خوش
 خرام علم است چه قاعده است که بر فرقه از
 دست میگذرد طوطی گفت ای خسته موالی نه در
 فهم خویش کردی و استفساری نه باید از او را
 خود آوردی که خرقة پوشان صوامع افلاک
 ازین ستری خیر اند و آستانه داران عالم خاک
 ازین فقه بی درک **مطلوبه** بخشه چند در رقص صماع
 نیست این گل بنوبهار ز **بانه** از چنین گفت کوزلین
 کردار **بانه** گفت این ستریک از زبان **بانه** اکنون بدان
 که روح مرغی است که غذای او زعفران است

و نصیب او لغمه ز سار بر نموده خوش که در کوس رسد حصه
جانست و هر ز فرمه لگش که در خر و کس آن بد نصیب
الغناء غذای الروح کما الطعام غذای النفس پس برین
قصه حاکی این حکما اند و رای آن لمعا وقت سماع
چون مرغ روح غذای خود تمام استیفا میکنند
تخانه شوق میشود و بر خوش شرا بخانه ذوق مگرد
میخواهد که آرد ام نفس اماره بیرون رود و قفس او
بهر شکند و در شمیم علوی شود روح روحانی
نفسانی را در حرکت میآرد و علیات باطنی را
در وظاهر میکند و هر حرکتی که از نفس میآید بی اراده
اوست و هر تمیزی و نصیری که از جسم میآید بی
او قفس عشاق را حرکت اختیاری نیست و تحت
مشاق و حال صیقلی نه چینیس گویند و قفسی در
جسم خود آنچه بنید بعد از قفس اهد سره الغرور در
سوخته وقت سماع نوره بر دینید نظر غضب در و دید
در و لیش سرد خرقه نهاد و آن لیش بر خود گرفت بعد از
فراق سماع چون عرقه از او برداشتنند زیر خرقه نمیند

از لونه

هدر آن

بگرشته خالستر **و طره** بخش عشق آتش است فوی **با**
 رحمت در سکه گرام سوخت **با** پچمن مهر است
 هم نیکوست **با** خس و خاشاک تن تمام سوخت **با**
 طوطی چون سخن اینچار سینه خسته خواست که
 وقت از لقمه پایکو بان ورقص کنان جانب
 مطلوب و محبوب **با** درود و نوبتی که دستش برده
 باد و پهل نوبت بجهانیده و طبل وقت فرو کوب
 غوغای روز را بد و صبح **با** حیره لمعانی کیناد و در **با**
 در توقف اتمام بخشند خواست تار و شب
 بوی خوبی که ز در خوبی نوس **با** صبح از ریشش نشد
 مانع دشمن عاقتانست صبح خرویس

چون خسرو شکوف کلاه آفتاب در شاد روزن
 مغرب رفت و شاه سیمایی ماه برکت شرق **با** قیام
 خسته لطلب رحمت بر طوطی رفت و گفت ای
 نقر اطو وقت و ای سفاط عهد سما کونید عشق منبر **با**

باد است و عقل ^{مشابه} چراغ تو ان دنیست که
چراغ بر باد چه قوت آرد و در زمان خود ^{عقل}
نیست و آن قال علیه السلام ^{العقل} بین قضای
والدین نیمه عقل که در من بود سلطان جابر
عشق همه غارت کرد و سخنه بی محابا شوق همه
تباراج رود و میدانم که حاملن درین غم بیغایت
شود و کار من ازین ندم بهیسات کارسد
الرحمه در دنیا هم خوف است ^{چون} این نیست حیا که
در آخرت هم را امین خواهد بود و هیچ وقت خوف
معذار و رکار مرا چندگاه ار اشتباه این اندوه
امین گرداننده بود ^{میدانم} که من باز به با وقت
خو ^{مسم} رسید باین ^{طوطو} خسته امین است ملک ^{در}
پر که امین بود همون خیر است ^{ما} خوف جان و حکم
نوا ^{ماید} امین در جهان نگو ^{خیر} است ^{ما} طوطی گفت
ای حسیه قریب است که خوف تو ^{مهم} با من بدل شود
و ^{مسم} تو هم نشادی عوض کرد و افتاب ^{مرا} تو
که در غروب ^{ناو} است از افق ^{مرا} طلوع ^{کنند}

ایچون

اما چون تو محبوب خود بر لب و مطلوب خوب خویش
 رسوم و تراطی که در زمانت باید که بجای آری و
 هیچ و فایق از دقیقه مهمل نگذاری و در رقص و
 رنگ حقوق و ادای گذاردن حقوق دوست چنان
 که سندی که نیک فال و خاص و مخصوص در ادای
 ملک زاده مکر بسته بود چخته رسید آنچگونه کوطبی
 چنین گویند وقتی در زاول پادشاهی بود عرش قدر
 سدره صدر شتری احترام و فریج انتقام و او در
 سپرد داشت چون سلطنت آن پادشاه بخت با او
 بدل شد و پشت زمین از شکم زمین عوض گشت
 تخت شاهی و بر سر پادشاهی که بهتر رسید و حوا
 تا برادر که ترا از سر خود دفع کند را در حرم ازین
 معلوم شد ترک او کرد و طریقی سیاحان ازین
 ملک برون آمد روزی در بیابانی رسید در پیش
 را دید که فی الخم رود پای میلو فنت و فی نعمه رود
 رقص میکردند مشاهده گفت ای درویش درین
 بیابانی که جای جنگ چند شیر و بلنک است و

بجای صوت قوال همه بانگ کرد و شغال است تو
در خرابه افتاده کدام رقیب سر اندازی میکنی در پیش
گفت این زمان من فال بلو دیده ام متضمن معنی الله
لو بگری قیمتی در دست من خواهد افتاد از وحش این
مای مشکوم و از بهجت باد دست بدست منم شایه
خاتم خود با لکنه قیمتی بدو داد و گفت بدین بهای آن
فال بدست من بفروش درویش محمان کرد خاتم
بستید و آن بنگ فال بدست او فروخت مهراده
چون مسلی چند رفت زنی دید با جاست غمی بهای
مرغومی اعاز گردن زنی ام بر ستاره و عورتی محله
نام بنگ فال است هم وقت بزکان کنم اگر بگو
با تو درین رسم موافقت کنم و درین مساویت
گفت نهاده گفت بنویس با شد از آنجا پیشتر شدند
بر آب غدیری غوی را مار گرفته بود و غوک فریاد میکرد
شاهزاده گفت این مظلوم از ما داد میخواهد و از
دست ظالمی و عوان و عنایت امر طلب بانگ بر بار
ز و مار زک غوک گرفت غوک در آب رفت مار

خدمت

نایم

استاده ماند شاهزاده گفت اگر چه بروی ظاهر
 مظلومی را از ظالمی خلاص داده ام مقهوری را از
 قاهر مناصح بخشیده اما بروی باطن یکی را قوت
 او مانع شد کن و ضایع و ضایع گذاشتن خدین
 اطفی ندارد قدری گوشه از اندام خود میریزد
 مار انداخت مار آن مصغه را که ماده فرج و
 بود در دهن گرفته بر ماده خود رفت ماده از اتنا
 کرد اما رکعت تو هرگز صیدی بدی لذت ترده
 و کوششی بدین نوعی نیاورده این از کجا بود
 مار حال گفتن گرفت گرفتن خود و کفها نماند
 شاهزاده و بر بدن اندام خود همه باز نمود ماده
 متحرک ماند و متفکر شد و گفت او می از اینها که زود
 حین دل برینجا ند و هزار باطن مجروح کند در این
 صفا و این وفا از کجا مار گفت جهان از یاد
 بد خالی نیست و جهان نیان همه بر یک طبع و
 مزاج نه اند **قطعه** کشتی خلاق نیست بر یک
 طبع **مکملی** اندام تو در چه منوالی **ما** از کرامت پیام دهر
 روس

شدم

پرست **با** نیست عالم ز نیک و بد خالی **چون**

ای ماده ندای انی صاعل **قنی** الا صن خلیفته در

علامت

چهار صد عالم در دادند ملا یک **ملا** یک ملا یک ملا یک ملا یک

فینها من یفندونها و یبغاب الله ما و زبان نکیشاد

غدران منی **چون** رافا ز جوه که و هم ز در صهار

نگرید یعنی از انها اند که کشیم خون ریزند انی

اعلم مالاً بعلیهون در شب موج که روز بازار

محمدی بود قومی از ملا یک ب حضرت رسالت ضلی

الد علیهم و سلم فرمودند شما همین که بار دیگر

کشتن مارانیدی که ستاخ مکنون که خلق تسبیح مجدی و تقدس ملک

خدا
موجودات آمدند
گفتند مارانیدی
بده صحت

سیاورد

در این عالم
چهار صد عالم
ملا یک
ملا یک
ملا یک
ملا یک

دامت

در آن شهر طبری حاوی رسید که ملائک و قیوم
 را از علت با و مناصح شدی و از معالجت و شفقت
 من را از خمت آب خلص دادی زن برهنه
 و قصه فرزندی خود باز نمود طیب داروی بداد و شفقت
 این دارو باز بره طاوس کور ظاهر و باطن است
 که ترا عنقریب فرزندی خواهد شد در آن شهر
 طاوس نبود مگر طاوس رای زن برهنه منظر مینوید که
 بچیده انطاوس صید کند و بتدبیر در قید آرد تا او
 با چیمان کرد و زمره او را با داروی طیب بخورد تا
 خویش با جواهر خوانده خود و لغت آری هیچ باری برود
 آدمی که آن ترا ز نخل ستر نسبت کوچ امری بر جان
 انسان ثقیل ترا ز نخل بر آینه و این گرافی بر آن مناسبت
 است اگر آن بکته با کسی کشف نکند زیاں لغت
 نمود اگر مستور دارد مضرت جانی با سنده و سپرد
 از آن بالاتر نسبت که نه او را در خود توان شنید و نه
 آثر اباس توان کسباد **قطعه** نخت ستر کار ما دارو
 یکت کو جرحه ازین نوید **ما** سخنی بواجب بود کورا

فی توان گفت موی توان کشید **با** رو در دیگر خون طاق
ترین آفتاب در جلوه شدند ابر آمد مبر که اطاول
در ای نشان دهد دامن او را چون دامن طاوس
پردتیار کنند و ده هزار دنیا را شکرانه بدو دهند خواه
خواهنده او چون بشنید طمع مال و حرص از رخسار
مردمی او شد در حال چادر عذر بر سر افکنند و موزه
مگر در پائی کرد و پیش در سر ای آمد و این قصه باز
ممود رای مردی مضاف بود گفت این از انصاف
نباشد که بگفتن این عورت خون یکی بر زن دان
از عدل نبود که بقول این زن یکی را در معرض سیاه
دارند قیل لا یطمع کل ما لیسع فرمود ای عورت
اگر این سخن راست منگویی دو کس از اینجا بر و با
زن سخن طاوس در افکن و بگید این سر از لطاف
او بیرون آرا اگر ایشان از دستوند ما در تخصص اینکار
شویم تدارک این مهم بگم آن عورت دو مین را بر
در دو صندوق کرد و بزرگ بر همین بود و گفت من خاتم
جای روان شوم از سبب صندوق دلمن بسیار است

شوکت و نهایت سلطنت هزاره خود را بر زمین
 کرد و گفت من مردی ام شجاع کنگ تیر لشکری از دم
 یکسواره مبعی آخر رسام اگر هر روز هزار دینار مین دهم چندی
 گاه در خدمت تو باشم و هر امری که خواهی من کی از قصصی
 جویم پادشاه همچنان کرد شاهزاده هر روز هزار دینار بدهد
 صد ارزان در حق خود خرج کردی و سصد هزار تنه همراگان
 خود را بادی و باقی تصدق کردی خوشوفی کرام
 که ایشانم در شدت و زحمت تمام اند و هم در
 وهم در فراخی در کار بقر اند **قطعه** در غم کسی میاید
 پشت داده بیا خلق نمی **باب** هر که اندر غم که باشد
 بهره او مباد هیچ غمی **باب** روزی باد که هوش
 شکار ماهی کرد مرکب استاز بانه باد میراند و مایه
 از قعر آب بیرون کشید تا گاه خاتم باد شاه دریا
 افتاد هر چند بخت نیافت شاهزاده را گفت بینی
 است که مابینوسته و هم دعوی بلند کرده امروز
 اند دعوی مبرهن ثابت مبادید کرد و انکشته بنی از آب
 بیرون مبادید آورد شاهزاده گفت امروز مرا مهلت

مقصود

تو باشی

می

ح

ح

باشد پس از آنجا در و تاق بایران آمد با هم ایام خود
 آغاز کرد این چکار است که این پادشاه مرا امروز
 فرموده است درون آب رفتن و آسترین برین آوردن
 چه مناسبت جان من است مخلص گفت خاطر محمد از این
 مهم از پشت تو نخواهم داشت و بدلتوانی خدمت
 من خواهم کرد مخلص بدین شکل غوک غوطه زد در حال
 آسترین برین آوردن شاهزاده آسترین بر پادشاه برود
 پادشاه او را اغراز کرد و اگر ام بسیار نمود و تو قوی ^{بسیار} ^{بسیار} ^{بسیار}
 و او آن اطهار ساخت بعد از چند گاه دختر پادشاه
 مار کرد چندی که کوشیدند هیچ افسون کار نکرد و هیچ تریاک
 نافع نیاید نشان داده را گفتند ترا این دختر نیکو مباد
 کرد و باز او متردد و منفک شد که این چهار با است
 که مرا بفرماید و این چه اشغال است که من مضمون
 میکند خالص گفت این هم از من مکتبی ^{مقتضی} ^{مقتضی} ^{مقتضی}
 شد مرا خود بهلوی اندخته بر و جا بکلی حاجتی کن
 بدین از برده غیب چه طامه میشود همچنان کردند
 و هنر بزرگ که دختر نهاد و مهر مهر که در وقت شش شده
 برانده

بود همه برون آورد و دختر در حال نیکو شد با دوشاه
 بهمان دختر آن بادشاه هزاره را داد تا بیست مطلق
 خود کرد ایند افتاب مراد که چند روز در نوب
 نامرادی فرو شده بود از مطلع مراد طلوع کرد و حال
 دولت که او از باد تنگ تواریب پر مرده مانده بود
 از تر تازه کشت بهر امان شاهزاده مهر سه بیامند
 و التماس کردند و گفتند اکنون مرافمان ده تا
 بهر کسی جانب خانه خود رود شاهزاده گفت شما
 با من در بیگاری موافقت و موافقت کرده
 اکنون که بهال بخت ما از تر تازه شد و افتاب
 سعادت ما از لقی مراد بر آمد این چه ایام الصرا
 است و این چه هنگام مراجعت نیک قال گفت
 من آن فاله که تو مرا از آن درویش خریدی بودی
 مدتیست که بخت در کار تو داشته بودم و
 بخت در امور تو گماشته اکنون مرا وقت عود
 و هنگام مراجعت است تو بطلب بمقتضی
 خود رسیدی و ترا بمن احتیاج واقف قرار نماند خواه
 و مر

گفت من آن مارم که تو مرا بگوشت خود مهران
داشته بودی مخلص گفت من آن غوغم که گوشه
تو از دست ظالمی مرا خلاصی شده بود هر کسی از ما
اندازه وسع خویش در ادای حق تو گوشتند و اصل
درجا آوردن حقوق بود بجا آوردیم اکنون وقت
مراجعت است این بگفتند و هرگز از نظر غایت
شدند **قطعه** کشتی حق هر کسی بگزارد تا نمانی تو دور
بلای حق **تا** وقت او خوشی که اندرین عالم **تا** هست
مشغول در ادای حق **تا** طوطی چون سخن اینچا رسا نید
باجسته آغاز کرد معقود این حکایت و مطلق این
الشارحینت که این ططن فارع البال بر ضرر و جانب
دوست شود چون بر آن نام ایان قواعد اخلاص و
اختصاص مینماید و هیچ دقیقه از دقایق بصیرت
و حیا نیست مگر در حقیقت خواست تا همگان بکنند
غوغا در در آمد و صبح چهره المعانی بکشد و در فنق
او در توقف افتاد **قطعه** کشتی خواست تارود
امشب **تا** سوی خوبی که زوز خوبا کوس **تا** صبح از

رفتش بشد مانع **و دشمن عاستقا** نسبت **صبح** **صبح** **صبح**
داستان طواغوس **رای** **اوسته** **شدن** **بدت**
زن **بر** **همین** **و** **غمازی** **کردن** **خواهر** **خوانده** **ان** **زن**
و **صد** **سناختن** **زن** **بر** **همین** **شب** **نوزدهم** **همین**
 طواغوس جلوه گرفت **کوه** **منقر** **رفت** **و** **لط**
 خوش خرام ماه از کرد **د** **ب** **شرق** **بر** **آمد** **تخته** **طوا**
 چمن لطافت بود **ب** **طلب** **رحمت** **ب** **عظمی** **رفت**
 و گفت ای حلیم **د** **مساز** **و** **ای** **انیمس** **د** **نواز** **من**
 هر شب می ایام **و** **ترا** **از** **خواب** **مانع** **می** **کنم** **و** **قرار** **دارم**
 از تو بر میدارم اما چه کنم **س** **رباطن** **با** **این** **و** **آن** **می**
 توان گفت **و** **را** **ز** **بطنه** **باز** **ید** **و** **خمر** **در** **میان** **تو** **لنا**
 نمود **میل** **صد** **و** **ال** **حرار** **ال** **کنو** **از** **ال** **سر** **از** **اهل** **تجارت**
 گویند مشاورت **با** **کسی** **باید** **کرد** **که** **در** **باطن** **او** **جلی**
 متعلق دنیا نباشد و کسی که او را **هم** **عمر** **وز** **غم** **نزد**
 فردا بود **با** **او** **مشاورت** **صغیف** **بود** **و** **لفس** **کسی** **را** **که**
 سر لفس گوید **در** **ان** **خیز** **و** **برکت** **ت** **باشد** **ب** **خشی**
 مشاورت **ن** **کو** **خیز** **بیت** **تا** **کوش** **دل** **را** **همس** **طوب** **کن**

طوا

با همه سرخویش نتوان گفت **لایق مشورت** نه برس
 شد **طوطی** گفت ای محنته اگر ترا روز کار در عیش
 انداخته است و ایام در محنت مشوق افکنده ایای
 باید دانست که محنت ادعی امروزه نیست آن روز
 که اوم علیه الصلوة و ادر شهر و خود آوردند و از دروازه
 محنت در آوردند و این نه خواری اوم بود الیلا و اللو
 لاد کالذی الذی همب های محبت از اشایه عیبت
 پرواز کرده بفرش رسید همه عیبت دید بهشت
 رسید همه نعمت دید بدوزخ رسید همه نعمت دید
 بملایک رسید همه طاعت دید با دم رسید محنت
 دید اینها قرار گرفت اوم کونت ای چیست که با
 محنت قرار رفتی گفت من و او هر دو بصورت
 مماثلت و محالست داریم اطنس مع اطنس اصل
 ای عزیز من هر چه در دنیا و اخرت بیافریدیم همه
 قدرت افرید اما اوم را که بیافریدیم قاضای محبت
 افریدیم و چگونه چون غوغای آنی جا علی فی
 الارض حلیفه از چهار گوشه عالم بر آمد ملائکه می

عقلت بگری
 همه محنت

اطنس

کلیدی پند
 درین یادش که رسد اصلت او
 ای عزیز را قضا و قدر است کرد
 توانارا

گفت

گفتند تا بجزل فیها من نغند فیها خطاب میرسد
 لیت شایط مشاورت **قطعه** بخشبی عشق کار
 آدمیا گشت **ب** بینت زود و هر که انسانست
 و آنکه پرو گشت از محبت عشق **ب** آدمی بینت ملک
 حیوانست **ب** ای تجسته من ترا دو وصیت میکنم
 وصیت اول آنکه درین کار سرخویش با کسی نکشای
 و راز خود با کسی در میان نهی که سرخویش با دوستان
 نا از موده نتوان گفت تا بدشمنان نا از موده خبر
 قبل لا یضع سرک عند من الا سرا عندک **قطعه**
 بخشبی سر خود مگو با کسی **ب** زینت مه بنمدهند
 که چه مرد ادنیست دانارا **ب** مرد دهد لیک سر خودند
ب وصیت دویم آنست چون ترا دادوستد آفرای
 و از دو باجی حاصل شود اگر مبادا دشمنی میکنی کند
 با رفتی مگر ایگز ز خود را ران در طبعان خدای
 دانی که زن بر همزن خود را اصداف دهانیده بود
 حجتت بر سیدان چلونه بود طوطی گفت چنین گویند
 در شهری بر همنی بود و او فرزندى تراشت مبرید

صفت در محبت مه

مد

که از برای این مصلحت از درجیله بر می آمد دست
در نمی شداری فرزند سعادتی است غلاصده و سواد
بجمله دست نموان آورد حکما گویند سه جز است
که نسبت خیر توان یافت الفنی با بلخی و الثبات و
باطناب السواره با الحیدت **قطعه** بخشی دو
از جیل که بر **خوس** کسی کاوز دام جیله برست **ها**
بی سعادت کسی نماند اگر **کس** بجمله سعادت کرد
هار وزی بر همین بنا که می سبیل ماند می میگفت هر سو
بزار هزار کوه دکان می بینم چه بودی اگر یکی از آن روزی
ما شدی راهب لغت مکران نشسته که وقتی
درویشی در بیابانی تشنه شد لغت کروت از آن
ابی که در دریا نهاده اند چه بودی اگر جوی در بیابانی
بودی آوازی شنید که ای درویش خدای دیگر
است و کذ خدای دیگر تعفیل الدما یثا و و کلم ما
یرید **قطعه** بخشی از خدا طلب همه صیر **ها** در سما **وسان**
سمک خزان اوست **ها** کار کس از کسی نکر در **است**
کارها جمله کارخانه اوست **ها** بعد از چند **گاه**

راغبی

داشت پیش ازین هم کرده اند مگر بتور سید است
 که وقتی کبوتری عقاب زده بر مهر موسی است
 الله علیه بیاید و گفت ای موسی ظالمی دنیا را
 من کرده است مرا از ظلم او فریاد رس و زبردان
 خود جای ده هم در انشای این عقاب هم بر سید
 و گفت ای موسی من امروز از نهایت بوج
 و غایت کرسکی قصد صیدی کرده بودم و آواز
 چنان من بگفته وزیر دامن تو خرنده او را بمن
 ده و مرا گزیند پسند موسی کفایت مقصود تو طلوع است
 موسی ترازو آورد و آن کبوتر را وزن کرد و حوا
 تا نوشت خود را قیاس کرده بققاب دهد عقاب
 دست او بگرفت و گفت ای موسی من میگویم
 و کبوتر خرد است ما بر سید است از آن بر تو آمدیم تا
 به بیخ حد قنوت مروت تو تا کجا است و غور مردی
 و جو از مردی تو تا جبهه **قطعه** بخشی فصل در مروت
 دان **ما** تا بناش تو زین سعادت **ما** جز **ما** جلالا نرا
 کسی چقدر کند **ما** از مروت تا بزرگ کرد و مرد

۲
جست

ماده گفت ای امار کسی که این مرد می یاتو کرده باشد
و ترا بگوشت خود همان داشته تر تو حقوق تو
عواطف و عوارض او واجب است و اطهار
خلوص و قطف و تطف و او را در حال بر صورت
مردی خوب صورت شد و بر شاهزاده رفت و
گفت ای مایه سروری و ای تاج سری مرا احسان
نام است میخوانم چند گاه در خدمت تو باشم دور
سلاک استیاء و اشباع تو منسلاک شوم شاهزاده
فرمود نیکو بیاستد شوک نیز خون از دهان آید
و خون آلوده بر ماده خود رفت و صورت حال
او و مرد می شاهزاده باز نموده ماده او نیز بران
باعث شد که ماده مار شده بود و شوک نیز شاه
و شکل او می شد و بر شاهزاده رفت و گفت
ای ملک مروی ای ضابط قوت مرا مخلص
است میخوانم چون بنده کان در سفر موافقت
کنم شاهزاده گفت نیکو هر چهار کس رفتن گرفتند
در شهری رسیدند که در آن شهر پادشاهی بود در رعایت

مشابه

امانت من چندانی بجهدار که باز آنم و حکایت از طایفه
 که وی میبفتی بگو که دلمن دی ترود و داشت حکایت
 در دلمن ممکن نشد است زن برهنه همراهِ رفتن
 اول بار شیمان شده بود این انعامس و از آن
 صندوقان کمان زیاد و شد آغاز کرد کوی من
 حواری دیده ام طاوس را بگفته و زهره او با دارو
 طبیب بخوردم و همچنان بیدار شد ام خواب خوانده
 گفت تو این سخن راست میگوی و یا بیان حقا
 میکنی گفت بیان خواب میکنم و اگر نه من بر
 کشتن منس قادر است و طاوس را کسی چگونه تو ام
 کشت و گوشت که در اندام بیهیمان بخورد
 و مجموع چگونه تو ام خورد خواب خوانده متعجب و متفکر شد
 که این چه حاشیه است که زاد و این چه واقعه است
 که افتاد پس او را بر برای بردند برای فرمود تا با
 او تهدید و تشدید کنند و پیش او را درین شهر
 بودن مگذارند و جزا به بیگایت او بدور سبند که
 بی سببی زین را در معرض قتل داشت بی سببی

رادر تو آلف انداخته قبل المسعای قبل اللوفا
ومن السم الرخاق **قطعه** خشه منبت بنی خرا علی
چند باشی تو در ضای بد **بهر** که بد میکند زخمی باید
هم بد نیای دون جای **طوطی** چون سخن اینجاست
گفت ای خسته ویدی زین برهن خود را از ان فرطه
هلاکت چگونه خلاص داد و خواهر خوانده او از شوهر
کشف بر چگونه رسوا شد این ساعت ساعت
خوش و وقتی است دلش بر خیر و جانب دوست
بگذر وسع و امتطاعت بر خود باک مکنشای و اگر
بتو کاری مخوف و مجرب است و یا امری صعوبت
کرد و از خود بطالیف جید حیان دفع کن که زین برهن
کرد خسته خوانست تا همچنان کند و بدیده تر جاب
و تاق محبوب بود مشغله روز بر آمد و صبح جبهه لمعانی
بکشا در حق او در توقف افتاد **قطعه** خشه حوا
بار و دشت **سوی** خوبی که ز در خوبی کوس **باز** صفا
فستش شد باغ **دشمن** عاقتفانست **صنعت** خوب **آوردن**
دشمن ز اید و سه شوی و در کور کردن آمد خمر و بردن

آوردن شوهران و زنده شدن آندهم ششم

چون زاهد روشن ضمیر آفتاب در خلوتخانه مغرب
 رفت و راهب گشته ماه از کلیسا مشرق برون آمد
 حخته لطلب رحمت بر طلی رفت و گفت ای
 ایمن از نوعات فراق وای فراق از زرعاب
 اشتیاق **مصراع** از شب باو غی اندوه چه دانی بود
ماه عاشقی داند میان اندوه از شبههای عشق **طلی**
 یکی از بررگان گفته اند که در هندوستان مردی نیم
 یک چشم بریم سته گفتم که این را چه گویند گفت صابر
 گفتم او را چه صابر است گفت نم بر پیش این چشم
 گفتم این سخن چه باشد گفت وقتی محبوب و مطلوب
 او در سفر رفت و وقت وداع دیگر چشم از او بر
 و در چشم دیگر نشد چشم که از او آطلب بر نشد او را هم
 ستم مدت نصرت سالست هر وقت او را میگو
 که ای حکیم تو در وقت وداع محبوب و مطلوب
 مرا کار نیامدی و بگریه با من موافقت نبردی من را
 پیش و وقتی نکشام و جهان روشن بنویسم ای

طوطی اگر تو نیز مرا درین وقت کار نیامدی و درین امر
دست نگیری من هم بهره مصاحبت تو بر جسم و بعد از
هرگز با تو نسا ز **قطعه** بخش با هم نکو میباش **کمی**
کو لغت با هم باشد **ک** تو با دیگران کو باش **دیگری**
با تو هم میباش **طوطی** گفت ای کدبانو مثل
کلمات وقتی کوی که مرا از قلق تو اضطرابی نباشد
و شبیه این لغات وقتی سرای که مرا از اضطرابی ^{قلقی}
بنود اما مرا چنان تخلیل و حجاج میشود که عشقتوم از سر زبان
نه از ضمیر و دعوی تو جمله از سر کند امست نه از صدق باطن
و اگر نه امر و رحیم چندین شب است که من ترا از برای
این کار محض و باعث میشود و آداب و شروط فتن و آن
می آموزم چندین تامل و تانی از سبب و حدیث سکونت
و آنست که را موجب چه بگر اصالت اصلی تو را بن کار مانع
و صلاحیت جلیلی تو ازین امر زاجر میکند و دوسن نماید که تو
از مودت و محبت نوی اعراض خواهی کرد و بکاری که **الکهار**
مشغول خواهی شد چنانکه دختر زاهدی از لغت من سویی
اعراض کرده بود و در روی لعبادت آورد و خسته بر سید

انگونه بود طوطی گفت چمن کوسید در ایام جالبه و قون
 بالیه زاهدی نو کوشش بی شمار و خنید امار در کار مکایه و
 مجاهده من داده و کلاه ترک بر تارک وقت نهاده و
 این زاهد سپهری بود و دوسری ناسیم کرده وقتی زاهد
 راه بس ادای حج و گذاردن عمره در سر آمد و وقت طلوع
 زن و پسر گفت درین که من بای منیم در و آفات بحدیست
 و عمارت بجد و این دختر سید عنت رسیده است اگر
 بعد از من طالبی ظاهر شود باید که بی توقف دامن وقت
 او را با ذیل مصامحت او بوند زیند و فقل بخت او را
 بکلبه مواصلت او کشانند گفتند که دختر دخانه خصم
 نیکو و یا خانه کورقالبنی عدیه ایسدم نعم الحسن العبر **قطعه**
 بخش دختر آن غم جانند و این سخن بشایع است در
 لوی **د** اندرین روز کار دختر **یا** خانه کورنه رضانه شو
 زاهد بعد قطع مسالک راه و ادای مناسک چون باز
 پشت جوانی دید در غایت صلاح و نهایت فلاح
 بکلم ولایت ابوسیت دختر او رعیت بد و داد سپهر
 نیز خای مسافرت و مهاجرت کرده بود شخصی **شخصی**

راه

و بر نامی بسید در نظر او افتاد با حاضرت و اشارت
بدر خواهر را بد و مفضول کرد زن را اهدای مردی دیدگاه
و شخصی دید تا نسبت به صحبت و دستوری شوی دختر ترا
بد و حواله کرد ز اید چون در خانه آمد و دانا و دیگر اینجا
دید ازین امور اتفاقی متحیر شد و ازین استلا و مختلف
منفکر ماند میان مهر سه دانا و مناعت و مناقش قائم
شد و کاشمیت و مکاح و حمت ظاهر گشت هر یکی در حقیقت
و استحقاق خود حجتی قاطع گفتن گرفت و بر نامی تسلیم
بناد و ناه و قصه این ترویج و ترویج در شهر فاسن شد
و حکایت این مناکحت و موصلت در اصل ^{تالیف}
گشت دختر را اید ازین شرم و محالیت این حادثه که کبر
راسته شوی چگونه تواند بود درین گفتن و شنود در محو
و عنقریب کار او عرض موت کشید و غلبه کده مهر سو
بر در جبک ح کات و ننها و حاضران همچنین تصور کردند
که منع روح او از آستانه تن بر قرار کرد و مادوم اللدائش
هذل او را پرموده گردانید و او بمرک معاجات مدد
و کار تجیز و تکفین او بساختند و او را در شهید مردگان

دفن کردند زاهد اگر چه ظاهراً اسم غرا و تعزیرتیم
 میرسانید اما باطن خویش جوش سد بنا بر آنکه باری
 یک نزاع و افضاحی از میان خاسته بود و خلق از عورت
 و ملاحت او دست داشتند **مطمئن** نخست از شامی میترس
 دشمنان را بر علامت **دل** که در وجه او دشمنان جمع شده است
 زشت تر از دشمنان **دل** چون شاه زکی شعبان
 در ربط و ضبط خود کرد و جهان چون کور است **مطمئن**
 و تار یک کشت هر سه **مطمئن** خطاب بر سر کور مخطوبه رفتند
 جمع و فرغ مینماید و نهاده خطاب اول گفت مرا نبوس
 جمال این مخطوبه بسیار است و تمنای دیدن این مرقوم
 بیشمار من او را از کور روی خواهم آورد و مکن **مطمئن**
 خواهسم دیدن بامش و از حجره بر سینه کور کجستاد و آنکه
 مدفون از زیر گل بیرون کشید **مطمئن** خطاب دویم **مطمئن**
 بود چون روی یار عار خود دید گفت درین عورت
 همه دلایل و شواهد حیات مشاهده میشود و اما راست
 علامات زندگانی معاینه می افتد از و اثر باق **مطمئن**
 است بلکه سکنه او را ساکت گردانیده است و از

اغذیه ناموافق و اطعمه نامطابق رطوبت در اعضا
 او مستولی شده و سرودت در اجزای او متلاطم
 گشته ماده فاسد معده را ممتلی کرده است و در وقت
 عضبات را از حرکت مانع شده از بسبب که سده و اش
 عنبری مغلوب و مسلوب شده و همچنین کسی را اگر کجالت
 کند امید باشد که نهال غیش او از سر تازه شود و
 رحمت و تقاضای او بصحیح بدل کرد و علاج این
 است که این مریض را بدو ال درشت و جویباریک
 حیدان زنند که حرارتی در باطن او ظاهر کرد و در وقت
 مفصل او کتاده شود قیل بسبب خرفی سرورت
 نفع فی ضرا ما باطن مسامحت نمکند و بر خود او
 دو ال غنارند و بر اندام او حویب حفاقر و دارند
 را و حی روحک مخزوح و متصل بکل عارضه تو ذکی فی
 خاطب بوم گفت اورا خود مرده دیده ام من اینها علاج
 کرد باشد که از سعی من اورا از تربت حیات نبوشانند
 و از حبت من اورا السوت بقا پوشتانند پس این معجزان
 کرد بعد از زمانی آن ساکن متحرک شد و امرده زنده

بامداد خلق خویش و پیکانه بر سر وقت اورفتند و از
 زنده شدن او تعجب و متفکر ماندند و غوغای قدیم از
 ترنازه شد و فتنه بختی بار دویم قائم گشت هر
 خاطر خلیف در روز نوزدهم دعوی استحقاق او
 کردند و خطاب اول گفت این یوسف مر ازین زیرا که
 او را از سر جاده کور من کشیده ام خاطر دویم گفت
 این مرده مر ازین زیرا که کیفیت حیات او من
 کفنه ام خاطر سوم گفت استحقاق این عروس
 مراست زیرا که او نسبی من زنده شده است ^{طعم}
 حبشی کیست کونکو ^م خود ^م قیمت خاتم از یکین با
 از خریدار کجهان یانی ^م هر یکا کو هر ششمین باشد ^م
 خون مخالفت و مخالفت ایشان دراز گسید و
 و مخالفت ایشان بتطویل انجامید و دختر گفت
 سبحان الله این چه طائفه که مرا از ایشان نه در زندگی
 حلاص است و نه در مردکی هیچ به ازین نیست که
 من بگردن شوی پروازم و طاق محراب بد صحبت
 خود سازم پس از خانه مناسقت خود بیرون آمد

غوغار

و در صومعه زهادت بدر رفت موی نرتر باشد
و جامه شرم پوشید و در تفتیش نفسانی و عبادت
یزدانی مسکون شد خوش طایفه که ایسان دین پند
می خردند در راحت دنیاوی بگذشت عقیقی بدل می گشته
قطعه کج شبی راحت قیامت خواه **ماه** هر دنیا چه بینی
تو چهل **ماه** خوش کسانی که می آسند امروز **ماه** راحت
را بنده بدل **ماه** مخاطبان چون این معاینه دید و
مشاهده کرد از مواصلاست و مرصاحبست او ما بوس
و منکوس شدند دست طلب از دامن زاهد و دست
باز داشتند و هر سه جانبی و کجمنی شافند لوطی
چون سخن اینجا رسانید با حجتت اغار کرد ای که فلان
مگر ترا نیز همین بینست و امینت است که از خانه
عیش و کاشانه گذشت این صهانی تجرد کنی و اگر سر
آن داری باری چند گاه نزد خود می مازی و استهیب
بمنی تازی وقتی است گزیده و نه کلام است
نشده بر خیزد جان دوست شود دل را از برادر
نفسانی خطی ده جانرا از لذات این جهانی نصیبی

از بس ریاح فاعینما فان لکل عاصفہ رکورا
 حجتہ خواست بچمان کند و جانفشانی دوست
 شود کوی روز در کین بود در حال صبح جبره زنیای
 بکشد و رفتن او در وقت افتاد **قطعه** کجشی خوا
 بار و امشب **سوی** خوبی که ز در خوبی کوس
 صبح از رفتش بشد مانع **دشمن** عاشقانست صبح
خروش **دستان** میزد و چهار وزیر او بر چینی که
 از محالیت **دو** وزیر اسوده شد و از مناقبت
دو وزیر فرسوده ماند شب **بیت** و یکم چون
 غران افتاب در پیشه موز رفت و اهووی مشکین
 ماه در صحرای مشرق بر آمد حجتہ موضب تمام بر طوی
 رفت و گفت ای بی علم از تلاطم امواج فراق و ای پر
 از تراکم افواج اشتیاق مرا چنان تحلیل و تخیل می شود
 که بتو روزی از روز بد روی نموده است و ترا بوی
 از غم کلاه بنود و بشنو بشنو وقتی که کسی **شتری** را **شتری**
 این جبرضا است که دل بدو بناد و این جبرضا **شتری**
 است که تو بدان داده که چه ترا پیش کرده میراند و بر

کودکی مہار تو گرفته سوسوی میگذشت تر گفت
ای کس تو بدین سخن معذوری زیرا که ترا کار
بامردگان افتاده است و مرا کار باندگان ای
طوطی اگر تو نیز از درد من سنجی و از اندوه من بگری
تو معذوری از آنکه کار بسلامت افتاده است مرا
کار بسلامت و العشق ترک طریق سلامت
والاضتیا سیل سلامت **قطع** بخشی در تو چه داند
کس **ب** پیش مهر کس جنبی می نالی **ب** اندوه
دیگری کی داند **ب** مهر که از اندوهی بود خانی طوطی
گفت ای کد با تون این چه صمصام تفریح است
که مرا اسیر ساخته و این چه خدنگ تشیع است که
مرا آماج آن کرده و ترا چه علم که مرا از گریه تو دیده
در که ام خم است اگر غریبت رفتن و شاق دوست
داری این ساعت ساعتی است فرخ و وقتی است
فرخنده برو اما باید که از اینجا زودتر مراجعتی
ویرتری در آن مقام مقام کنی و حرص را کار نفوهای
که حرص در همه او یا پنا امر نیست مشغولم و اگر حرص را

شمار خود کنی و طلب زیادتی را در بار خود کردانی
 همه آن معاينه و مشاينه کنی که بزبانی معاينه و
 مشاينه کرده بود چنانچه پرسيد ان چگونه بود ^ط
 گفت حکيمان اسرار و اويان اخبار چنين گویند
 در نواحی لحرات بزبانی بود با مال و منال و ثروت
 و عسنت نگاه فلک مکار و زمانه غدار مهره مراد
 او در شش و پنج نامرادی انداخت و آنچه بدو داده
 بود بکلی باز ستد و او را مفلس و کد اگر دانید
قطعه کجی ملک و مال باقی نیست ^ک کیست کاین
 نکته را فر و خواند ^ک هر چه بدعهد زمانه غدار ^ک داده
 خویش باز ستاند ^ک بزبانی چون خصمی روزگار بید
 و تقلب لیل بنام معاينه کرد و گفتن گرفت مزارتغ
 ایام سپری نماید فلند و از دست روزگار ریا
 درمی باید آمد در کسی نوشت که اوصاف پوشیده
 باشد و کفنه کسی پوشد که او نپوشیده بود هیچ
 کلی بی زحمت خار نیست و هیچ ملی بی مشقت
 حمار نه هر جا که راحتی است چنتی دینی است و هر جا که سختی

علم

بازی سبطلیل

است افلاس در عفت او **ما** خشبی سوزنی
 بود **ما** تختی حکم بی دوال که دید **ما** خمر خوشواره چهار
 که یافت **ما** ملک خورشیدی زوال که دید **ما**
 روها میکند ست که روزن مطیع او رود و میدید
 و رحم ماده تنور او کجتن کرده حامله می شد چون
 ضیق عکس بد را می کشید محنت و مسکنت او
 انجامید برهن بر حکم اشارت آنکه برکت در حرکت
 باشد جانبی مسافرت روی در قلاع و بقاع آورد
 روزی در ضلک کشتن و پیشه کشتن رسید شیری دید
 با مهابت و ضعیفی با شهامت بر آنک حتمه ساری
 می غلطید و در کناره مراغه میگرد و اهو و لوزن در
 مقام خدمت و محل وزارت ایستاده امر و نوای
 او در چشم داشته برهن در اندیشه شد اگر مراد
 نماید القطع شیر تقاب کند و اگر سپهر شود بیای
 مرزن رود و خود را هم خود در کام نهنگ ملا فکنده
 بود ناگاه نظر اهو و لوزن بر او افتاد بیدگر گفتن
 گرفتند که این از جان سیر آمده و این بر خوشتر نا

باز

بخشوده یکی رسید افسوس که در لوبیت ما خون
 بی کفایتی رخته شود و پناه می آید که الان
 بنیان الرب عبادت از دست خیرات خواهد
 شد مع هذا ما کار خود باید کرد اگر امروز در اجابت
 وصیاست او افعال کنیم فردا معایت و ملائیم ماییم
 پیش از آنکه بیشتر چون برهنیم هیچ سرح کند این نور
 بیک اتفاق زبان بدعا و ثنا برکشود که صیت اکرام
 و او ازه الغام شاه سیاه در چهار صد عالم صیان
 شترخ یافته است که تا از ^{در رفته} میان هم رسیده است
 یکی از بهمنان آمد در صف نعال ستاده از مهلت
 این درگاه و عظمت این مبارک انبی تواند که بیشتر
 شود اگر فرمان امان و استظهار صادر شود او
 لثرف تقبیل انامل صنوی مشرف کرد شیر گفت
 نیکو باشد و زرا پیشتر شدند و برهنی را در پای شیر
 آنگذ شیر گفت او را بگویند از متاع و قمارش و
 زرو و گوهر حلق که ایسی مانده است آن قدر که بر
 تواند گرفت بر کیر و و آن مقدار که تواند داشت

بنای

صیت

بیر و بر همین همچنان کرد و از سعی جمیل آن وزیر را
اسباب معاش او مرآت شد و قطنا کدای او
بریده گشت آری سلطان مطلق تعالی و تقدس که
تبارک الهی سده الملک خطبه ملک بی زوال
او است اگر چه ملوک و سلاطین را نعمت بیامیزد
اما هیچ نعمت یا بگذر از وزیری نیگویی را می نهد و مشتری
دراحمی نیست و اینها کمال عقل و علم منسوب و موضوع
اند ایشان را از وزیر خارجه بود و اجعل امی وزیر امن
و اهل خلاصه موجود است علی الدار علی و سلم و علی
الذکر سلطان تخت خویش است میفرماید که مگر آ
چار وزیر براند و اهل زمین و دوزخ اهل آسمان فاما
اللدان من اهل الارض ابو بلر و عمر و اما اللدان
من اهل السماء جبرئیل و میکائیل و **طوحش** زین ملک
از وزیر است **که** شب شود و وزیر است **که** ملک
داران تخت نیاراه **که** ملک دیگر شمر وزیر **که** ملک
حاصل الباب چون چند روز برآمد با خود چندان برود
و غیبت بر همین راهوسن بایدت بر افتاد و با غم حسن

دواز

بران آورد که یکبار دیگر در پیش شیر رود و آنچه از زیر
 جواهر آنجا باقی است آنهمه بسیار دوندانست که همه
 طمع ذمیم است و عاقبت حرص و جرم قال حکیم
 بیج الحرس الامل فودبت من بنیها اطربان **قطعه**
 نختی شو با نیک که قانع **با** حرص در مرد غافل باشد
 هر خواهی هر روز **با** طلب کلفت کل باشد
 چون برهن در عصره ساحت شیر رسید بر زوبت
 لرب و شغال بود بر شیر رفتند و سلسله خیم و حیای
 بچنانی که این چه بجز منی است که این آدمی منگند
 و دلیر و اریای بر بیضا طمهند و از پنجه قهر شاه سماع
 نمیرسد قاعده مهاریت خود را نمیباید شکست وادی
 را با خود گشتیخ نمیباید کرد که از دست او می فساد
 بسیار خیر و شیر نبرید و قصد برهن کرد بچمن
 چون اثر غضب درو معاینه کرد و کوزن و آهورا
 آنجا ندید بر درختی سوار شد شیر از آنرا دور اندر کرد
 درخت آمد و در سبزه دریدن برهن شد آری وزیر
 رکبک ای خصم ملک با بشد و شیرینی تدبیر دشمن

ایشان

یستطیع

مملکت بود قیل الملک الصالح اذ کان له وزیر فاسدا
 مثل لما را الصانی العذب فینه تالیح لا تقطع
 الانسان وروده درین کان سبا بجا وانی الماد طای
 میا **قطعه** کشتی ملک قائم از وزیر است **درو** آثار
 شمرطای بعد دانست **ملک** ارای زن نکو باید **درو**
 رخصه ملک از وزیر بد است **درو** امر در اتحاد
 این اهو و کوزن در رسیدند و حال بر هم کن بدن
 حال دیدند گفتند سبحان الله این چه حرص است
 در آدمی ترکیب کرده اند و این چه طمعها است
 که در انسان ترش نموده اند **شعر** صب الدنيا
 و اولاد و اوله **درو** قلما تجد الرضین بالقسم **درو** کیار
 او را جلد از پنجه قهر صفتی صلص داده بودم و تدبیر
 از سطوت ز عجب غصه صفری مناص نکوده بودم
 این بار حال او چه خواهد شد **شعر** اذا هان امر و
 نقتیه **درو** فلذا ارم الهم من یکره **درو** پس مرد و بر شیر فرستند
 و لغت این بر همین مردی حق گذار و شخصی صلح حواری
 مینامد صیت کرد و او از هلم شاه سباع بلوس کهنه

رعب
لوحه شست

سما

ساکنان آرضی رساینده است اکنون آمده است
 تا بسمع مرغان هوا و صومعه داران اشجار هم رساند
 بر مینز مردی شاخ برآمده است و خطبه مناب
 شایقی میگوید التمش خشم شیر که مشتعل و ملتهب شده
 بود فرو نشیت و از زیر درخت در پیشه مهبت
 خود رفت و بجایه از آن فرز رای از طره بلاک خلاص
 دمانند بعد کرده که بانندی راضی و قانع شود و در طلب
 زیادت رحمت نه بیند عزیز من بر چه برای خلق
 داشته اند عاقبت آن بخلق خواهد رسید اما کنت
 خلق سبب زیادت است که آن هر که دوست نیاید
 و نخواهد آمد و عمر در تو او تلف خواهد رفت **و طعم**
 کجشی ترک هر زیادت که **تا** تا نمانی سجت هر نقصان
 هر که او طالب زیادت شد **تا** کار او هر زمانست
 در نقصان **تا** طوطی چون سخن اینچا رساینده بایسته
 گفت ای که با نون آن بر زمین راهمه خوف و
 خطر روی نمود که او حرص و آکار فرمود و مانند
 راضی نشد تو نیز چون بر کجیه وصال محبوب شدی

ندآ

رحمت

و بر دوفیه اتصال مطلوب با هر کردی باید که حرص
را کنار لغز مائی و هم مانند ک فاعل شتوی و زود تر
در خانه خود آیی چنانچه از استماع این کلمات
حاصل و از برخواستن جانب فشاخ و دوست رود
صبح کوی از و حاصل تر بود در حال غوغا در زور آمد
و صبح بهره لغز مائی بکش و رفتن او در توقف افتاد
قطعه کجسی خوانست تا رود امشب **ماه** شوی
خوبی که زود ز خوبی کوس **ماه** صبح از رفتن است مانع
دشمن عا شتقا نست صبح خروس **ماه** **دستان**
امیرزاده و در بدن **کلی** ز **کلی** **مغز** بر **بان** **و** **بسم** **ندیم**
شبهت **دو** **بسم** چون سلطان جهانگیری
افتاب در کشور مغرب رفت و حضر و سیارگان
ماه از سمت مشرق بر آمد چنانچه چون کل خندان در
باج و مل در و ماه لطلب رحمت بر طوطی رفت و گفت
ای امین با وفا ای جنیس با صفا وقتی بزرگی از خلق
بریده بود و بنامی از مخلوق اعوان کرده روزی او
را آنگشته در او فتنی میان خلق نباشی و با مردم

انس نگری گفت اول معروم بوده ام و بعد ازین
 هم معروم خواهم شد چند روز که خلوت و جودیا
 ام باری با شناختی که زانم نه با صلق ای طوطی من نیز
 پیش ازین خاک بوده ام و بعد ازین هم خاک خواهم
 شد چند روز که حیات مسامحت کرده است اگر
 دستوری دمی بیارباشم نه با اغیار **طوطی** خشی دور
 ماندار خویشان **بک** چشم او کار چینه سواخر کرد **بک** دوستی
 انسی که عمر عزیز **بک** با عزیزان خویش اخر کرد **بک** طوطی
 گفت ای کد بانون راست کفنی حیات همان
 محبوبست که در حضور اصحاب رود و عمر همان معتبر است
 که در نظر ارباب کد ز حیاتی که بی موانست پاری باشد
 مکی است عظیم و عظمی که بی مصاحب عزیز بود خدا
 بی است شدید انا تو بر خود ابواب محنت ملکشای
 و از فراق دل کلاه راحت هم میرمای بنابر آنکه هم تو
 مبره بکلف می بازی و خود را کسم تجوری سازی
 نمیدانی که عشق با صبوری قرار نکنند و زیست برایش
 اراقم نگیرد **شعر** اذ ابان محبوب و عاشق محبه **بک** فدک

کذاب فی الطحوی غیر صادق ای که با بون اکر ص در
در مذمت عشق خلقت جایز نیست مع هذا در و شوط
و اداب بسیار است چون تو در مجلس دوست روی
باید که هیچ کس کار لغو نماند و اداب مراعات
کنی و اغلب سلسله منافع خود کفانی و بر خود
چون زن ان را میزندانی مجتبه پرسید قصه ان
چگونه بود طوطی گفت چنین گوید در اقصای کرمان
امیری بود فلک صاه و ملک سپاه زنی داشت
در غایت جمال و نهایت دلالت و این امر را ندیدی بود
هر بار که اولد بجزده کتادی یک و امن کل از دهان
فرز واقادی اگر روزی هزار بار تبسم کردی هزار
بار دامن در استین پر از گل شدی **قطعه** خوشی در
جهان جهان بوده است تا بدانی که نیگوی کم بود
در از ننگ بد بند خالی **در جهان خلق اینچنین**
هم بود **وقتی رسومی از بادشاهی برین امیر اند چون**
ایشان را بانواع فنون و فنون دیدند خود را هم **شعرا**
کردن بار آنکه هر ص از لطایف در ایشان بود و در

بمجلس

وزیر

همه بود و خنده کل بران مستر اندم در اشد راه
 زنگی دید که تاریکی روی او چاشت را شام میکرد
 و تیرگی چهره او روز را شب میکرد و ایند لب زیز
 ین او تا ماهی رسیده و لب نیرین او تا دامن
 دویده با صد هزار نشا طانی سماع رقص میکرد و بی
 سر و پایی میکوفت ندیم از حال شادی او استغنا
 کرد زنگی گفت این همه شادی من لذت که امشب بعد
 از دیری محبوب خواهیم رسید ندیم گفت محبوب کلام
 است زنگی گفت زان ندیم گفت تو امشب برو
 چگونه خواهی رسید زنگی گفت بر امیر رسولان کابل
 عقل و شامل فضل رسیده اند چند روزی ایشان
 بر امیر خواهند بود ندیم نیز چند روز در خانه خواهد رفت
 من هر روز امشب معا سقی خواهیم تاجت و باران
 او نزد معا سقی خواهیم تاجت ندیم متقابل و مستفاد شد
 که این چیمی شو و خواست تا باز کرد و تحف و تحسین
 کند مستدع امیر نیک داشت و او را در مجلس امیر آورد
 امیر او را آورد سلاک سایر ندیمان منسلاک کرد و ایند ندیم

راغ زن و اندیشه زنگی چنان در تب و تاب
انداخت که هر چند امر خواست که او در خنده سه شود
و کل ریزی او ایندگان به بنید وصلد او کندند
و غنچه دنان او در ششم نیامداری حکما گویند خنده
علامت خورمی است و متبسم عمارت تنی بنا بر
آنکه چون فرحت در ضمیر آدمی با فراکشید و خوشی
در بطانۀ ایشان بنهایت انجامید و در جمیع عروت
و مفاسل شمع یابد در همه اعضا وجود متلاشی شود
فرحت خواهد از جای مر بر کشد و از درون بیرون
رود ضرورت راه دنان گیرد و اگر در فرحت
قلیل است هم تبسم اخر شود و اگر میان باشد
هم لضحک کشد و اگر غالب باشد بجهت انجامد **قطعه**
خشبی غم زده کجا خندد **دانه** و ده کی ما و وه کجا خندد **دانه**
خنده کردن نشان شادی دان **دانه** پر عثمان را چه
کار با خندد **دانه** امیر چون ندیم را در اضطراب التماس
دید چنان تصور کرد که او تکلیف روی ترسش
کرده است **دانه** و در اجبوس ساخته فرمود تا

اورا در زندان بر بند چون زنگی شب چهاره قبری کشاد
 جهان بر ندیم تاریک سده و عم زنگی روی او را قوی
 کرد ایند اشفاق از آن امیر بر بلیان عاشق بود چون
 باسی از مشب کد سبت بلیان پهل زیر دیوار قصر
 آورد زن امیر از نام قصر فرود آمد و هم بر پشت پیل
 نشست میان آن اختلاطی و امر اجمی شدندیم
 چون آن حال معاینه کرد بجزندید و دامن بستن
 خود بر کل کرد جز خنده او با میر رسید امیر گفت
 مگر مرغ عقل از اشیانه دماغ پرواز کرد و اگر نه این چه
 تو چه دارد که در مجلس انس بگریه و زرنه زندان موش
 بخندد **قطعه** کجشی بر مجل کن کاری **کار** پوقت
 همچو سنگ و بوسه است **خنده** و گریه خواهد بود **کار**
 همه اندر محل خویش نکوست **کار** روز دیگر امیر زن
 او نشسته بودند باغبانی کل نرگس بیاورد زن
 امیر در حال روی از او بگردانید و جا در بر سر **اندام**
 خود پوشید امیر رسید **اعض** نصیحت
 زن گفت کل نرگس صورت چشمه دارد و من میخواهم

که چرخشم امیرمراحتیم دیگر نه بنید و غر زیده ملک بر من
 بنفشد مزاجی بر میان بر طبقی نهاد و بودند این سخن
 بخندیدن متعجب شد دست برد و امن امیر زد و گفت
 بگو که این مرغ چه خندید امیر بر خند بنید شد هیچ
 فرایم نیاید از علما و حکما اسفسار کرد و از ایشان
 هم هیچ کس جوابی نشانی نداشتند زن از آنجا که پیش
 زنانت اخترا و اشتداد و بنیاد نهاد و میسافت
 که مرآتاً مقرر و متصور شود که این مرغ چه خندید با
 من هرگز جمع نشود و ابطانه من هرگز فرایم نیاید
 و نمی دانست که کشف این حال سبب زیاده ای است
 او خواهد شد و گفت که این احوال موجب افروزی
 شرم خواهد گشت ^{رودری} **قطره** کبشی عجب نیست استبداد
 آرد **شخص** بدخوی خصم خویش باشد **مردمی** جمله در
 مسامحتت **مردم** مستبد بد باشد **چون**
 بدخوی زن بسیار شد و حکایت خنده مرغ در فواه
 افتادند مرغ زیرک بود هم لبندان این حکایت
 در یافتند **مرغ** چه بود بر امیر بنیام کرد و گفت

استبداد
 یعنی خود را روز
 بر کار آوردن

اگر فرمان باشد من گویم که اس مرغ چه خندید امیر
 فرمان احضار داد و گفت اول باری مرا بگو که در
 زندان چه خندیدی بعد در بیان خنده مرغ
 شوی نزدیک من خنده مرغ که در آن محل عجیب
 اند که خنده مرغ بر طبق ندیم سر پوشش اربطونان
 بر گرفت و تمام حکایت زگی و قصه زن خود باز
 نمود و گفت من با اینچنین فتوش و توش در مجلس
 تو آمده بودم تو خود مرا در زندان کردی عم رحم من
 مزیدت و اندوه بر اندوه من زیاد گشت من بتکم
 درین تن و تاب بودم که نیم شب پلبانی عاق
 منگوحه نوییل زبرد نواری آورد مستوره از بالای
 دیوار پرشت پیل فرود آمد و از غایت صبر
 هم بالای سبغرض خود حاصل کرد چون من آنحال
 معاینه کردم مرا خنده آمد و هم اندوه زن از دلمن
 بیرون رفت نهار اندک چنانکه اینچنین کریمه میان کوه
 بالای پشت پیل ایسکار بکنند اگر زن تیکمه در گوشه
 این عمل چه عجب امر و همان زن با چندان عشق و

خجورش امیر دعوی صلاحیت دروغ میکند و از دیده
ترکس روی میگرداند میگوید من از غایت غوغای
خواهم که جبر چشم امیر چشمی دیگر بر روی من افتد
مغز بریان که بجز دیده است ازین سخن خندیده است
که این سخن از اینهاست که از استماع آن خوران خنده
کنند خاص مغز زرک **وطو** بخش در سخن قابل به **بها**
سالهاست همین است **خوش جان** هر چه گویند راست است
سخن نارواست **خوش جان** امیر اول فرمود تا روی
ندم چون چهره زنگی سیاه کردند و هر دو سیاه روی تا
در آتش لهیب انداختند بعد گفت من امیر که با بیلان
عاشق بود با بیلان رهم بستند و ز برای سبیل
افکندند و عالم را از خبث و فسق و قسا و اقیان
خالی گردانند **وطو** بخش اهل فسق مرده نکوب **ناشکورا**
دیدمانی به **بها** برت از اهل فسق این عالم **عالم اهل**
فسق خالی به **بها** طوطی چون سخن اینچار سازند بانه
اعاز کردای که بانون آدمی را کاری باید کرد که
بهر **بها** او انگشت نهند و سخن باید گفت

که از بی آن در افواه نیفتد اگر آن زن امیر سخنی گفت
 مناسب جان خود گفتی و دعوی که کرد ملایم احوال خود
 ردی آنچه دید هرگز ندیدی و آنچه گفتید هرگز نرسید
 و لایق خنده مرغ او نشدی تو نیز در مجلس دوست
 رو باید که زبان نگاهداری و سخن مناسب حال
 گوئی و خود را در افواه نه اندازی تحت خواست
 تا همچنان کند و خنده زبان سوی مجلس دوست
 رود که قهقهه زبان روز را آمد و صبح هرزه معانی کشاد
 رفتن او در توقف افتاد خسته خراست تابست
 سوی خوبی که ز در خوبی کوی صبح از هفتش شد مانع
 دشمن غفانت صحرای داستان کاغذی و خنده
ماهی و فطانت کوکبی پدر کشته شدن پسرش
ادعی شب بیست و سوم چون نهند دریا آتش
 آفتاب در چشمه مغرب فرو بند و ماهی درم زیر ماه
 از در آب مرق بیرون آمد حبه خون ماهی بی آب
 در اضطراب و التهاب بود طلب رخصت سگ
 رفت و لغت مایه حکمت و ای پرخیزت چکانو

ماهی

آهی

چهارس را در ندهد مروت مکافات نتوان کرد
پلی آنکه بر تو پیش از نو نیگوی کند دویم آنکه سخن تو
بسمع الصاف نشود سیوم آنکه بی عرض بر در تو آید
چهارم آنکه در مصالح خویش اعتماد بر تو کند امرورین
نیز غنان صلاح خود بجف تو داده ام و زمام صلح
بدست تو سپرده ام اگر چه لطفی که تو خواهی کرد از کفایت
مستغنی است اعنی الصباح عن المصباح بالمرحوم
تر از ده اجتهاد پوشیدنی است و در تمام مصالح
من کوشیدنی **قطعه** کشته کار هر کس میکن **طیبت** شوی
عود از خسته تا یابد **باید** که کار مرد کند **کار** هر کس
ز هر کس ناید **طوطی** گفت ای خسته **افلاطون**
به هر حکما بود وقتی ز راهی را دید که متکلف **ای** نسبت
حد اوند امر از دوستان من نگاهدار **افلاطون**
گفت احمر از دشمنان گفتند از دوستان **باید**
گفت ای **افلاطون** احمر از دشمنان ممکن است
اما از دوستان ممکن نه و از **قطع الصلح** و **مجر**
المخلاق **ای** **مجر** **باین** نه حکایت **آزاید** و **خلق** است

این قصه تو من است ترا نیز مبادید که سرخوشین باد
 کشائی خاصه باد شمن و راز خود را حیوانات ناطق
 مستورداری علی الخصوص از حیوانات ناطق
 آنچه در وقت دعوی آن کنی و در حکایت شروع
 غره نشوی و چون کاجوی نباشی که او هم دعوی
 عفت دروغ کرده بود خود را در معرض عصمت بیفروغ
 داشت لاجرم از شومی آن فسق و فجور او از حیوانات
 غیر ناطق شیوع یافت تا برده از خنده ماهی دریده
 محبت برسد قصه او چگونه بود طوطی گفت چنین
 گویند که در نواحی تبریز تاجری بود با مال و منال و او
 زنی داشت و دختر بی تار سیده روزی این تاجر در
 صحرائی میگذشت کاسه سردی افتاده و در پیشانی او
 بنیشت که این کاسه تارنده باشد سبب کشته شدن
 نژاد می بود و چون میر و هم سبب کشته شدن او
 شود تاجر گفت تو اندک این کاسه سرد در جیب خود
 مردی شیخ بود که کشته شد کاسه را نشسته بود و
 یا شخصی سیاف بوده باشد که با او لوله کشته شد

هلاکت

را انداخته بود اما این که بعد از مرگ سبب موت است تا
 بس شود این عجب است من این باوه فساد را از اینجا
 برواوم و کیمه آنچه در نوشته اند دفع کنم آنکه سر او در
 خانه زرد و کفایت او را بشوند و مار یک سال باشد و در
 حقه کنند و در طبله نهند و پیش آن طبله نکشند تا آنکه
 در پشانی او مسطراست آن نشود و در کف است و در
 در همه ستور ماند و ندانست که خدنگ تقدیر سپهر
 هیچ جید دفع نشود و ناوک قضا چو شش هجرت
 مرتفع نکرد و از اجار القضا صاق القضا **قطع**
 خسته مرگ دفع نتواند کرد **بالمسیت** که در بین دفع کند
 اگر چه عالم همه شود یکدل **بالمسیت** می تواند که مرگ دفع کند
 بعد از مدتی مدید و عهد بعید تا جرجانی تجارت
 رفت فوزی دختر او فرصت یافت آن جمعه کشاد
 معجونی دید از غایت لطافت و نهانست ظرافت
 قدری آزان بخورد در حال مریم و از سوار طه شود
 حامله و بی را بطه زوج بار و رشتت هر روز حمل او زنده
 میشد بار او که آن تربیتیت بعد از نه ماه آزان دختر

بگری نولد

لوز

پسری تولد شد مادر او را ابن الغزنی نام نهادند
 و چون عمر امان داشتند گرفت بعد از چند سال
 در خانه آمد پسری دیدم و در ب و ک و د کی یافت ^{مهربان}
 پس بد این کودک کمیت دختر تاجر کیفیت
 او بجای باز نمود تاجر دید این زن در دوخته است
 و ان اش او فوضه او است با خود گفت میجویم
 تا امری مقدر را مبدل گردانم میسر کی شود قصه
 سلیمان و سیمغ معروف است و قصه عیرائیل و
 آن جوان مشهور آنچه فرسودنی است قطعا
 فرسودنی است و آنچه بودنی است بی شبه بود
قطع کجی بودنی شود روزی ^م و آنکه منگن
 بود تو خاین دان ^م حلق را راه نیست در تقدیر
 هر چه آن کاین است کاین دان ^م بعد از چند
 کاه در آن شهر تاجران سواصل پرسیدند و
 خواهر بسیار آوردند تاجر کوهری چند از آن کرد
 چون نظر این الغیب بر آن جواهر افتاد گفت
 دو کوهر ازین قلب است بهای بشبه هم نیازد

تاجبر را چون مقرر شده بود که هر چه او میگوید
 همه از تلقین سوادت میگوید و از هر چه او می
 چند از الیهام کرامت است آن جوهر بر جوهریان
 بردند این الغیب ایشان را الزام داد و به بر این
 عقلی جوهریان را فرم کرد ایند و قلبی هر دو کو هر چه
 با اثبات رسانید جوهریان از عظمت است
 او متحر و متحجب مانند با تاجر گفتند این کو دک
 را بدست مالفروش تاجر امتناع نمودن گرفت
 این الغیب گفت مصلحت نیست که مرادین جوهریان
 دمی تا بمردم از مصاحبت ایشان موصفت
 جوهر حاصل شود و هم تو از علم دولت و عوامس بی
 پدری من خلاص یابی تا جبر همچنان کرد او را بد ایشان
 داد جوهریان او را در شهر خود بردند و می گفتند
 عینی ان میفون او تجده ولد او در ان شهر را می بود
 معظم مالک و متحد مملکت و ضابط قوانین سلطنت
 او را بکل زن بود سر ایشان زنی بود که او را کاجو
 گفتند وقت کام مشکل از وحشی و در امور

انجامت کار از نفعی رسد
 یا با اهل کسب خواجه خودی

مغضبل خود توجه بدو کردی و از بیمه او را پاک کرده
 تر دوستی روزی صیادی ماهی چند زنده برزای آورد
 کاججوی در حال روی کرد ایندو چادر بر سر و اندام
 خود افکند برای گفت سبب اعراض حدیثت و موی
 کرد ایندن روی صبه کاججوی گفت این ماهیان زنده
 اند و چشمی پست دارند می برستم نباید که میان این
 کسی نر باشد او مرا به بنید هم مرا هم خود را در بره
 افکند نیار آنکه مرورانشاید که او جانب زن را
 اجنبی بنید همچنان زن را هم نشاید که جانب مرد
 اجنبی نگرده ماهیان چون این سخن بشنیدند هر یک یک
 بکنیدند ازین خنده هم کاججوی متعجب نشد و هم را
 میترماند هر چند از حکما و علما سبب خنده ماهیان
 پرسیدند هیچ کس جوابی شافی نگفت چون تردد
 کاججوی و تخرای بسیار شد ارکان دولت گفتند
 درین سخن کودکی زبیرک رسیده است او را این ^{معنی}
 میخوانند زبان ابل دریا نیکو میداند او را نباید خوانند
 تا هم ازین ماهیان استغفار کند که سبب خنده

جزوه

ایشان چیست و موجب ضحاک ایشان چه پیمان
 کردند این العنبت را پس آوردند رای گفت ای
 کو دل از ماهیان پرس که چه خنذیدند این العنبت
 پرسید ای ماهیان خنذه شما چه ماهیان گفتند باد
 مهنی در ایست هر چه در عالم اشتکی بگذرد او را پنهان کند
 جز با هیان رسانند و ماهیان بد ریارسانند چندان
 گاه است که مابد و فور جزوهای میرسانند و میکوید رای
 چیل زن دارد و هر زنی کووکی امر در الباس زنانه
 پوشانیده است و در منزل خود میدارد آن روز
 که رای ایشان نمی رسد ایشان بدان امارد خوش
 میباشند این کامجوی که سر نمک بدکاران است
 درین کار علومش دارد او نیز جوانی دارد این
 سعادت دعوی عفت و عصمت دروغ می کند و
 روی می پوشد و میکوید بنا بر آنکه میان ایشان
 کسی نر باشد روی مراب بینه هم مراد هم خود را زره
 کار کند ما بر عصمت دروغ آن خنذیدم و بر عفت او
 بی فروغ استنزه اگر دم **قطع** بخشی عیب خود هر شتر

بنت

ما مینیت این کار در خور بنده **ما** هر که او عیب خود
 دانست **ما** مرغ دماهی برو کند خند **ما** این الغیب
 این ماجرا از لقمه ز ما میان بشمع رای رسانید رای
 چون لقمه شامی کرد و مجلس دانی نمود از هر جهل حجره
 زنان جهل آمد برون آوردند رای فرمود تا در حلال
 هر شت تا کس را سنگسار کنند همچنان کردند و کله
 سر نیز بود مردن سبب که هشتادامی شد و حکمت
 تا جرحی نافع نیاید **قطعه** بخشی با قضا صل جبرنی
 نیز تقدیر را که دفع کند **ما** چون وقتا کار خود نخواهد کرد
 حکمت آدمی چه لقمه کند **ما** طوطی چون سخن اینچنان رساند
 با حجت آغاز کرد ای که بالون در منزل دوست روی
 باید که از لذت اضطرار کنی و بصدق اغزار نامی و پنهانی
 در تو مینیت دعوی آن نلکنی و بدروع عذر نشوی **حکمت**
 کاجوی نباشی که او همه دعوی عقب دروغ کرد و خود
 را در موضع عصمت بی فروغ داشتت للجرم از سوسه
 می آن عشق سزاوار می کشف بشد و از خجرا و از
 حیوان غیر ناطق شایع گشت و از روی شوی سز

تجسس

گشت و بخل شد خسته بعد از اضعای این کلمات
و از استماع این لغات خواست تا در منزل صاحب
دوست بتوسط شب بجز رسیده بود غوغا روز
بر آمد صبح بهره معانی بلبشاد و رفتن او در توقف
افتاد **قطعه** کشتی خواست تا رود امشب **سمو**
خوبی که روز خوبی کوس **صبح** از رفتن شب مانع
دشمن عامفانست صبح فردش **داستان**
و عاشق شدن بر چند دولت خوردن اعرابی و خنده
کردن خواهر چند ایشب چهارم چون سنگدل زرین افتاد
در خلاف مغرب که دانیدند و آینه سمین ماه از آینه
زان مشرق پروان بر آمد حبه باروی چون آینه
بطلب حضرت بر طوطی رفت و لغت ای یار عزیز
و ای عزیز با میز چین کونید بهرام کور یکی از بهرام
شکر پرویز بود همه وقت در و بنظر رحمت
اضرام **نکر** ^{نادره} روزی صاحب دیوان بسهم پرویز
رسانید که یکی از خدام این در کار با بهرام ضیائی کرده
است و او فرموده است تا او را پیست تاز بانه

برتند پرویز را سخن تازانانه بغایت درد کرد در وزیر
 چون بهرام بخدمت پرویز آمد پرویز فرمود تا تیغ
 بیاورد و ندوبه بهرام دادند که این هر دو تیغ را در پای
 نیام بکن بهرام گفت دو تیغ در یک نیام را بس
 نیاید پرویز گفت دو فرمان در یک ملک قوی را
 نیاید دو فرمان در یک تن ضعیفی چگونه راست آید
 گفت آن دو فرمان کدام اند چنانکه گفت یکی فرمان
 عقل و دوم فرمان عشق تطوطی گفت ای کدبانوی فرمان
 عقل تا از زمان نافذ است که سلطان عشق جمال
 نموده است چون سلطان عشق امیر شد عقل
 کدام شهنه بازور است که فرمان او نافذ کرد
 چون مفتی عشق حکم گشت ضرر کدام ناقصه بر است
 که حکم او جاری ماند عقل وزیر تاج صح و ابوشیخ کنش
 فاصح **قطعه** بخشی عقل را عشق چه زور **عشق** همی
 عقل خون مور است **عقل** زور عقل اره بنیت پوشیده
 عقل در پیش عشق بی زور است **عقل** ای بخته دران
 پس که عقل میگوید که تو هرگز روی یار نخواهی دید امانا

وزیر
 فاصح
 رسوا کرد

در آن بین که امید میگوید عاقبت تو زلف وصال
او خواهی کشید نظر از عقل منقطع بکن چشم بر امید
میدار به بین که بلغا گویند از همه نومید توان شد
اما از امید نامید توان شد بشویشو اهل ثبات
گویند در روزگار را دضتری بود او را سه کس ^{خاک} ^{سینه} ^{سینه}
شد ندلی عقل دویم دولت سیوم امید پدربادضتر
مشورت کرد که تو ازین سه کس کدامی خواهی و کس
گفت اگر چه عقل جوهر نسبت شریف و گوهر نسبت
سرخویش و بیگانه از و معلوم شود و بهوشیار و دیوانه
از و مفهومی کرد اما عقله را عقد اللسان گفته
اند العقل عقاب اللان و دانش را موجب اندوه
عالمیان خوانده پدیر گفت در دولت چه میگویی و ختر
گفت دولت تیرا کس از آنهاست که چه مراد او
بواستط او توان دید و بهطالت و مقاصد بر ابطه
او توان رسید اما غنی بزرگ دارد و آن نسبت که بی
درنگ در جایگانه و شایمگاه برود و با کس و نا کس
هم زمانو شود و چکه با حیرت قرار گیرد و هیچ وقت با سرار
خند

میگوید

ناجایگاه

ارام

ارام نگیرد و داغ پیوفائی از حسین حال اولاد باج و نکبت
 پر و عائی از استین وقت او فایح دولت الدین
 استه شیبی باضلام و البام و ظل انعام اذا اختر
 الدین الیسیب کشف **تا** که عن عدونی ثیاب صدیق
 پدر چون دید نه او باضلامی عقل هوستی دارد و
 نه با مبتدا دولت نفسی گفت ای دختر در آمدید
 چه میگوی گفت امید را خواهم خواست است
 که امید از آنهاست که همه وقت مصاحبت
 عالمیان است و همه وقت ملازم او میان
دعوه کنشی نوز نعمتی است امید **تا** ای لبای
 زنک غم که او بر زد و **تا** کریم مردم برسد مقصودی **تا**
 هم با امید خود تواند بود **تا** ای اجسته باطن جمع دارد
 خود را ننومیدی بسیار از وصال محبوب بکلی گویند
 مشو از اتصال مطلوب نای مایوس مگر در که ایام
 را رسمی است اگر کسی را در صبح زهر دردی بکشند
 عاقبت در شام آن تر پاک دارد و یکی برساند چنانچه
 آن اعزابی اگر در اول شب محنت فراوان دید

آخر شب براحت بی پایان رسید
اچگونه بود طمی گفت چنین گویند در قیله معام خواتین
بود در رعایت لطافت و نهایت ظرافت او را
بشیر گفتندی **م** هو و احدی الدنیایم بوحده **ب** اند و لا
صی القیمه یوحده **و** همد را نسیده زنی بود در فرط ریاضت
و کمال رعایتی او را چند خوانندی فلواتها فی عهد
یوسف قطعت قلوب رجال لاکف نسای **م** سینه
بشیر و چند اشقی بود که سعید و سعیدی ندر ایشان **م** مو
و واقع و عذر اشتر عشق از ایشان اند و ختی حول
صیت شوق ایشان شایع شد و آوازه عشق ایشان
در افواه افتاد و شوی چند از او رسید و دیگر بود
و بشیر مسکین از دیدار دوست محروم شداری روز
مغزق احباب است و منظر طایب **و** طویختی روزگار
یعنی **و** آن **ب** که نخواهد دو پوست را یکی **ب** با عمر آن چه
بگذارد **و** کوی **ب** نگذارد دو پوست را یکی **ب** با روزی بشیر با
عربی ابن سیریک است و این راز در میان نهاد وقت
من میخواهم که در فیله چند ارم مطلوب من است که تو

مراقت

با من موافقت نمایی باشد که از برکت قدم تو الهی
 مرا معاینه شود و چه پسر و داد مقصود مشاهده کرد و
 اعرابی گفت نیکو باشد اصحاب محرم در باب
 هدم برای آن باینزاد روز محنت سپر بلا اصحاب
 شوند و در وقت مشقت اباح خدنگ غنار ارباب
 گردند **قطعه** بخشه ریج دوستان **میلش** **تا** ایتوار جان
 گزیده محنت دوست **تا** بهجو یعقوب دوستی باید **تا** که
 گشتارزد و دیده محنت دوست **تا** پس بشیر و اعرابی
 هر دو در آن فیل رفت و بفرصت سلام بشیریدور **تا** ساند
 چند گفت شمام در زیر آمد خفت کشید جدا **تا** که
 هو اور زنگ احوال عشاق شود من تمام **تا** حای احوال
 آمد چون شب در آمد چند ایر سی طالب و مطلوب
 یکجا شد و قاصد و مقصود بهم پیوستند **تا** بعد از
 چند آخواست تا مراجعت کند و سوی خار خود
 رود بشیر لفت هیچ تواند بود که **تا** المشب هم آنجا
 و تمام مارا بنجال خود صج دهی لفت **تا** بنوام **تا** مگر اعرابی
 بلک **تا** کند اعرابی لفت آن **تا** صحبت **تا** کف **تا** حاتم

و در حق تزلزل کرد و نیزه اعرابی را
 بر خنجر آستاند و اعرابی را از آن بریدند

من پیوسته و در خانه من روی در فلان محل شوی
من خواهد آمد و قدحی شیر خواهد آورد و ترا مرآت
خواهد کرد و خواهد گفت که ترک این اندوه که در این
شیر بخور و خود را نشسته و کرسنه بدار که دلم را بر غم تو
طپانست و جامن از اندوه تو در خفقان تو اصلا
دست دراز نکنی و آن شیر نستانی و روی خود را
او بر عادت قدیمت که هر شب نمیکند بخمان
خواهد کرد و قدح شیر پیش تو خواهد نهاد و خود بار
خواهد گشت اعرابی بخمان کرد بعد از زمانی شوی
چند ابر سید و قدح شیر پیش آورد مثل این حکایت
گفت اعرابی هیچ التفات نکرد و آنقدح
نستد شوی چند از بد خوبی او متبک آمده بود و
از فنون او بجان رسیده بعضی در او راه یافت
تا نایه بر گرفت و لست کردن گرفت و گفتن گرفت
بدینست که ترا درین قبیل آورده ام و تو از سبب
مردم بکانه ترک من گرفت و اصلا با من نمی
سازی من بد خوبی تو چند تحمل کرده ام چندان نزد که

اعرابی سهوش شد و پشت مهلوی سگین اعرابی
 نبود پشت شوی از انجا برفت اعرابی گاه از ان
 مندرست و گاه از ان حالت میخیزد هم در انما
 آن ماد چند ایه آمد و لغت سای دختر من تر چند
 نصیحت کم این چه فضیلت و رسوائی است آنز نو
 باشوی خود کجوا غمی ساری و در استر ضهار او
 مشکوشت اگر از برای بشیر منغص مباحثی این بحث
 که تو بعد ازین اورا یه بنی و یکدی می هملوی او شن
 پس مادر برقت و خواهر چند از چند او نشتا و که
 برو خواهر را مراعات کن که وقتی او را برک
 نرسیده است او طاقت چندین تازیانه بکونه
 دارد و **طوطی** خند را یکی است طاقت **طوطی** طاقت زخم خا
 کی دارد **طوطی** آنکه از برک کل شود **طوطی** نام اشک
 نه خرمن دارد **طوطی** خواهر چند از نزدیک اعرابی آمد او
 همچنان سروروی سجده بود و از جراحت تازیانه
 میانیید خواهر چند او دخترتری بود صد بار از چند ازیا
 تر و باقدی نام و همیانی معدل و مناسب اعرابی

کل

خون او را بیدرد و خود را موش کرده و لصد دل شفیه
 وقت شد سر از جا در پرون کشید و با او آغاز
 کرد ای عورت تو را مشرب بوی لبشیران
 و مرا از سبب و بهلوی ریش کرده اند تو بویید
 را از خواب خود از من احمق ترا مشرب با من مبادیست
 اگر فریاد کنی و سخن مرا نشنوی او مضیبت شود
 کار بر سوای کشد دختر بچندید و گفت بگویت
 حال تو چیست بگو اعرابی تمام قصه مکفبت محامه
 چند اید و نمود و دختر از آن حال متعجب شد و آن
 با اعرابی ساخت و بجهت مدبمید قریب صح شد
 اعرابی برایشان رفت چند اید رسید جلوه کرد
 اعرابی تیشیت و بهلوی خود مد و نمود و حکایت
 و تا زبانه مکفبت او از آن لغایت شرمند شد
 و ندانست که هم شب از در و خانه وصال خواهد
 چند اجزاحت لورا امهم بسته اند لیسین بشیر و چند
 یکد کرد و داع کردند و از انجا بخانه بارت شد و طوطی خون
 سخن اینجاست سید با محبت آغاز کرد و مقصودش

ازنی هکار

ازین حکایت و مطلوب من ازین روایت است
 اگر ایام یکی را در اول شب در هم مکنند در آخر
 مزیم میدهند که باطل تو از دشمنه و اوق مجروح است
 شب هم آنرا است بسعادت بخیر و صاف
 دوست شو و خراجت خود را هم نه خسته خواهی
 کن روز که برده در عشاق است برده صبح در دعوی عار و
 بر آید صبح هر یک نانی کشاد و درین او در وقت افتاد **قطر**
 خسته خواهی نام و در **شب** بوی بوی که در زخمی
 صبح از رش بشد مانع **باید** دشمن عاشقانت صبح
دستان شاه جاسوس و در آن معظوره او و مقال **طبی**
و مشارک در مدایح و قبایح **شب** است **بسیستم**
 چون هر کس جمله چهارم در خوا بگاد مغز رفت **بسیستم**
 اول بر مشرق شد خسته تا سینه بر غم و دیده بر غم **طوطی**
 رفت او را دید لب **بسیستم** و روی در خنده نهاد پرسید
 سبب این خنده چیست و موجب این **بسیستم** چه گفت امروز
 یکی از یاران قدیم من اینجا بود حکایت از زبان **طوطی**
 و مشارک **بسیستم** که مرا از استماع آن خنده می آید

برسد آن حکایت چگونه بود طوطی گفت آن محبت
 و آن بایر در محبت تقیم همین گفت قدا قصار این حدیث
 بود جاباس نام مملکتی و کسب و سلطنتی منع و بر او طوطی
 بود که با در فرط متانت و مضطرب در نهایت روی او
 برسد یکجای قصر ملوک بسیار خردیده و بر طاق روان سلطنت
 بسیار طران کرده در خانه نشانی دختر می دید در
 شهنشاهی گویش یافته که لایق مناکحت و محبت
 من باشد و در خور من است و از دواج من بود طوطی
 گفت در بلاد شام ملکی است مکرّم و حمروست ^{موظن}
 العادل نشر العدل اوست الصلوات او دختری دارد
 غنیم لایق این درگاه و هم در خور این بارگاه و شایسته
 است گویا او بر علم مناد است اطلاع تمام دارد و در ^{دانش}
 عنود و نگاه ایام ناموافق و اعوام نامطابق او را در
 بلاد انداخته و مراد این کشور آفکند اگر آن ملکه ^{بستان}
 پاپوس تحت هما بون مرف کرد و یا با خصائص ^{بگاه}
 میمون مخصوص شود آن شاکر هم با او بیاید ^{بکنه}
 نیز دیده بیدار یار قدیم روشن کنند و خانه بوجود دلدار

می

درین کلهشن گرداند بادشاه راهوس موصلت و کجاست
 اندختر در سرافتاد در حال مجابان کامل عقل و مثال
 فضل احضار فرمود و با کجه و هدا یا جاشاه شام
 روان کرده چون شاه شام رسولان جاماس بن برید
 که شام خود را یافت صبح سعادت می دمیده و وارد
 از واردات کرامت رسید اند دولت را و رای
 هم دولتها دانست و آن سعادت است اسر هم سعادت
 شمر و بس فرمود تا معصومه را با جهیز و متاع ^{ملکانه}
 و خراین و دفاین خسروانه بار رسولان جاماس
 روان کنند و هم در حضور او این خوبشید را با آماه
 و این عروس را با انشاه عقد مناکحت بندند
 چون جسم بصیرت جاماش بر بالا و الای معصومه
 افتاد بر ایشارت طوطی آفرینیا کرد و او را از آنکه
 میداشت کرامی داشتش گرفت چون چند روز
 بر آمد طوطی با جاماس اغار کرد ای و اسرط عقد
 شهر باری و ای غره جبهه بختاری چون باطن
 علی الدوام جمع باد جمع شد و مطلوب و مقصود

اکنون میباید که خاطر من جسمع کردانی و مرا محب
مطیع من برسانی و آن شاکر که برار بلکه آید
است با من چشم قفص کنی تا از دولت تو عا مشوق
قدم خود رسد و طالب مطلوب در بر نه خود بینند
من سود کنم ترا زبانی رسد جاباس فرمودم
چنان کنند و شاکر را با طوطی هم و نایق کردانند
اری چون روز کار خواهد که را با کس یکی کند کوش
بکوش یکدیگر خبر نشود **قطر** شش روز کار بندم نیست
چند او را توان بنسازند **د** هر که در معرفت و کس
محبت مع نرغشود که **ب** کس **ش** چون طوطی و شاکر
چنانکه جاباس و معصومه و ادبی شنیدند در مناظر
و مکالمه کشاده بودند و بنای مجاوله و مخاطره نهاد
طوطی دریداج مردان و قبیاح زمان مکلم میکرد و شاکر
در محاسن نسا و معایب رجال سخن مصلحت دعوی که
من کرده ام مصداق آن حکایت مختار و میمونه است
که مختار بیک زبانه میمونه میکند چه معامله کرد و او را چه کل
در پشت خون نشان طوطی پرسید چگونه بود و شاکر

گفت در شهری بازرگانی بود با مال و منال میر
 داشت مختار نام متعلق و مقرون و مقارن
 و بلبلیس اندیشه پدراز برای او دختر بازرگانی میبونه
 نام از شهر دیگر خواست و خطبه کرد مختار وقت
 آوردن در اثنای راه بمال و زر و زیور و پیرانه و سرباید
 امتعه و اتمه او طمع کرد و او را در جایی افکند و آن
 جمله پیر و میبونه چون بی گناه بود بخت بر گشته
 و روز کار بر گشته با او مساعدت و موافقت کرد
 و از آن بچاه خلاص و مناص داد میبونه مسکینه بی
 گناه بعد تشریح جبارت عموم و تخریح کاسات
 هموم در خانه پدراز رفت و گفت پیش از آنکه
 شوی من بمقصد و مسکن خود رسد در اثنای راه
 قطع طریق بر ما زدند ما در جاه افکندند و شوی
 را با رحمت و کالابروند نمیدانم که حال آن مسکین
 چه شد سبحان الله مرد در جفاء و جان و زن در و
 چنین زنی که در وفای مرد و او را باشد بهتر از مردی
 که در جفاء زن و او بود **قطعه** کشتی بیوفامباد کسی

در خلعت ^{صیام} ز مهران باشد **در زمان** هم و فالوات
بود کینست کو تخم فردی باشد **مختار** بدست
هر چه برده بود در صید روز همه تلف کرد و در هفت
و رسوا و کرسنه و بی نواد در شهر عمر رفت و در
سواد شهر می شدی نمیشد اتفاقا آن زمان میمون
هم در آن مشهد زیارت رفته او را شناخت
مختار که او را مرده تصور کرده بود چون زنده دید
توبه و انابت سقیم در میان آورد و با عتد نزد
و استغفار نامستقیم مشغول شد میمون زنی بود سلیم
القلب عذرا او پذیرفت و اعتذار او قبول کرده
او را در خانه بدر برد و مقداتی قبله مهتد کرده بود
بهمان امر اعت کرد پذیر کار **مختار** بار دویم لباحت
و او را باز بختار داد و روان کرد چون مختار بر
جابه رسید که میمون را انداخته بود در وقت بند
بچیند و لیام جلی او در کار شد با خود گفت
این باید آکاری می باید کرد اول او را می باید
گشت از نگاه در چاه می باید افکند نامنع مهر

چیز

بریده هرگز ناباک ننگند همچنان کرد بر تیغ بیدریغ
 سراو بریده و او را در آن جاوه انداخت و از برای
 خطام دنیاوی اینچنین زندگانی کرد و داغ العین بر
 جبین و وقت خود نهاده و خود را رسوا در دنیا آخر
 ساخت و هیچ بر سر میان خود نرفت و باز دویم لقص
 و رقص عهد کرد آری شخصی بد حرکت را با دم کسد
 مناشی تمام است که هرگز است نشود و مرد در
 حضرت ابا پیرانه مشابهی کلی است که هرگز
 سپید نکرد **قطعه** بخشی از بدان جهان شد
 پر **منبت** در عصر فاکو صدمه در **منبت** و آن بد بر نادره
 اند **منبت** چه خواهی جو کشتن بد مرد چون شتارک
 در جفا مردان و دغا و نا جو انزوان آن مقدمه متبد
 کرد طوطی گفت ای شتارک میان هزار مرد در **منبت**
 یکی بدین نوع بود که تو گفتی اما میان هزار زن **منبت**
 و نود و نه بدان طریق اند **منبت** خواهم گفت
 شتارک گفت چه خواهی گفت طوطی گفت **منبت**
 گویند در سر اندیش تاجری بود بخوابم زنی در **منبت**

که او را هم نماز گفتندی وقتی بهر اوجای اتفاق
 سفر کردی ~~و~~ ابا جوانی میل مالین شد مهر شب
 و شاق آن جوان رفتی و نفس فاجره را با آب محو
 میرا بگمدایندی بعد از مدتی هزار در رسید همناز
 را رسیدن هزار در آن نمود چون شب در آمد
 مجونی بی اهوشتی و ایفون سکر هزار در داد و خود
 در و شاق ممتوق رفت اتفاقا دزدی در کین
 رحمت ایشان بود چون آن حال بدید دنبال او
 کرد تا به بید که او کی خواهد رفت چون همناز
 با آن جوان هم زانو بشد شخته بدان شهر مرد
 را گرفت زن را بگذاست و جوان را بردار کرد
 بنا بر آنکه در آن شهر برسی بود اگر مردی را با آن
 پنهان بگر گفتندی زن را بگذاشتندی و
 مرد را بردار کردندی جوان بر سردار و حال
 ترع و تر حاق روح شده همناز بیاید و گفت
 ای اصلاح وقت تا برسن نفس ارضین لب لب
 یلدریم و کنار رو و دواعی کردیم چون او روی بر

باب چهارم

روی آنها و چون کار بر دو از غصه بینی او برد
 بینی همچنان میان دندان جوان که او را جان
 به بینی رسید و تا در بینی ازین عالم در عالم دیگر رفت
 هم تا زنی بینی در خانه آمد و از آنجا که معاذرت
 و خجالت بسیار است و بد معافی و بد اندیشی
 زمان از برای دفع این و سمیت جابه بخورد چون
 خود تر کرد و کار دی نیز بر دست او نهاد و فریاد
 بر آورد که بینی من نهاد برید چون زنگی شب
 بمتغ زومی افتاب بر گرفتند و بمنزله خود را بر
 حاکم برد و دعوی بینی کرد حاکم حکم کرد که لالفت
 با لالفت نزد از اول و آخر معاینه کرد و دید بود بجا
 که کاری بطن و تخمین رود بیکناهی مثله در سوا
 شود بر حاکم رفت و حال باز نمود حاکم گفت
 ما را بر قول تو مویدی بالستی در دگفت از زنی
 بر بستر این زن یا بند سخن او در دست باشد
 و اگر در مان مرد یا بعد قول من صحیح باشد چون
 نیکو محض کردند بینی در مان مرده یافتند هم حاکم

از ان ماجر امتیاز شد و هم اولیا دین شمرنده
و جمل مانند **مطهر** بخشی دیومی سمر زن بد ازین
کس نهم نشین چه رسد **بر** زن نیک باد صد
رحمت **با** نابدان دیگری ارین چه رسد **چون**
طوطی خجسته را از زبان طوطی و شتارک خلامش
و مقصومه این فضل که متضمن خدمت نشانت
فرود خواند خجسته لغایت شمرنده بشد و حواست
که بر طوطی خود همان کند که بر شتارک کرده بود و طوطی
چون طنبور لطق بگردانید و سخن را ساز و دیگر
کرده و لغت ای که با لوان همه خلق بر یک **طبع**
بلینت و مردمان بر یک **مخارج** نه این حکایت
تندی نمی شاید خدمت محمد و مه را با مروج
چیدن صفاء و فاست با بشوی خود چند حوا
بود از افعال و اقوال گرفته الخراف نمی باید
داشت و این ساعت جانب منتظر مانده
خود می باید رفت و او را پیش ازین انتظار
نی باید داشت خجسته خوش ناخوش خواست

تا بچنان کند روز مفضح عشاق است نمود سیدم
 بچشید و صبح هر بلعانی بکشاد و فرس او در وقت
مطهر بخت خویش است تا ز غم و شب تا سوی خوبی که ز در جلی کوس
 صبح از شرش بشد مانع **باید** و شمس عانت است صحیح بود
 داستان شیاو امیر غوک است **باید** خضمان و انعام مار و جان
 شدن با پور و دو اقامت او از خویشاوندان **شب**
بیت ششم چون ضغیع رود هیکل آقا بد
 باکیه مغرب رفت و ماهی ماه نام آسمان از دام سر
 بیرون آمد بخته خود را با انواع حلی ار استه و با جناس
 زیور بسته بطلب رحمت بر طوطی رفت کیفیت
 ای محبوب یکانه وای در محبت نشانه یعقوب کنعان
 بر طوفیت بود گفتی هر که سیری او از طعام است او دم
 که سینه و هر که نونگری او با بست او دایم دروش و
 هر که حاجت او بخلق است او دایم محروم مدنی است
 که هر حاجت من توانست و هر در خواست من از
 بست من از دست آمده مطلوب و مطبوع محروم
 خسته کار خود کسب نمید در دمندم من در جراحت تو

ورتو خواهی آخلق حاجت خود کم را نیک خلق حاجت تو
 طوطی گوشت ای خنجره حکما گویند اگر تو خدمت کسی
 خدمت کسی را کن که خداوند اصل است و اگر کسی
 خدمت خود فرماید که او خداوند عقل باشد و خدمت
 محذوم نیز فراموشی مفرماید و در مصالح خود محرم میدارد
 من مرغی ام زربک و جانوزی ام داهی هر چه میجویم هم
 صلاح تو میخواهم و هر چه میجویم هم خیر تو میگویم اگر ضرر کند
 بهم تو در ننگ گم نشود و در اتمام مصلحت تو وقت مسافه
 معهد خواهی دید که بقواعد عقلی و نتایج حکمی نرسیده
 تو چگونه خواهی رسانید و آستین غرض ترا با بدن او
 چگونه پیوند خواهی داد **قطعه** خسته عقل کارها دارد
 مردم بی تمرکز غیب است **بها** هر چه در نا کند صواب است
 قول و فعل حکیم سعید است **بها** ای خسته تو هم در استقامت
 اول کاری بینی و من هم در خاتمیت آخر مکنیم که
 در جوش اول غره شود و در نا جوش آخر کار بگرداو
 هم بر آن بنید که شا پوردید خسته رسید چگونه بود وسط
 گفت طرابلس اشکار و لطیف اخبار چنین گویند در

سأ

بلاد عرب چنانچه که چاه رخندان با آب لطافت او
 هم از چشمه خضر کفایت کردی و لطافت او هم از پیرگاه
 زرم روانست آوردی در آن چاه غوگان بسیار بودند
 و ریثان ملکی بود شاه یوز نام غوک نام است ^{و ضعیف}
 بود با کیاست اما ظالم همیشه چون مدت دولت او
 استعدا یافت و مهلت و عدلت او متطول انجامید
 رعایا و برایا از ظلم و سختی او تنگ آمدند که میگفت
 طال بگفته فینا و ک میگفت بکل جدید زره کاوشم
 و عامر خدمت باغوکی دیگر سعیت کردند و شاه پور را از آن
 ملک اخراج کردند آری آخر ظلم تووم باشد و عواقب
 تعدی با فضاخ کشد ما من شیء اعم لفعامن فوق
 الامام و عدله و ما من شیء اعم خرامن حور الامام ^{حقده}
و ^{من درین جا} **ظلم بدترین خیریت** **ما** از چشمه کباب شود
 هر که برخانه کند **ظلم** **ما** خانه اش عاقبت خراب شود
 شاه پور از هجوم عن الحاک و حدودت سیف الزوال رز
 ملک مال دور شد و از فرزند و عمیال حد افتاد
 مکیار مضطرب و سچاره گشت معهدا در سبب انقام می بود

با خود تکلیف مراجع به اربین نسبت که خود را در سناه
 و بشنی صاحب قوت افکند و بجهت غنایت او مهمان
 بجایست سزا که حکما گویند مارا دشمن باید که اندر
 که از دشمن آند و غرض یکی حصول ایجا مدار طی آند و مطلقا
 یکی در کف مراد آید یعنی اگر مار هلاک شود مهر مراد
 و اگر دشمن مهتلک کرد و ذلک المقصود **مطلوبه** بخش خن
 مان غرض را باش **ما** خلق مشغول جو به غرض است
 بی غرض کار کسی نمی **ما** غرض از کار ما همین غرض است
 روزی شاپور راری دید با جهابست و از درمی بالک
 که از زبان او به لب هر ملتیب میشد از زبان چه سوله
 قهر مشغل ملکیت گفت هیچ نه ازین نسبت که من بار
 خود بدین رشته بندم و عون و معونت ازین ما خواهم
 شاپور بر در سوزاج مار رفت و نرم نرم آواز داد
 با گفت این آواز از حسن ما نیست خلاف حسن بزور من
 آید مار بر از سوزاج برون کرد غوک دید ستاده ما خندید
 گفت **سحر** الرزق با تنیا وان لم ناته **ما** اولی صینا المقدر
 فی مهقانه **ما** این چه دگر نسبت که کرده و این چه جلد

است که نمود و عموک که طومار است بر در ما
 چگونه آید و کسی میاید خود بکوردستان چگونه رود
قطعه خشبی خود مرو بجام بلا **ماه** هموش یار از
 خطا بر هر چیز **دیده** عاقل محض آن کسی است که او **ماه**
 تا توان از بلا بر هر چیز **دیده** خود گفت سخن همین است
 که ثانی ثقیان میگوید این سخن است که بقلم همین
 بر لوح زرین توان نگاه داشت و جلاک عطار در صفحه
 خورشید توان بنیشت اما حکیم صاحبمند چنان
 بر در تو آمده ام و از عمری کلی احرام این احرام
 گرفته ام مار گفت آن صاحب است کدام است
 شب بوی رگفت من امیر عوکان ام خصمان من
 انجام کرده اند و بجای من با دیگری بیعت کرده
 و مملکت مرا فرو گرفته و مرا بخاری از ملک من
 دور افکنده از ثانی ثقیان مرا یاری کند و
 خصمان مرا عواطف کوشمال دهد مرا از عوام و
 عدلیق ایام واقعه عظیم و صادقه ایلم خلاص داده
 بود و از انواع از مقام و اصناف کلد و لاد و کلد

خصمان

اصناف

عموم و استعدا هموم مناصح بخشید و بود **قطعه**
حکمی یار مشو مظلومان **نه** گفته بشنو اگر تو بهوش
درماند کسی بجاد شده **نه** هر که در مانده را کند یار
مار گفت ای شایو مرا همچن خیل و تاج جامی شود
که تو هم بر سر عوخت افراشته و همه وقت خلق
را در پنج برداشته ظلم را شعار خود ساختند و
ستم را ازار خود برداشته نذالتی که ظلم قانع
مملکت بود و دستم قانع سلطنت ما نشد
حکشی ظلم خضم مملکت است تو بکوین ز دقیقه
اکاهای ظلم صد مملکت را اندازد ظلم شایانست
دشمن شایعی اما امروز تو هم مظلومی و عینت
مظلوم امر است مظلوم در عاقبت مظلوم و فعلی
است پس مرغوب لبس ما از سوراخ پرده
آمد و غوک را کنار گرفت و ما او عهد مواللت کرد
و عقد مضامفات لبست و گفتن گرفت که پیا
برابر من و آن چاه را بمن بنما و به بین در آن
مقام چالش میزنم و در آن کویچه چه خون بریزی

میکنند بار و غوک هر دو بر لب چاه رفتند مار چون
 خود را آفرینست و در زمان بقع آب رسید غوغا
 از غوگان برآمد و فریاد از صفایع برخواست که
 چه حادثه منیع بود که زاد و این چه واقع شنیع بود که
 افسا و مار از هر چند روز آنهمه غوگان بخورد و این
 صفایع بمصرف رسانند چنانکه در چاه همسین شاپور
 ماند و ابتاع او مکر و زبانشان را غار کرد اسی بایز
 عمر و اسی عزیز یا تمیز چاه از غوگان خالی شد و برین
 وجه طعمه و قوت مانده ناپرده که سنگی در امعاء
 من شعله مزند و شعله جوع در احشای من مشعل میبود
 زود باش که تدمیر طبع من بکن و مهمان خود را گزین
 میزند ساپور در یافت که ازین سخن عرض او
 چیست و ازین کلمه مقصود او چه مار را گفت نویسی
 چنین نمودی مظلومی را اعانت کردی ترا اشتهاء
 جمیل حاصل شد و ثواب جزئیل و اصل کشت ایکن
 تو در مقام خود روی و با اهل و سبع خود پیوستی
 بصواب فریب تر باشد مار گفت هی هی ازینیا

مکو که من با تو عهد موالات کرده ام و عقد موافقت
که ترا بعد ازین هرگز تنها نگذارم و باقی عمر با تو باشم
شاید پور مختصر شد گفت اگر کسی که خود را در پناه
دشمن نهادد و از خصم عون و عنایت خواهد خواست
او همین باشد و نرایی او همین بود **و در** بخش التجا
بخضم مکن **بنا** کار شربت نباید استنگی **بهر** و می گوی
بسی زبند او **که** خواهد در دشمنان سنگی **بسی** مارد
در ضغایع باقی زد و سر چند روز چاه از عوکان **بسی**
خالی شد شاید پور با خود گفت اکنون درین چاه
همین من پیش مانده ام پیش از آنکه این ماردندان
خود من نیز کرده است و زهر خود بر من ترخته است
مراندیر خود باید کرد و چسب که خود باید انداخته
رفت و گفت ای معین مظلومان و ای محب مبهوفان
درین چاه خوکی نمی بینیم که سبب قوت تو شود و ضغایع
نمی یام که وجه مطیع تو کرد و در نوک اینجا **بسی** و **بسی**
است ترک در عوکان بسیار اند و ما میان **بسی** اگر
فرمان دهمی بیرون روم ایشان را بدمه و لباسات اینجا

آرم وجه معاش تو مهیا مهیا گردانم مار کفت نکوشند
 شاپور بادلی در التهاب و دیده السکاب از چاه بزون
 آمد و خود در آبگیر عظیم انداخت بعد از غم آفرانند لیس
 عینار دم راحت نزد نفس فارغ بر بنیاورد باقی عمر در
 التهاب و اضطراب آخر کرد مار چون حمید روز اثر مرگ است
 او بنید از چاه بیرون آمد و راه خود گرفت طوطی چون
 اینچار سانسید با خسته آغاز کرد ای کدبانون عرض
 من از تمهد این حکایت و مقصود من از شیب آن
 روایت آنست که هر که نظر در خائمت کار کند و چشم
 بر عاقبت حال نمند از دهان معاینه کند که انشاوار
 کرد ترا نیز کار باندیشته میاید کرد و نظر در عاقبت میاید
 انداخت و بردوست خیال آمد و شد میاید کرد که
 خائمت ز میم دوست نشود و زخم نکرد و بر ضرر حساب
 شو و منتظر مانده خود را در یاب چون قامت خود را
 سار کرد و خروس نداند ای حی علی الصلوه در داد و
 خو غار و زرا آمد و صبح همزه طمانی کشند و در فتن او در کو
 افتاد **قطعه** خسته خواست تارود انشب **بام** سوی خوبی که زد

دوست

قمتقام
مجلس ششم

این چه مصداق تعویر است که بر من میرنی و این چه قمتقام
 تفریح است که مرا برین بسمل میکنی در حق این ^{مخلص}
 شب این در نتوان سمفت و چون منی را با ز زمانی
 وز بانی توان گفت من بقدر وسع در امور تو کمر بسته
 ام و بمقدار طاقت در او امر تو کردن نهاده اما جو
 ترا وقت موافقت نمی کنند مرا چه کنه و چون
 ترا بخت موافقت نمی نماید دیگر مرا چه جرم ^{قطوع}
 بخت کار دارد که کس نیاید ز خون ^{مخلص}
 بخت تو کمر مساعدت نکند دیگر برادران کس چه
 بنی ای که بانون از جهد و جهد اد می چه کشتید
 عنایت بخت می باید اگر از سعی انسانی و کوشش
 ابدانی مصالح ملکی شدی و نه ای بهمات مقصیستی
 ز زیر شوری با صندان جهد جانب شدی و با آن
 همه کوشش تو امیدماندی آنجسته رسید ز زیر
 شوری که بود طوطی گفت چنین گویند در عراق اثر
 بانی بود ز زیر نام که در حرفت شعوموی شرفکاف
 کردی و در صفت ابر شیمید بیضا نمودی یک ^{خطه}

کشاید

مجلس ششم

لمحه

طمعه از نصیب و جوئی نیا سودی با چندان جهد و اجتهاد
 دو کوشش و اعتقاد اورا بخوانه این قدر حاصل
 شدی که روزیدان کدستی و قوت لادبی خود ساخت
 + بخششی عهد و عهد خود بگذر است کیفیت کز
 جهد خود بخت شود چه کشاید بکوشش مردم کار
 ها منتظر بخت شود ز زیر شوری رادوستی
 سپید باغ بود روزی ز زیر در خانه او مهمان
 خانه دیدار خطام دنیاوی پر و میترلی یافتند
 اسباب این جهانی مهور خوان و کاسه فراوان
 اطعمه و اغذیه بی پایان ضیاع و خدم سجد و غلام و
 کزیرک سجد و ز زیر تا بخود گفتن گرفت که من
 هم خلعت سلاطین می بافم فرزان با نمک منت
 این سپید باغ جامه عوام می بافد مرا ورا چند
 اسباب از کجا می آید او از برکت آن خواهد
 بود که او در کار که خود را زنده در کور کرده است
 و بر حکم قاعده مولو اقبل لمنو لو ارفنته ز زیر در
 خانه روکت و بازن خود گفت دیدن شهر گیتیست

گفتن

دکار من

و کار من نمی رود و خلق قدر و قیمت من نمیدانند
 من ضایع می مانم و فراخی در شش من ظاهر نمی شود
 مراد شهری میباید رفت که آنجا کسب و کار مرا
 اعتباری باشد و هنر و پیشه مرا خریداری باشد که
 مرا از شهر خود نرو و قدر او ندانند و در تازنده
 بیرون نماند قیمت او نماند از او لیس بیایم
 فی ارضه کاسیج نپس بیاید می و لرحه زن کفشت
 ای زری این چه اندیشه فاسد است که در تو حجاب
 گوشت و این چه خیال باطل است که در محمد توطن
 شده است **بواکم یتوکلون علی اللہ حق توکل**
رزقکم کما نیرق الطیر تغذو خاصا و نروح خطا
 تا در رزق با شاکر بودن علمت صلاحت است
 و در روزی گمانند بودن نشان جهالت قبل
 الشکر فی الرزق و الشکر فی التوحید کلامها و
 رزق بجدید و بدیدر زیاده نشود و روزی بفر است
 و کیاست او چون **مکرده شعر** **لو کانت الدنيا تناول**
بفتحة طی و فرط علم نلت علی المراتب و لکن الله

زراق خطا و قسمتة **ب** حکام ملک لاجبده طالب
ای زر بر وجه در عالم حوالگی وید یا ازان نسبت
و یا ازان دیگر ای اجه ازان تو هست اگر یاد شود
از پیش تو مگر رد تو عاقبت بد و توانی رسید
الرزق بطلب العبد اکثر مما یطلب العبد اراهم ادهم
که او سلطانی سرو یا زهنته نو و مسکوبه و قتی من اطماع
میخورد و زنبوری در آمد و پاره ازان بر بود من دنال
او شدیم تا به نیم که کار رفت بر در خرابه رفت انجا
عصفوری بود و کور چون او از زنبور شنید دهان
گشتا و زنبور نغمه در دهان او داد ای زرب مطبخ گرم
گرخی تعالی و تقدیس عصفور کور را در میان بی زرب
نمیدارد تو آدمی ترا در عمارات بی زربی چگونه
خواهد داشت الحار یعرف الرق طلق المعافق
و المنافع لا یعرف الرق **قطره** خشک به زرق تنک
میانه تا توان در ره رسوخ **ب** مطبخ گرم از لواله
خوان **ب** می لواله **ب** که داشت **ب** لواله **ب** زرب کعبه ای
زن سخن معنوی همین است که نو مملو می اما بر تو

47+

در ابگیر مغرب برد و ابدار سپهر شرابه سیمین ماه ارتقا
مشرق بیرون آورد و خسته بادلی بر از نشو و روز
وجالی بر از نشویش استفاق لطلب اخبارت بر
رفت و گفت ای مطیع متانت و ای مرتفع زرا
روزی مردی بر مامون رفت و گفت بر ای ام
اعرابی گفت خواهد بود گفت من خواهم حج بروم گفت
راه پیش است گفت زاد و راه را حاصل ندارم گفت بر تو
خود حج نیست اعرابی گفت من از خلدت حضرت
جوی خواستن آمده ام نه آنکه جواب فتوی شدن
ای طوطی من نیز بهر شبی بر تو میام تو در هر کلمات
سلوک مینوی و تمهید قواعد تضایح و مواظ
مسکنی من بر تو لطلب رحمت بر من دوست میام
نه آنکه بشنیدن و عظم خوب تذکیر انانی و ادوات
و اد توصیت علی مصایب لو انهم صبت عبد اللیام
صرن لبیا لبیا طوطی گفت ای کدیا نون را استماع
کلمات دینی تنگ نیاید آمد و از اصغار لغات
بقتیق دل به نیاید کرد و مرا وقت از وقت چنان

مصور میباشد که در غلبات تو سکونی ظاهر شده
 در بركات شياق تو رکونی با پرشته تو همنوع
 بدان کيش و بر برشته خویش آری از ان دور
 با وفا که نومی از تو همین توقع توان کرد و از خانه
 با صفا که نومی از تو همین چشم تو ان داشت چنان
 مینماید اگر چه در ان محبوب تو اصلی و نسبی نخواهد
 بود و در ذات و صفات او کو مبری نه اما در مرتبه
 محبت نخواهی سمیت و قاعده محبت و مودت
 محکم و مستحکم خواهی داشت چنانکه ان ما در شاه
 از ان کلال اگر چه ربنی الطیب ^{ممنسب المنبت بود} و در انکبت
 و سالهای قاعده کرم و احسان با او مهند در
 حجت پر سید آن چگونه بود طوطی گفت چنین
 گویند در شهری کلانی بود در حرفت خود کامل
 و در صنعت خود دانا چرخ ملک از در شرح
 او در حریت و کالسه سپهر از رشک صحاب او در
 غیرت از سبوی با آب او سبوی آسمان پی آب
 و از کوزه او کوزه نبات در اضطراب روزی

برکت نهاده اند لقمه تا بر نذرند در دهن نرود و تا
 شیر بر بخیزد به بحر نرسد القصد ز بر زن و چه راودان
 کرد و در سنیا لوز تر رفت مدیا ایجا کشت که میل می آید
 در صر و وقت او افتاد و گفت اکنون در شهر خود
 باید رفت و این نقد با عزیزان خود مبرفت نماید
 رسانید نیت خانه پروان آمد چون دتار زر
 مغزنی در صر مغرب کردند عالم چون همیان سیم
 و سپاه گردانیدند ز بر در متری فرود آمد نیم شب
 در خواب شد و صورت خوب دید که از خواب فرود
 آمدند یکی گفت تو کیستی او گفت من کس صورت
 این کاسیم دیگر را پرسید تو کیستی گفت من صورت
 بخت صر بخت گفت چون در لوح و قضا
 و در دفتر قدرت چنین مسطور است و ندگور که
 این شوی را ذخیره بنود و فینه نشود تو بهم کیبار
 او را چندین مال از جا رسانیدی صورت کسب
 گفت مرا رسمی است اگر کسی چندین گاه مرا کار
 فرماید و دست برد امن وقت من زند من او را

گفت

ضایع نگذارم و البته چیزی بدو رسا انا اگر عیانت
و رعایت تو در میان نیاشد او را این بریدن
من هیچ نافع نباشد و چندین خون و مونت
من هیچ سود نکند تا زرز را خوابیدار است که
او دزد بود و مسکین زرز متحی و متردد شد و در دید
خواب اثر او متفکر گشت که می **شعر** بر بد المبروان
بعطی مناه **و** یانی الدالدالمیشاره زرز بار در
نیشاپور رفت و چندگاه دیگر کسب کرد چون نقد
جمع شد باز روی خانه بهت ادهم در منزل اول بیخ
همان دو صورت در جواب دید بر دو شکل مار اول
لیکیر مکالمه میکردند بر طریق کرختی مجادله نمودند
چون چشم بگشاد که از نخ کشاده نقد و اسباب
خالی تر شده بود و کلیسه از کرختی تهنی تر گشته
با خود گفتن گرفت اگر چه دست خالی رفتن در خانه
شماست دشمن بود و کلیسه تهنی در و تان شدن خنده
زن باشد معتمد او در خانه باز با بد رفت که با تعییر
جمیدن هیچ سودی نکند و با خبت حمل کردن هیچ

مفید نباید پس خاسر و خایب بادنی بر در کما تمام
 در خانه رفت چون زن اورا بدحال دید گفت
 ای زریز حکایت تو بدان مانند که وقتی که اسپ
 کرکین شده بود و جسم اورا چون بدحال دید از
 خانه بیرون کرد و حصه او از لاغری چندان دراز شده
 بود کوی همین لحظه بزمن خواهد افتاد شغالی از برا
 موش کمین کرده بود چون آن خصیه اورا بر آن میت
 دید ترک صید موش گرفت و دنیال او شده
 او آغاز کرد از هوس معدومی موجود از دست نیاید
 داد و تمنای نسیم نقدی از گرفتارمانیاید کرد نماید
 که آن کونشت ترا در دست نماید و آنکه در دست
 اینم رود شغال گفت باندگی راضی شدن کم همی
 بود و سبهای قناعت نمودن کوتاهی نعمت باشد
 شیر در اثنای شکار خو گوش اگر کور خوبه بیند ترک
 خر گوش کند و دنیال کور خر گیرد شغال چند روز دنیال
 اسپ بود نه خصیه او فرود افتاد نه اورا وجه چاکسته
 بردست آید ضرورت بازگشت در شرمند زود یاد شد

منید

قطعه بخشید و هر یک بیونم **ماد** و منس پارود و دستدخت
چه کوشا در کوشش مردان **مانا** که نسا شد عمر و بازی تخت
طوطی آغاز کرد ای که با بون از جرد و جهد کس چه گشتند
عون و عنایت تخت مباد اگر از جرد و جهد غرضی
مجبور انخابد زیر سعری مهر کرجای سر مرا حجت کس
و شغال مهر کرجای با نکتشته اما تخت ترا باور است
و روز کار مساعدت و فتنی است فرخنده و ساعتی
است بهای غیر بر خضر و جانب وصال محبوب سوسه
خواست تا به میان کند که اخلص سبزه لب علم
سپید صح معلوم شد و شعر آسمان کون سپهر
بط از خورشید مظهر کشت حج جهره معازد کبکاف
و رفتن او در توقف افتاد **قطعه** بخشید خواست یارود
امشب **مانا** سوی خوبی که ز دزخونی کوس **مانا** حج ارش
بشد مانع **ماد** دشمن عاشقانست صح حروس **داستان**
مانا پادشاه و کلال و ظاه شدن نسبت **مانا** او بر بردن
و فار پادشاه با کلال و احسان **مانا** اگر آم در باب او
شب نسبت **ماد** حتم چون کلال چرخ سبوی زرین **مانا**

کلال که کل تر بود کرده و اورانی بسندزه شرابی تجزیه
 و از غایت مستی بر کوزه و سبوی خود افتاد و منقلب
 تیر و سرودی و اعضای و اجزای او را خسته
 در دمنده گردانید بعد از مدتی مدید آن زخمها تمام
 بر آمد و آن جراحتا مندمل شد اما اثر زخم آن
 بر روی او اندام او چنان مینمود کوی همه اثر زره
 و تیر است بعد مرور ایام در شهر کلال مساک
 باران شد و خطی هلاک بدید آمد قرص جوین
 قرص کافور رسیده و گوشه نان چون جرع آب
 حیوان شد بضرورت کلال ترک سفر خود کرد
 و بلباس لشکر یان بر بادشاهی رفت باد
 شاه چون زخمهای او بدید همچن تصور کرد
 که او مردی شجاع و دلیر است و مبارزو
 شجاع است و آن زخمها همه زخم تنغ و تیر است
 و آسیب روح و دسان او را نانی نیکو فرمود
 و میان بهلوانان جای داد و بعد از آن چند
 گاه ملک ارضی با صولت و سطوت ظاهر

بیامد

شد و پادشاه را مهمی صعب و باهول ندید آمد
پادشاه خواست تا کلال را سرش کند و شبوی
وقت او را بر سنگ امتحان زند و از برای دفع
آن مهم نامزد فرماید و در اثنای آن از نسب او
پرسید و از حسب او استفسار کرد کلال خردستی
چاره ندید و از کل کوهر خود باز نمود پادشاه بجهت
سید و در آن مهم کس دیگر نداشت **قطعه** بخشی
هر کسی بمصلحتی است **یا** اگر گنی کوش این سخن
شاید **یا** ذوق طبقت کجا هر طبعی **یا** کار متمیز
از یکس نباید **یا** کلال چون دید که آن امر حواله دین
گشت از کفنه خود شرمزده شد آغاز کرد سینه
اگر چه پیش ازین حامل منزلت و ناقص مرتبه بود
اما چون در سلاک خدمت شهرداری منسلک
و مختلط شده است و در زمره بختیاری داخل و
مندرج گشته صلابتی و شهامتی در دل خیده ظاهر
شده است و شوقتی و وصولتی در باطن این جلد
با هر گشته اگر درین مهم سینه را نامزد کنند عین

کرم و محض رافت باشد و عنقریب معاینه و
 مشاهده شود که بعون و رافت شاهی از نده چه
 کارها متمشی کرد **قطعه** بخشی عنون کارها دارد
 که تو چیزی استوی نه دیر شود **صید** ضعف از قوی
 قوی کرد **صاید** و به از عنون شیر شیر شود **صاید** شاه
 گفت از ان روجه وارد می که تو می و از ان خانه
 و خاندان که تو می زبای از تو این متمشی نشود و از
 دست تو این مهم مقضی نکرد و ضایکه از ان شغال
 مثل ان کار نیاید و شبه ان مهم نه انجا **صاید**
 بر سید ان چگونه بود و ناوشاه گفت در روزی
 خارها تر صفت او بود و در لاله زاری که
 ترا بهای غیر لغت لطافت او شیر می مقام در
 روزی شیر در اطراف آن صحر او اکتنا و آن
 پید **صاید** صید بیرون آمد هر چند که گوشت
 شکاری **صاید** را اول شد و صید صیدی از او گشت
 وقت مراجعت شغال که چند روزه دیده
 افتاد از او زنده برگرفت و بطریق کره که کچ

خود بردارد و همین گرفته بزاده آورده گفت مرا
 امروز همین مضعه روزی شده است و من در
 نمیدهد که او را بجز من توام که روز گذشته هم با من
 اما توانی تو حالی این را تناول کن و ما خطی
 این را از آن سینه زاده گفت تو که زنی و خاصه این
 داری و قساوت قلبی و بی رحمی صفت تو او را
 میجو زنی من که ماده ام و دو طفل پیش دارم و سفت
 و رحمت لازم حال زنان است چگونه خورم اما اگر
 تو بگوی من این شیر را پرورم و این فی مادر را چون
 مادران پرورش دهم گفت یک باشد **قطعه**
 بر ضعیف کن **حقیقت** **ماه** لیت که این مقوم کند
میت بی رحم تر شیر **ماه** شیر هم بر صغیر جسم کند
 هر چه روز بر می آید شیر حکمان این تصور میکردند
 شغال برادر ما است و شغال این گمان میروند
 که شیرزادگان برادران کهتران من اند همچون دیگر
 ملاطفت و محالست میکردند و بر سبیل احوال
 و عروت زندگانی میکردند روزی مهر سه را با پی

ملاقات

ملقات شد بکفایت شیراز آنجا که شیعی در وقت
 ایشان طبعی است و جلالت در شان ایشان
 غریبی و حبلی خویشند تا جانب میل کنند
 و بنا برین و دندان بند و در او نیزند شغال بیرون شد
 و در پیشه خریدار او را چون از برادر میخواستند
 حال معاینه کردند ایشان نیز از میل عطف کردند
 و در گوشه شدند چون در خانه آمدند و حال برادر
 بهتر بود باز نمودند مادر گفت از آن حاصل
 نسبت که آن برادر مهر است از و کار جنک
 ملکی نشود و مهم منقضي نکرد و پادشاه گفت ای
 کلال چنانکه از آن شغال آن کار بر نیامد و آن
 مهم بکفایت نرسید از تو نیز کار بر نیامد مهم
 جنک اخر نرسد اما چون من ترا در اول حال
 پذیرفته ام و خدمت کاری قبول کرده ام
 مرا اخر نیز همان حال مستقیم خواهم داشت
 بی مصالح و جایع نخواهم گذاشت که یکی را در
 حال بر او است من و او را در اخر امر فرو گذارتن
 ترا

از قاعده و فایرون باشد و نیز رسم صفا
خارج بود که حکما گویند اخاز کرم مهمت کرم است
اما تمام کردن واجب است **قطره** بخشی
همان بسیار بر سر عینده **قطره** نقض عهد است
بودن متحن نمودن **قطره** کار است از آن درین عالم **قطره**
بر سر عین غولستان بود **قطره** چو نخل انجلی
رسانند باخته اخاز کرد ای کد مانون
چون عقد صفاستی در اخریم بدان نمی باید
بود و بسی اخوات و خواص نمی باید کردن
ساعت سماعی است خوش و وقتی است
دلکش در خرد بر عهد و در ترخاست قمان
محبوب سوخت **قطره** خواست نایمان کند شر
غزلان آفتاب بخشد و شغال بی زور ماه در
گوشت خرد عوغای روز را اگر صبح خوره معانی بکشند
ورفتن او در توقف افتاد **قطره** بخشی
خواست ستار و امشب **قطره** سوی خوبی که زد
رضونی کوس **قطره** صبح از رفتش شد مل **قطره**

دشمن عاشقانست صبح خورشید استان
 شیر و سیاه کوشش و روزگار قفس سیاه کوبش خانه
 شیر و صلح در اول او خود را بطایفه صلح است بیستم
 چون شیر اسد خانه افتاب در پیشه موز فنت
 و سیاه کوشش ماه از غار مشرق پروان آمدن خسته
 با حبه چون افتاب در روی چون ماهتاب طلب
 اجازت بر طوطی رفت و گفت ای سر نایب
 سرور و ای الطف الطهور مگر تو ناخوشی از
 بوشی من ترا غوغای محمود من تمامی مبنوم
 است و استبدای محمود من بجای معلوم و صحت
 از دل خم کار من نمی خوری و از سلطان کردی
 من بر می آیی وقتی خواهد بود که بکفایت تو
 مرا از دامم خلاصی خواهد شد و بدرایت تو
 از قیدم مناصی خواهد گشت **شرف** فیالیت
 شعری می نبغضی **با** عنایتی و بکسب عین **الم** مرغ
 مکار و طوطی طراز قسم بنیاد نهاد و سو کند افغان
 کرد ای کدبانون بدرازی زلف و کوتاهی طره و

پهن روی و تنگ بینی و کمان ابروی و تیره سواد
چشم و بیاض ساعد و جوگان زلف و کثرت
ریح و شراری میانه و درشتی ساق تو که همت
من هم برین است که تو زودتر بسیار خود برسی و
بهمت من هم بدان است که تو عفو نیست
بدوست خود گویندی اما وصیت من است
اگر ترا آنجا حادثه حادث شود و واقعه واقع
کرد خود را چنان خلاص و مناص درمی که سیاه
کوش خود را از بیشتر خلاص گردانسته برسد
چگونه بود طوطی گفت عین گویند وقتی در روزی
خوش ولله زاری دلکش شری پیشه داشت
بوزنی لاهی حاجت او کردی و مهجرات او تمام بگفانه
رسانیدی روزی شیر را بجای اشقان بنفراشت
و بر یکی تو هم مسافرت مصمم شد و پیشه خود خواهم
بوزنه کرد و ندانست که بوم محل بهای نتواند برید
و در باه جای شیر نتواند نگاهداشت **طوطی**
فوق دان ز تیغ ز **تیر** حاجتی ظاهری نخواهد شد

بوزنه دانی

می تواند سیاهی کردن ^{بسیار} شیر باشد
 و رعایت شیر سیاه گوش احوال رسید لقمه در خون
 و منزه می یافت و لکش هم با خا التفاق قلمی کرد
 بوزنه گفت ای سیاه گوش این چه دلیلیست که مینویسی
 و این چه جبارست که مینمائی این فطن امیر دکان
 و این گن سلطان سیاه است سیاه گوش را
 چه محل که در محل نبر بجای کند و جانوری را چه
 اندازه که در مقام ضعیف و وطن سازد سیاه گوش
 اینجا نیست و کاشانه من مرا از ابا جواد میراث
 رسیده و من بدین حجت مینه دارم چون بوزنه
 از حجت ملزم شد ماده سیاه گوش با سیاه گوش گفت
 ای نر ازین جای حذر کن و از نیم تنزل مساوی شوله
 ترا آنچه قهر است می چه محل مقاومست و با حکل آب
 لیشی صبر و ای معالمت سیاه گوش گفت ای ماده
 نتواند بود که مقام شیر نباشد و اگر باشد شیر باید
 بکشد و ملخ خود را از و میتوان خلاص داد ماده گفت
 همه کار بکشد و مگر انس باید چه حمله باشد که هم بر

محال و بالی شود و بسیار ملکیت بود که ز مکار شغال
 زد و چنانکه آنکس خیده او و بال شد و هم کار او گمان
 او گشت بسیار گوش پرسید چگونه بود ما او گفت
 چنین گویند وقتی بومی در کلمه شغال درون شد از بر
 زدن او ملین زد و شغال از کلمه خود بیرون رفت بود
 چون باز آمد اثر قدمش دیگر دید با خود گفت مرا می
 تفحص و احتیاط درون کلمه نباید رفت تواند بود نه
 قوی در خانه من خریده باشد بر در خانه بالستاد
 را او از داد که ای خانه من خریده باشد بر در خانه ما
 و خانه را او از داد که ای خانه من وای کاشانه من
 چون از خانه او از بر نیاید شغال گفت ای خانه ما که
 میان من و تو رسم سوال و جواب است بنا بر او از
 و سنک که کوه باشد و کوه را رسم است هر که
 او را او از دهد و هم او را او از **قطع** بخشه رد من
 سوال کسی **که** قدمی را چه کنم شود زنده **تا** مال را او
 سخن گوید **تا** که که او از نمید **ب** حسب **تا** ای خانه من
 بار که من بر در تو می آیدم و او از دوام اگر تو مرا اجوا

در روزی آمدیم و اگر خاموش مانده از دربار نشستم
 با خود گفت مگر خاصیت اینجا نمی بینم خواه بود که او
 خواننده خود را آورده داده است این ساعت از
 بچ من سالت مانده نباید که شغال او از شنود و
 از دربار بار کرد و چندین مکر و حید من ضایع رود
 چون شغال بار دوشم او از داد که ای خانه من و ای
 کاشانه من رگ گفت لبیک شغال دانست که او
 لگ است در آن حدود شبانی بود که از ظلمت
 عاقر شده بود و تعدی آن سگ حیران مانده
 رو رفت و احوال رگ ناز نمود شبان این کار را
 غیبتی شمرد و این فرصت را نگو انگار است سنگ
 و بر در آن خانه نهاد رگ هر زور کرد آن سنگ از در آن
 بچند از شنید و لر سگ مکر و حید مکر او شغال بچند
قطعه خسته حید هیچگاه مکن **تا** رسته حیدها بودم
 اهل تحقیق همین گویند **تا** ترک حید است حید مردم
 سیاه گوش چون ماجرا بشنید گفت ای ماده
 این حکایت گریست و میان من و او از سر تا سرم

و از گوش تا دم فرق بسیار است سهل است که در
 لوب چه عقل باشد و در سگ چه دانست بود اگر در
 فطانت و متانت بودی خود بد خانچه خوابانید
 و اینقدر تامل و تعذر کردی که خانه او از بند و کل و
 خشت جواب گوید سیاه گوش و ماده محمد بن مکهلمه
 و مجادله بودند که غوغا رسیدن شیر را بدو کردم
 امیر سباع بر خاست لوزنه استتقال کرد و گفت
 استیلا سیاه گوش باز نمود شیر بدو دل شد و گفت
 ای لوزنه این دلیری انداره سیاه گوش نباشد این
 نمایه این سببی است از من باشهامت تو این
 حیوانی است از من با جوامت تو لوزنه گفت از تو
 حیوانی غالبتر خواهد بود شیر گفت جهان این نوع
 خالی نیست و عالم ازین جنس عاری نه بر هر پرستی
 زبردستی است اگر سنگ زبیره سختی کند از آهن
 گوشش بلند و اگر آهن سخت دلی کند اش او را نرم
 کند و اگر اش گرمی کند آب او را بجای سرد کند
 و اگر آب لطافت جمع خاک او را و در و اگر

خال

خاک از وقار سخن گوید باد او را بر زمین زند و اگر باد
 بلند بری کند از کوه بر خور و قیل لعل قرغون موس
قطره خشی همان بخود مشو غره تا چهاراد
 از بنی ادم هر قوی که فرض خواهی کرد **دانه** ز قوی تر
 بسی است در عالم **سیر** با حرم بجانب خانه حوز
 روان شد و صاحب او راست حوز را سر کردن
 گرفت ماده سیاه کوس گفت ای نر از هر صبی
 رسیدم همان معاینه شد و از هر صبی اندیشم
 همان مشاهده افتاد سیاه کوسش با ماده گفت
 سیر پیش در خانه آید تو بچکانراستم بکریان اگر
 من بگویم سبب گریه چیست تو بگو از لیس که
 بچکان بگوشت شیر خوی کرده اند اصدا گوشت
 دیگر نمی خورند گوشت شیر میخورد چون بر در
 رسید بچکان در گریه شدند سیاه کوسش گفت
 بچکان چرا می گریید ماده گفت از دولت بچه
 سیر افکن تو چندین گوشت در مطبخ ایشان
 اصلا دست بچ ابای نمی زنند همین گوشت

شیر میخو اهند سیاه کوش گفت چندین کوش
 شیر و میل و پلنگ که دی آورده بودم حمزی
 ازان بابی مینت ماده گفت کوشت در مطبخ
 نیل و پلنگ است اما ایشان کوشت فردا میخوزند
 کما تازه میخو اهند سیاه کوش گفت کیساعت
 ایستاز ابدار خصم این خانه مدتی است که چنان
 رفته است آوازه است که امروز برسد اگر چنین
 است بهمین زمان از کوشت او ایستار آنگاه
 خون چکان خواهم رسانید شیر خون این بشنید
 از انجا بیرون شد و با لوزنه گفت قوی می گفتم
 که درین خانه دشمنی قوی بجای کرده است و
 خصمی در شت متوطن شده است لوزنه گفت
 امر شایع را درون خانه حیوان است ضعیف
 و جانوری است غریب چون پیل را از شت
 پشه مقام نباید که اشت و درویش را از شت
 دلق رها نباید کرد شیر اندک مایه قوی دل شد
 باز در خانه آمد ماده سیاه کوش گفت همان بیهوش

سپیدی
 لوی چلوه

آغاز کرد و بچکان را در کریمه آورد و سیاه گوش گفت
 یکران بچکان را بسامان کن و یک قطعه ایشان را
 بسکینه ده بسیار رفته است و اندکی مانده
 ششپنده ام خصم این خانه رسیده است
 مرادوستی است بوزنه در غایت طراری و پها
 مکاری او از من قبول کرده است که امروز بهر صلیبه
 که دادم و بهر مدد من که تو انم بشیر را نیز در یک این خانه
 خوابم آورد چون او اینجا رسد گوشت چند آنکه خوا
 و کباب چند آنکه طلبی مهبیا سازم شیر چون این سخن
 بشنید او را و حقیقتی یقین می شد که بوزنه غدزی کرده
 است و ملکی انلیخته میخواهد که مرا اهلک کند
 و اگر نه چندین جهد بر وجه کند در حال بوزنه را پاره
 پاره کرد و از آنجا حیوان بگرگینت که پس از آن هرگز
 نام آن خانه نبرد و گردان اشیا نه نلشت و سیاه
 گوش با طالیف و صیله از و خلاص یافت و باقی
 عمر در آن بگذرانید **قطعه** کشتی صیله کرده اند
 بهر **قصر** این بقیع هم رد نیست **صیله**

کس اگر در وقتی که چون نه بینی بگو تو حکم بدست
طوطی چون سخن اینچرا رسانید باحسب آن گفت انمی
که با لون با نواع ترا در آن آن سیاه گوش که دو
نام کردی هم بدین حرم و بهمدین بهوش یاری می
باید بود اکنون بر خیز و جانب و شاق دوست
حجسته خواست با همچنان کند که روز از سیاه گوش
با حرم تر بود در حال صبح جهره لغانی بکشد و در
او در لوقف افتاد **قطعه** کبشی خواست تارود
امشب **سوی خوبی** که ز در زونی کوس **صبح** از
رفتش بشد مانع **دستمن** عا سقا نسبت **صبح** و
داستان زنیه و اطفال او بر جمله آوردن پلنگ
خلاص مانیدن زنیه خود را از پلنگ شب شام
چون پلنگ که م نراج اقباب از گوه سپهر در عار معز
رفت و ماه مشعل با اطفال کثیر از قیاط مشرق بر آمد
حجسته با باطنی جو شان و طاهری خرد شان **الطلب**
رضت بر طوطی رفت و گفت ای اشرف **الکلمات**
و ای اجمال الدات ترا نیکو محقق است که چهار چرخ

قابل عود ندارد و قضا رفته و سخن گفته و تیر انداخته
 و عمر گذشته عمری بدین طریقی مراد رانده و
 میشود عمر شریف من بخش و بر حیات منفی من
 پنجشای مرا یکبار چنانکه دانی و توانی با دوست
 و صولی ده طوطی گفت ای کد با لون مهر که از آن چهار
 چرا اخر از کند هیچ بدی بد و نرسیدی از عصمت
 دووم از مزاج سیوم از کاهلی چهارم از شتاب بی بائد
 اگر چه عشق و صبوری نقصین یکدیگر اند مع هداست
 نمی باید کرد و درین واقعه که ترا واقع شده است
 صابر می باید بود اگر عارضه معترض کرد و خود را
 آن زن که خود را از پلنگ خلاص داده بود محبته
 پرسید آن چگونه بود طوطی گفت چنین گویند که در
 شهری مردی بود زنی داشت لغایت بد خوابهای
 و جنک جوی و بلند زبان و یاده کوی **و طوطی** بخشی
 زن که جنک جو باشد **ما** طاقت جنک او نیاره
 کیو **ما** همه عالم زد و یو بگریز **ما** از زن جنک جو بگریز
 و یو **ما** از بس که آن زن نیه چون در چنگ جنک

سعی دوزبان داشتند و همه وقت از نای خلق
 آواز محشر سماع می کرد و روزی او را چون رباب
 گوشمالی داد و چون طبل دو ای چند در و بزوزن نانا
 نایک حفه که در بدی دوت دورویه بود کتشم بیرون آمد
 و باد و طفل راه صحرا بر گرفت و در بیابانی افتاد که از
 وحشت آن غول درو ماناس می کرد و از دہشت او
 در و برنده پر نمی زد ناگاه پلنگی شیر صورت و شیر
 سطوت بر وقت او رسید و خواست تا اطفال او
 را از ویر نابزدن با خود گفت کسی که اطاعت شوی
 نکنند و بی اذن خصم از خانه بیرون آید همین معاینه
 کند که من کردم لبس در دل بشمان شد و از سر
 توبه کرد اگر من ازین ورطه بگذر بخانه یاجم پیش
 ترک شوی نیکم و همه وقت در اطاعت شوی یاجم
 اخرا نادان همان کند که دانا خواهد کرد اما نود
 که دور قهر چشد و تا زیانه افضاح خورد چه شود ^{قطعه}
 کجشی چهل پای بند تو نیست ^{یاجم} می ندانم تو در چه بود
 هر چه دانا کند کند نادان ^{یاجم} یک بعد از قبول سوای

زن چون دید بلائی بر سر رسید گفت چه باید کرد
 مگری باید اندیشید اگر دوید فیهو اطرا و و گزیه بار
 من جانب خود محدودم آغاز گروای بلند شست
 آئی و سخن از من بشنو ملک متعجب شد و گفت
 ای زبینه ان سخن کدام است گفت درین جدو
 شیر است شتره چون لجه که سبک حله عادی هم
 بند هر روز سه اومی و طیفه فطیح او گرداند جهو خلق
 بران رضا داده امروز بوسه تا سه ساعت و
 آغاز بنام دو طفل من برآمد است من نمی ام
 از ان درویشیان و از اسلاف من کس محروم
 زفته اگر چه بود در قصد جان ما آمده میخواهم که لو
 از من محروم زوی اکنون بیاید طفل و نعلی و جو
 من بخور و نعلی و خود از برای شیر گذارتا تو هم این
 محروم زود و حکم و عده شیر هم از باختری رسد
 بلند چون این سخن شنید متعجب شد و گفت
 ای عورت من مثل این سخاوت از کج دیده ام
 که اسباب معاش دشمن خود بسایند و گشتند

خود را هم مرا عیب کنند زمینیه گفت ای ملکی
اینکارا اگر ارباب کوک عجب نیست و از اهل ریا
غریب نیست عمر سعد الغریز سلطان چهار بالشت صلا
نود آور اعلا م زهر داده و این قضیه شایع شد
عمر اورا بجا انداخت این حرکت نکرده و مراد
نوداده گفت اری و زهر لیه زهره او در پاره با و مرا
بدین آورده و بمال کشیر الحجاج کرده عمر اورا حج داد
گفت مرا این زهر لغارت کاری آمده است من
ازین زهرت گریستنم نام و این حکایت مراد او
است پیش از آنکه من مرده ام و ترا از رای خوشن
مگفته اند این خرج لستان و ازین شهر و **قطعه**
نخستین اصل صعه دوم **ما** فرق باشد و دویست تا
رفق دیگران **سینه** **ما** رفق اصحاب صعه یا دویست
ای بلینک حین امروز من گشته خواهم بشود و گوشت
من خواهد خورد و خورنده من چپش و نلیک فومس ای
زیرا که با بوق ملقات شده است و با شیر بنور ملاقات
شده است اما چون تو بک طعل و نعی از من خوردی

شیر

ونمی از برای شیر کدشته باشی ز سبهار در نحد و
 نباشی زیرا که زده است نخورد و چون امر فرماید
 و عده او سم مار اطلبند چون خالی بمانند
 ترا عاقب کند و هر جا که تو باشی در باید کرد
 تو بر آرد و زن که ترا میندک و متاصل کند چون
 پلنگ این سخن شنید از پیش از زن جان
 سرون شد که چند گروه اصلا سر بر سر کرد پس ندیدگاه
 روی پیش آمد پلنگ را دید در غایت اضطراب
 و در نهایت التهاب گفت ای پلنگ حال
 چیست پلنگ آنچه از آن شنیده بود باید گفت
 زبان ملامت کشاد و گفت راست گفته اند کل
 شیخ احمق ای پلنگ در شما همی غرور سخاوت
 پیش منت اما عقل خدای دهد و فرهنگ خالق
 بخش آدمی از سرتاپای همه مکر و حیل است از فوق
 تا قدم همه در و و شعبده نامی مکر و حیل معروف ایم
 و کجیل و خداع موصوف ایشان در تو پست یا قیامه
 و کلام با جان رساننده ایشان وقتی پست یا شقه

چنانچه
 در
 این
 کتاب
 مذکور
 است

خود میکند و گاهی از موی مامونیه خود بسیار ندوخته
سجاع را چه طریق داشته است فرسینه بلندی را چنان
خبر گرفته ای بلنک و طفله و عده شیر چه باشد و
نمی گذار چه باشد زود باز کرد و بقول محمود فرمود
مشو و دل از کار او فارغ کن و ایچنان نغمه از دست
و مرا هم با خود بترتا از صدقه تو من هم سیر شوم و از دو
تو صاحب کتابی کردم پلنگ گفت ای روماه
تواند که گفت آن زن راست باشد و شیر
رسد تو در سوراخ در خری و من در چاه او گرفتار
شوم روماه گفت اگر ترا بر فراست من اعتماد
نیست و بر کیاست من اعتماد برای خود
حکم بنید و با خود اینجا بر آرد در رسد چو فدیه
پیش او باندازد و خود از پیش او بیرون نشو بلنک
ایچنان کرد و باز گفت چون ز رقیه زوبای برو
بای دید زن دانست که این روماه بازی کرده
انست فراد بر آورد در صبا خوش آمدی این
که زرق داین گویند و روزی این دانند که مردم

مردم بر جای خود بدهند و آدمی را هم در مقر رسانند
 ای پلنگ من عورتی ام جادو و کفار درین دنیا
 بان آبای من هم از گوشت نهنگان برورده
 شده اند و اولاد من هم از گوشت پلنگان خور
 اند من حکایت سیر و وعده او با تو گفته باشم
 اران که تو در غضب شوی و نزدیک من ای مکن برای
 طفلان خود هم بدینست خود از گوشت تو گمانی
 کنم و از عطا تو پیش خود آبای سازم تو خود بر
 شدی و من از گفته خود ^{بسیار} گشتم این ساعت
 دید و این رو باه را فدی خود آورده ازین مضمون
 کدام کار من بر آید و زین گوشت کدام معهود
 بجای آید اگر در بند دادن فدی بودی باری سر
 و یا پستی می آوردی خوب بود که این مضمون او
 نیم لقمه من نخواهد شد و ماه این کلمات میشنید
 گفت ای پلنگ این زن بدینست این بلد نمی
 است اسمانی و این عویله است بیابانی از می
 توانی زود بگریز و جان از پیش من بر پلنگ

اران

پرون شد رو باه زیر پای می آمد و از سناک و کلون
حسته و مجروح میشد در ایشار آن رو باه بگذره
بگذید و تبسم اختیاری ضحکی کرد و پلناک گفت ای
رو باه بگذره این چه خنده است لعنت مرا
از حاققت تو خنده می آید این چه وقت است
که مرا بیای خود بسته و این چه جای است که
بارگرا آن با خود می بری اگر آن زن جادو از ^{عفت}
برستد و ترا چون لغمه فرو برد چه کنی پلناک رو باه
را از پای بکشد و رو باه فی الحال در سوراخ فرود
و پلناک خنان پرون شد که پیش و پس ندید
و در خفت ننگر گسیت و آن رنیه با طحال خود
بدین صیله از و خلاص یافت **قطعه** نخست پس بود
تدبیر **شوه** صله از اندوخت خلاص دید **مرد** باید که خوش
را او **مرد** وقت در ماندی مناس **مرد** طوطی چون سخن
اینجا رسانید با خسته غار کرد ای که با نوبت جایله
تو اتفاق رفتن داری اگر آنجا ایام رو باه ما بکنند
پلناک حادثه دیدار نماید باید که خود را چون از ننگ بکلیه

بازی

خلاص روی و بکرو مکی دست مناض بخشی مجتهد است
 ما همچنان کند و وان شود روز از دم لک رو باه
 بازی ظاهرا کشت پلنگ اصحاب مذکوره قورفت
 صبح چهره معانی بکشد و رفتن او در توقف افتاد
قطعه بخشی خواست تار و دایمشب بی روی
 خوبی که ز در خوبی کوس **ص** صبح از رفتن شد
بالم دشمن عاشقانست صبح خورشید **دین**
شغال نیل و اسیر کشتن او بر صبا و دو جو کشت
و فضیحت شدن او هم از فعل خود شب می آید
 چون فرعون افتاد بر رود نیل مغرب فرو شد
 و موسی ماه بر طوننی قبور مشرق بر آمد **تطاع**
 و مشتاق بطلد اجازت بر طوطی رفت طوطی
 را دید چون ارباب فکر **مکر و خون اصحاب تدبر**
 در تدبر گفت ای واسطه عقل و ای غره جبهه توان
 کدام تفکر ترا در فکر آورده است و کدام اندیشه
 ترا در اندیشه افکند طوطی لغت مر این تفکر در فکر
 آورده است و این تامل در تامل انداخته مجبونی که

حشبی

پرواز

تو مفتون او شده و مطبوعی که تو محبوب او گشته
 اگر او را حشبی باشد عالی و نسبتی بود بلند
 فهو المراد اگر مبادا او درنی اطلب لسم السند
 بود پس حشبی باشد قوی و عسی بود فاحش که
 جویتو گوهر شرف دست مال اینچنان جنیدی شود
 و چونو عنصر لطیف رفتار اینچنان نشینی کردی
 حشبی جنس خود کجا یابند جمع در اسم درمی نگو
 خرسهوی فاخته چه کند دیو نزدیک آدمی نه
 نگو حجت گفت ای معدن پتو ای محرم ترجمه حلیه
 باشد که مرابو اصالت و حساست او اطلاق
 افتد و چه تدبر بود که مرابو حسب و فخره حسب او
 و قومی شود و طمی گفت موقت این کار سهانت
 و درک این امر را دانی که درو طهارت عرق
 باشد و سبی که درو شرف نفس بود بهمان دست
 او کاشف حال شستی او شود و حشبی که درو و
 دیات نسبت باشد و یعنی که درو حساست حسب
 بود او منفی احوال دنی و نفسی او کرد و ضیانه ان

پنهانی

نیلی که او شخصی بود دنی و نفسی بود حیسی اگر
 او را چند روز دولتی دادند و عارضی و نعوادی بکنند
 عاری همان شخص او کاشف حال او شد و بهمان
 نفس او مفضح احوال او گشت بجهت رسیدن
 چگونه بود طوطی لغت شران پیشه اسما و پیمان
 کلمه اخبار جنین گویند که وقتی شغالی را درون سر
 رفتن عادت شده بود و دانزاد را آوردند و با
 افکندن خوی گشته شغال روزی بر وقت
 حرکت قدیم بطرز عادت دیرینه در خانه نیل
 کری در آمد و در خم نیل سر درون کرد دست بلوتید
 و تمام در خم افتاد کلمه بسیار و جهد فراوان کرد
 آمد و روی در صحرا نهاد حیوانی بوالعجب صورت و
 جانوری همیبت از بهت او نمودن گرفت
 بنا بر آنکه زیر فلک نیل کون هیچ وقت کسی
 حیوانی در زنگ نیل ندیده بود و جانوری در جابه
 نبود نشده و چون و خوش و سیاه او را دیدند
 اطاعت ترک میسر گرفتند و همه بامیری و بیعت

کردند چنانکه شیر و پلنگ همه مبطع او شدند و
 برود و در جمله متقاد او کشتند **حج** شکلی و از
 حالی جامه تیل که سبب ماتم او باشد موجب سودای
 او شد و لباس نبود که موجب غم بود و سبب غمی
 او کشت **قطعه** کسی صرخه شغیده باز نسیت
 او سیر می کند باج مہ **ما** که هر تر پاک زهر کم کرد
 زهر تر پاک می شود که **ما** شغال تا بر سر او کسی
 مبطع نشود و بر عوامص او کسی وقت نیاید همه
 جانوران صفت را پیش خود داشتی و حیوانات
 قوی را نزدیک شدن ننگ داشتی وقت رفتن او
 در صف اول او باه و سوال بودی او در صف دوم
 او بودی و در صف سوم کرب و یوز و در صف
 چهارم سر و پلنگ و در صف پنجم **حج** پلنگ و پیل
 هر گاه که شغال آن در بانگ آمدی **حج** در بانگ آمدی
 و هر وقت که ایشان در آواز شدند او هم در آواز
 شدی و میان صحن خود ننگ سنی و کسی بر سر او
 مبطع نشدی مدتی برین عقبه برآمد و عهدی نهم

سوس
 سوس
 سوس

برین منوال بگذشتت شغال نلی در خود غزه
 شد و دانست این مملکت مرا تسلیم شد و این
 سلطنت مرا مقرر گشت از زوبه و شغال نلی
 کردن گرفت و از انبار حسن قطع الفت سبنا
 پناه و ایش از ان پس خود دور کرد و سباع مهیت
 را نزدیک خود گردانید نظر در آخر کار کرد و دواز
 خامتت امر نه اندیشند و ندانست که مردم
 دانا و آدمی داهی کسی را گویند که نظر در امور مستقبل
 کند و هم امروز چشم بر فردا کند **قطعه** کشتی کار
 دور بینی او آن **باید** که ظاهر است پیدایش **باید**
 خلق امروز زمین بسی سنی **بوقت** او خوش که
 بهست فردا این **باید** کشتی شغالی از دور **باید**
 کرد و روباتی از گوشه او از دوا و امیر هم **بخت**
 ایشان در بانک شد و موافقت در او از
 آمد سباع که نزدیک او بودند چون او از شنید
 دانستند که او کیست و شناختند که او چیست
 از شغالت رای خود چل شدند و از خفت

عقل خود شرمزده ماندند که این چه خواری بود
که ما کشیدیم و این چه اسحقاق بود که بر ما گذشت
خواستند تا او را بگردانند و سزار قبا را سزا و
بکشند شغال نعلی از اینجا برون شد و خود را
پناه شغالان دور داشت انداخت این صبح امر
نسی اسیرا **قطوع** کجشی هیچ نیست حابه جهان
عقل بفروش کر توان به جنون **که** صد کلمه در
نیک در ساعت **که** یک قیامی کند زمانه دو
شغالان گفتند ما شنیده بودیم که سزار شده
بودی و حوش و سیاه با میری تو معین کرده
بودند شغال قصه خود تمام باز نمود و احوال خود
باز گفت ایشان زمان بگذشت باز کردند
و گفتند دوری که نه لایق تو بود روی بمو آورده
بود و شغالی نه در خور تو بود بمو مفوض شده است
افسون که قدر آن ندانستی و دروغ که قیمت او
فش صحتی و خود را هم فضیلت کردی و از مملکت دور
افکندی و حکایت او تمام بدان ماند که وقتی تا

تا خبری از سبب تفارلق و مهر و حوا و دست عرص حال
 او از سبکی و بندگی رسید و کار او از سعادت بخوبی
 کشید خبری داشت و وجه آن نه که او را الهی دهد
 حواجر از نسبت ننی گاهی در کاغش از قناد و خزان
 بخورد در غله دان قیامت رفتن گرفت تا بجز مردی
 دانا و شریف حرکت بود دوست شیر از جای حال
 کرد شبها آن بوست خورایوشانندی و در
 کشت و باغ مردمان را کردی و او را گفتی اگر کفها
 پیدا شود پای حیدر است کشتی و مقابل او
 بایستی و انداز به جامه خود کار کنی و او از نظام خود
 نگهداری و بایستی تا برده بود دیده نشود و
 تو مخفی مابذ بخندان مملد و خلق را خبر مگرد **نقطه**
 خسته خلق شد زبون **خدا** سخن عقل با که در گیرد
 کم خستی هم نباشد ای **خدا** کاد می را بچیده خبر کرد
 حوشش بر خیزد روز **خدا** آمد و عنقریب بر شد
 خندان او را شیر لصور کردند و ترک کشت و باغ کردند
 بشی و او در باغ در آمد کفها میان از بیم بچه او بر دست

سوار شد در اشتهار آن خری در گوشه بایستد کرد
خو را نیز از اینجا که خری او بود در بایستد و چنانچه
بنیادها و در سران از لک لاصوات لصوصه
کرد اند **قطعه** بخش کس ز جامه س نود **یا** نگریده بگو که
کردن **یا** جامه شیر گریوستد **خرم** **یا** او همان
بود **یا** نگاهبان از آن صورت بی سزا او
دانستند که اولویت و از آن او از نگریده در حقیقت
که او حقیقت اندر حقیقت فرود آمد و او را هم ندان
بر بست و لب خوب کرد و غصه چند کاه کشید
حیوان هم خود کاشف حال خود شد و مفضه احوال
خود گشت **قطعه** بخش در زبانت عیب **یا**
نم فدی کس بهر ز در افواه **یا** و آن شنیدی که روستیا
هم ز مالش بود بهر کول **یا** طوطی چون سخن اینجا رسید
بجسته اغار کرد ای که با فون هر چه بست مهره
هم از و حال مفتح شود و احوال او محقق کرد و کل آن
بترشح با قبه اگر ترا مطلوب و مقصود است که احصا
و خسارت دوست مقرر و تصور کرد و این زمان

بر خیزد در و تاق دوست تو و چشم لمعان و دیده لعل
 در می بین هم از حکایت او محقق خواهد شد که او است
 و هم از سنگناست او مستقیم خواهد شد که او است
 حسته خواست تا میمان کند روز کو هر خود رومی بود
 و صبح پرده اصالت کشتاد و رفتن او در تو فدا **قطره**
 خسته خواست تا میمان **با** سوی خوبی که ز خوبی گو
 صبح از ترش لب شد مانع **با** دشمن عاقل نیست صبح حوس
د استان خورشید زن **قطره** دو سینه جوان دیگر و
آ فنی که از سبب حال با حال خورشید خورشید
س **د** دوم چون عروس رومی خورشید زنگبار
 مغرب رفت و شاه صفتی ماه از چنین مشرق بر آمده
 صد چنین غم در چنین و چه افکنده بر طوطی و طوطی
 چون روی اکتختی هم بر چنین دید و نموی این رومی هم
 زنگی یافت گفت ای سلطان خوبان چون چنین
 روز کار که عبار **ک** از ماضی حال و در حال روز و
 چگونه مبدل برانی **ک** گفت امروز که آن ماضی
 در سپانی و از امروز که **ک** است در یا خوش و از

فردا که آن مستقبل است در رازی خسته گفت من چنان
وقت خوشم یعنی من که بزم غمگین و قوی بشا و نه ام
و از ناخوش بگروزی خوشتر من خندین غم ارجه
و چه نوم کرده است و خندین ناخوش از چه روی آورده
طوطی گفت ای کدبانون ایچ از دست هم از دست
بر اسم پطاولس دنبال شود و روباه راهم موسی او
کمال کرد حسن جوان مایه غم ابدی است و جمال هکوا
سرمایه اندوه مردی مگر حکایت تو نرسیده است
که خورشید زن عطار دار سبب حال خود چه تلامذ
دار کرده حسن خود چه افتها معاینه کرد خسته رسید حکو
نوب طوطی گفت چنین نویس در شهری دبیری نو عطا
نام زنی داشت خود خورشید لقب که شعاع خنجره او
اقصاب او زده کفتی و نور عذار او ماه را سببی خواهد
با اینهمه جمال بیخایت و دلایل بی نهایت در غمت نشانه
دهر بود و در غمت نشانه **عصر قطعه** بخش عصمت زبان
شرفی است **ماه** تا دام اندازد منبت **ماه** منبت اندرز با
صاحب حسن **ماه** هیچ بر این بهتر از عصمت **ماه** وقتی عطار د

در اتفاق مغرب شد بر ادوی داشت کیوان نام خواجه
 کیوان کرد و در محافظت خورشید چند فراوان نمود
 و ندانست که وبال خورشید همین کیوان است
 چون روز بگذشت کیوان ایوان از عطار دخی
 دید غیب او را غمیت سبزه در خورشید پیغام کرد
 که ای خورشید آسمان لطافت مدتی است که دکن
 شقیقه محبت است و جانمن او بینه مودت تو
 بر امروز اجر می لست انون چون او را غمیت است
 بیایا مهره در شش در در اندازم و تا او بیاید نزد
 معالقه بازم خورشید چون این سخن بشنید گرم
 شد و باز زنده پیغام گفت با کیوان که او این صل
 با دلی دانی است که در سر تو افتاده است
 و این خبر ورنی شرمی است که در طایفه تو ممکن
 شد تو نمیدانی جاد در صلاح من وقتی بگرد مناد
 مگر ریشه است و مقصود عفت من روزی
 یلوت زنا طپوش نشده کسی که پای بر مصلحت
 نهاده باشد او قدم بر سلطانایا چگونه بند

و کسی که صافی قدم طاعت چشیده بود او درد
جام اطباء حکونه در خورد تو این غرض از کسی بود که
او را در کار لغتانی غرضی بود و تو این آلتاس از
کسی بود که کن که او را در امور شهواتی اہتمام بود **قطعه**
لکشی صحاح از فساد بدبست **بہت** از لغت
دور رو بین **زنا** ہر کہ او ذوق لہج مسجد یافت **بہت**
او بہ تجانہ می رود ہرگز **بہت** کیوان چون سخن جواب
در سنت لشد رشتہ امید بکستت و از وصلہ
خوشیدنا امید شداری چراغ افتاب بد مہن
نمیرد و مشعلہ خورشید بہر باد کشتہ نسود با خود
گفت اگر این سرفاش نہ شود و این سخن بوطارد
رسد بزہ بی مزہ شدہ باشد و بحالت غظیف
روی نماید مرا مری باید کرد و صیلہ باید از لشد
تا این مستور ماند و این ذکر مکشوف نکرد در
سخن امیری بود ظالم خورشید را برو برو و بر نا
مینوب کرد امیرانی تامل و تفکر و بی نقص و
جس فز نمود تا اور اسنکسار کتد **مصرع سنگ**

بنا اهلان خور و شاخ که باشد میوه و آن خورشید
 راحیات باقی بود با مقی خور البصد حله در خا
 بدر خوانده خور و انداخت بدر خوانده او را تصد کرد
 و چون فرزندان پرورش داد سر خید روز وجود
 او که چون زمر و سبز شده بود چون لاله معانی است
 و اندام او که چون بپخته کبوتر مانده بود چون بلور
 نورانی شد و خورشید با چنان شد که خورشید
 از دور رشک شد و ماه از دور کاهش افتاد
 پذیر چون دزه نیلو قدم عشق او زدن گرفت و هم
 بر شیه کیوان بر خورشید پیغام فرستاد
 خورشید باز از مضراوش پیچ خورد بچند و پهلنا
 جوانی که بر نیوان پیغام کرده بود با او همان جواب
 کرد لطیف را بر ادبی بود طفل با خورشید خوبی
 کرده شب با او سخن شبی لطیف از اعزاز نفسها
 و تلیقین سلطانی حلق برادر بریده و جامه خورشید
 بر خون کرده و کار و در کنار خورشید نهاده با
 مدار چون خورشید آسمان جامه مشرق در رنگ

خون لطیف کشف نماید بر آورد و در خوی خون بر
بنیاد نهاد و خورشید باز در قصاص افتاد و باز در
لغز و شینغ خلق فکند و ملامت او را بخورشید
را از خانه بیرون کرد و خورشید بادی بر آفتاب
و دید در آفتاب بیرون کرد و آمد درین تامل که
این چه خداک لواعب است که ایام ابلج آن
کرده و درین ترود که این چه پیلک مصاب است
که روزگار او را هدف آن گردانید است **قطعه**
کحشی که باند در محنت **ما** جو حیح است از
الوف بیرون **ما** نیز اعظم انده خورشید است **ما**
منست از محنت کشتوف بیرون **ما** خورشید
اشا اراه جوانی را دید شریف نام که او را از
سبب مصادره زری بسته لب میگردند و وز
مطالبه مانی نازبانم می زدند خورشید را بر روی
لبوحت هر روز یور که در گردن و گوش بود
همه بدیشان داد و او را از آن است و شکی باز
حزید مردمان از اغانت او متعجب شدند و روز

رعایت او حیران مانند شرف مردی خوب
 صورت و زیباروی بود چنان تصور کرد که او
 خورشید را خوش آمده است و میخواهد خود
 را با او در میان نهد برین طن فاسد دنبال او
 گرفت و بدین گمان باطل در عقب او روان شد
 خورشید در کشتی حجاج سوار شد و سینه تنج و
 عمره پروان آمد شریف نیز بطمع خام با او در کشتی
 سوار شد و خود را بر او عرض کرد آن گرفتار
 عرض او حاصل نشد و مقصود از او بحصول الحاق
 عرق بد او نیفتد و غضب زشت او در کار شد
 خورشید را بدست باجری بفرودخت خورشید
 هر چند که گفت من زنی حره ام این مرد را
 دست میبندت تا جبر نشیند همابد و داد خود
 را جانب خود کشید خورشید دم سرد بر
 بر آورد و آه کرم بکشید در زمان باد مخالف
 بخاست و بطانۀ دریای خورشید و نزدیک شد
 که کشتی عرق نشود مشتری خورشید را گفت بحقیقت

حقیقت این باد موافقت دم تومی کند و این
در باد موافقت رشک تو میناید مرا مقرر و مهور
شد که لو برستی و این جوان بر زنا محق است
من ترا خواهری قبول کردم اگر این باد بسیار آمد
و کشتی بمقصد رسد من ترا چون برادران
نحواری کنم و چون بدران مقصود در میانم در حال
غوغای باد بایستاد و کسی سداست در جزیره
رسید سجان الدنجا به فتا و نسبت که در دست
نسبت فتاحه سخت دلی است که در آدمی است
در باب آن همه ابروی آدمی نگاه دارد و آدمی
از بی ابی اجتناب مینماید **قطر** کشتی زاد می
و فایده طلب **که** از غم او به بی غمی کش نیست **که**
پوفایان اگر صبی باشند **که** پوفایان زاد می
بنیت **که** حورشید از کشتی فرود آمد و با خود
گفت تا من درین جامه نخواهم بود مرا از جلیق
خلص نخواهد بود در حال سر ترا کشید و جامه
راهبان پوشید و در صومعه درون **و**

مشغول شد بر خنذ روز مرتبه ولایت او بجای رسید
 و کار کرامت او بجای کشید که در روی مهر نابینا دید بر بنیا
 می شد و سوی مهر بری که چشم می انداخت زنا
 می گشت قصه برکت او فاش شد و حکایت
 کرامت او بر جای سوخ گشت اصحاب عذرو
 امراض از اطراف می رسیدند و برکت افلاک
 نفیس او لباس محبت می پوشیدند بر قصه
 من عمل صالحا فلننفه ومن اساء فلعلها تکار
 خورسید بجا بیت عالی شد کاران بهره جوان
 بجای کشید که یوان برادر عطار در مرد و چشم
 کور شده و لطیف گشته کودک را برود
 خشک شده و شریف فرو شده خورشید بعلیت
 برص و جذام مبتلا مانده آری که کرد که نمانت
 این ایام است هر که صبح می کند جزای آن شام
 می یابد و هر که شام بدی می کند برای آن صبح می
 بیند **دعوه** کشتی با بینه نگو می کن **با** در احسان
 چکیده سینت بویه **با** هر چه با کس کند زینگی آید **با**

جذام
 یعنی گودر سیاه

زینک و زیند

هر یک یک رسیدت **توبه** پس آن هر سه
 روی بصومعه خورشید نهادند و عطار در صومعه
 نشسته برادرید بخت برون آمد چون بر در صومعه
 رسیدند خورشید ایشان را از شکاف در پشت
 بر روی او کند ایشان را درون خواند بر مشهور
 الهام سخن عالی کردند و کلمه حاجت خود فرمودند
 خورشید گفت از شما چیزی در وجود بدی آمده باشد
 که از شما نیست آن قابل این ملامت شده آید و حق
 این سزا شده از چون شما آن سه جوان در صومعه
 بگشایید و صورت زیارتی بمن بنمایید من دعا
 کنم باشد که بجز اجابت مقرون شود و شما بلباس
 صیقلت بلبوس کردید ایشان پرسیدند
 آن سه جوان جلونه بود صاحب صومعه گفت
 وقتی سه سال از شهری بطلب کج در غاری درون
 رفتم سنگ بزرگ از بالا غلطید و در آن غار
 ایشان هر سه در تنگی آن کبف عاجز شدند و در
 تاریکی آن غار مضطرب شدند از گوشه غار آواری را دید

اگر شما در صدق زبان بجایید و صورت حال گفته
 باز نمانید شمار ازین سوراخ که از کورتک شد است
 خلاص دهند و ازین عمار که از لحد مضیق تر است
 مناصح بخشد یکی گفت من وقتی بزبان برادر عمار
 بودم مدتی در بی او محبت دیدم چون بر وصال او قدر
 شدم و بر اتصال او قاهر شدم با غمت درمی مر از آن
 فعل مانع شد و داعیه یعنی مر از آن امر را جبر شست
 من از آن کار محنت شدم و از آن فعل مستحکم او بعد
 سخن بود که شدت در عمارت ده شد و دوم گفت وقتی
 من از تعلم نفسانی و تلقین شیطان فی قصد خواهر خوانده
 خود کردم و خواستم تا او را از وصال خود خطی دهم و کسی
 را از اتصال او بهره بشم شحمه دیانت مانع شد و سلطان
 صبا نیت معین حال من گشت من دست او بدادم
 او درین محاله بود که شمتانی در از عمارت ده شد سوم
 گفت زنی بودی نعمت من بود مرا بحال خود از واقع
 عظم باز خریدم بود وقتی خواستم تا او من وقت او
 بلوت ناخفاطی بلوت کم مروت مر ابدان او بود که

که ایفکار مکن و قنوت مرا بدان داشت که کرد این
اندیشه مکر و همچنان کردم و از سر آن اندیشه بگذشتم او
نیز تکرارین گفت و گو بود که تمام در غار کشاده شد
و صدق ایشان ایشان از آن تملک خلاص **قطع**
بخش صدق ساریش خود **صدق** را شرح لغز کلا کرد
صدق با لکن در کار **کار** صدق صدق بلا کرد
این مهر سه کس چون این باجر ایشانند با خود مزیدند
و گفتند این روشنائی ضمیر است که این زن است
این چه انجلای باطن است که این عورت در این
تمامی قصه ما است که او فرو خواند و بکلی احوال ما است
که با یاز نمود با چنین کس قلب نتوان کرد و جز سخن ما
نتوان گفت هر سه قصه خود بر است یاز نمودن عطا
چون از کلیوان قصه خورشید نشیند متوجه شد گفت
ای برادر زن بخاره من از سبب تو نشیند و عورت
مسکین من از سبب تو نشیند خورشید بر قوم از روی
دور کرد و در پای عطار دافتاد و گفت من آن زن
صغیف توام و آن سنگسار تو چه گویم تا از سبب این

سه کس بر سر من چه اره نوایب رفت و تریس من شکسته
 حوادث گذشت آنچه ایشان کردند برای آن خودیاستند
 و آنچه من کشیدم خوابی آن یافتیم پس دست بجاریا
 در حال بغر اجابت معر تون گشت و ایشان بلباس
 صحت بلبوس شدند خواستند تا از شر من بگذرانند
 و از مخالفت تا چه نشوند خورشید گفت لا اثم علیکم
 الیوم ای برادران مضمی ما مضی آنچه رفت رفت و آنچه
 گذشت گذشت بمباید که بعد ازین بهوس نمیدواز
 مثل این اقوال و این افعال توبه کنید که روزگار
 مجاریست و ایام مصافی **تفوه** بخشه باکس مکن توبه
 نشود و اگر سبایدن **کس** هر چه امر و باکس توبه کنی
 یا تو و ذاکند همان اس **طوطی** چون سخن با نچاریا
 باخته آغاز ای که بانون اگر روزگار شدتی بچو بی
 شده است و از دوران تو بوجیه متعوض گشته نه بین
 که نوایب ایام برد بیلان چهار کرده است صور حال
 خورشید آینه وقت خود ساز و احوال او آینه و
 اعتبار گیر بر خیز و جانب دوست شو و امشب ایام

پای

بخشم امام حرکت ده حجتت خواست تا همچنان کنند
ایام از تو حرکت تر بود در حال غوغای روز بر آید
صبح چهره لمعانی بگشتاد و رفتن او در توقف **اقتاد مظهر**
بخشش غوغاست و **دشمن** سوی خوبی که زد خوبی کوس
صبح از رشش بشد مانع **دشمن** استقامت صبح غوغا
داستان سه وزیر و یک پسر و دختر ایشان و در کربت
و مودت هر یکی و رسیدن هر چه مقصود و مطلوب
خوابش شب سی و سوم چون خلیل آفتاب سمیت
آشکده مغرب روان شد و عمر و دماه بر مناره بلند
مشرق بر آید حجتت طلب مونت و عون با اولی چون
آتش نرو در بطوطی رفت و گفت ای متافق تکهار
و ای مخادع طرار مدتی است که من بر تو میآید و در
باطن خود ^{صاحب} بنویسم و تو بپند سه و خرافات پیش میآ
و بد مردم و لباس است شب من ضایع میکنی ترا در
داشتمن من چه عرض است و در منع شدن من چه مقصود
بهرزه نیست که دشمن تو خون آلوده کرده اند و طوفانی
کردن در کردن تو او کند و ترا هم وقت صلح با هم داشته

مگر واقع شاکر فراموش شده تو امروز از من نگاه
 بعاینه و مشاهده خواهی کرد که صید از شیه مشاهده
 کند و مرغ از کربه معاینه ببیند طوطی چون دید که لوان
 لسته معلق عقیقه شده است و آتش غضب را از تن
 داده گفت ای کدبانون همصاحبم در نیام کن
 و مقام غضب را لحاح بر سوای و عاقبت که بدست
 و عاقبت اصراف بدو غیب و عاقبت **شیامنی سحر**
 بیست الاطلاق فی حاله ارضاء **اما** الاطلاق فی
 حال الغضب **اما** ای خسته تو این چه تفریح و تکی
 که مراد غم تو غمی نباشد و این هم استنیع و قتی
 که مرارند و نه تواند و هیچ بنود همت نهدت من هم
 که تو روزی در چون محمود بایار رسید و چون سلیمه بیام
 پیوندی یافت خسته رسید محمود و سلیمه کیان
 طوطی گفت جنس کویند در شهری یادشاهی بود
 او سه وزیر داشت یکی را وزیر گفتندی دوم را وزیر
 او بر ط گفتند و سیوم را وزیر اصغر و وزیر اصغر در اصل
 و نسب متساوی و مولدی ایشان نبود اما در علم
 برابر

کار مغرما در عاقبت
 چهار صخره چهار خرد کشد
 عاقبت

اکبر

ہر دو راج بود و در فضل از ہر دو فایق و اوسط علم
 بر ابطه فصل او نزدیک بادشاہ پیش از ان اعتبار
 داشت کہ فریر اکی و اوسط ارباب علم مکرم اند
 اصحاب فضل ہمہ حال معظّم مرد است کہ غنی العلم
 نہ بال و قوی فضل بود نہ بنیال کہ توکران علم را بر
 توکران مال افتخار است قبل العلم افضل نسبت
 اشرف حسب حال مال و اجل حسب مال **قطعه** حبشی
 چاشنی اهل ہنر نہ از بیجا کہ ازل آورد **دہانہ** نقد
 ہر دو سرای سوگند **دہانہ** مایہ علم ہر کہ درت آورد **دہانہ** و ریر
 اکی در خستری دست کہ اورا محمودہ گفتندی فریر اوسط
 پسری داشت کہ اورا اباز خوانندی محمود را با باز
 داد بودند و اباز را فرود محمود کرد و انید و ایشان ہر دو
 در یک مکتب مخوانند و نزدیک معلم تعلیم مکر دند
 سر چند روز کہ ایشان بزرگ شدند و عنقریب کہ
 در حد بلاغت رسیدند پدران ہر دو ابواب
 سوگنشا دند و رسم کار خیز بنیاد نہادند و نزدیک
 شد کہ امروز و فردا دوست بدوست است و

تکم

طالب

اصناف شهرت و شهرت
اصناف شهرت و شهرت
اصناف شهرت و شهرت

طالب مطلوب بیوند و هم در آن چند روز زن وزیر
بر باد شاه رفت و گفت زن من فوت شده
است و خانه بی پیشوا خالی مانده و وزیر اگر دختری
دارد میخواهد دیگر سر او بدهد اگر حکم شاه این دختری بن
رسد امو خانه من منتظم شود و غلام و کنیزک من تو
نگرد و باد شاه حاجی بر وزیر اگر فستاده گفت
ما را مصلحتی می افتد که تو دختر خود را بوزیر اصغری
و او را بدامادی قبول کنی پدر دختر را اگر در وطن
این امر لغایت گران نمود اما ظاهر با جا گفتند
دختر من بنده آن درگاه است و کنیزک آن باز
گاه هر جا که فرمان آن شهریار باشد بدهند و بهر
که امر کنیاری بود بدو تسلیم کنند پس فریاد
اول فریاد کردند دختر را بوزیر اصغری دادند فریاد
معین شد و شب زفاف اختیار افتاد
کجسی اختیار خود بگذار خلق تفاق را تمیزی است
اختیار اختیار تقدیر است اختیار من و تو
چیزی نیست ایاز که محمود نامزد او بود این

حادثه رخور شد و ازین واقعه مهجور گشت
 نزد و جامه بدرید و خود را در کوه افکند که چه حادثه
 شش بود که زاد و این همه واقعه منع بود که افتاد
 لغت در دهن رسیده می رود یار در کتار آمده می برند
 ایاز را برادر خوانده بود سالم نام با او گفت ای
 برادر محبوب ساطعا از من می برند و مطلوب عمری
 از من می ستانند این چه واقعه است که مرا
 پیش آمد و این چه قطعه طریق است که مرا شد
 در در او را از که توان صحبت و این قصه بر خصیه
 با که توان گفت میخوانم خود را در آتش اندازم
 و یا تیغ و یا کار خود را بسمل کنم سالم گفت ای
 برادر حق بدست مرقی که خواهی کرد دروغ نیست
 و هر قطاری که خواهی نمود دروغ نه اما بنور یک دور
 در میان است شب اسامه گفته اند و روز
 را استن خوانده به من تا از فلک چه می آید
 و از شهری چه می زاید **قطعه** بخشی از ملک
 مشونو مید **ما** تو چه دانی که زو جها زاید **ما** وقت

قت

آن خوش که نامیدند اندک بیده درخون و در حای
 باید که چون شب رفاقت محموده شد سالم بر ایاز
 رفت و گفت ای برادر را مشیت شب رفاقت
 محموده است و درین شهر رسمی است که عروسی
 را بعد از فراغ جلوه در فلان مشهد رویم و گوشه
 نشین باشی و او را دعوتی کرد و بنظر بار دویم
 توانی دید که همچنان کردند در آن مشهد گوشه گرفتند
 ایاز گفت ای سالم آن محموده بر آن عهد قدیم
 و محبت سابق قائم خواهد بود تا مرا نسیانمانی خواهی
 رسانید سالم گفت نتوان دانست چنانکه همه
 مردان یکسان نیستند و همه زنان یکسان
 نیستند تو اندو که عهد قدیم را مراعت کند
 و کردگار تو هم بر آید بدرین گفت و گو بودند که
 محموده با یک کنیز که در مشهد در آمد و بعد از فراغ
 زیارت آغاز کرد ای مشهد و ای مشهد مگر
 مرا از خاک پاک تو التماس است که مرا
 ازین مزاحم جدید خلاص دهم و بلیار قدیم پیوند

مسخیر تنبیه
 من و تو در آن

منیا

موضوع

نخشبی ایاز چون دانست که محبت او مستقیم^{ست}
و او هنوز بر عهد قدیم مستحکم است از گوشه مشهد
پرون آمد در پای او افتاد صاحب دلان دانست
که این حال صحال است و این وقت چه وقت^{ست}
هر چند که گفت سر بردار ایاز گفت اگر سردارم که
دانند که بار دیگر این سر بدان پای رسد یازید
و گرت دیوم مرا یای بوس این کار حاصل شود
یا همین بود محموده گفت ای ایاز اگر چه در محبت
مودت بر دو برابرم اما بهم حال تو مرفی صیله نوا
کرد که من از آن مزاجم جدید خلاص یابم و باقی
عمر با تو با شرم نام گفت امر صیله در خاطر می آید و آن
السنه که تو جامه خود من دخی و تو هم اینجا باشی
و بجای تو در خانه تو روم و به بیم ناز پرده سپهر
چه ظاهر میشود سالم کودی بود امرد در غایت حسن
و لطافت جامه ذریور محموده پوشیده و بانگ
محموده در وثاق وزیر رفت وزیر چون قصد او
کرد چندان قلق و اضطراب بنیاد نهاد که وزیر

از و بداشت گفت امشب اورا معذور نباید داشت
 فردا چه خواهد کرد وزیر را دختری بود سلیم نام مین
 او میان سالم عشقی بود و پدر دختری را گفت
 ای سلیم امشب بهلوی این نوع و سس باش او
 را مراعت کن تا دهشت من از او برود و دهشت
 غربت از او رفع شود سلیم بهلوی سالم آمد و او را
 محموده تصور کرد چون پاسی از شب گذشت
 سالم خود را بر سلیم سپرد و قصه محموده و ایاز باز
 نمود و سلیم چون این حال عجب دید متعجب شد و گفت
 ای سالم سالها در آرزوی آن بوده ام که امشب
 کار خریدار من بینت کار خیز من است و عروسی
 محموده بینت عروسی من است امشب نفس را کار
 می باید فرمود و فرصت را عینت می باید ستود
 بیاتان و تو در آن مشهد برویم و از آنجا هر چهار
 کس حاجی گیریم و باقی عمر یکی بگذرانیم نس سلیم
 نقدی حاضر برگرفت و با سالم هم در آن مشهد
 برفت ایاز و محموده و سالم و سلیم هر چهار شوق و

محبشوق پروان شدند و حوزر ادرش پدید چای که
 همشتری کس نبود باقی عمر آخر رسانیدند و کجا
 گذرانیدند طوطی خون سخن انجاسانند با سینه
 آغاز کرد ای که با تون دیدی که آغاز حال ایشان
 چه بود و انجام طاکشید محموده که کلی از امارت مید
 بود با یار جلوه نه پوست و سلمه که امید رسیدن سال
 مذاقت چه نوع رسیدن من ز منخوا هم تو همچنان
 ناگاه بیار خودرسی و بدوست منظر مانده خویش
 بوندی هموز از شب سپری با فی مانده است سر خیز
 و جانب و شاق او شود روح محموده و سلمه را نشان
 خسته خواست تا چنمین کند محموده روز ظاهر شد
 صبح پرده گشتاد و رفتن او در توقف افتاد **قطعه**
 نخت حوائت تار و شب **ما** ستوی خوبی که ز در خوبی کوی
 صبح از رش بشد مانع **ما** دشمن عاشقانت صبح خورش
داستان دختر باجو و سه خاطر ابو که اور از پیری
باز آورد شب سی و چهارم چون خسرو زرق قمار
 آفتاب قصد ملک مغرب کرد و لوله شاه عالم حرکت

تقدیر اهل

مشرق برآمد حجت با تاملی چون اهل تامل و تفکر بر
 طوطی رفت طوطی چون حال او دید گفت ای کدبان
 همه جهان غم تو میخورند تو غم که میخوری و همه عالم اندوه
 تو می کشند تو اندوه که می کشی که قوی متامل و متفکر
 شده حجت گفت ای ارسطوی وقت ای ضعیف
 زمانه وی مراد خاطر نگذشت این جوانی که مرا
 با او نظر تحت شده انست و اناست یا نادان
 انست عالم یا جاهل است که مصاحبت جاهل هر
 یکست ترازه او را هفت تن نادان در دایست می انداز
نقطه بخشی کرد اهل جاهل بگرد تا رود عمر تو خوش و
 شادان **نقطه** کس را خدا نکه دارد **نقطه** از تقدی حجت
 نادان **نقطه** طوطی گفت ذالست این کار نیست سهل
 و اوراک این علم علم نیست اسان تو این است
 در وثاق محبوب او و سعایت دختر تا جردسته جای
 او که او را از پری باز آوردند در افکن و بلوکه میان
 این شکر مسیحی این دختر که بود بعد این کیفیت
 دختر ای وزنده شدن او و برهنن در میان ار

اگر جواب باصواب گوید حقیقت دان که او مردی
کامل و جوانی داعی است محبت رسید آن حکایت
چگونه بود طوطی گفت چنین گویند در کابل تا خبری
بود با بال سجد و منال بی عدد او دهری داشت
نهر نام در غایت جمال و نهایت کمال مغر زینای
و محض دانای هر کس از او کابر و اما حد مومس مصامت
او می کردند و تمنای مناخات او می بردند او می گفت
من عاقبت کسی را خواهم که در دانش ممتاز بود
و منمنشای این حکایت در شهر شایع شد و این
آواز در بلاد منتشر گشت در شهری سه جوان بودند
بنام نیر و دای هر سه کس در کابل رفتند و در تاجر
پیغام کردند که دختر تو ستوی می طلبید در دختر کسی
را مشاکلت نباشد این که با هر سه کس در هر خود متمنا
یم و در شهر خود مشتتتالی گفت مرا علم لدنی را
هر چه عزیزتر که در عالم واقع شود بدانم و هر کیکی و
بدی که وقوع خواهد یافت در ایام و دویم گفت من از
جواب پسینم و طلبم هر کی سازم که او سوار خود را

در شهر

چون تخت سلیمان یکماه راه یک روز برود
 یکماه راه شب بازار و عددوها شود و دو چهار
 شش سیوم گفت مرا بر تو کمان دستی است
 که اصلایتر من خطا نشود و خدناک من ناصواب
 نرود هر سلیکی که بفرستم عاقبت بر نشانه آید و
 بنزاولی که بکشایم البته بهدکف برسد چون تاجر
 هزاران خردمند آن برد خضر عرض کرد و خضر گفت
 امشب مرا فرصت باشد فردا ازین سره سس
 مرا اختیار افتد بخوام شش خضر تو هم از آن خا
 ناپدید گشت باید ادشور در شش افتاد و غوغا
 از خانه برآمد هیچ معلوم نه که آن دختر چه شد کی
 از آن سه جوان چون ساعتی تامل کرد و گفت
 مرا علم خود چنان مقرر و متصور می شود که این
 دختر را بر می برده است در قلعوه کوهی داشته
 که آدمی بالا آن نتواند رفت و انسان کرد آن
 کوه نتواند گشت تاجر جوان دویم را گفت تو
 اسپ از چوب ساز و لطلبم مرکبی مرکب کن

۱
 ماکاه ان شب و خضر
 پری برد

آنچنان تیر انداز را بدینا سوار شود و کرد آقلعه را بد
بگذرد بچطایری را بگشود و دختر را باز آرد
همچنان کردند چون تیر انداز بر مرکب طلسم سوار
شد و کرد آقلعه را بدینا سوار کرد و بدینا سوار
و دختر را باز آورد تا بجز مشرمنده وقت آنچنان
شد و عواطف و عوارف ایشان را محبت کرد و
معدرت فریاد نمود و آنچنان همنه مندان را از
سبب همنه خود میان خلق غریب ظاهر شد و هر
بامرگشت بخشه از همنه شو غافل خوشتر
که آن تیر باشد او هر که او یافت از همنه عرت
پر عزیزان عزیز باشد او جوانان همنه مندان را
مجادله و محاصمه بگشاید و اساس مناطره و کالم
بنهادند و دعوی استحقاق کردند هر متردد و متکرر
شد که میان ایشان که خواند و گرانند و گرا
دارد و گرانند که در زمین او از سبب هم برابر
بودند و در خلاص دادن او از جنی هم متساوی بود
چون سخن اینچنین است بجهت آغاز کرد ای که با او

اگر تر امطلوبی است که دانای و نادانی معلوم نشود
 و فطانت و خدایت دوست مفهوم کرد و اینجکای
 با او بگو و در میان کر و جواب الهام کن و گویند
 این هر سه کس زمره اتقی کنیست و او ازین زمره
 بکه شاید اگر جوابی با صواب گفت حقیقت دان کرد
 مردی زربک است و شخصی داهی و اگر باطن لویج
 اینجکایت ناساید حکایت دیگر با او بگو و ازین
 هم جواب الهام کن و آن است و فقی لیرای
 دجترای دیگر او در تجانه بدید باطن او شعله
 او شد و لبطانه اولسته موی او گشت لیرای نذر
 کرد که اگر این دختر حقیقت من شود و ایام او را من
 رساند من خود را فدایین بت کنم و هم بدست
 خود سر خود را فرو آرم و پیش آن بت انهم ازین
 عاشقان امر بازی کمینه کار نیست و ازین بر خاست
 اولین پایه **قطره** نخست سر بسیار در عشق **پایه** سهل باشد
 عشق زربک **پایه** کرد عشق پایه است **پایه** اولین
 است **پایه** رای ای بدر پیغام کرد و آن دختر بسیار

خود بخوانست پدر دختر نیز اجابت کرد و دختر به پسر او را
 طالع گران حادق و وقت شناسان و امنی حاضر
 گردانیدند چون این ساجان بیدار بصریح خمیری و ملاحا
 در بای فلک نلوفری و قتی میمون و ساعی همان
 اختیار کردند و زرا و مات و امرار کفاحی جمع شد
 و برسم دین خویش آند دختر ابران پسر مناکت کردند
 سو و سروری در دهر در داند دختر ابران پسر گستاخ
 غفر عیاشی معشوق رسید و طالع مجلدی **مویست** **قطر**
 خسته قصد با خودی کن **مال** نیست چون با چوین مو خودی
 هیچ مقصود نیست **بالا تر** **مال** انکه قاصد در مقصود
 بعد از چند گاه پدر دختر و اما در اجواند و ارشهر او را
 دختر خود است عاگرد پسر و دختر روان شدند و بر مینی
 که ندیم آن پسر بود او را با خود همراه کردند چون پسر را
 نزدیک آن سخا نه رسید که آند دختر را دیده بود او را آمد
 خود با داند در مند و فار عهد شد و لغت مع فار عهد است
 ابرار است و لغض سمان اما و است شمر در درون سخا نه
 شد و سر خود پسر دید و پیش بیت انداخت بعد از مانی

بر زمین که ندیم او بود درون تخت از زفت او را بدان
 حال و کفایت بی او حیات زمین و بالست و زندگانی
 بر زمین احوال چون او رفت مرا از حیات چه راحت بود
 و از زندگانی چه لذت پسند و نیز که رایچه معلوم که او خود
 را خود کشته است اگر من موافقت نکنم و خود را نکشیم را
 این مظنه شود که من او را از سبب این زن کشته ام و او را
 بطبع این عورت دفع کردم بر زمین زیر سر خود ببرد و پیش
 انداخت بعد از زمانی دختر را بی درون تخته فرستاد
 راکشته دیدم تعجب شد که این چه واقعه بود که زاد و این
 بود که افتاد در سندان سندی که همانا آنست صعب را فرزند
 و خود را پیش آنست بسوزد از خواهی آواری شنیده که
 ای عورت مرا این کشتگان بر تنها را نشان نه بپای
 که از فلک بودان چه می آید و از پرده لقمان چه حکمت رای
 و دختر از خوشی این صورت و لذت فرحت آن او را جدا
 احتیاطی نکرد سرشوی برین بر زمین نهاد و سر بر زمین نشود
 نهاد در حال هر دو زنده شدند و پیش زن با بستادند
 میان هر سر برای و میان زن او متارعت نظام شد و عفت

قائم گشت بر کفایت این زن مر از سینه گفت این عورت
 مرا شناید چون این سخن انجانند بستاند آغاز کرد
 ای کدبانون اگر ترا مطلبوست که دانای و نادی دو
 معرزه و این حکایت با او کوی و از و حواری التماس کن
 که این زن سخن بدست چهره گفت ای طوطی برین آرا که
 من بروم و التماس مایل کم هم هر دو عقده محکم کشاید
 و صورت حال هر دو بمن باز نما طوطی گفت در اول حکایت
 زهره دختر تاجران جوان رسد که بر ارباب طلبه رسد
 شده بر قلع کوه رفت و او را آورد زهره که جوانان دیگر
 خویش نمودند اما او از دل و جان برخاست و من خود را
 در تنگ انداخت و در حکایت دوم سخن دختر را که
 سر سپر ای بابند نه تن او زیر که سر محل عقل و ذماعت
 و بیشتر خواست در رواند و لهذا حکما او را صومع الحواس
 خوانند و سر عزیزه را که تن بمشابه مرکب و سر و عیب
 دارد و معلوب و منزلت را که در زهره کوی **قطعه**
 نخته بر شدن قوی گاریت **ما** که توانی بر و سری دست لاک
 پای زریں دست لالویش **ما** سر عیبت در خورد ستاد

طاطی در تلقین گفتن بود چو خسته در استعدا در فن که هر
 شب از تن جدا گردند و تن سپهر بر سر خورشید بنویسند
 دادند غوغا روز بر آمد و سحر چهره لمعانی کشید و
 رفتن او توقف افتاد **قطعه** کجاست خوار است تا تو آید
 سوی خوبی که ز رخ می آید **ماه** صبح از فترش شد مانع
 دشمن عاشقانت صبح بود **ماه** **داستان عشق تازی** برهن
باد خمر رای بابل و مقصود رسیدن هر دو **بسی** مرد
جادو کرد و داعی شب **بسی** و پنجم خون غارت افتاد
 در جابه بابل معز رفت و جادوئی ماه سحر فرعون
 از مصر منفر بر آمد **بسی** طلب اجازت بر طاطی
 طاطی را در بیع طاق فمری و نغمه بلبل و جبال طاوس
 و نعت بار گفت ایدوست با صفا و ای بار با وفا
 چهار خیر علمت کرم با بند یعنی خود بلا بدخ و عطاء
 بلا سوال و باب بلجبار و وفا بلا خلاف **بسی** و نعت
 با من دم صفا بمنزلی و وعده وفا نمیکسی و مسکوی
 عاقبت بیار تو خواهم رسانند و البته ترا اداست
 تو وصول خواهم داد **العهد** وفا کردی است آن وعده

بسر بر دمی است طوطی گفت ای کد با بون چهار
چیز مردم را بچار خضر است اندک زردی الی النقی و القنای
الی العنا و البصر الی الطحیوب و الی الخیر الی المطلوب **قطعه**
خسته جد و جهد باید کرد **ما** چونکه مردم بسیار خود رسید
به که در کار با نند **ما** عاقبت او مراد خود رسید
ای **تخته** تو در کار خود جد بسیار میکنی و در امر خود
کلی تمنای تو عاقبت بدوست خواهی رسید و البته بسیار
خود خواهی بپوست ما وصیت من است که بود در **کفایت**
چنان اقدام نمایی که هم دوست در کف آید و هم شوی تو از
دست زد و چنانکه در علم رای با بل را هم مال بکف آمد
و محشوق از دست رفت خسته رسید چگونه بود
طوطی گفت چنین گویند تا قلان اخبار و راویان آسمان
وقتی بر همه خوب صورت و انا از شهر خود در با بل رفت
با **نام** **تخته** مشوب بجادوی معروف بود اتفاقا که
ابام بهار بود و آنها هم مرغزار و س صلیبوی کلزار
در حاجه بدایع و خاتون لاله روی مرغزار در حلیب **قطعه**
خسته وقت کل عیب و قنیرت **ما** تا توان خیر رسم دیگر

ای

اگر چه باغی کلی نباید بود چون توئی در بهار باغی نه
 روزی بر همین در باغی گل کشت میکرد و در راغی پس
 نسبتل و ریجان میزد و حضرتزای بایل همدران راغ
 بتماشای آمده بود نظر حضرت بر همین افتاد و نظر بر همین
 بران دختر این شقیه روی او شد و او آویخته نموی
 او کشت بعد از زمانی دختر در خانه رفت رخور
 شد و بر همین در منزل رفت بهجور ماندن یکی از و چرخ
 بدین می آرد و نه کسی سلامی بدومی رساند نظر
 دردی باشد و بواسطه حاجی که نه آن در دل توان
 نهفت و نه آن رخ بانسی توان گفت بر همین
 جوانی دانا بود و بر نای داعی بر ساحری کامل و جادو
 کری که درین فن استاد بود و رفت و خدمت او
 کردن گرفت جادو و از نیک شرمنده خدمت
 او شد روزی گفت اگر ترا با ما کار میت بگو و اگر
 مقصودی است بگو بر همین مضمون باغ و غنا شوق
 شدن خود تمام تقوی کرد جادو گرفت و همچنین
 میداستم و مرا این تصور بود که تو از من گمان

گوگرد مسخ خواهی خواست و یا کوه زفر در زرد خوی
 طلبید اومی را با اومی رسیدن چند کار است و
 انسا از با انسان رسانیدن چه موهو بود و کرمه از
 طلسم لباحت و کفایت این مهره را اگر مرد در دهن
 کند تا در دهن او باشد هر که او را ببیند همچنان
 داند که این زن است و اگر زن در دهن خود
 تا در دهن او باشد هر که ببیند تصور کند که این
 مرد است جادو کرد روز دیگر خود را بر است بر
 همنان کرد و آن مهره در دهن بر همنان است
 بر رای بایل رفت و کفایت مردی ام بهت و
 شخصی ام بر همنان سری داشتیم جوان ناگاه خون
 برو غالب شد و عقل بر وی پوشیده گشت هر
 در جهان نهاد این زن او است و فرای پای بند
 کلی شده اگر این را چند روز در هر موهو جای
 دهی من بدل قانع کرد جهان برایم و آن کم شده
 خود را طلب نام رای بر همنان را شرح داد و پند همنان را
 بر دهن خود فرستاد و در نقد او فرمان داد و در تخم

در هر روز
 در هر روز

غازی

خوارگی او وصیت کرد و بیمار در شفاخانه رفت و
 رنجور در منزل طبیب امت و در ای نذانت که حکما
 گویند لانا من الطوبه علی اللحم وللاکلب علی السخه
قطعه کبشی کار با نامل کن **کار** صفت در تو
 تزلزل ماند **مهرله** او کار بی تامل کرد **باقی** عمر در تامل
 ماند **دختر** زای **بکرم** اشارت پدر بقید و نطف او
 مباحثت میکرد و **عشق** بر **رحمن** مباحثت و
 موانست عظیم ظاهر گشت چنانکه میان ایشان
 الفتی تمام با هر کشد و موانستی عظیم ظاهر گشت
 روزی پسر **رحمن** دختر زای را گفت **سبب** صفی
 تو چیست و منو **حسب** صفی تو چه **دختر** خواست تا
 راز خود بگوید و سر خویش **ملک** در دست
 بر **رحمن** گفت مرا از دم سر روی **کونه** زرد تو **وضی**
 مقرر می شود که دل تو مشغول شوقی است و جان تو
 مشغوف عشق ترا **خود** با من می باید گفت
 باشد که در دتر از دمانی تو ام کرد و **جراحت** ترا
 اندمانی تو ام ساخت **دختر** چون دید که او از در
 علی

عوی جنبند و هم از دربان او حکایت میکنند قصه
 باغ و حکایت بر همین بنا گفت سینه گفت اگر تو
 اورا این مساحت بی نشانی گفت غالب و
 ظاهر السنه که لسانم سه میده از دهن خود دور
 کرد دختر صورت بر عین البینه بدید حرفی در و ظاهر
 شد و لحنی بدو با هر کشت دختر رسید که این
 چه حالست سینه تمام قصه جادو کرد و حکایت میده
 باز گفت دختر بر و فطانت او تحسین کرد و از
 متانت جادو خیران شد که این تبدیل خیال
 و محو صورت که تو کرده هیچ حکیمی در هیچ وقتی
 نگرده و هیچ فیلسوفی در هیچ عصری نموده اکنون
 بیانا چند گاه بی تمولش رقت با شوم و چند
 روزی رحمت اختیار یکجا بگذاریم که باعی فی اختیار
 لغنی است و خزانته بی ماستان دولتی میان
 ایشان همیشه معنی و وفی گووار ظاهر شد روزهای
 رحمت فراخ یکجا می بودند و شهنا بی محنت موش
 یکجای غم دندان گاه چشم بند در کار شد و عورت

فکات تا سخن آورد آری المقادیر تنقل القدر بر ذوقی
 عمیقین بر همین که او را سینه نام نهاده بودند مهره در کف
 کرده سر می بستت نظر بر رای برواقت و وجودی مشابه
 کرد و جنابک باید و اندامی معاینه دید چنانکه در و هم کسی باید
 در حال معینه روی او شد و او بکینه موی او شست
 و بر سینه بر همین پیغام گردیده باشد نگاه سخن او شنود
 و او اگر زن باشد نگاه ملتس او اجابت کند بر
 رای چون این جواب نامصواب شنید از شوق
 او به جو شد و از شوق او بر بخور گشت و کار او بر قرض
 کشید این جز برای ربهانیند رای گفت اگر
 این سینه را بر سر خود خواهد فرستاد و خیانت
 خواهد شد و اگر دایمت را امر است خواهد کرد و پرف
 خواهد شد عاقبت شفقت ببری غالب آمد بر
 سینه بر همین کس فرستاد و گفت می باید که
 خاطر بر من ننگداری و کرد مصلحت او برای او را
 تلف شدن ننگداری که او دل بر آن نهاده است
 و نذر از ارجیل در داده سینه گفت چند روز مرا فرست

اگر سینه

3
4

باشد تا تعزیت شوی بدارم و صدقه بنام او بدهم
انگاه آنچه رای با صواب بنید آن بکنم پیر رای
یز را منی شد و وعده معشوق مستطهر گشت بسکی و صفت
شدند بر همین و دختر رای مهر و پروان شدند
بر همین مهره از دهن بکشید دختر رای مهر و پروان
در دهن انداخت مهر دوم در شدند کنان رای
و طالبان دختر میان ایشان آمدند و می رفتند
هیچ کس نمیدانست که ایشان کیانند چند که
رای در اطراف تقصیر کرده و در انکاف تقصیر کرده
کسی که دیانت را کار نماند همین بنید که منم
فولمی که انانست رضایت کند همین چشد که من
چشمم **قطعه** بخشی کار با دیانت کن **حوی قوی**
رشته صیانت با **صحت** و قوی اندید روی **حی**
هر که اوروی از دیانت **تفاوت** بعد از چند
روز جادوگر خون دید صولت رای فرو نشست و
غوغای طلب او آرزو امید هم بر مثال و منوال اول بر
را پیش کرد و بر رای رفت و گفت من از

اقبال رای فرزند کم شده خود را یافته و به سوخته
 خود باز سوخته ام این آن پسر است اکنون زن
 او که در حرم امانت است او را باز ده رای است
 کم شدن او بکفایت و مقدمه رفتن او باز نمود جا
 دو کربس هم عثمان غریبه بنیاد نهاد دورای را بجا
 منسوب کرد ز نار بکسبت و جامه بدرید و کناره
 کشید که من این مساحت خود را می کشم و در
 خود او را گردن قومی افکنم رای بزرگان شود در میان
 آورد و یک لکه درم بدل نه برهن راد او جاد و لک
 با صد کر شمه آن سیم کب تنید و شمار کرد و با دختر رای
 گفت می باید که بعد ازین آن مهره هم روز در دهن
 داری شب از دهن بیرون کشی و با برهن مهره
 دیگر بازی و بدین روز کار بچو شوی و رفا بهیت بگذرای
 چون خرمی خرج شود بر من ایی تا تدریج دیگر کنم
قطعه بخشی مقصدان کجا یابند این روایت
 شنیدم از راوی **مهر** که در کرد مقصدان کرد و چه
 کم آید ز خرج دنیا دی **ماه** طوطی چون سخن اینی رسانید بآهسته

یکسبست

آغاز کرد ای که بانون چنانکه آن دختر ترا هم مال
 کف آمد و هم دوست از دست زلفت ترا
 هم میباید که همچنان باشی که دوست در کف آید
 و هم متوی از دست نرود انون روز هنوز دور است
 بر خیز و جانب دوست متوجّه خواست تا همچنان
 کند که مهره افتاب از دهن برهن مشرق بر آمد صحیح
 جهره لغمانی بکشد و در فتن او در توقف افتاد
قطعه خسته خواست تا رود شب **ماه** سوی خوبی که زود
 خوبی کوس **ماه** حج از زرش **ماه** و شهن عا شفا
ماه حج خروس **ماه** داستان با دوشاه ز اول **ماه** و دختر باز **ماه**
ماه و کو تو ال آن شهر که در عشق **ماه** و عصرت **ماه** و زید
ماه محمد ران **ماه** کشت **ماه** شب **ماه** و **ماه** چون باز **ماه**
 افتاب رخت خود در موزن کرد و کو تو ال همین
 نایح ماه در کشت مشرق بر آمد حجت تر منده شکل
 و **ماه** و در بر طوطی روت و کف ای ای محرم **ماه**
 و ای **ماه** بر **ماه** حکما گویند چهار چیز از رشت گویند
 و از چهار کس رشت ترا باشد که باز همان

قیمی

آن چهار چیز
 آن چهار چیز

دو

و سبکی ارعالمبان و شکنی از تو که از آن و شرمی از
 زبان اکنون منجوا هم دست در آید این عجمت
 زخم و بای در دامن عفت کشم و ترک این دنیا
 شرمی که زرم و از اندیشه فاسد خود باند **ایم قطع**
 خسته آن از فعل بداری **بوی نافر** نه از سبک آید
وقتی خوش آنک که گرفت **که** که تو اند صدف باز آید
 طوطی طرار از ططنه ملک خود ساز کرد و جگر آغاز
 کرد و ده و ده این چه سخن است و می می این چه هم و
 مرغوب اما نباید که حالت او عفت و عجمت چون
 حال بادشاه تراول شود که عفت و عصمت برزید
 و محمد زان هلاک شد خسته بر سپید آنگونه بود و طوطی
 لغت چنین گویند در صحف آسمان و لب اخبار
 چنان دیدم که وقتی تراول بازگانی بود و با مال
 و منال و ثروت و غنیمت او و خنثی داشت محرو
 نام در حسن نادره زمان و در خوبی نای و ایام **عربی**
 و با حکمت لقمان و صورت یوسف و منظر او و او و
 عصمت بالقیس از برای منالحت محروم بود صاحب

نه ای کبریا

مملکت عفت و صلح اگر
 هر وقت خولست و عجم
 صلح اگر چه

نوابه ایام

دستار و نباله میکند آشتند و همه از باب کلاه
می انداختند باز کان پیکری را صحنی می شد و یکسوی
خستونی گشت و می گفت من عاقبت اقبال
را بپای دهم و این ملکه را بشای دهم روزی با کان
قصه حسن و جمال و کیفیت عفت و کمال دختر کاوش
نوشت و بر صفحه شب کرد و بدست حاجی بر
باد شاه فرستاد و گفت اگر این دختر را با دشتا
بشرف مناطت مشرف کند و بگرم مصافحت خود
مکرم گرداند هم او را جمال بر جمال افزاید و هم سخن در
دل جای داد و گفت اصحاب دولت اگر چه دو
را بخواهند و چون بنیدکان بر در ایشان آید و در باب
سعادت اگر چه سعادت را بطلیبید او دو دیده
در دامن ایشان او یزد باد شاه را چهار وزیر
بودند کامل عقل و وافر تو فیز و فاخر تدبیر چهار
را در خانه بازگان فرستاد کسی را او کیل کرد
کسی را گواه گرفت و لغت بر ویدوان دختر را به
بنید اگر او در حسن و جمال وزیر کمال لایق

شبهت
فرد

درگاه ما باشند و در خور بارگاه ما شود پس همین لحظه
 از در باب بار در سلک مناکحت ما منسلک کنند
 و همین لحظه انکسور با آب بر او در عقد مصایبهت با معرظ
 گردانید و زرا کاروان حکیم اشارت افکاران در خانه
 بازگان رفتند و از حال محروسه تفحص کردند و صحیفه
 او فرو خواندند روی دندین تازه و حسنی یافت بی
 جمال با جلال او دلالی با جلال نزدیک شد که هر چهار وزیر
 را عنان تهالک از دست برود و از شعب باطن موقوف
 و مجنون او شوند با خود گفتند اگر این صلی در و نایق با
 رود در حال مجنون او شوند با خود گفتند و اگر این شکر
 در منزل حمرو شود در زمان او فریاد کرد و جهان مشغول
 معشوق شود که از محکمت و سلطنت فراموش کند
 و کار رعایا و بر ایام فرو کرد و برین سبب خلل در کار
 ظاهر شود و بدین منی واسطه رخصه در امور سلطنت بایر کرد
 پس هر چهار وزیر متفق اللفظ والمعنی بر پادشاه فرستادند
 سهیل جمال است که عورت دارد امثال ششتری درین
 درگاه باشند و اشراف او اعلی درین بارگاه باشند

پادشاه گفت اگر همچین است پس بیدار او چندین صفت
چهره کرده بود و وزیر را گفتند عین رضا از معاصی اصحاب طویل
نمود و دیده است رضا از مثال اصحاب تره باشد حکایت
محموده و شبی حکایتی است معروف و قصه شریف و منجذ
قصه است مشهور الحفافی عین انبیا حضرت **قطره** **محمد**
دوست با عیب **با چشم** ما مغز دید بویست نذیر **دید** **دیدن**
نشد در آنست **با دوست** که رفیق دوست نذیر **با دوست** **با دوست**
اگر چه آن زن بی بود خوب منظر و عورتی باشد لغز مغز باد
را با چه کجوف تشنه شاه را با بود اگر چه محالست بر آن
که با شیران زند و درستم آن اوی که با رستم او بر دست
ردمان و حرف نیاید کرد و محنت بر کروی مهر نیاید
در او می سچ سرمایه باللاتر از محنت نه اگر او همبست بر برای
رسیده باشد وقتی بر برای جوگی رفت و گفت منساج
او کردم که بهای او بدلیک درم است رای گفت آن
منساج که ام است گفت عصای آهنی و کانه چوبین است
آن بست و بدلیک درم بدو داد چون شب درآمد
پاس اول شد زنی خوب صورت و خواب دید رای **دید**

دید

تو گویستی گفت ما تو ام رای گفت کجا آمده گفت بوداع
 تو آمده ام رای گفت چرا میروی گفت من با تو تو ام
 بودن از آنجا که همت رای بود گفت برو پاس دروم
 مردی را دیدم در غایت قوت پرسید تو گویستی گفت
 زور تو ام رای گفت کجا آمده گفت بوداع تو آمده ام
 رای گفت چرا میروی گفت چرا میروی گفت چایکه
 او بار با شد من نتوانم بود رای گفت برو پاس دروم
 پری را در خواب دیدم رسید تو گویستی گفت من
 عقل تو ام رای گفت کجا آمده گفت بوداع رای
 گفت چرا میروی گفت من همت و شاق او بار بود
 بودن رای گفت برو پاس چهارم صورتی رسید
 فرشته و شیخ رای گفت تو گویستی گفت من همت
 تو ام گفت کجا آمده گفت بوداع رای حیرت بود آن
 او میگفت گفت بقوت تو چند کس را گذاشته ام
 و بپشته تو همه را پشت پای زده ام اگر تو از من دوست
 افشانی من از پای در آیم و اگر تو از من روی مگردانی
 من روی بکمرم همت بخند و گفت چون چند در کربا

من زدی من نبرد دست از دامن تو بر نذارم و باقی عمر
با تو موافقت کنم و مرا هفت نام چون روز شد را
هم مال و روز خود بر جای دید و هم عقل و هوشش خود را
بر پای یافت برقرار مقصود از ایراد این مقدمه
انگه او چون دامن چمت از دست نکند انت حتم
اسباب دولت او پدید آید و هم سبب بزی او
از دست رفت المرو و لطف بهمت پادشاه چون از
وزیر این حکایت شنید آن قسح کرد و آن هوس از
دل یک سو نهاد تا چون از پادشاه مایوس
شد محروم را بگو توان در افاقا خانه کو توان زیر
کوشک پادشاه بود محروم را وقتی در خاطر گذشت
این حسنی که من دارم و این جمالی که مرا است
چیت که پادشاه بمصاهرت من راضی نشد یک روز خود را
بیاد شاه باید نمود تا کار کار شد و عشق بجا انجا آمد
وقتی پادشاه بالذکر منظر خود نشسته بود محروم خود
را بد و نمود پادشاه با این همه شهامت و حرمت
امیر گنبد مشوق او شد و زبون عشق او گشت با خود

گفت این چه خیانت بود که وزیر اگر دند حسن او
 که بپروه آسمان توان پوشیدند و باز اندیشید
 ایشان در حال کار دیده باشند و در اخر امر نظر کرده
 و دانسته باشند نباید که من بدین مشغول و مشغول
 شوم و در امور سلطنت و مملکت خللی ظاهر کرد
 بادشاه از غلبه عشق رنجور شد عفو فرمود صاحب فرستاد
 کشتاری در سری که سودا عشق افتاد و تاج
 شاهی که فرود آید و در وقتی که از بر کان نفسانی نمودند
 و بد آموزی میگردند که گو تو ال را بیاید کشت و خود
 بمقصود باید رسید با دین و دیانت بود از نصرت
 میکند نیست و در رشته عفت نمیکند است و بیگفت
 اگر چه مزاجان در سر این کاری باید کرد من هرگز
 عذر نگویم و از سر عفت و عصمت ننگدزم عاقبت
 بادشاه جهان در سر این کار کرد و بعد از این اندیشه
 بلکه شد محروم چون خبر فوت او بشنید گفت
 کسی که ملک در راه عشق من باخته و جان در بر کار
 من کرده این انصاف نباشد که من جان فدای

پوشید

کتابت شد در روز چهارم
 خود برید و در این روز
 کاتب

مادسه

کوهالوجی باطنی کشیدند و در آن

سپهر خاک کور او نیکم و تن بی فکر نگر دام لبس روز و دویم نهانانه
زیادت بر سر خاک ادرفت و در شینه با جوید سبزه و خود
را هم بدست خود بایش مهر سه شهید را در یک
مصلا دفن کردند و خاک الشیان قبله حاجت عالمین
شد **قطع** کبشی خاک پاک اثر لیت **تا** وقت
شان خوش که کار خاک کنند **تا** اهل حاجت جو
مبشتر کردند **تا** استعانت کمال پاک کنند **تا** طوی
چون سخن ایجا رسایند با حخته آغاز کرد ای که بان
عفت و عصمت نیکوست اما نباید که حال مومنون
حال بادشاه شود و حکایت تو چون حکایت
شاه کرد در جزو جانب دوست شود و ترک
زهد و ریایی که حخته خوانست تا همچنان کنند
زاهد نورانی اقتاب سرازوریکه خاور بر کرد و غوغا
روز بر آمد و صبح هره لغوانی بکشاود و فتن او در وقت
افتاد **قطع** کبشی خوانست **تا** او داشت
سوی خوبی که ز در خوبی کوس **تا** صبح از رفتش شد
دشمن عاشقانست **تا** صبح خرویش **تا** **دستان امیر**

زیاده
 سینه و پیل سپید و نارسیاه و امیرزاده
 خدمت آن مار کرده بود و نثره آن خدمت
 شب سی و هفتم خون از در زین کویه افتاد
 در غار مغرب رفت و پیل سپید ماه از هفتاد
 بر آمد محبت خون مار کرده و پیل وریده لطلب
 اجازت بر طوطی رفت و گفت ای همه وقت
 و بدیه محبت زده و هیچ اثر آن ظاهر نشد حکما گویند
 چهار چیز از چهار خیزد عداوت از حسد و نذا
 از شتابی و خصومت از مزاج و مفارقت از
 اسحاق امروز چیدن گاه است من بر در لومی
 ایام تو مرا هیچ عزت نمیداری و بخل و سستی مبارک
 وانی این حال بکه توان نمود و این قصه با که نولنا
 گفت طوطی گفت ای بخت است این چه سخن است که
 تو میگوئی و این چه نرزش است که تو میگی تو
 مگر همه عالمیانی ترا حوار که تواند کرد و معظم همه
 او میان ترا سخن که تواند کرد ایند اما اگر من سخن
 میگویم برایتو مسبووم و اگر اندیشه میگویم برایتو میگویم

نفا
 کوه و دریا
 ۹

حکما گویند درخت نصیحت نیک تلخ باشد اما میوه
او لغایت شیرین بود **قطعه** بخشی بند خود دروغ ننداز
هر که بشد مستمع جهان او را سنت **هه** تو ز گفتن
زبان خواری کرد **هه** آنکه اولش شود زبان او را **سنت**
ای **حجبه** بر خرف و جانب دوست بود در طاعت
او اقبال مکن و در خدمت او تقصیر منمای **نصیحه**
امیرزاده سیمستان ماری را خدمت کرده بود
خدمت ضایع نشد تو که خدمت آدمی میکنی خدمت
تو کی ضایع شود **حجبه** هر سید آن چگونه بود بطوطی
گفت در سیمستان امیری بود او دو لیس در آن
پسر مهتر اولی عهد کرد و زمام مصالح خود بر دست
او داد و این سبب میان برادران تفاوت شد و
بخصوص اوقتی انجامید آری دوست بیخانه طهر
از خویش که خانه نداشت برادر طغر از غایت
غضب و عصب ترک سیمستان گرفت و سر در
کردنی عالم نهاد چون دایره در گشت زار ملکی
منازل و مراصل می برید و چون کوی زرین مضار

کبوتر

فلکی و بجاد کاشورست و منازل و مراحل می و منال
 میرسد هزار گونه اشک از دیده کشاد و از مملکت
 سلطنت و در افتاد زین سفر نه همد می کسی که با او
 غم دل گوید و نه محرمی که داروی خود از وجود قیل
 الغریت کلهها کربته و الفرفره کلهها جرقه مهر و رور
 حرف می نمود و هر شب در قمار رنج می نمود و عبت
 الامر در شهری میقم شد و در بقعه مستقیم گشت کسی
 در عیش او ظاهر شد و ضعیفی در معاش او پدید
 آمد با خود گفت اگر ایام ما بمن مساحت نمیکند
 مرا با او مساحت باید کرد و اگر روز کار ما بمن نمی سازد
 مرا با او می باید مساحت **قطع** شبی چیز بازمانه
 بسازد چند دگر سکندر و در **دما** کردش روز
 کار میدانی **دما** در مع الدهر کیف ما دار **دما** امیر زاده
 شبی با خود نذر کرد و گفت فردا چون لشکر
 شب بجز میت شود و روز مظهر کرد و از و شاق
 پروان ایم هر که اول پیش آید اگر چه موری باشد
 صیغف و یا ماسی بود خیف خدمت آن احتیاء

کنم چون از وثاق پرون آمد ماری سیاه دیدم سراز
سوراخ پرون کرده چون او را دیدم باز خود در سوراخ
شد امیز زاده گفت مرا بگو مگر خدمت او انعام
می باید کرد بر در سوراخ آمد و مار را از او زداد مار
منتخب شد که این چه آدمی است که دشمن خود
آمده است و تمام خود مرگ خود را آواز میدهد
مار پرون نیامد امیز زاده گفت ای فاعل از عداقت
و ای سلطان خشرات من هم چنین شنیده ام
که وقتی بزنگی مار را پرسید چون افنون کرد در تو
آمد و نرم نرم چیزی بگوید تو از سوراخ بر چه پرون می
و خود را بدست او برده گرفتار کنی مار گفت مرا هم
می آید که یکی بر در من بیاید و مرا بخواند و من پرون
نیایم ای مار من افنون کرد جا بدو نیتم مردی ام
حاجتمند بر در تو بعضی آمده ام اگر پرون ای افسوس
خود با تو گویم مار پرون آمد آری راست گفته اند
المدارات المسیح اطیة من حجرها **قطوع** بخش آدمی
عجب خیر نیست **ب** تر تیر او خط نشود **ما** بخرد

که خاک و یاد آب **ما** مار واهی از و بر ما نشود **ما**
 امیرزاده بار را خدمت کرد و چون سزگان کلبای با
 مار گفت تو نیستی و از نجای و بر بار چه فصلی نیست
 امیرزاده گفت سیر امیر سیتام تو ایب و هر مرا این
 ز هر چنانیده است و نو ایب عصر مرا بدین روز کار
 رسانیده از حجاب پدر و از تعذری برادر سرد جهان
 مرا سترم میاید که خدمت انباشم خود کنم و پیش خود
 منطقه کنم خدمت بر میان ستم منجو اسم چند روز خدمت
 تو کنم و چند گاه به بندگی تو باشم تا بر آنکه چند خبر بود
 از آنهاست که در آدمی نیست یکی از آن است از
 سر تویش رنج است در پاستو نوشتن کج است دیگر آنکه
 چون از مردمان پیشتری از خاک تنها باشد چون
 خلوتیان اغلبی از سال زیر زمین گذرانی دیگر آنکه
 اگر چه فرزندتست چون بدانی که از و کس را رنجی خواهد
 رسید هم خود او را بکش و هر هم خود ترا و از خلق دفع
 کنی و اربطه این خصال گرفته و بر اربطه این افعال
 حمیده خدمت تو کرده ام و سبکی تو اختیار کرده ام مار

ام
 سی

را این کلمات او موافق نمود و بصیحت او را صیحت نمود
روز گذشته خدمت امیرزاده بسیار شد بکفر مار
آغار کرد ای امیرزاده دیر باز است من بخاک می راضی شده
و بیادوی قانع گشته مدتی است که ترک خرمینا گرفتم
و عهد بست که بر فرض کجا کرده در بخرد و مالی در قوت
که بتو نیامد و درین نزدیکی کنی منفق و نسبت که بتو چشم
خدمت کردن تو نیک تر منده ام و از تو اصرار نمودن تو
بقایت بر سر ترانی جز بی نتوان که داشت مدتی
و دواعی نتوان کرد و زود باش در فلان شهر و در فلان
تومی آیم امیران شهر را میز از سلسله پیل است و می
از آن پیلان پیل سپید است آن پیل مطبوع و محبوب
آن امیر است کیساعت می او نتواند بود چون آن
بیل آنچو در آن خواهد آمد من در خرطوم او خواهد رفت
و او را صد کوزه زحمت خواهم داد از خرطوم پرور آن
سند مگر بگفت تو چون از آن پیل تو معاینه خواهند
کرد هر چه خواهی طلبید بتو خواهند داد امیرزاده در آن
شهر رفت و ما زخمس متعاقب سید و بصفت خود را

تو زخمس

در خرطوم پیل او کند و صد کوزه بچ رساندن گرفت
 پیل لغره بزود و حوزر او در زمین زد و چندان اطراف
 و اضطراب بناد نهاد که و خوش در اضطراب و اضطراب
 او شدند **طوطو** بخش تاب رخ نار و پیل **باصحیت** است
 نه اینکه بی تبدیل بود **بانا** بچ جزئی شکر که از بی آن **بانا**
 یثه کرد و در اصل بود **بانا** هر چند اهل سبط و بیطار
 میکردند و اصحاب افسون میخواندند قلقله قلوب میسر
 بود بلیه و بلنای او بر او داد کشید امیر فرمود تا در شهرها
 کردند که لوا ببطه هر که درین پیل سکوتی حاصل شود در کو
 ظاهر کرد و امیرزاده چون دید تنور گرم گشت در بند
 کرده شد و بعد از بفتح روز بر در آن امیر رفت و گفت
 من اس پیل را بیکو میکنم اما امشب تنها اورا مان
 گذارید همچنان کردند چون تلخی از شب گذشت امیرزاده
 دست بر پشانی پیل فروز او در مار از خرطوم بیرون
 آمد و امیرزاده را خدمت کرده راه خانه خود بگرفت پیل
 را بعد از چند ساعت خواب آمد و ما میداد و بمرج **اصحیت**
 خود شد امیر بر فطانت امیرزاده کسینها کرد و بر متنا

بی عمل
 بی تبار

آفرینها فرمود اور البصدمه را عزت و اعزاز نمود خست
 به برادر بی خود قبول کرد و میل زر بالدریل نوبی داد
 چند نیمی کاغذی او بر اجبت بدل شد و شدت خندین
 ساله او برضا عوض گشت بعد از چند کار امیر از
 دارالفنایه در البقا حلت کرد و امیری آن شهر فریاد
 رسید و این هم عمره خدمت او بود و این تخت ملوک
 او امیر آن شهر گشت **قطعه** خسته خدمت زرکان کن
 تا نو بهما شوی رابع **ما** سالها شد لصدق می پیغم
 خدمت کیس نمیشود **صایع** **ما** طوطی چون سخن اینجا سانسند
 ما نسبت آغاز کرد ای که با این خدمت طاعت ماری که
 دشمن آدمی است ضایع نمیشود محبت و مودت آدمی
 که از شرف موجود است کی ضایع کرد و اکنون بر سیز
 و جانب دولت و در لازم خدمت او شود و محبت
 سبکی او کن خسته خواست تا همچنان بلند غوغای روز
 بر آمد و صبح چهارم بلعانی گنناد رفتن او در توقف
 افتاد **قطعه** خسته خواریت بنا زود است **ما** سوی خوبی که زرد
 خوبی کوس **ما** صبح آرزوش بشد مانع **ما** دشمن عاقت گشت

مع حروس باد استان ^{مجموعه} و مرغ دراز نوک و کوه
 و پهل و زنبور و انتقام کشیدن صموه از پل بعون و
 عنایت اصحاب خود شب سسی هوشم چون مرغ
 زین اجخر آفتاب در اشیا نه مغرب رفت و باز
 سمین خطای ماه از صیدگاه مشرق بر آمد حجتیه با صید
 قلق و اضطراب و قنقد و التهاب بر طوطی رفت و
 گفت ای شاه صفایوشان و ای سلطان نویسان
 اعتقاد من بر کوشه نشسته است و ارادت من
 بر سر پوشی تو هر جهان بخود تنگ کرده و هر عالم ب
 خود قفسی گردانیده یکی جامه نیلی خود را در کار
 و خرقة بر از اینجی خود را سفیع ساز با شده که دل
 بر ایشان من تبسم شود و باطن من تعرقه شده
 فراسم آید طوطی آغاز کرد ای که مالون کسی هست
 که مرا با این خانه چون بسوزد و با این خرقة من
 غرق کند ز او یه بی زاری آرد و بدین خرقة بد
 مرا کنار کی بکشد چندین گاه است که من و تو
 یکدل و یلیجان شده ایم هیچ کاری پیش می رود

صفت
 صفت

صاف

هشتم غرضی حصول نمیاخاید چنین گویند و فنی غم که
وزنبوری و مرغی که ضعیف ترین جاووزان است
بلبل شده لودند و بیل را که مهیب ترین حیوانات
مایی در آورده چو است از من و تو کار بر نماید و به
از پیش بر بخرد **قطعه** بخش زوردل قوی لورست **ما**
روز مندان جهان بچنانند **ما** بی المثل که کوه قاف لور **ما**
دودل او را از چنانند **ما** حجت برسد چکار ف
منع و ریز چگون لود طوطی گفت از را و امان لایق
و حالکیان فایق من چنین رسیده است که در اوصاف
ملا در مغرب درختی بود چون چتر شامان بر دور چون **حط**
خوبان معربخ او تا شاخ شری رسیده و شاخ او تا پنج
درخت طوطی دودیده در آن درخت صغوه ضعیف بیضه
آورده بود هر روز بیضه خود را زیر پر خود داکش و باد گرم
رفتن بگذاشته روزی بیل کوه منظر آسمان بجز
انجا رسیده من خود را با تنه درخت خار بدین گرفت
از آسیب روز بیل آن هم بیضه از درخت بیفتاد و شکست
صغوه بچاره از عاقبت قلق و اضطراب ازین سوی و از آن
طرف

سوی می پروردگار برین شیخ و بران شیخ میزدن
باصل چه کند و خوکوش با شیر چه گوید **قطعه**
خشم دشمن قوی تر است **که** چه کند بان غضب
هر کس را خدا بیدارد **ما** را قوی دشمن عجب
صعوه گفت دست دشمن غالب **تظلم** توان بید
و پرده خصم قوی بکند **توان** درید صعوه را دوستی بود
که او را مرغ دراز توک گفتندی برورفت و قصه
و غصه خود باز نمود و گفت پل برین مثل این تعب
کرده است حیدر مکن و ندیری ساز و انتقام
از خوواجه که دوستان از برای این روز باند که
دوستان را در نواب فریاد رسند و یاران را از شداید
دست گیرند مرغ دراز توک گفت مهم پل مهمی است
صعب کاری است بزرگ این تنها راست نباید
بیک دست دستک **توان** زد و بیک سنگ است
نشان کرد امر و کنز با حبه مرادوستی است ز بنور
دانا و از حد واهی است با او هم مشورتی بگویم و ابواب
بجویم ز بنور چون این قصه بشنند او هم مضطر شد

و افشوس کرد و گفت دیر است که من در کار دوستی
 مگر بسته ام لغز و مع نصیر بکنم و اندازه امکان اینها تمام
 اما چرا هم دوستی فوجدار از لشکر آید عیون می است در سر
 نشان اکت و از دما شانه پس صغوه و فرغ در از نوک
 ز بنور بر سه بر عوگ رفتند و از حال عد و آن مل با نمود
 و از و هم درین باب مد و خواستند عوگ هم گشتن
 تا سف بسیار کرد و گفت حلط حج دارید بچله کوه نامون
 را توان کند و بتدیر در بار ابل توان نسبت **قطع**
 نخته کار با بتدیر است **مردم** عوگ شمشیر نور کرد
 بجیل بر فداک توان رفتن **ما** آنچه تدبیر کرد روز نکر
 پس عوگ گفت مر از برای دفع بیل جله در حطس
 میگذرد و آن آنست که ز بنور زدنک کوشش بیل رود
 بر غمره و ترغ سماع در دهد و او را با و از خوشی و جوت
 و لکش مت کند چون است شود فرغ در از نوک
 بنوک چون میخ و منقار چون داسین مرد خوشم او بر کند
 و جهان روشن بروی تار یک گرداند چون چند روز
 بروی مگذرد و تشنگ بر و غالب اند من سایم کوشش اوروم

و هلاک شد و بعضی از اینها که وقت
 هم کار نیک هم کرد و در بار نیک انرا
 عوگ
 در صف و قیامت اند در دکان افسانه و زانو نشانه

و آواز دهم او جانوری ابی است آواز من نشنود
 و ایشانند و بگوید که عموک حبابی باشد که انجا آب
 باشد او دنیا له من روان شود من اورا حبابی افتم
 که او از انجا بر تو انداخت است پس همچنان که زنده بود
 نزدیک پیل رفت ز بنور در کوش او چندان نرم
 و نغینغینغ آغاز کرد که پیل مست شد بجان الدجاس
 که او از خوش و سماع دلکش پیل را درستی آورد
 و کوه را در پستی افکند حال دطهای زنده چه کند و
 کار باطنهای نرم گجا رسد **قطعه** بخشی نغمه اش
 است طحی **ه** نه بهره تو سوخته کشتی **ه** نغمه
 نگران کند در دل **ه** که کند سقله بز که دشتی **ه** چون
 پیل مست شد و از خود سحر کشت مرغ در از نو
 بنوک غالب منتقا رسالت هر دو دیده بکشید
 پیل چون کوه حبابی مانده شد و چون دیوار آینه
 ماند لشکی دروا اثر کرد و از بی ابی کام زدن بر وقت
 هیچ نمیدانست که طریق گجا است و بگوید ام طر
 توان رفت چون عموک پیل را بدان حال بدید

سلسله مخا دعوت بجا میند و نایزه سعادت
اشغال داد در آواز شد پیل و السنه ایجا عذیر
است و با ابکر است نسبت آن آواز زو لیا
شد و عقب آن عموک پای نهاد عموک شریه
جادو کر که اشتر که را براند و یا بر مثل صیادی که
اهور ابخواند پیش شده اعسته اعسته رفت
و پیل همان آواز گرفته میرفت جای پیش
کور و کوهی در و افتاد و کمر است و همه در آواز
مقصود صموه بکفایت بوکت موعض او بعون و
مونت یاران بر آمد **قطعه** کشتی عون یا ز خوش
عونی است می شود خاک زنده از یاران **خا**
لق است **لکه** او ندارد **یا** کار خلقی بر آید از یاران
طوطی چون سخن اینجا رسا بند با حبه آغاز کرد
ای لکد با بعون دوسه جا نور ضعیف که بهمت لبند
اچین مهم از مدیش ایشان بر خاست مدتی است
ما و کس که بهمت لبته ایم و صد گونه جیدی میبایم
جوانست که موعض ما بحصول می انجامد و تو مقصودی نمی

رسمی بر رخ ایام سیرت کار این ساعت بر خیزد و بخا
 و شاق دولت سوخته خواست تا بمن آن کند
 مرغ دراز نوک روز افتاب دیده های پل شب بشید
 غوغا روز بر آمد و صبح صوره لغانی بکشد و رفتن او
 در توقف افتاد **قطعه** کسبی خواست تا مسیب
 سوی خوبی که ز دوز خوبی کوس **بها** صبح از رفتنش بشد **بها**
 دشمن عاشقانست صبح خروش **داستان** باز
کان وزن او شهر آرای و زبان کرد ایندن
او از هم شوی در حضور معشوق شب سسی و بهم
 چون محنت روشن غیر افتاب در احتساب **خطه** محم
 خانه مغز رفت و خطیب عباسی شعاراه شرق **میرزا**
 بر آمد حخته بادی پر خم و دیده پر خم بر طوطی رفت **قطعه**
 گفت ای کد بالون امروز ترا از روزهای دیگر **هموم**
 ترمی یایم و امشب از شبهای دیگر **مهموم** ترمی **هم**
 سبب چیست و موجب چه **حجته** گفت ای **اعلام**
 وقت و ای اجل زمانه وقتی معاویه که **اعلام** وقت
 خود بود در مصلحتی با طایفه میگفت **اصنی** اخف که

که اجمال عهد خود بود قفل سکوت بر در چک دین
 بنهاده بود و بخواهر سخن از گوشه ها دروغ داشته
 معاویه برسد چگونه بود تو هیچ درین مشا درت
 سخن نمی گویی و درین مصلحت دم نمی زنی گفت
 هر چه خواهی گفت مان راست خواهد بود یا دروغ
 میترسم اگر راست گویم تو بچی و اگر دروغ گویم
 خداوند اجل و علی ای طوطی من ز می ترسم البر
 رضای دوست خواهم طلبید نباید که شوی بوقته
 شود و اگر عمده شوی خواهم طلبید نباید که دوست
 از دست برود **قطعه** بختی حمله دو یاز نگر و
 کز همه از چشم زخمت اشک جوین **دو** و بخت میان
 یلدل چیست **که** آنکه گویند یلدل نیام دوستی
طوطی گفت ای بخت تو در رضای طلبی دوست
 با پیش اگر شوی تو از بوقته شود و مباد اتر ایا او
 یکی ببیند من می توام که با طایف صلح دفع کنم
 و عقیده او بر تو از آن صافی تر گردانم که بود چنانکه
 زن بازگان که شوی ز زخمت بود و معشوق با

لای تخت بر اشکالی از شوی عذری خواست که
 شوی شرمنده و اعتقاد از آن صافی تر کشت حقیقت
 پرسید آن چگونه بود طوطی گفت اصحاب افغانه و از بنا
 اسماء چنین گویند وقتی در سنیا پور بازگانی بود با
 مال منال بسیار و بشمار اما بغایت نادان و زرد
 احق ز رفراوان و مال بی پایان نصیب نادان و
 احمق تبار انده نادان از فرط نادانی همه وقت در
 جمع کردن زرباشد احمق از غایت حماقت همه
 عمر در گرد آوردن مال بود پس بضرورت او را
 ازین جنس بیشتر جمع شود و ازین نوع اغلی که آید
 از سی حکیمی را پرسیدند تیا عاقل است یا احمق
 گفت احمق است گفت از چه وجه گفت از آن
 وجه که میل او نیست بجز احمقان اطمینان مع
 اطمینان میل **قطر** کسبی چنین سوی جنس رود
 این چنین صفت آمد از گردون **ماه** پس که دنیا
 دنی است می این **ماه** میل او پس بجانب هر دو
 و این نازگان زنی داشت شهر آری نام در غایت

جمال و نهایت کمال دلیل لطافت او چون مال
بازرگان بعد و سوال ملاحظت او چون جهانگش
بجد هر چه که شوی ساختی او هرگز با او نساختی و هر چه
که خواصه با او پرداختی او هرگز با او نپرداختی و همه وقت
از صحبت او کاره بودی آری کیفیت که از صحبت ما و
کاره نباشد و از مصاحبت احمق که زمان نبودی که
در دهن شیر باشد به نه در بهلوی نادان و یکی در
دندان پیل بود اولی نه نزدیک احمق شهر آری را
با جوانی دانا و بر نای داهی سروکاری افتاده
بود همه وقت بزغم شوی با او سرزد معانقه صحت
و اشتها معاسقه تا فتنی تا که شوی را چیزی از آن
فساد معلوم شد و اندکی از آن مجبور مقرر گشت از
برای تحقیق این حال و تصدیق این مقال عزت
سفری مهمم کرد و چند روز را زاد و در اصله بر
گرفت و اهل و عیال را او دعاء کرد و از خانه پیرو
آمد بمدران مشب بر سبیل اخقا پنهان از راه
ند آمد و زیر تخت عروسی خرید چون وقت خفتن

و آوان استراحت بشد شهر آرای و معشوق هر دو
 آمد بالای تخت بنش شد در آشنای آن شهر آرای
 را نظر مرد امن شوی افتاد و دانست که حقیقت
 شوی زیر آن کجاست است آری نادان قیمت
 نادانست و احمق البته احمق است کاری تصدیق
 چه داند و امور محقق صبه شناسد از خرنای کوفت دور با
 و از اشتر هم رفیقن بعید بود **قطعه** کشتی احمق از
 بقیه تبه است **که** روی خود را ستم سیاه کند **که** فعل
او هر همه تباهی دان **که** هر صحر احمق کند بتباد کند **که**
 شهر آرای جوان دانست که شوی زیر تخت
 است با خود اندیشد اگر چه او نادانست **که** حرج
 شوی است اگر چه احمق است هر وجه مرد است
 نباید که از پنجا پرون آید و از سر نادانی مرانان
 کند تدبیری می باید کرد و وحیده می باید اندیشید
 او مردی سلیم القلب است هر چه خواهد گفت
 راست خواهد دانست و هر چه خواهد شنید صد
 تصور خواهد کرد پس معشوق را آشبارت کرد **که**

که زیر تخت کسی هست و با او از بلند آغاز کرد ای
پدر من و ای برادر من که بالادی تخت نشسته
زینهار مرا بیدیده شهرت نه بینی و بنظر خدایت نشکری
من که تو مرد پیکانه را خوانده ام و جای شوئی پای
خود مشاهده ام مرا در تخت این کار نیست بزرگ
و در زیر این سر نیست منکرف و این است که
من امروز در قیلو له بودم بر پی معتبری و شیخ لور
را در خواب دیدم گویی که ما من میگوید هیچ میدانی
که من بر چه بر تو آمده ام لفظ منید ام گفت من از
برای این آمده ام تا ترا بجز کنم که عمر شوئی تو آخر
رسیده است و از حیات او چند روز نیست
نمانده است من از استماع این کلمه دل دوز
و از شنیدن این سخن حجاب نور در خواب هموش
شدم و در قیلو له مداموش شدم بعد از زمانی
چون بچو آمدم او را دیدم همچنان ایستاده لفظ
ای بر موعظ و ای شیخ مکرر صلوات باشد که او را
چند گاه زندگانی دهند و ندانم پری بود که او را چند

سوال دیگر حیات بخشد گفت یک صلیب است و آن است
 که مرد بپیکانه را چند روز در خانه خود خوانی و با او در تحت
 بیشنی و لقوی خود ظاهر کنی و یک دامن ز خود بیا بگری
 و در او بیدیه شهوت تنگری و به نظر ضایع است به بینی
 بسبب لقوی تو او را حیات دوباره دهی و در آن وقت
 آن عفت تو او را زندگانی از سر بخش من از خواب
 بیدار شد و در آن وقت زندگانی شوی خود بخوی خود
 از تنهای نیکو روی خویش خدمتکاری را کفتم مردی
 را بر من بخوان و جوانی را در و ن نگاه بر باش که
 آن عرض من بر آید و آن معصوم من بجاصل انجام
 ای خواجهم من ترا بدین منیت خوانده ام و بدین
 امنیت با تو یکجا هستم ام و اگر نه در کدام منیت
 روا باشد که زن بپیکانه در مرد بپیکانه بنیاد و مرد
 اجنبی در زن اجنبی نگاه کند مرا در هر دو جهان بدی
 تو هم مرا بخوانی و با دردی بقول کن اگر صبر ترا در
 اندک و رفتن رحمت خواهد شد چند آنکه موی
 من از سفر آید و در او اثر حیات معاینه افتد و با او

این وقت بگویم تا او هم ترا به برادری قبول کند و
عذر قدم پاکتو بخواند و بدل من معذرت امشب
بکند و ترا درون خانه آمدن دستور می دهد تا هم
برادر خوانده من باشی و هم برادر خوانده شوی
من ای برادر قدم رنج رحمت تو بسیار ثواب
برسیدی و خاطر جمع دار که خاطر صاحبشند آن را
در باقی اکتون بر جیره حساب خانه خود شود و باقی
عمر ما را ایلی از فرنا خود دان آن مرد در خاست
و تبرک دامن و این زن بوسید و میلدمت
از خانه بیرون آمد شهر ارای هم بالایی تخت خود
را و خواست مساحت **قطعه** کجشی زن کجلمبی
بگر است **نکته** نمینت خالی زمانی از تلبیس **کاید**
و مری که از زمان آید **ناید** آن هیچ وقت از
ابلیس **ناید** بازگان احمق بر تخت سنده آن همه
کشید و بر از و یاد عمر خود و نارسای زن ساد
گشت و با خود گفتن گرفت مسکین شهر ارای از
برای تقارن کرد که ام صیلما برمی آید و من در

او کدام که آنها فاسدی برم بعد ازین اگر زنده مانم
 عزیز این زن نخواهم و برداشتم و استین او لغت
 بیوسم و خدمت او بواجبی کنم پس از زیر تخت پر
 آمد سرو پای زن بوسید زن بجایل میکرد و خود
 خفته می ساخت و اعتقاد آن خیرگی بد می شد
 بعد از دیری بر خاست و گفت ای خواجه چون می
 و کی آمدی چند روز اتفاق سفورستی چیست
 هم نرودی باز کشتی خواجه در معذرت شد
 گفت مراد حق تو کمانی فاسد شده بود من از
 برای امتحان پرون آیده بودم و هم نماز شام باز
 کشته وزیر تخت خریدیه بودم از حال آن برادر
 خوانده و از خواب تو همه جز دارم این مرد که بود
 بگو تا او را بخوانند از سجانی بمتول رفته است و او
 را مهران دارم چنانکه تو او را برادر خوانده من
 نیز نخواهم و باقی عمر با او یکی بگذرانم پس آن مرد را
 بخوانند و محرم خانه خود کردند بعد او بی محایا یکی
 گرفتند طوطی چون سخن اینچا رسانید با حجت آغاز

کردای کد بالوت و هم باطن جسم در از جاست
 دل فاعل شود بی بسوس جان بدست شو اگر شو بود
 همب تری زمین بتدبری کم که اعتقاد او بود
 ملک سبب میند ارادت او در حبه محاذی شرم
 پوشید و موزه تا حفاظی در یابی کرد و خوانست تار
 شود روز که او خوش با دظا هر شد و صج حیره ملعانی
 کشتاد و رفتن او در تو وقت افتاد **قطعه**
 خجسته خاست تار و شب **ما** سوی خوبی که زد ز خوبی کو
 صبح از ترس شد مانع **ما** و شمر جان شفاست صبح حور
داستان بادشاه چین نقش بندی وزیر
ایوان ملکه روم و رضا و اول ملکه بشوهر کردن
شبهه چون رومی یعنی آفتاب بی ایوان مغرب
 و شاه با انگار شب یعنی ماه ارشاد در وان مشرق
 بر آمد **ما** با صد تامل و تفکر بر طوطی رفت و کفلی
 رفیق شفیق و ای شفیق رفیق یکی از بیداران راه
 طریقت را بر سید خواب حسرت و مرگ چه گفت
 خواب و مرگت سبک و مرگ خوابی است گران و مرگ

در کسب

رسیدند عشق چیست و مرک چه گفت عشق برین
 بیدریغ و مرک رنجیت با دلیغ اکنون این سخن
 که عشق گفته اوست کار من بجان رسانیده و کار
 دو انیده خواه اسم که بعد ازین ترک اینهویں کیرم نه
 نام عشق برم نه ذکر دوست کنم و خود را از تکلیف
 مالا لطاق باز آرم **شعر** مایکف المدفعا فوقا
 و لا خود به اللنام مالا تجده طوطی گفت ای حسته از
 لغتن تا ردن بعد مسافت است عشق را با هر
 چه کز و شوق را با سکون چه آشنای مرک با حیا
 کی ساخته است و آتش با گاه کی مساحت کرده
 طالب بی مطلوبت چه شکل باشد و عاشق بی
 معشوق چه گونه بود و اگر زن بی مرد توانسته بود
 بیایسته که ملکه روم بی ستوی نودی که سالها از مرد
 احقر از کرد و سوری از ستوی اجتناب نمودی وقت او
 شوی کرد با دشا چین را آنچه است خجسته رسید انجکونه
 بود طوطی گفت چنین گویند وقتی فغفور با دشا چین را
 فریری بود در غایت در آیت و نه نهایت کفایت

روز مغفور در خواب بود آنوز میر مصباحی از مصباح ملکی
بیاید و مغفور را بیدار کرد و مغفور سیدار شد و سبع بر
گفت و دنبال وزیر کرد و وزیر ارشش بر او شد و
حودز او در خانه دیگری آمد و مغفور دست بر سر زد و
جامه بدرید و بر طریق مجانبین غوغا بنیاد نهادار کا
دولت و اعیان سلطنت حاضر شدند و گفتند این
چه حالت و تراجه افتاد و گفت این لحظه در خواب
مقامی نمودند که چشم من همچو مثل آن مقام ندیده و
در آن عورتی منظور کردید که گوش من شبیه انور
وقتی نشنیده مگر مثل ان صورت بعد خواب توان
دید و شبیه این بپر هم توان در نوم دید کاچی او در روی
من میدید و کاچی من چشم در روی او میکشادم
وقتی او بوسه بردست من میداد و وقتی من سر بر پای
او میبندادم در عین این سرور او بر از خواب بیدار زد
و از جهان مشاهده مراد و افکنداری دید از غمیت گویند
و نتوان دانست که یک خطه چه ظاهر شود و در کس
با هر که ایام مفرق اصحاب است اعوام مشوشن در باب **قطع**

نخست تا توان زد دست میراث ^{باید} شکر عمر در مهر عینت دان
 چشم بد سیال ^{باید} در کار آمد دیدن دوستان غمزدان
 فغفور بعد همة وقت در یاد ^{باید} الصورت بودی و
 یلیک خط از فلق او نیا سودی ^{باید} وزیر مردی مهندس و
 تقاش بود برکت ^{باید} تصور دست تمام داشت و در
 قدم و قوفی کلی میدانست ^{باید} چنانکه فغفور صورت آرن
 نقیر کرده بود او نیز بر مثل آرن صوتی نقش کرد و
 بر شبیه الغورست ^{باید} تحتالی بر روی کاغذ آورد بر بکر
 صومعه ^{باید} ساحت مریاطی بر آورد ^{باید} هر روز آنجا بودی
 مبر که از راه دور ^{باید} رسیدی ^{خانه} الصورت بدو نمودی و
 گفتی شما وقتی بر مثل ^{باید} الصورت زنی دیدی و یا شبیه
 این بکر عورتی شنیده ^{باید} هیچکس شکفت که ^{باید} الصورت
 صورت گسیت و آن بکر بکر که بعد از مدتی ^{باید} عهدید
 فغفور از عشق ^{باید} آن خواب خیالی شده ^{باید} از شوق الصورت
 صورتی ^{باید} مانده ^{باید} سیاحتی جهان گشته ^{باید} در ^{باید} صومعه آمده
 وزیر ^{باید} الصورت ^{باید} ایدوداد و ^{باید} نشانی او ^{باید} استفسار کردی
 گفت من ^{باید} الصورت ^{باید} اینک ^{باید} بود ^{باید} نام ^{باید} و این ^{باید} بکر ^{باید} اینک ^{باید} شناسم

ایر صورت صورت ملکه روم است پس متاق او
اغاز کرد و ما ترا و بنیاد نهاد که امروز در حسن انجمن است
و در جمال غایتی با این همه لطافت و جوانی و ممتنع و
کامرانی هیچ وقتی نام شوی نگیرد و کرد مرد نگر و وزیر
گفت سجدانی که از چه سبب ترک شوی گرفته است
و از چه موجب که مرد میگرد گفت میدانم و آن آنست
که او وقتی بر منظر نشسته بود و عزم آن منظر با می داد
و بالای درختی از درختان آن باغ طاوس خسته نهاد بود
ناگاه آتش در باغ افتاد و صاعقه درختان بوختن گرفت
چون آتش بدان درخت که میخده طاوس بوی دور
شد طاوس نیز تپ آتش نیاورد و بی مشفق تو را از
آتشیا بر روی شد و ماده از فرط شفقت هم بر بر صیغه
ماند و سوخته گشت ملکه چون می رجمی از آن بر معاینه
کرد و آن می شفقتی از آن طاوس می آمده دید گفت فرقه
مردان مثل این بوفاند و زمره رجال شیه این پر خجائن
بر خود عهد کردم و تقدیر بوسع امکان دست طاقت
نام مرد بزم و ذکر شوی بکنم سالها شده که او معدن

بگردد

لکیش است و بر سر بنجان خوش آری السعید من مخطوئه
قطعه بحسب عبرت از ذکر کس که **بیا** تا بر اسنخ در زبان کند
 بر که اصل مستقیم بود **بیا** نسخ از حال دیگران کرد
 وزیر استظهر این بشارت بعد از مدتی بر فقور رفت
 گفت من شرمند این درگاه ام و خجل این کاه این خطا
 بود که منکر دم و مخدوم را مشاهده دور افکنم امروز
 باز من در تعب بودم و آن صورت که باید شاه در
 خواب دیده بود و بر روی کاغذ کرده بوم وزیر اکبر
 سپیل شسته بر که از راه دور میر سیدی از نشان
 این صورت میطلبیدم و خبر آن بیکر میر سیدم امروز
 سیاحی جهان دیده بر سید و نشان آن صورت بداد
 گفت این صورت ملکه روم است فقور ازین سخن
 خوش شد و ازین بشارت از حد متبهر نشست و
 گفت هم امروز که را در روم میاید فرستاد و او را از
 برای ما خطبه باید کرد وزیر گفت او با خود عهد کرده است
 که هرگز شوی نکند و کرد مردم بگرد و مخاطبان که از اطراف
 در طلب او می آیند هم را در می کند و چون ابنا صواب **میگوید**

را اهلدر

نهایت

مغفور گفت اورا در زراعت چه بر است وزیر او که خوا
 از سیاح شنیده بود چه بگفت و قصه طایوس و سقیا
 یازنو و مغفور گفت الفاه چگونه باید کرد وزیر گفت اگر
 فرمان باشد من روم و بیکه نقش تو بدو نامی تا خانده
 تو کرد صورت او عاشق شد او در سرداری بر سیکر تو اول
 کرد و دستم خود را بر تو عرضه کند مغفور گفت سگوا باشد
 پس وزیر در حال مغفور را وداع کرد و در روم رفت و
 خود را نقاشی معروف کرد و بقلم زنی منسوب گردید
 خرمین او بسع ملکه روم رسید ملکه روم فرمود تا صفح
 نقش سندی کند و در ایوان او هنر سندی نماید مثنی
 که داند و هر صورتی که تواند بکار دوزیر در ایوان کوشک
 نقش سندی کرد و صورت مغفور را بجا نگاشت و فرود
 کوشک آهوی ز ماده و بچکان او نوشتت جان تو
 نوی رسیدی آمد است و آن آهو و بچکان او را غرق
 کرده است و ماده آهو که نقش است کوی او میکرد و در
 بچکان میرود و ترا آهو یا بچکان یکی بود گاهی غرق می شود
 و گاهی مالد می آید چون ملکه روم این صورت بدید متعجب شد و

گفت با رضورت کیست و این مقام چه مقام است و آن
 سیل صفت و این حیوانات کدام اند و زیارت
 این صورت فغفور یا دست چنان است و این کوشک
 کوشک است روزی بر منظر شسته بود و در دیوار منظر
 آهوی چکان آورده نگاه سیل دریا رسیده ماده آهوی
 تا بآن سیل ماورده و بی شفقتی و از ار چکان بیرون
 این صورت آماده که میکرد اما آهوی از ار غایت شفقت
 بهلوی چکان باند و هم با ایشان غرق شد این آن نرو
 چکان اند ملکه روم آنروز باز که فغفور از آن داده این بی
 شفقتی دید و آن بی رحمی معاینه کرده دل او بر زبان چنان
 سرد شد که پیش نام زنی برده است و کرد عورتی کشنده
 و در بیوفای زبان درستان منبسته آری السعیدین و عطا
 لغیره چون ملکه روم این حکایت شنید و قصه فغفور عین
 قصه خود دید گفت ای قعاش صورت حال آن پادشاه
 تمام بصورت من ماند و قصه احوال آن پادشاه
 بقصه احوال من باز خوانده میشود من بی شفقتی طاوس
 دیده بودم و ترک مردان گرفته و او بی رحمی ماده آهوی

این قصه است که در تاریخ
 آمده است

سوی
سوی برجا

دگر زبان که داشته اما اگر میان ما مناکحتی و مصاهرته
شود کاری باشد بر محل ^{که} ^{باید} ^{بود} ^{بموقع} ^{سوی} ^{رور}
دیگر ملکه روم حاجی را در چین فرستاد و خود را بسبیل
حال اصل بر مغفور عرض کرد سرخند روز میان ایشان دوای
و امرت را جی حاصل شد و عشق رب بینهما انبساطی و اجملا
طاهر گشت **قطعه** خسته اهل مرود بر اهل **ما** بر لب آب
سیر **ما** بهر همچو خودی مشو **ما** چون تویی
غایت **ما** طوطی چون سخن اینجاست **ما** نه آغا
کرد ای که با تون تو میگوی من ترک دوست کرم و یا
در دامن سرو کون شمشیر **ما** این دعوی **ما** است
که **ما** لها از مرد احترام کرد و از شوی اجتناب **ما** عادت
شوی خواست **ما** البته در حیا **ما** مردی شد تو نیز **ما** برود
را غمیت **ما** انجسته خواست **ما** همچنان کند **ما** در حال ملکه
روم خورشید قصد مشرق کرد و غوغای مغفور روز بر آمد
صبح **ما** هر طوعانی بکشتاد **ما** فتن او در توقف افتاد **ما**
نخست **ما** خواست **ما** از دهن **ما** سوی خوبی که **ما** در ز خوبی کوس
صبح **ما** از رش **ما** شد **ما** مع **ما** د **ما** دشمن **ما** عشق **ما** نسبت **ما** صبح **ما** خوس

دلمستان

داستان سرود گفتن در از گوش و پای کوفتن همیرم

چهارم

فروش شب چهل یکم چون جمله دارو موثر لغت است

در خلوتخانه مغرب رفت و صوفی خانقاه اول لغی ماه

از زاویه مشرق برون آمد تجسته لطیف اجازت بر طمی

رفت و گفت ای محرم از وای مایه نیا رخصت کونید

عمر عبد العزیز فاضل السجانه تحت الدعلیه که بر حیات

خلیفه از خلق تربیت نه در شب خفتی و نه در روز فرار

گرفتی اورا گفتند چرا وقتی نخستی گفتی که چشم خود را

ضایع کرده باشم و اگر در روز خواب کم عمریت

ضایع شود ای طوطی من نیز میترسم اگر فرمان دوست

کنم نباید که شوی از دست برود و اگر در عهد شوی با

نیا بد که دوست از دست برود متوجه اسم ترک مرد و

کیرم و دکت در کربان عصمت نرم و پای در دامن

عفت کشم طوطی گفت ای تجسته عفت و صلاح هم

وقت مطلوب است و عصمت و فلاح هم وقت مرغوب

امام حری را ایامی است و هر کار بر اهنکام از تو

عفت و صلاح درین وقت چنان سمج نباید که از آن

نشسته بود

اگر در شب

دراز گوش سرود گفتن نموده بود و خسته تر رسید آنجا که بود
 طوطی گفت حدین گویند وقتی دراز گوش و با او تورا
 محبت داشت و در رابع یکجا بودندی و در رابع یکجا
 عنودندی شبی در ایام ربیع و هنگام بهار در رابع یکجا
 میچردندی ناگاه تلخه دراز گوش سخن میزد و ترکه داشت
 کار شد و گفت ای کوزن در حدین شبی خوش سوختی
 دلکش که باغ در عطر تیر است و هواد مشک ربی
 اگر من بنغمه دلکشی و سماعی روان آسای بکنم و
 بنغمه روح افزای سرودی بگویم پس در عیش حدین
 باشد و ارجیات چه بهره بود **قطعه** خوشی وقت کل
 سماع خوشی است **ما** این ترانه مقام در جان **دما** هر که
 این قول ما جان شنود **ما** قول او را سماع توان کرد **دما** گوش
 گفت ای دراز گوش این چه کلماتست تو سخن از بالا
 و جوال که حکایت اندک آرزو مگری کن که هیچ آواز بی آواز
 تو زشت تر نیست هیچ صوتی از صوت تو منکر تر نه
 خرد با سماع چه قدر و دراز گوش را با سرود چه کار
 نیز ما درین باغ میزدی آمده ایم و تره و تره کنی **نغمه**

بیز

کو

در بیان

بزکان در زاب چه جوهر رقت گفته اند و مرغی که بی وقت
 مانک کند درختی او چه گفته اند اگر تو ایندم در بابت
 در آئی باغبان مدار شوند و در دلواری باغ فرورد
 و هم کال خود را آواز دهد و از و درخت هم دشمن بار
 گیرند و این بدان ماند که وقتی دردی چند در خانه می
 درون رفته و از برای بردن کالاکسین زود در آن
 نوشته فرایه بود پیر از تراب و قینه بود پیر از قند انرا
 پیش نهادند و شرح کردن رفتند و گفتند تا وقت
 دردی شود مانند ک اندک بکار بریم کشته است و شرح
 چون دوری چند بخوردند غوغا بنهاد نهادند و سرود
 گفتن آغاز کردند حضم خانه بیدار شد و از سر رفتن
 ایشان متعجب گشتند آنست که حال حسبت تیغ
 حطم خود را بیدار کرده ایشان را بر بست کرد و آنکه کرد
 قطره خشک کار با وقت کوشید در جهان باشد تا جهان باشد
 هر که با ده خورده بغیر محل **با** مانید در خاراکن باشد
 در ار کوشش گفت ای کوزن من شهری و تو صحرا
 من اهل آبادانی و تو بیابانی روستای قدر سماع

صد اند و بیابانی قیمت سرود چه شناسد سخن گفتن
جانگذاشت و سخن شنیدن جان برودن سماع
من خواهم کرد و سرود من خواهم گفتن بر شنیدن
چه میشود و از تو بگوشتن آشن چه میاید کوزن گفت
کدام دست که در و هوس سماع نیست و کدام طبع است
که در و آرزوی سرودنه اما صوتی که تو داری کمی یواند
و آوازی که تراست که گوش تو اند نهاد و تحقیق
خود را هم ز مریه مخوانی و تحقیق خود را هم نغمه نام می
آبی اگر تو بابت آبی ترا ازین سرود گفتن همان
ای که هیزم فروش را از بای کوفتن پیش آمد دراز کوی
پرسید چگونه بود کوزن گفت چنین گویند وقتی
هیزم فروش بطلب نیرم از شهر در صحرای رفته بود اتفاقاً
از روز در آن صحرای چهارری شسته بود و بدو یک سوزنی
طلسم پیش نهاده هر چه آتش از اجاحت میشد از درم
و دنیا و اغذیه و اطعمه و مشروبات مشمومات دست
در آن سوزنی میگرداند و میکشیدند و خود را خوش میدهند
هیزم فروش چند روز همانجا ماند و از زن و بچه فراموش

کرد بعد از چند روز بخورد باز آمد ایشانرا گفت مردی
 ام عزیزم فروش تا بهرم بزم مصلح من روشن بشود
 و اهل و عیال من افطار بکنند امروز چند روز است
 که من اینجا مانده ام نمیدانم که حال ایشان چه شده
 باشد اگر فرمان باشد بارگرم و تدبیر معاش ایشان
 بکنم بریان گفته نیکو باشد اما اگر صاحبی که داری
 بخواد تا ترا حصول غرض باز کرد انم و با مرطالت مصلح
 در خانه فروستم هرگز فروش گفت اگر حاجتی
 از شما بخواد هم شما حاجت من روا شد گفته
 کنیم گفت همین سو که پیش درید من دهید
 ایشان گفته ما را بدین سو مصلحتی نیست
 مایه اعت صد این صحن سو تو انم کرد و تو انم
 ساخت اما این سو باز کلام تمام دارد تو او را
 توانی نگاه داشت باندک اسپین اشکنند
 پیش هرگز در دست نیاید بزم فروش گفت
 بقدر وسع او را نگاه خواهم داشت بقدر وفا
 در محافظت او نخواهم کوشید ایشانرا آن سو

مازیله

داوند سرفروشن سبوره خانه بر دسرخند روز از
دولت سبوا سباب خانه مهباشند و امورش بهم
مهباشند در این خطام دنیا وی چندان جمع شد که خانه
اورا بهم حرر شد و متاع این جهان چندان کرد
اند که در منزل او جای نماید همزم فروشن مردی
سبک طبع بود که سهل مال از دست لبتد و باندک
روز نظر او باز گشت و از قاعده خود سرگردید فظوه
کشی همان ز حال حویش مکرر و فرق باشد ز کوه
تا دزه که مردم سهل هم باندک جمع شکل قاعده
عمی شود غزه همزم فروشن روزی ضیافتی کرد و اقر
با و رفقا خود را همان خواند و سبوا سبوا در میان
آورده هر بار دست درو میکرد و هر صبح حاجتی
شد پرونی می آورد حاضران متعجب و متحیر شدند و
گفتند این سبومینت این در بای غمی است
و این اوید سبومینت این خزانه لذیذی است همزم
فروشن چون مست شد و قند پای کوفتن لرزد
در کیف نهاد و در رقص شد هر بار دست در سبوا

میرزد و میگفت ای سبومایه نعمت من توئی و در میان
 حشمت من تو طاب کدای من بریده و رسم نیمی
 من تو بر انداخته این همه رونق و رواج من از تو
 جوالت و این همه شادی و شادمانی من از تو بود
 هم در گفتن این خرافات بود و در سفین این
 رخاات که پای او بلورید و سوار گفت سفیاد دوزه
 دوزه شد و هر سه بواسطه او در خانه بود همه ناپدید
 گشت بنرم فروش که در شادی بود آن بدروز
 بهم بدیل شد همانی آن بد بخت تو غرض گشت از
 سگ قیمت چه داند و جز لذت کورنی چه شناسد
 کوهری در گفت کدای اقتاده بود از جهالت کم
 کرد کوزن گفت ای دراز لوش می ترسم نیاید
 که چنانکه پای کوفتن هم فروش و بال شد برود
 گفتن تو نیز نکال نوسو خرا از اینجا که خری او بود
 دوست نشود و از برای بانگ کردن سر بالا کرد
 کوزن گفت بهره او سر بالا کرد بانگ نکرده نخواهد
 ماند کوزن خود را بهمانه لست خاریدن پروان ^{انداخت}

و از حصر ایست باغ پروان شد بجزر و آنکه خرد در بانگ
شد باغبان در رسید و او را بگرفت و با درختی
محل بست و دست کرد دست و پای او بستند
و گوشت و پوست او را لطمه کرد **قطعه** بخشی گفته
ناصحان لشکر تا رخ سرخ تو مگردد زرد مهر که او گفته
ناصحان لشکر **بها** خبری از زمانه نیکو خورد **طوطی**
چون سخن اینچارسا نید با تحبته آغاز کرد ای که با
نون چنانکه سرود گفتن از آن دراز کوس در آن به کلام
نیکو نماید از تو هم عفت و عصمت درین نیکو نماند
بر جزو جانب و شاق دوست شو و منتظر ماند خود
ز ادب است خسته خواست تا همچنان کنیز غوغار
روز بر آمد و صبح خوره لغافنی بکشد و رفتن او در وقت
افتاد **قطعه** بخشی خواست تا رود امشب **بها**
سوی خوبی که ز درختی **بها** کوس **بها** صبح از رفتن شد
مانع **بها** سمن عاشقانست صبح خورش **بها** است **بها**
باز کان زاده ترند و مشغول شدن **باز** و ترک
کردن تجارت و بیضی کردن **طوطی** و شکار **باز**

ضربتی

آنگاه بد وقت خود شب چهارم بود و چون
 تیغ زرین افتاب در قلاب منوب گردید و گمان
 سپید تیزی ماه از فرمان مشرق بیرون آوردند
 حجت بنی چون تیغ در طاق نهاده واردی چون
 گمان تکسیر گرفته بر طوطی روت و صد گونه عیب
 کردن گرفت که ترا از نقیصت هیچ ریخت نیست و از
 رنج من نمویی نه احرصه شو و اگر کرد حال من برگی
 و عجم حال من بخوری و مرا بمقصد و مقصود من برسان
 طوطی گفت ای کدبانو صندل گاه است نه صندل
 خرد از آن متعلق است ترا می آموزم و آنچه مصلحت
 تو از آن منوط است ترا بقیص می گویم اگر تو سخن
 من بشنوی کار دین دنیا بپوشان ساخته و بردار
 شود که از شنیدن سخن طوطی و مشارک کار بازرگان
 زاده تر مد ساخته و پرداخته شد حجت بنی رسید
 آن چگونه بود طوطی گفت چنین گویند و می آید
 تر مد بازرگانی بود پیر داشت عبد نام از زرا
 اوزنی خواست افتاب فلک ساخت و ماه

منوط

طوطی

اسمان ملاحظت عبید در روی و موی او خندان
او بیکت که از خدمت مادر و پدر بازماند
و از کسب و کار در افتاد **قطعه** کجای عشق
بوالعجب کار نیست **اما** تمامی در و تمام نشود
بهر که مشغول شد عشق کسی **شغل** دیگر بر وجه آنم شود
باز کار از اثر کی بود روزی با او بر بسیل دل
ماند کی قصه شغف لیس و ابتلای او بازان و باز
ماندن از کسب همه با شریک مکفنت شریک
گفت او جو نسبت **لرم** و سر در روز کار همور مدو
نرسیده او ازین کار مکفنت من و تو هرگز باز
نیاید و صحبت زید و عمر **ممنوع** نشود اما در خانه
من **طوطی** و شارک اندک نهایت فطن و از حدی
اگر بلوی ایشان را بر عبید فرستم باشند که بقل لایق
و زبان فایق او را از ان امر مانع خواهند کرد و از ان
فعل زاجر خواهند گشت ما **رکان** گفت تو **طوطی** و
شارک از کار رسیده است گفت من وقتی کتیب
چند پیش نهاده **مطالع** میدردم و این **طوطی** و **شارک**

هر دو بایدند و پیش من نشینند زبان فصیح و بین
 بیخ آغاز کردند ای خواهر ما هر دو زن و شوهر و پس
 از آن هر دو آدمی بودم و در صومعه خدمت شد
 می کردم ما علم موسیقی نیکی و دانم و در علم فرا امر اطلاع
 تمام است راهب بعد از چهل روز از خطبای صومعه
 بیرون آمدی و کوشش در سماع میداشتند و از مطوعان
 و مشروبات هم بدان قانع شدی روزی راهب
 برخلاف معمول بیرون آمد و ما را انجا حاضر ندید
 دعا کرد ما از لباس انسانی بیرون آمدیم و همت
 حیوانی لباس قیم و برین صورت شدیم از شرح
 در با فطانت و متانت بسیار است و با انواع
 دانش مستشام با هر کس میتوانم بود امر فرتر ایدیم
 که کتب علم پیش نهاده و متفرقی بطالع کشیده
 حقیقت شد که تو مردی عالمی و شخصی دانای
 اگر رضادهی چندگاه مصاحب تو شویم و ملازم تو گردیم
 امروز با ایشان در خانه من اند و هر روز ایشان
 خندان فایده دینی است و در ایشان چندان ^{بصاحت}

از در

یقینی است که نتوان نهفت بس از بندگان در خانه
 شریک رفت و قصه اندر عبید با طوطی و شایک
 گفت و قفص ایشان در خواب گاه عبید بر د
 چون پاشی از شب نلدنت طوطی عبید را آواز
 داد و گفت ای جوان در خانه که بهیچ ما مهان ما
 خوانده رسید و باشد خصم آن خانه را چگونه خواب
 آید و خود را در برت عفتت چگونه لعاباند یکی
 در سخن مالط کن و جواهر لطایف و امن بداد
 من بر در عبید رخاست و پیش قفص طوطی رفت
 طابری بود حکیم تلبیر و بلع اندیشه هر نوع چند آن سخن
 گفت که عبید از استماع آن متحیر ماند پس از ترتیب
 کلمات و تمهید مقامات آغاز کرد و این ساعت
 تو در چه کاری و بکدام فعل مشغولی عبید گفت من
 پیش از آن تجارت میکردم و نیز بعضی مشغول بود
 می مدتی شده است که تیرنگان این زن
 صیغه وقت مرا میزد و زجر شده است و ناراضه
 این صدمه ننگر حال من گشته از کسب و کار بازمانده

پیشه

ترتیب
نفع

ام از خدمت مادر و پدر محروم شده ام طوطی گفت
 ای جوان دل بر مولدت زنان داشتن محض خطا
 و جان بر مصافقت نساء کما شستن عین عناد اع بود
 از جن وقت لیلج و نکهت بردغای وریا جن عهد
 ایشان فاج قال علی رضی اللعنه عنهم من محال
 اللس من اللعدار و النصح من الحاسد و الحیبه
 الفقیر و الخیمت من العاسق و الوفا من النسار **قطر**
 خسته صحبت زنان بیست **با** نامه شان هر سیه باشد
 نیست آن خبر که ناقص **با** صحبت ناقصان تبه باشد
 ای عبید این چه سحاب خلل است که بر هر وقت نو
 چلیده است مژ بوجهایت زن انور تر سیده است
 عبید رسید چو تو و طوطی گفت جن گویند در بلاد هند
 رای بود در رک در خانه او دختری متولد شد با سینه
 کمی بر سینه و دو بر محل خود طالع گران نقصد چون نید ختر
 در حد بلعنتش اگر در خانه پیدا باشد پدر از او مضرت جانی
 بود و اگر در منزل شوی با نشد شور از او آفت نفسانی
 بر لب این سخن در شهر فاش شد و این حکم در بلاد

خدنگ
 بر منده

شد

این

شایع گشت دختر زرگ شد اما از سبب محرم نجوم
 متروک و محروم ماند و اصلاً او را خطابی نخواست
 روزی رای می دادند که این دختر را نخواهد و ازین شهر
 بهر وجه آن مال و ملک او را دهند و چندین رسوا
 او کند در آن شهری کوری بود و عصا کش داشت که
 آن دختر را بخواند و با مال و منال از آن شهر در شهر دیگر رفت
 و عصا کش خود را هم ببرد و روزگار خوش و غوری کند این
 گرفتاری روزگار کرده است چنانکه یکی را چه که در
 شادی نداشت و دیگر بر او وقت در غم گذارد **قطعه**
 نخست روزگار کرده است **بها** غم و شادی محمود تواند داد
 که **کریه** را غمی دهد و روزی **بها** شادی هم بدو تواند داد
 چون چند روز برین گذشت دختر رای از صحبت کوتنگ
 اندو با خود گفتش گرفت این کوچه حسن من چه دانند
 قیمت جمال من چه شناسند زونیک آمو من **تجانم** دیگر
 همان این عصا کش او اگر چه کوز است و کینه عیب است
 در او و معهد ابایی این بنیاست ایقدر شناسد من
 چیست مرا با و میباید ساخت و کور را دفع میباید کرد پس

بیرون می آید است از این عصا کش او

ازین نذر

آن زن کور دل همچنان کرد و هم در حضور کویا او
 بودن گرفت روزی اندر ای کور ماری سیاه بنام او
 و او را بطریق ماهی ببرید و در دیک کرد و کورا
 گفت از برای تو ماهی آورده ام تو بر خیز و آنرا به پر کور
 رافت کردن گرفت وزن با کور شور ملاء و ملاء
 شد چون دیک نیم بخت شد کور بر پوش دیک کشاد
 و پر کاله از آن در دهن کرد چون بخار دیک در چشم
 او رسید و پر کاله از آن در شکم او رفت کور در حال
 چشم کشاد و در ساعت بنیاشد کوی دفع آن
 علت همان بود اما کسی نمیدانست دردی که او
 بودند در او میشد و زهری که تعبیه کرده بودند پاره
 تا جهانیان بدانند که چون وقت فراغ آمد در در
 شود و زهر پاره کرد عسی آن تکه خوشی او خوش
 کور چشم کشاد و در دیک و بدهم مار وید و در زن نکست
 با کور چشمه یافت و دانست که حال چیست آنست
 غصه رخا صفت کور را بدید که بالا بود چنان است
 شد زو که کسند کور در شکم رفت و پستان سیوم
 لک

دفع

کور پشت

او

زن که در سینه لود در خرید در حال علت مرد و ناپا
شد و عیب بر خود مرتفع گشت کور گفت من این
کار از برای هلاکت ایشان کرده بودم این فعل
سبب جمال ایشان شد پس مرد و را بر سینه آن
ولایت برد و قصر حال باز گفت سینه هر مرد است
و چهار سوی بازار سنلسا کرد آری عاقبت منق
بر سوای گشت و او را آخر بیگ نامی **قطعه**
نخست بدکن بعالم کور **اشکارا** در نهانی هم
فسق **سوای** **چنگ** **با** این **جهان** **چه** **و** **ان** **جهانی** **مسم**
عبید چون این حکایت شنید در دل او چیزی نماند
و در روز او کرم گشت و خواست تا از آن استلاخ
شود شاک دید که او مرد می قابل است و نصیحت
بسمع رضا نشود گفت ای حواجه از طوطی خری
شنیدی اگر بلوی من **مسم** **چری** **بلو** **عمید** **گفت**
بلو شاک گفت چن گویند در پنج راهی بودی
داشت صالح نام و او مردی صالح بود و هر وقت
مستغرق طاعت بودی اما چند ان **لعم** **ند**

کروز با خود گفت چنانکه علم بی عمل کار نیاید همچنان
علم بی عمل همکار نیاید و در لغت ناری که با
علم گزارند بهتر از هزار طاعتی که بی علم کنند فعال
بلا علم کالغوس بلا و تر **قطر** بخش کار کن و ای علم
کار با علم را اطلل **و اما** علمی کلمه بر نسبت از علمی
هیچ ذوقی در آن عمل نبود **صالح** خواست تا در شهر
دیگر رود و تقسیم مشغول شود از مادر و پدر اجازت
خواست اجازت گرفت با خود گفت جوینم قصد
تعلیم علم دارم و منیت خیر روی می آیم و اگر بی اجازت
اویس بروم غالب و ظاهرا نیست که مراد در بخار
سایند و درین آثار بود پس از شهر خود بیرون آمد
قصد فضل بخار کرد مسلم اول روز میان روز زیر
درختی فرود آمد در ساعت مرغی از بالا درخت
پنجال کرد و هم بر سر و جامه صالح افتاد و بلو شد
صالح چون در خانه صلاح لو بیج و فقی حامیه خود
ملوث نداشتند از آن سبب لغایت تغیر شد
و از آن درد نیک در دمنگشت سطر غضب در آن

علمی کان

مرغ وید مرغ از شاخ بفتاد و مرغ نوح از قفص کالبد
 او برید صالح از انجا پیشتر شد در منزلی فرود آمد نماز
 شام در خانه روست و در ویژه کردن گرفت زنی
 پروین آمد و گفت من عورتی ام ما که همسین هست
 مای آورده ام و در دیکس کرده ام اگر بلیا عتی تو
 کنی بر کالمه از آن متوجهم صالح گفت نیکیو باشد زن
 ما پیکر بعد از دیری ماهی پیداورد صالح را چون ارتطاب
 بسیار شد بمطرح غضب و رو دید زن در غضب
 شد و گفت ای صالح مرا هم آن مرغ کرده که بمطرح
 در من می بینی و مرغ تا آدمی فرق بسیار است
 ترا این تهنیت مرغ پیش بزود اما ما آدمی کی میر
 شو و ای صالح مردی نیست که بدم قدم مرده
 رانده کند و از پای در آمده را دست گیرد
قطعه شش مینست نعمتی جو صیات **موت** در
 چشم زندگی خار نیست **کشتن** زنده توان اما
 کار برعکس این عجب کاریست **صالح** از من
 ماجرانتعجب شد و گفت مای عورت تو نام من

چه دانی و چه نودانستی و نام من بچه مشکل خواندی
 ناقصی را این کمال دهند و زنی را این مرد می آید بکشد
 زن گفت ای صیاح مرا شرم می آید و با چون گوی
 دم از دم زخم و ما نفس از نفس شما آرم در منزلی که فردا
 خواهی رفت اینجا صیادی است او مرا برادر باشد
 این شده تو از او کشته خواهد شد و این مشکل تو
 از وصل خواهد شد صیاح چون با مداد شد روان
 شد در خانه آن صیاد رفت مردی دید مرغ از او در
 قفس کرده یکان یکان برون می آرد و بسبب سبب
 چون نظر او بر صیاح افتاد گفت السلام علیک
 یا صیاح بیا خوش آمدی مرجمان جانیکو رسیدی
 یک ساعت اینجا باش تا از مواخات تو راضی
 گرم و از مصافات تو آشنایی یا بم صلح را هر
 مرحمت زیاده شد و تردد بر تردد افزون است
 و گفت ای خواهر تو مردی صادی و آن خواهر
 تو زنی ماهیگر شما هر روز چندین جان می کشید
 و چندین می رجانید شما را این کشف که در صبح

ابنا است بکدام فعل داده اند و این مرتبه کرا
متت که علوم مرتبه اولیا است بکدام برکت
بویکبشده اند صیاد گفت ای صالح ما را این همه مرتبه
علوم در چه با چندین خوخوانی و دل از ارحی الهنت
که مادر فرمان مادر و پدریم و هیچ وقتی بی رضای
ایشان نکرده ایم نوبی رضا مادر و پدر زبون آمد
و بی خشودی ابوین روی در سفر نهاده را اگر چه
اطلب علم می روی و نیست خیر سفر می کنی اما
ر صهار مادر و پدر از همه خیرات با بالاتر است و
خشودی ابوین از جمیع مراتب و بالاتر صالح این
چنین دید و این مقال بشند در حال بازگشت
و خدمت مادر و پدر مشغول شد از برکت این
ابوین علم بروکش اند و مقصود دارین در کنار
اوهها دند کنارک چون سخن اینجا رسانید گفت
ای عبید و طاعت ابوین این تیاثر است و
در رضا مادر و پدر این برکت و لوازم سبب
رضاء زنی ترک خدمت مادر و پدر گرفته و رض

از برکت

جميع مصالح و مهمات کرده در این از قاعده انضا
 خارج بود و از رسم مرفعت بعید باشد چون از
 طوطی و شترک این کلمات بشنید کوز باز آمد و از
 تقصیرات خود توبه بشان شد و در پای مادر و پدر
 نهاد و از احوال گذشته و بجز آن عذر بنویست
 بعد در مصالح مشغول شد و باقی عمر در راحت یافت
 بگذرانید **طوطی** شبی بان سخن سنومی باش
 گشت لو نقد این همز باشد **ک** و وقت او خوش
 که آید زین عالم **ک** تا لو اند سخن سنو باشد **طوطی**
 چون سخن اینها رسانیدند با حجت آغاز کرد ای
 که بالون اگر تو بسخن منی بشنوی باقی عمر خود
 عبید در راحت و سادمانی و وفا هیبت و
 کامرانی اخر کنی اگر در بند شنیدن سخن بگر
 خیزد و جانب دوست شود و منتظر مایده خود
 را در بان حجت خواست تا بهیمان کند
 گوی که روز این سخن می شنید در حال صبح چهره
 لمعانی باشد و در وقت او در لوقف افتاد

توانی

بخشی خواست تا رود امشب سوی
 خوبی که ز در خوبی کوس صبح از رفتش بشد مانع دشمن
 عاشقانست صبح خورشید و استمان رای و برین
 دم مار و ستهدن زن و رفتن رای بر شرمیت
 مردن و شهیدان سخن گویند شب خهل و بوم
 چون اثر در زین کوه آفتاب در غار مغرب رونت
 وافعی عقرب خانه ماه از سوراخ مشرق بر آمد حجت
 با طابری بر خصم و باطنی بر تو بر طوطی رونت و گفت
 ای یار ناموافق و ای محب نامطابق این چه بی
 شفقتی است که من از تو معاینه کردم و این چه بی
 رحمی است که مرا از تو دیده می شود و خیدن در آن
 تو مرا خطا شو و بوضیدن حکمت تو مرا چه کار است
 حیدر مکن و تدبیری بساز تا که این عوفا در دروین
 من شکوتی بپر دو این نایره التماس من ز کونی
 ماید طوطی دور بین چون دید که شمشیر بر لبش
 و این ماجرا از صدق لطافه میکنند آغاز کرد ای
 کدبانون چرا در خور عمل باشد و علیک اندازه سلام

کدبانو
 در جواب

بود

بود بر نهج که تو در خود زمین مینمای من نیز بر وقت وقف
 ان دارمی سازم و این بدان ماند که وقتی مسلمانی
 در ماه رمضان قصد خوردن روزه کرده نان و
 بخی لبست و در صحرارفت و با خود گفت ایضا جابه گشته
 حوزم که هیچ آدمی نباشد کشتی دید سبز و کتاره او
 درختی زیر آن درخت مینست نان و بخی خوردن گفت
 اتفاقاً حضم ان کشتی بود بالای آن درخت
 نشسته کشت حوز را نگاه میداشت چون دید
 که آن مسلمان میخورد از بالا درخت بکشید مسلمانان
 جانب بالا دید زمار داری دید گشته گفت تانی
 میخوژی گفت نیلوا باشد بخت از بالا درخت
 فرواد و نان و بختی خوردن گرفت مسلمانان
 شده که آن بخت زماری در کردن کرده و همه لبان
 بر همن داری این نان و بختی چگونه میخوژی بخت
 گفت ای جوان تو هم نشان مسلمان داری و لو
 روزه چگونه میخوژی چنانکه تو در مسلمانی خود حتی من
 نیز در پی خود همچنان چشم مسلمان باید که در دین

تجد

صدل برت با

خود چنانچه فرموده شده است همچنان باشد
که هیچ لجه و خط تجاوز و تفاوت نکند ضایع حق
مسلمانی است همچنان بجا که در اجزا آن بیاید
و اگر لغو یا بالدمه با قاعده چنانکه فرموده شده
است آن نباشد جزای آن یا بد بختی زنا دراری
چگونه نان و بختی خود دلی نه تینه برای مسلمانان را
و تعلیم است برای مستبدان را پس مسلمانان توبه
کرد که بعد ازین هیچ وقتی روزه محترم بخت نیز توبه
کرد که هیچ وقتی نان و بختی بخورم پس مسلمان باز
گشت و صومعه گرفت و نام در آن صومعه صحت
ماند و جزای مشغول شد **قطعه** کشتی صحت نشنا
در هر کاری **بخورم** میاسن **تکلیف** همه وقت **وقت**
او خوش که اندرین دوران **صحت** باشد **تکلیف**
خورد همه وقت **ای** حجت **نور** افتاب پوشیده
نشود و غوغا عشق پنهان مانند مرا هم از غوغای کلام
تو مصور و مقوری شود که **محل** دل تو پیش ازین
بود **مانده** است و اضطراری که در احتیای تو بود

قلعه

آن اغلبی کم شده اگر تو هنوز همدران کیش که
 بر رشته خویشی سخن من بشنو و قول من شجاع
 کن اگر تو سخن من بشنوی عمر تو در راحت و رفاهت
 همچنان گردد که عمر آزادی گذشت که سخن گو
 شنید بود حجت بر سید آنچه کونه بود طوطی گفت
 چنین گویند وقتی رای فاعظم بسکار بیرون آمد بود
 جایی روم و هوشی مر تو و بدل کرد هم گرت می
 انداخت **شعر** صید الملوک تعالی و ارباب
 و اذ ارکت نصیر الابطال **یا** ناکاه نظر ای بر
 باده ماری افتاد که میان ماران شجاع اصیل بود
 نسبت بلند داشت با مارچه سبیس و کم اصل ملاعبه
 و ملاسمه میکرد و از غلبه شهوت خود را می بچید
 غصه کرد و بیج جانب باده مار انداخت دم او بریده
 شد و او همچنان دم بریده در سوراخ خود رفت چون
 نراوز ابدان حال نمید گفت ای ماده که دام بر جوش
 ناخشد در ایمانه حیات پر شده است و که ام کونا
 عمر بر تو در از دستت کرده گفت **رای** شهر گفت سبب

پیش

چه بود گفت من در رگستان ملامتیه میگردم و خود را
عمرش میداشتم نظر او زمین افتاد شیقته من شد
زدیدتر آمد گفت ای دره من زلف و خال و ای
دره حال حسن و دلال تحبش نو مراد بچکله او گنده
و سیاهی نو مراد آسم شده هیچ تواند بود که مراد بر
خود دستی دهمی و نکساعت کرد عرض من کردی
منگفته ام برای اگر تو با دست حسن خورشید شوی
من نرسکه هشتاد اصحاب خویش است در حرم غری
بچشم خانیست بید دید او برین سخن انصافی نکرد
و التفاتی نمود پیشتر شد و خواست تا بر من دراز
دست کند و امن عصمت از سفاح الوده کند من
از پیش او بیرون شدم او تیغ جانب من انداخت
و مرا این چنین مثل و رسو کرد و باز ازین عضو با خود
و گفت مگر ای رگیک از زهر زهره گذار من سلیم است
و از زهرم دندان رشکاف دندان من بیخراست لظا
کن که حال او بگدام دست می بزم و زهر تو هم در
بچه شکل مبر زهرم کفچه انتقام بچه طر منیک ایم و مقصود

امشب

نوع

کل

او که سکل میربایم چون از در سهمناب که قتاب
 در غار مغرب رفت و ما را سیاه شب بر ازلت
 سپهر برون کرد ما به نسبت ان مقام در خوابگاه رای
 رفت نزدیک کهت اور سید در سیدی بود
 کل بهمان شد یعنی چون دست جانب کل در آید
 من کار بردست او زخم تا سرای در از دست و گستان
 او همین با شد و جزای غرق کمان همین نوع **مطلوبه**
 بخش دست عینف با خود دارد تا **تا** شب پسر او بازو
 بر که دست طلسم کرد در از **تا** تیغ دوران برید او بازو **تا**
ساعتی چند از کتب گذشت زن رای بیاید حواست
 تا با او بیشتر شود رای با باند که از اینجا رو و از
 پیش بر من میآید بعد ازین مبادا من هیچ زنی با
 دوست دارم و با هیچ عورتی را اگر خود کارم امروز
 مادمه ما را دیدم با بارچه سپهر در ملاعبه و ملائکه **زیاد**
 بود که با او قضای شهنوت کند و در من خود بپوش
 و محو رملوث کرد اند من از غایت عصمت تیغ جانب او
 انداختم اما افسوس که دم او پیش بریده نشد و او

میلر د

زنده در پیش برفت ز نرا این سخن در و کرد و از
 پیش چشم او برخاست ما چون این سخن شنید
 لعنت بر آن ماده باد خود چه کرده با من سخنهای
 گفته نیکو شد که من این رای را خسته نکردم و هر
 آنگاه بروی ختم ما را از سبک برون آمد و ایراد
 کرد رای گفت ای ما را اگر برای خوردن من آمده است
 چیست و اگر برای خدمت من آمده بی اذن من آمد
 چه ما گفت من ترا ندانم که دم او سریده او با من
 سبب دم بریدن تو عذر گفته بود من با مقام دم
 اینجا آمده بودم اما این قصه که تو گفتی گناه او است تو دم
 او پیش نه بریده چند آنکه من از اینجا باز کردم سر او خوام
 برید تا جهانیا ترا معلوم باشد هر که گردن لعنتی فجو
 افرازد سر خود را از تن خویش براند از اکنون ای را
 از من خبری نخواه تا بقدر وسع ترا خدمت و بقدر امکان
 حق تو که از من رای گفت مرا آرزوست که زبان و
 حیوانات بدانم ما را گفت ما تو اصلی نمیدخواهیم کرد و
 در میان خواهی نهاد که تو بدان واسطه زبان همه

گفتی که من همان بلند
 گفتی که از جلا برکت

حیوانات

که تواند کرد از حق که
 حق منعم که از دل کار است

حیوانا مطبلع خواهی شد اما اینکار خطر عظیم است و
 آنرا گت اگر وقتی سری ازین اسرار پیش نرفتی
 گشتائی و رفتی ازین رموز پیش عورتی تشنگی
 تا در حال گشته نشوی رای عهد کرد که من هرگز ازین
 پیش زنی بلویم و ازین رازش عورتی گشتم مار
 او را زبان همه حیوانات بیاموخت و از آنجا صدق
 بازگشت تا بدانی که نیک مرکز روی بدی نه بنید و بد
 مرکز روی نیکی نیاید چون پاسی از شب بگذشت
 زترای آمد و طاشی از صندل با آورد و در پایراک
 مالیدن گرفت که فشتی بزوداده در سوراخ شقف بودند
 چون ماده گرفت آن صندل بدید با نر خود آغار کرد که
 تو قدری صندل از آن بیاری من جسم پر پانیم
 رای از حال طلبی آماده بکنند و از فرج سخنی آن
 گرفت تبسم کرد زترای طیره شد و همچنین است که او
 بر من بکنند بگفت ای رای چندین زهر مار که بر من گشته
 آن پسند نیست این خنده کردن لوجه اگر نوسید این
 خنده بیان ملتی و موجب این صحت باز نهای من گشته

در او کرم بود و از
 کرم بودی طوری است
 عطر سارا نصیب بر

صعب بر او فرودم و قسم امشب عذر بسوزم را گفت
مرا تحت این صحرای سست و در زیر این خنجر زنی
که این روز را هیچ بتولد زنی نسبت و اگر من این بخت را
و این راز تو بگویم در حال اسیر مکنم موت تو و در
ساعت اسیر نیجه فوت کردم زن سینه آغار نهاد
و اطلاع مباد کرد و سو کند خورد اگر تو با من سرانجند
کشتای من عاقبت عذر بسوزم و البته خوش را
هلاک کنم رای درین کار عاجز شد و گفت این
روا دارم و می این روان دارم که زن چندین بار من
خود را هلاک کند و حیف چندین کاه من خود را
بسوزد ای زن چون بچشم است بیایا برون روم
و راز بر تو بگویم اما کشادان همین است و جان ب
رسیدن همان بود و چون بمرم مرا هم در آن سوز
و خود سر خود گیری عزیزان و دیگران را و داع کرد و خود
نیت مردن برون آمد در آشنای راه بر سر حاجی رسید
و کو سپند انجای میچر دیدند در چاه نظر کردند و یک یک
کاه سبزه دیدند که سبزه با بر خود را گفت آن سبزه برای من

بیار
 ز کف آوردن او تغذری دارد آن سبزه نتوان آورد
 خود را در چاه نتوان افکند زاده گفت اگر تو از برای
 من آن سبزه نیاری من خود را در چاه اندام و جان
 خود را درین آب بی آبی سرون کنم ز کف گفت
 این را می بینم که از برای رضا زدن مردن میرود و
 اگر صد هزار همچو تو میرد مرا چه کم دارد و آری لول
 من چه کم شود من از سبب چونتوی خود را نتوانم
 و از برای رضای زنی خود را هلاک نتوانم کرد و آن
 سخن نشیند از آمدن خود پشیمان شد در حال بابت
 و شکر آن بد رویشان داد پیش رضا طلبی هیچ
 نکرد و باقی عمر در خرمی گذراند **قطعه** ششم
 چونتوی شد که **سازد** گرفت **سازد** و آدمی که است که او
 عبرت از کار کوسپند **عزت** **سازد** طوطی چون سخن ایجا سازد
 باخسته آغاز کرد ای که با نون دیدی که رای چون سخن
 آن کوسپند شنید باقی عمر چگونه در خوش و خرمی گذراند
 اگر تو ترسخن من بشنوی همچین باقی عمر در راحت فریاد
 گذرانی و آن سخن است که این ساعت بر ضرر و جاب

وفاق دوست شو و مشتاق حوزر آپس ازین شد شوق
 مکنش خسته خوارت تا همچنان کند در حال بزغالده ایما
 سر از چاه مشرق سر بر کرد و غوغار و زبر آمد و هیچ هر یک کانی
 بخت و در رفتن او در توقف افتاد **قطعه** خسته خوبست تا بدود
 امشب **ما** سوی خوبی که ز در خوبی کوس **ما** صبح از زمین
 مانع **ما** دشمن عاشقانست صبح خویش **ما** **داستان**
پادشاه پروردگار سپرد و دختر از سخن مطرب **و کلمات**
یافتی رای شب **جمل و چهارم** چون ز چنان ازین
 اوقات در شب نیز موزب کردند و غاشیه مضع ماه بر
 ادهم مشرق به یادند خسته باروی مایع و شبی مرصع
 بر خط طی رفت و گفت ای چراغ دل سوز و ای شمع **طین**
 امروز بروی زرد من بخشش و برین چشم من کجشای
 و این که هر شب بتومی ایام شرمی بدر آری بر لبی **پسید**
 فرق چیست میان غمسم دنیا و غم دین گفت غم دین
 روشنائی دل است و شمع باطل بود و کله کردن
 نغمه مایند و بر در زید و سمر نیز دو غم دنیا بر خلاف آن باشد
 نمود و باله منها ای طوطی اینکه امروز بر تومی ایام **و کلمات**

ق

روان

یک

خود از توقع میکنم **قطعه** بخشی از غم جهان بگذر **ماه**
 چند خواهی زدن دم دنیا **ماه** شد سگت **ت** دولت **ز غم**
 اری **ماه** ایش کنده بود غم دنیا **ماه** طوطی گفت ای کز این
 اگر عمتو از سبب مستوق است اینک ره و اینک
 مستوق و اگر اندیشه تو از غم فروت شوی است
 بسیار رفته و اندک ماند امیدوارم بر تو که این سخن
 بسیار رفته و اندک مانده چنان مبارک آید بود
 بخت بر سید آن چگونه بود طوطی گفت چنین
 گویند در فزون ماهی دو بهور سالی در بلاد دهند
 رای بود پروطعی در شست خوب یک روزی
 رود بود و یک شب بی سرو و نمون **بخشی**
 بی سرو و نمون بود تشنه رود نمون و دود بود
 هر که باطنی بود بوس بجز نتواند که بی سرو و دود بود
 و آن برای را پیری بود خوان روزی آن پیر
 را از علیم نفسانی و بلفیتن سیاطانی در خاطر گذ
 که عمر پیر من از صد بالاشد او هنوز با قوت
 و باز و راست احتمال دارد که صد سال دیگر

که برای مبارک

زنده

آب

عمر او یابد عمر من از جهل گذشت چون بهار جوانی
من بجران پری بدل شود و ریح شباب من بچرخ
ششیب عوض کرد و این باد شامی بمن رسد
مرا چکار آید که هر چه عمر از جهل گذشت باغی باشد
نی حوز و راغی باشد بی تو و را بری باشد بی آب
زولفی باشد بی تاب **قطعه** کبشی از جهل گذشت
چو عمر غیر صمیمه بزین مغازه دردمشست **صورت**
عمر تا جهل باشد **صورت** چون که عمر از جهل گذشت گذشت
تدیر من نیست **صورت** بد پر را **صورت** زندگانی پیش
نذر دو تکلیف خود را میان اصحاب میدار **صورت**
یتغ از دنیا کشایم و بیک شمشیر اورا بدان
جهان رسام من هم روی منتغ و کامرانی بیخ و
هم او از محنت فرقتی خلاص یابد پس این چنین
اندیشه فاسد با خود خرم کرد و از برای اتمام این
مصلحت مترصد بودن گرفت دخترزای عزیز کرد
شده بود و در حدیث است رسیده از پس آنکه
رای کسی را بمثل خود نمیدید و گفت خود تمیانت
برابر

عبرت

دختر زانی شوی میداشت و در حاله کسی نمیکرد
 دختر نیز بنی اندیشه کرد و گفت ایام تلذذ و لذت
 من میگذرد و به کام لذات ابدانی من ضایع میشود
 من بی سوی تالی خواهم بود و بی صحبت تاکی خواهم نمود
 چون شاخ جوانی من خشک شود مرا شوی چهار
 آید و چون بر جوانی من افتاد مرا صحبت چه برده
 چنین دادم تا این پدر زنده ماند مرا اتهامی نباید
 بود و با او اوصیاست مرا میفرماید بنمودید
 عثمادی که دارد بر من دارد و هر آنگه تانی که بخورد
 از دست من بخورد مرا زهر علیل در کاری باید کرد
 و مرا محبت او در میان بر می باید داشت این
 قصدی با خود حرم کرد و منتظر فرصت بودن
 گرفت پس این غریبت انکسخت کرد که تنغ نیز
 براه برد و دختر این اندک مید که بزهر مهلت
 تن از پای در آرد سجان السد جهان کرک طعن
 است و آدمی بوفادیرینه و اگر نه از برای کرده
 نفسانی هیچ پسری این قصد کند که او کرد و از

مفرد

و از برای راحت ابدانی هیچ دخترى این اندیشد
که او اندیشد **و طلب** کجشی ز آدمی و فامطلب
کیست کا و کو هر از که اطلبه **طلب** صد مجال
کرده بود **و** هر که از آدمی و فامطلبه **و** وقتی **و**
مطربان پای کوب سیده بودند سخن مطربه که
از رشک و فدا و زهره و فدا فتاب ازلف
بمنده اخته و از غیرت بر لب او آسمان کمانچه ماه
بر زمین زده پای می کوفت پیرای را در خاطر
که نسبت امشب آن شب است که من مهم
خود مقصی کنم و دختر ز همین اندیشد که این
وقت آن وقت است که مقصود خود تلفی کرد اف
هر دو منتظر و مترصد گشتن پدر شدند چون
آخر شب مطربه پای کوب از پای کوفتن
بسیار ماندند و از رقص بجز از حرکت باز ماندند
حاضران جمع را این معنی گران نمود مطرب آغاز
کرد ای دختر همه شب زحمت فراوان نمود
و جوانی می پایان کشیدی این ساعت و

شعبه
۴

مادر

انعام ورافت است و نه کام عطا و عطا طفت
 کا علی چه می کنی و بقا سلسله مینمائی تری زیادت
 که شب آخر نشود و روز ظاهر کرد و قریب است
 که چراغ نشیب میرد و شمع روز دهد افتا صند
 خواهد تا وقت زوشتنای صبح چند خواهد زد و بسید
 رفته است و اندک مانده است از برای این
 اندک جمع را الوقت مکن و خود را در زیان خود
 مینداز و مر از زیان زده مکن پیرای چون این
 کلمات بشنید در ضمن این قصه خود دید و در
 طی آن همه حکایت خود یافت گفت این سطر
 راست می گوید بسیار رفته است و اندک
 مانده القدر که پدر زلیست ای دل القدر خواهد
 زلیست از برای اندکی خون پدر در کردن خود
 چه کنم و از سبب سهل خود را در گفت و لو
 چه اندازم تنم از دست بینداخت و مهر چه
 پوشیده بود بمطرب داد و هزار دنیا را دیگر نمود
 دختر نیز اگر چه زن بود اما دانا بود او را هم از کلمات

روز

مطرب همین کمال شد و هر چه او گفته بود حساب
 خود کشید ز بهر از کرده دور کرد و هر چه بوشید
 بود همه مطرب داد و هزار دنیا رویگر فرمود ای
 گفت ای فرزندان چیست امروز کار هر دو بر خلاف
 می ایتم پیش از آنکه ابر کرم منتقاط بود شما ماران
 احسان خود را باریدن آورید و نا آنکه خود من در
 موج آید شما جوی را رفت خود را روان کردید این
 معنی از قاعده ادب خارج است و از قانون
 خرد پرورست لپه گفت این مطرب نسبت
 که ما را از بلای عظیم باز خریده است و دختر گفت
 ما را هم از و عظمی بزرگ کرده رای گفت این سخن
 چه باشد لپه چون عقیده خود را از غبار معاذرت
 صاف کرده بود باطن و لطفانه را از حشمت
 فحاشت پاک که داینه جز راستی چاره ندید
 و قصه عذر خود تمام بگفت رای روی بدختر
 آورد که سبب احسان تو چیست دختر تیرستی
 احوال خود باز نمود و دلمری که انگیخته بود بکلی کشف

کرد عز من اگر کسی را غم الفسافی و تاملین
 سیطانی و باعث جهالت و داعیه ضلالت
 محظوری مخصوص شود و بدنا کردنی باعث کرد
 خوش وقت او زود از آن باز آید و باعث
 و استغفار مبادت کند که احراز فسق از تن
 زشت تر باشد و استداد همه وقت در مجوز
 از مجور تاه بود پس روز دیگر رای بحضور ان
 دولت و اعیان مملکت تاج سلطنت
 بر سر سپرد و در و اج مملکت در بر فرزند افکند
 او را و بی عهده خویش کرد ایند و دختر را نیز
 بیکی از اقربا و اکفاد خود داد و رسم مناسبت
 و مصاهرت بجا آورد و خود در گوشه صومعه در
 رفت و در سلک عباد و زهاد منسلک شد
 و از ملک و مملکت بقناعت قانع شد و از
 جاه و سلطنت بوزلت راضی گشت فباتی عمر ^{دین}
 او خوشتر از آن گذر ایند که پیش از آن میگذشت
 طوطی چون سخن اینچا رسانید با تحسنته اعاز کرد

ای که بانون اگر اندوه تو از سبب معشوق است
بر حیزد و جان و شاق او شود اگر اندک تو از غم
شوی است بسیار رفته است و اندکی مانده
اما پیش از آن که مزاحمت شوی پای بند و دست
نشده است بر حیزد چهره مطلوب لطیف و
منظر مانده خود را پس ازین انتظار مغفای
حجسته خواست تا همچنان کند که مطرب فلک
دو افتاب کلام کرد و غوغای روز بر آمد صبح چهره
لومانی باشد در فلتن او در توقف افتاد
قطعه کجاست تو است تا رود امشب هموی
خونی که ز در خونگی کوس **بجمع** از رفتن شب مانده
دشمن عاشقانست **صبح** خروش **دست** نما
امیر و ما را بجایست **امیر** در کمر عبده و آن خضر
کرد و نابزرگان **خوازری** و **حجام** و **دین** ناز
بخت خود را بر صورت **داهت** و **افر** اگر
حجام **شب** **جهل** **بچشم** چون **حجام** شهر شیشه
زیرین **افتاب** **بر** **مخچه** **آموز** **نهاد** **و** **مزن** **ماه**
ظالمیته

باغچه شتر و میمن از حمام مشرق بیرون آمدن شتر باروی
 باغیچی چون غمام و چینی
 چون که در حمام
 جگر از کباب خوردن شید و خون جگر از دامن کدشتین
 خود را امشب در کوه افکندنی ام و بهر چید خود را آب
 بردوست رفتنی ام طوطی چون دید امشب بلق او بر
 شهادت دیگر غالب تر است و اضطراب او از سایر
 اوقات طالب برتر شد نباید که همچنان کند و خود را
 در کوه افکند و محنت چندین شبه من ضایع گرداند
 گفت ای کدبانون تو میل این کلمات وقتی گوی که
 مراد کار تو زاعی باشد و در رفتن تو مرا امتناع بود
 امشب شبی است میمون وقتی است همایون بر حسن
 و جانب دوست شو اما باید که دو کار بدنی و دو وصیت
 من نگاهداری وصیت اول آنست که آنجا بسخن گویی
 غره نشوی و بر دشمن اعتماد نکنی کسی که بر دشمن اعتماد
 کند همان معاينه بیند که امیر از آن مار معاينه کردسته
 پرسید چگونه بود طوطی گفت چنین گویند روزی امیر
 در سنگاری بود و مار بویج جگر هزاران مبدید و بکند چون
 از تیره مار چ

مار کدون شیران در کمند میآورد ناگاه باری چون کمند
او پچان در رسیده گفت ای امیر فرماید بر سر گفت
از که مار گفت از خصمی که قصد من کرده است با خونگی
مار عجب من میآید امیر و امن جنبا دو مار در شکم او خفته
زد بعد مردی در رسید و گفتن گرفت باری سیاه از
پیش من که بختی است اینجا کسی پنهان کرده است امیر
گفت حالی اینجا چیزی نمیآید مرد چپ و راست نگاه کرد
چون مار را اثری ندید راه خود دیگر رفت **قطعه** خلق
زنت طایفه اند **که** ناتوان در زبان بگردد اند **که** مبرکه بی ز
مار تا ما سیخ **که** کوی او دشمنان بگردد اند **که** امیر گفت
ای مار دشمن تو رفت و خصم تو دفع شد اکنون سلا
بر خیز و راه خود گیر مار گفت من از اینجا بیای خود برو
و از سر تو را بجان برنجیم تو نشنیده که بسخن خصم غره
نپاید شد و بردش من غالب اعما و نباید کرد تو بر
من بگردد اعما و اعتماد کردی و بگردد اعلاص در شکم
جای دادی اکنون من ترا عاقبت خوردنی ام و البته
ترا هلاک کردنی ام امیر گفت ای مار شکوی کرا بیدی

اورا دیده است

جزا بشود احسان را انسان معافات نبود همچو مدنی که بمن
 در حق نوبه نیکی می کردم و در باب نوبه احسان بود
 ما گرفت اگر چه احسان کرده اما بر محل احسان کرده
 اگر چه لطف فراوان فرموده اما جای لطف
 لغز نمود مردمی از مردم چشم تو انداخت و مروت
 انسان توقع تو اندک ما را با مردمی چه کار و مرک را
 با مروت چه گذر امیر چون بدید که ما بر زمین دینان نیز
 رده است و بهیچ نوع زهر او کم نمیشود ناگاه زخمی تو
 زد و کار او سبکد خواهد افکند امیر روی سوی آسمان
 کرد و گفت ای خالق ما رو مور و دهنده ضعف روز
 تو میدانی که من چه کرده ام و این ما چه بسکند بفضل و
 کرم احسان کسی ضایع نکند و بعون و عنایت تو
 نیکی کسی صراط نشود مرا قوتی ده تا آنکه مالک زور
 میجو اید مرا نامیدن اورا نامیم فی الحال در امیر قوتی
 ظاهر شد و شوکتی با هر کشت که ما در نظر او همچون بود
 که رشته طاهنی ملک رسیمان سوزنی دم او گرفت
 و جان در زمین زد که جان او جانی برپید و چشم او تنی

جای خرید **قطعه** کتبی گفت دشمنان **شونو** حصم را
 صد هزار فن **باشند** هر که او گفت دشمنان **شونو**
 دشمن جان خویش **باشند** **حجسته** چون این کتاب
 غریب **باشند** و این حکایات عجیب در گوش کرد
 گفت ای طوطی صحبت او که کردی شنیدم صحبت
 دویم کدام است طوطی گفت دویم آنست که چون ترا با
 دوست احتلاطی و باطنی شود باید که خود مستقبل **باشی**
 و مقدم تقلید زوی و با قوال و افعال کنی اقتدا
 و نیکویی اعم در آنکه سخن گفتت اورا **انیکو** رفت
 من جسم سخن بگویم و یا آنزن سخن فعلی کرد اورا **اصواب**
آمد من نیز بگویم **باشند** که اورا **انیکو** رفت **باشند** ترا **انرو** در
 اورا **اصواب** آمد **باشند** ترا **انبا** بد چنانکه **حجای** بر فعل
 بار کانی اقتدا کرد اورا هیچ **نیکو** نیاید و **اصلا** **اصواب**
 ز رفت **حجسته** برسد **انیکو** نه بود طوطی گفت چنان گویند
 در اقصای خوارزم باز کانی بود **بابا** مال و منان **سیار**
 و **پیشمار** اورا **عبد الملک** گفتندی هر وقت در **بست**
 بودی و در **جمع** **علماء** و **فقرا** **حاضر** شدی **یک** **روز** اورا **خط**

که نشین

گذشت من در اقصای عالم تجارت بسیار کردم بکسود
در سوین جابر بن سنان فله شش امتنا لها هم بکنم بدین کیفیت
بر مانی که داشت هم صدقه کرده و هم منالی که بود هم تقربا
داد و بر وجه افطار نمازخانه شب راهی را از خواب
دید رسید لوگتتت راهی گفت من صورت سخت تو ام
چون تو امروز هم مال صدقه کردی و هم منال تقربا دادی
نرا هم ضایع نتوان گذشت من با ما در او هم صورت
بر تو خواهم آمدن جو بی بر من زنی من از پای خواهم
افتاد و صورت از خواهم شد هر چیزی که از من خواهی بپد
در زمان آنجا دیگر خواهد رفت و هر عضو یک در من جدا خواهد
کرد در ساعت عضوی دیگر خواهد بودست **مط** تختتت
هست نه ان بر خیزر چند از خیر روی خواهی یافت **ما** دره
حق یکی بدنه سبک **ما** ناکو منتهت **ما** از خواهی یافت **ما** روز
دیگر چون راهب شب کرده در صومعه مغرب رفت
ز اند عالم کرد آفتاب مصدر در هو افکند حجامی مسکن
عبد الملک راست میگرد آنرا هب در رسید عبد الملک
بر خاست چوبی چند بر سر او زد او از پای در افتاد و

صورت زر سنده عبد الملک در می چند بحام داد و کمان
 آنست و ضربت بسیار کرده بحام راه نجیب تصور شد هر که را
 خوب نیند راهب صورت زرشو و در خانه رفت بر آن
 ضایقت کرد و راهی چند را همان خوانند بعد فراغ تنبوا
 طعام جوینی کران بر گرفت و بر سر ایالتان چندان
 که ملک آن شکست و جوی خون روان شد فریاد از
 راهبان بر آمد و حسن انوه جمع شد بحام را محکم
 بر بستند و باران همان بر مقطع شهر زدند قطع بر سید
 این فقره را بر چه زوی و سر زای التان برای چه
 شکستی بحام گفت من در خانه عبد الملک بودم
 راهی آمد جوینی بر سر او زد راهب در حال صورت زرشو
 من همچنین تصور کردم هر که بر سر راهب نیند راهب
 زد درین طمع من راهبان را همان خوانندم و جوینی چند
 بر التان زدم التان هیچ احوال خویش انگشتند
 ملک فتنه دیگر قایم شد مقطع عبد الملک احوال فتنه
 این بحام چه مسکوبید عبد الملک گفت این محلی منست
 زورشو که مخیده او در صل افتاده است و او را خصل دماغ

ب

نکته

شده است و همه روز چون محابین راه می لوبید و
مثل این همدیان میگوید و اگر نه هیچ عاقلی این نکند
که او کرده است و هیچ دانای این گوید که او میگوید
او سقیمه و نصیفه محتاج است و باد و بیه و استر
به مفتقر اورا بر طبعی و انا بر بند و بر معالجه صادق و مستند
افسوس باشد که چنین مجام تلف شود در این
جام می هلاک کرد و قطع را سخن عبد الملک موافق
بنو در اهلان را عذر خواست و مجام را از بس
پر و ن کرد **قطعه** بخشی متفکر باشی بذات **تله**
ما که عشیت بران علل لوبد **تله** راه تقلید ما اوضاع
پویند **تله** مرد باید که سقل لوبد **تله** طوطی چون سخن
اینجا رسانید یا تحسته آغاز کرد ای که بانون در
افعال و اقوال تقلید اقتدا نباشد کرد و دیدی این
جام مقابله افتد اگر هیچ مقصود بر نیاید و هیچ
غرض او بحصول نه انجامید اکنون بر خیزد صاحب
دوست شو و کار بدین وجه یا کن تحسته حور
ناهمچنان کند غوغا روز بر آید و صبح هر ه لغوانی کشاد

و رفتن او در توقف افتاد **قطعه** کشتی خوابست
 تار و دام شب **باک** سوی خوبی که ز در خوبی کوس **باک**
 صبح از رفتش بشد بالغ **باک** کسمن عاستقامت
 صبح خروش **داستان خواب** **تبعیر کس**
و حکایت رای او **میر** که بر زمین بود
رای شب **چشم** **چون** **تص**
 معصوم زین خورشید در تیر مغرب کرد و نان
 کافوری ماه بر خوان ز مردین مشرق نهادند **تجبه**
باخانی پر از طعام و کوزه پر از شراب بر طوطی رفت
 و گفت اول این را تناول کن بعد قوی که خودم
 گفت انرا اسماع فرمائی طوطی بر ترانه بعد تناول طعام
 بعد قوی **مرفق** آغاز کرد ای که بالون خورده که داری در
 میان نه **تجبه** گفت من امروز بعد از چند گاه در
باز **تیلوله** بودم جوانی خوب صورت در خواب دیدم
 کوی در یک دست او سیب خراسانی و در دست
 دویم **امشک** دهند وستان او آن مهر و بمن داد
 و خود بر رفت چون از خواب بیدار شدم نه از آن

شرف

سیب
انبه

اشرف دیدم نه از ان ابن بوی طوطی بقبر آن خواب
 گفت که مزده مر ترا که آن جوان خوب صورت خست
 تو دار دو از ان دو میوه یکی استوی تو است و دوم
 محبوب عنقریب تو هم بشوی خود خواری رسید و هم
 محبوب خود خواری پوست چنانکه رای او چنین بود
 از مکاید و شد اید روز کار بزن قدیم خود رسید
 بود و هم معشوق خود بویسته حشمت رسید آن
 چگونه بود طوطی گفت چنین گویند که در آئین را
 بود سر ایان آن وقت و تا جداران آن عهد
 چنانکه در کتب هند مناقب او بسیار است و
 ما ترا و بشمار روزی او در شکار بود گاه به کان
 خدنگ و کان لک می انداخت و گاه به کان
 ناول چهار شیر می انداخت و گاه خالوری
 مید شد که نرمی وجود او سمور را سنگ خار میگفت
 و نیست اندام او قند زراستند انانک بخواند
 وزیر گفت بلینت و نرمی این جالو وجود او می
 هم باشد حاضران ~~عبارت~~ عبارت را از خانه
 مجلس

کریر شده

پرواز دادند و تبر و فصاحت بر کلان میان نهادند
کسی خوبان جبن را برین شبه میکرد و کسی تن
خشن را بر و مثل می آورد پری جهان دیده آنجا
خاطر بود گفت خوبانی که بر روی زمین انداخت
باد هوا بود و ایشان میرسد و بواسطه باد هوا البته
سختی در اندام شان ظاهر میشود اما اگر امروز وجود
بدین نرمی باشد وجود قویه باشد وزیر گفت قویه
کیست بر گفت زیر زمین شهری است که او را
مدینه القونام است آنجا رای است که او را
رام ثانی گویند او را دختر می است که او را قمر
به خوانند بر چندان ذکر خوبی او تقریر کرد و سخن
مرعوبی او تصور نمود که پسر وزیر آنجا حاضر بود همه شنید
و هم در حکایت او عاشق او شد و هم از زوت
و امن او گشت و این پسر وزیر در علم سحر دستی
داشت و بر اصطلاح جا و وی وجود و تشکیل طلا
کلی میدانست تارای از شکار باز آید آن پسر
وزیر چون سحر در سوراخ مورچه درآمد و در مدینه

قویه

رسیدن از سرکار با زشتی چون صدی بی بر آمد و در
 القونام التملک انجاری است که اورا رام
 بافی گویند اورا دخری است که اورا قونیه خوانند
 پرچند آن دگر خوبی او قونیه کرد و سخن فرعون او
 تصویر نمود که پسر وزیر انجا حاضر بود همه شنیدند و
 هم در حکایت او عاسق او شد و هم از روایت
 و التملک او زشت و این پسر وزیر در علم کج دست
 داشت و بر اصطلاح جادوی وجود و لشکر الهی
 علی میدانت تارای از شکار باز آید آن پسر
 وزیر چون سحر و سوراخ مورچه درآمد در مدینه
 القون رسید رای شکار با زشتی چون یک بن
 برین بر آمد روزی زن رای این بر دست گرفت
 و در کفستان روی خود تابش میگرد و مشاطه
 خود را گفت این حسنی غلطی که مراد او اند
 و این ملکی عریض که تنوی مرا بخشیده اند عجیب
 باشد از زنی دیگر را چنین حسنی داده باشد
 و یا مردی دیگر را چنین ملکی بخشیده باشد
 انجا بود و کذب بدین رای متعجب شد بارای گفت

عجیب

تا اور ابلو کہ حد جنید با مر ابلو تا سزای او بکنم
رای گفت ای طوطی سبب خنده چه بود طوطی
گفت مرا از خود بینی این خند و مہ خندہ آمد کہ
اورا همچین کحل و کالج شده است کہ مثل خور
می چون او در جهان نیست و صاحب ملکی جوینو
در عالم ہمیشگی کہ تو باللہ او نمی سحرست او را
سعدی الفونام خوانند و انجاری است او را
رام ثانی گویند و او دختری دارد او را فخری خوانند
نسبت حسن آن دختر حسن این خند و مہ همچین
است کہ نسبت ماه و تخت ملک آن رای
ملک تو همچین است کہ مقابل خورشید در آرز
ار می عمر از شاهی ماه خورشید و وزه استلال می
باید کرد کہ فوق بر صاحب قونی و صاحب قونی
است و زبردستی از بردستی است **قطر**
کجشی فوق هر کسی است کسی **مکھان** نکلین
در صوفیہ تا سیمرخ **مکھی** نماید بد بر قوت خود
پیشہ را پیل و پیل را سیمرخ **مکھی** رای را **مکھوس** فریہ

نہ

ار

در سرافت و تمنای اتصال او در دل او تمکن بشد
 و امور مملکت و سلطنت یکی از مستعدان خود نمود
 کرد و چون در بهشت سیاحان و لباس جوکینا
 کرده بیرون آمد و در کناره دریا رفت و یک
 روز مقابل دریا با دو تمام بالستاد و با دو که
 منمنی دریا است این جز بیسمع دریا رسانید که
 رای او چنین آمده است و بحسب پیش دریا
 ایستاده است دریا صورت آدمی که آب
 لطافت آرزوی آدمی حکید و در و جواهر از
 دهن آدمی بارید پیش رای آمد و از حال و
 احوال او استفسار کرد و گفت کجا رسیده
 و چه مصلحت قدم رنج فرموده اگر حاجت است
 بگو تا آن حاجت تو معصی کنم و از مصلحت
 هست اشارت من تا از در آن مصلحت
 تو بر ایم رای گفت مرا کاری سخت پیش
 آمده است و مهمی صعب روی نموده است
 حکم خاور ملک را تو آمده ام آن صوبت برین
 راهم خدا

اسان کن و آن مهم از پیش من بردار دریا
 گفت آن مهم تو کدام است رای گفت زتر
 زمین شهر سیب انرا مدینه العفر مینویسد مرادش
 شهر سردریا گفت آن شهر درختکی است
 و فرمان من تا تری پیش منیت من ترا بدان
 شهر چگونه تو انم رسانید و تان مدینه چه شکل راه
 بری تو انم کرد رای گفت تو مرا در حد ملک
 خود راه پیرا که راه ایت روزی است اینجا
 راه بری و پیر روزی خواهد شد دریا بدست
 دست رای بگرفت و درون آب دو نیک
 غوطه برد حد ملک خود رسانیده دریا باز نشست
 رای پیش رفت در باغی رسید که از خلد هکایت
 میسفت و از فردوس روایت می آورد در آن
 باغ چشمه آب عذب بود که راه آن آب
~~بیشتر بود از زمانی~~ و جوای خود را می اندازد
 در ای راه جاتا تمام کردند گفت ای عزیز ما در
 بر آورم و پدر ما مردی بود سمیای و آورده است

بر

بیشتر

و چهار جز کند استه است مدتی است که میان
 این چهار جز را سمت نشده است کسی اینجا
 همچنین بنیت که میان ما حکم کند و از اسبیل
 تساوی بخش کند لطفی بکن آن تراخ از میان
 ما بردار و این استیاد بر بعه میان ما سمت بکن
 رای گفت آن چهار جز اند گفته اول دلعی است
 آنقدرم و دنیا که کسی را حاجت باشد از ته ان
 بیرون آید دویم جلوته است که آنقدر اطعام و نرا
 که کسی آرزو کند از زیر الظاهر شود و سوم تغلین
 چو سبت چون کسی به بنیت هر شهری و هر جای که پای
 بران نهد اگر چه دور از دور تر باشد در ساعت خود را
 آنجا رساند و در آنجا بنید چهارم سعی است که آنجا
 چون نماز شام در خوابه و یا در صحرای او را از نیام برسد
 شهری در آن خوابه و صحرای آباد شود و در آن بار بارها
 ارسته پدید آید و مدینه آبادانی معاینه و مشاهده شود
 و چون وقت صبح آن صبح در نیام کند آنهمه بندگی مدعو
 شود و آنهمه ناپدید کرد و رای گفت اگر کارش بر آید

الله
 القدر

ازین اشیا بر آید و اگر مقصود من جمال نماید ازین چیزها
نماید گفت بروید و خبردار آید چون سآوردند در آن
دو خبر از آن یکی کرد و دو اشیا از آن یکی کرد پس
کوی در رسم جوکان آنها و یکی جانب راست نهاد
و دویم جانب چپ و گفت هر دو جانب ایند و کوی
بدوید هر که کوی از او تر آرد ازین توده هر کدامی که او را
خوش آید بردارد و آنکه در تر آرد توده که باقی ماند
لصیب او باشد چون ایشان جانب کوی درون
شدند رای دلق و کجکول و شیشتر اسخون زیر بغل کرد
و به نسبت مدینه القعربای برعلین جوین نهاد و در جاسا
خود را بردرواره آن شهر مدید و آن هر دو جوان
از نتوچی همت و مناقشت از آن اشیا نفیس محروم
مانند و از آن امتعه غریب با بوس شدند **وطعه**
نخستینان منازعت کرد **کدام** نسبت اسفکار کار در و دستان
اهل دانش منازعت کردن **تا** شوم دارنده خاصه با اولیئان
چون رای بردر کوشک را ام تانی رسید پس وزیر خود
دید در زاویه معکف شده پرسید حال چیست و

تو اینجا کی رسیدی گفت من از عشق فریه بدی است
 که اینجا آمده ام اما من التفات نمکنم تو از بالای من
 نیز زمین معروف تری و از تری تا تری میشتی و از تری تا
 ترا در ملک فرود میباشند در ملک بالادیش باشند
 قهریه باید خود گفته است اگر تو مرا برای او چنین
 من شوی بگو و اگر نه هرگز نام برم و کرد شوی مگر در
 با پسر وزیر محمد بن گفت ولو بود که منی خبر برام رسانند
 که رای او چنین آمده است و پیش در ایستاده ام از در
 برون دوید و رای را درون برد و بر گوشه تخت خود نشاند
 و دختر را نامزد او کرد و روز دیگر داب سوار و آتش سرد
 بر پای کردند و رسم شاهی و ترا اطاعت می بقدم رسانند
 و حکای حکیمان و اختیار مویده آن بر دین خود عقده
 گردانیدند و شاه و عروس بر گزینش و تحت ترحیم
 جلوه دادند بعد از شداید بسیار و مطالب
 مطلوب رسیدند و دو قاصد بمقصود می پستند را
 چون در روی قهریه دید صد بار از دین خود زیبا تر دید
 چون ملک او دید هرگز در جوار ملک خویش ریای او را

کوت

ن

اورا شن طوطی خود را دستاد و کیفیت خنده او موش
 نمود چون چند روز برین برآمد خوابم خواندگان فخرم بر
 گفت و طعنه کردند که شوهر تو ای نسبت اگر او را می باشد
 بادلق و جلوتی چه کرد که نشان او بار است و با تکرار
 و لعین جوین که علامت کدای آنچه کمینش و بروی له
 در خورد و باج بخت باری بود او را جلوتی نوا یان
 آشنای دست که در قبضه او خجرا افتاد است
 دست در بیخ استخوان چه گونه زرد و پای که در رگ
 هلال زرد او قدم در لعین جوین جو کوه نهند قهر این
 سخن بارای لغت رای لغت ای عورت برین آید
 که در نظر سهلی نماید بد اعتقاد نشوی که هر یکی از ایشان
 از آنهاست که صد ملک فدای بر اینها تو انکند و مهر
 مملکت بر او تو ان گذرانند ترا روزی معلوم خواهد
 شد که این چه امتعه غریب است رای از پدر قهریه
 اجازت خواست او هم اجازت داد رای قهریه را
 در کنار گرفت و آن هم آشتی که آورد و آن هم را
 بر گرفت و پای بر لعین جوین طلسم نهاد در حال خود را

او چنین

اورا

و عدت آن که بلین های ملاطفت بر بار
 اورا با دلق کدای ص

هم بر سر آن چشمه دید که آن اشیا را آنجا نروده بود پس
وزیر وقت پرون آمدن رای خود را بر صورت
کرده بالای حمامه رای بنشست او هم با او آنجا رسید
اما خود را سپید کرد بعد از زمانی آن مرد جوان که صاحب
اشیا بود نزد رسیدند رای آن مرد چهار چشم بر لبها
نهاد و بعد بسیار خواست و گفت تا شما ندانید که من
ابن کالار شما از سر حضرت و دیانت برده ام اما من
در شتم که دفع انجمن من ازین اشیا برآمد شما این
اشیا را خود را بگردید و کالای خود را بسطتانید
ایشان مردمانی بودند که ازین جنس متاع ایشان
سیار بود و ازین نوع بر ایشان شمار بود گفتند
از رفتن این اشیا نمرای که میان دو برابر بود چنان
است و گفت و گو که بین اخویں بود مرفع شد اما این
مایه نزع هم بود ادم و این ماده خصوصیت هم بتورا
کردیم و اگر بگوئی ترا هم علم نقل روح مایه نزع و بر
سایر علوم نفس اطلاع دهیم پس رایبر نقل روح هم
مایه نزع در ضمن آن بسوزیر بدان علم مطلع شد

پس از آنکه

پس رای برخاست و ایشانرا و مدعا کرد
عروس را کنار گرفت و پای بر لعلین طلسم
بنا و در حال حضور او در حرم او صحن خویش دید
زیر درستی فرود آمد پس وزیر بر صورت خود شد
و رای را خدمت کرد رای گفت تو اینجا می آید
گفت من اینجا پیش این آمده بودم رای و
پسر وزیر هر دو بشکار رفتند تا صید می کردند
و کبابی بدست ازند که جمع در ایشان زنجار
شده رای ابوی را بر زد و خواست تا باز کرد
و نزد آن بقره آید پس وزیر سلسله خیانت
بگشاید و مقدمه معافیت تمهید کرد و گفت
از اقبال رای مراد این بلاد علم تشکل حاصل
شده است می توانم که خود را بصورتی طبیعی
کنم اگر فرمان باشد ازین صورت در آن صور
مشو کم در رای را ازین نظاره نمایم رای گفت
نیکو باشد او در حال حضور را بر صورت مکتوب
بعد از زمانی بر حکایت او می شد رای گفت این

علم سهل علم است اگر مکس شود و سرف
 علم است که من آورده ام من تو از مکس که لعل
 روح کنم و جان خود را در کالبد مرده در آرام و
 آن مرده را زنده کنم بعد از آن بیرون ایام و در
 کالبد خود شوم و خود را بر عیبت اول خیا که بود
 کردم پس وزیر گفت ای چه من دانستم از زند
 تو نمودم و ای که تو میدانی از سرگرم من بنهار ای
 کالبد را خالی کرد و در قالب اهو در آمد پس وزیر
 کالبد را خالی دید و کالبد را در آمد و اهو
 را زانید و من خود را در اوزه دره کرد و خاک که قابل
 حیات نباشد و خود نزدیک تعریه آمد قوس
 را در کنار کرفت و پای اولین طلسم نهاد در
 حال خود را در خانه ای دید ستور در شهر شد
 عوفا در بلایا و افتاد که رای آمد دختر ام تانی
 آورد و زراوند ما جمع شدند و رعایا و برایا گردانند
 هر یکی دست بوس صورت رای کردند چون
 مشاطه بخرج خال مشب بر روی رو نهاد و عرو

سبب صفا بر قیومی خود بشکشد پس روزی سخوات
 تا با قومی هم پیر شود اندوه چندان گاه از دل
 خود برون کند قومی از حرکات و سکنات او
 معلوم شد که این رای نیست خود را از او بشکشد
 و او را بر خود در کرد و گفت این خانه ایت
 بی چراغ و آویزه است بی فراغ این صورت است
 صورتت رای اما باطل مخالی است او را
 حرکت داده است دور کا بد او روح دیگر در آمده
 است گفت ای صورت من حرکات رای بگو
 دائم و سکنات هم شوی خود نیکو شناسم در حالی
 در دل شده است و ترحمی در بر افتاد مرا چند
 روز فرصت ده و صد گاه کرد من بگرداگر تو همان
 رای من خود از ان تو ام و اگر تو آن نه دست
 از من بدار و اگر نه خود را هلاک کنم و ترا میخت
 و رسوا کنم پیر و نیز رسیده و بضرورت دست
 از و بداشت زن قدیم نیز من سر مطلق شد و نار
 ص کرد خود را ستم رنجور ساخت او هم ترک آن

استخالی

هر دو گرفت و باستقال دیگر مشغول شد اما هر روز
 بر قریه آمدی و زیارت او در میان آوردی
 قریه کرات اولت بودی همه وقت بر بر
 خود بودی روزی آن آهوی بر سر طوطی مرده
 رسید گفت هیچ به ازین عنایت که از جسم
 آهوی در جسم طوطی در ایام و در خانه خود روم و نبرسم
 که آن جبت در چه کار است و با اهل و حیل
 من چه معامله کردی در ایام طوطی شد و در
 خانه خود رفت قریه چیزی نخوس و چیزی تا
 خوش گشت و گفت ترا اکنون کم کردم کی
 باز یابم تو بر صورت مع و من بر بهت آدمی
 ترا از من چه بهره بود و مرا از تو چه منفعت شد
 طوطی گفت چیه است آن نسبت که چون آن
 حنیث بر تو آید تو مغزرت آغاز کن و لغات
 در میان آرو بلو مرا کانی در دل شده است
 و ضیالی در مرا افتاده است آن کمان من است

وآن خیال مرتفع شدنی شبیه که تو همان مخدوم
منی که بودی اما در تو عالمی بود که آن عالمی در کسی
بنود و آن لعل روح است و لو بارها پس من
کرده اگر یکبار دیگر بلندی آن منظره کلی از دل من
برود این گمان تمامی از باطن من مرتفع شود
روز دیگر چون پیر وزیر بر قوس آمد این ماجرا در میان
نهاد او زیدان را صی شد خری در پانگاه مرده
بود پیر وزیر جسم را حالی کرد و در جسم خرد که گیت
او بود در آمد رای جسم طوطی خالی کرد و در جسم
خود که سزاوار او بود در آمد خرد را در سگه کشید
و بدترین وجهی او را بگشت و از ایشان را در کوه پیر
منفعت کردند و باقی عمر با قوسه و بازان قدیم
اخر رساند **طوطی** کشتی مرد از غم خویش گشت
از عدم تا زو نماند **بسی** بنیت لغت است و را
انکه او **یا** عزیزان خود زنده نفسی **طوطی**
چون سخن اینچا رسانید با حجت است اعزاز کردای

که ما بون چنانکه رای او حین بعد از مکاید
 و شداید معشوق رسید و هم بزین قدیم پیوست
 امید است که تو هم بتا شیر این خواب که
 دیدیشوی خواهی رسید و هم معشوق خواهی پیوست
 اما وصول باشوی که میسر کرد و وصول بادوست
 ممکن است شب هموزمانی است بر خرد
 و جانب و تاق دوست سنجیده حواست
 تا همچنان کندهی الحال خروس صبح خروس
 بر آورد و قوسه افتاب سر از ندینه القوس بر
 کرد و غفار روز بر آمد و صبح بهره لغانی بکشد و
 رفتن او در توقف افتاد **قطعه** کجی حواست
 تا رود امشب **ما** سوی خوبی که ز در خوبی
 کوس **ما** صبح از رفتش کشد مانع **ما** دشمن
 عاشقانست صبح خروس **ما** استان چهار
 یار بلجی موافق و رفتن نشان **ما** حکمی دانا و بافتن
 چهار مهر **ما** از حکم و واقف شدن **ما** بر کجا
 بر کفی و نصیب کردن **ما** که گوی تو برون **ما** کشت **ما** حکم

چون مهره باز جرح مهره رزین افتاب مرصحه
 منوب کرد و جوهری سپهر گوهر لغمانی ماه از
 در چاک سزق پروان کشید خسته که گوهر لطافت
 بود با اشکی چون مهره تسبیح بر طوطی رفت
 و گفت ای سبز لوس زمان و ای طوق دار
 عروسان تو فان غم و طوق اندوه گران در
 کردن وقت من کرده زو پان عشق جوهرش
 نفس مراد زویان آورده من بر تو بد آن بنیت
 و اینست می آیم که عفو و ظاهرا از تو مکتبی بود
 و خروج باطن مرا از تو اندامی شود و خود از زرها
 جا کن مذکر شده همه خندان ولد و رضایح
 برد من مرنجی و همه الشس جالب نور مواعظ در
 جان من می افکنی کار من کی مستقیم شود و جبر است
 من کی مندل کرد در صحبت عاقل گشتود من
 دیوانه عشقم و پند زنده کی قبول کند من قسبل
 مرد کافر **و کلمه** بخششی بند و عشق افسد اندام
 مرد عاشق تبرک خور سزا است **بند لارا**

صلواتی

دلور

چه کار یاسندی **باز** بند در عاشقان چه بند است
 طوطی گفت کی که با نون اگر چه سخن بضحک و عشو ضد
 یلد بگرداند معهد از لضعاح لکلی اغراض نباید کرد و ^{عطا} ایوا
 تمامی امتناع نباید نمود و سخن دوستان باید شنید
 و لضعاح ناصحان که صاحب مهره چهارم را پیش آمد
 خجسته بر رسید آنگونه بود طوطی گفت اصحاب اخبار و
 ارباب آسمان چنین گویند وقتی در پنج چهار یا موافق
 بودند که در ستاره در خایگی بودندی و در راحت
 یکی اغنودندی نوایرت بین روز کار بر آستان هجوم آورد
 و طوطی مل و نهار غارت و تاراج شداری لکل
 صعود هبوط **طوطی** بخشش روزگار منقلب است **باز** ایست
 و بجز نیستی **باز** راحت کو زخمتی بیرون **باز** فی زوا
 که دید جویشی **باز** در آن حد و حدیلمی نو دانا و فیلسوف
 و اهی هر چهار بر رفتند و ارجال تنگی غیش خویش
 او را خبر کردند و از صبق معاش خود را مطلع گردانید
 حکیم بر یکی را ایگان مهره حکمت بداد و لقت بر یکی
 مهره خود را خود نهاده بر وید هر حاله مهره شما از سقید

همانجا بجاوید هر چه از زمین بیرون آید روزی شما همان
باست آری لکل ساقط الاقطاط **قطر** خسته رو ر کردند
عسم و شادی درو بهم باشد **راحتی** کردام کم بید
مختی هم مدام کم باشد **بهر** چهار کس مهر خود
بر تارک سر کرده روان شدند بر نامیه افتخار نهاد
بیرون آمدند و براه صحرا رفتند چون سیلی چند شدند
مهره یکی از سر یکی بیفتاد چون آنجا بجاویدس خاموش
گفت منهدم بدین شش قالع خواهم شد و این را بهتر از
از خالص تصور خواهم کرد اگر شما کز بدین راضی شوید
این هم مشترک است و اگر بیشتر روید حکم شمار است
بدان راضی نشدند و غمگینت بیشتر کردند چون قدرتی
برفتند مهره دوم از سر او بیفتاد او آنجا بجاوید بقره با
گشت گفت من هم بدین راضی شدم اگر شما
راضی شوید این در میان است و اگر بیشتر شوید شما و
البشان برتر شدند چون مقداری از زمین قطع کرد
مهره سوم از سر افتاد او آنجا بجاوید کان بریدید آمد
رفیق چهارم را گفت هیچ نقدی از زر با بگذشت

چون چنین کنی مار را زری شود بیا تا بعد ازین یکجا نام
 در روز کار در ز فاهیت بگذرانیم اول وقت شترکان حواجر
 عاهد شد کسی حواجر که داشته ز زر را ضی نشود چون
 کامی حید طی کردند مهره او هم از بر بقیاد چون او بکاؤ
 آهن چمال نمود از نا شنیدن سخن فریق ما دم است
 و از که استن کان زرشمان شد و قصد آنکه که بارود
 و هم با صاحب کان زرشمان زد چون باز گشت حید
 کوشید او از آنجا اثری ندید و خبری شنید کیفیت پیش
 رزق نتوان دید و بوم و هم نام آن آهن خود بسیارم
 که از آن آهن زرشمان است توان آورد چون باز
 کان آهن هم بر چشم او بوی کشیده شد و خبر خوشی
 ندید خواست تا بر حلیم رود و قصه عضه باز نماید چون آنجا
 برفت حکیم از آنجا کوچ کرده طایفه مسافر شد مکین خبر
 شد و از شومی استداد بی بهره ماند **فصل** خشبی هیچ
 نیست استداد صاحب او عدو خود باشد تا توانی شن
 شنو میباش **فصل** فروستند بد باشد **فصل** روزی آن
 مستبد این قصه خود با یکی از دوستان خود مسکفت

کان

اکا بخریب

Handwritten mark or signature at the bottom right.

اندو بست گفت کسی که نصیحت ناصحان شنود و سخن
دوستان در گوش نگیرد و اورا همین بدوشش کند که ترا آید
و آن شسته باشی که وقتی چهار بار رودند بر می آید
منسوب یکی میان ایشان با حرو صاید و پیشه بود و حق
بر چهار بار در بیابانی رسیدند از دوری مهیب فرسوده بود
و استخوان او انباری شده جای دو پشه آن استخوان
بر جسم نهاد و در کرب او مستقیم کرد چیزی بخواند در حال
آن مار را گوشه بر بست و پوستش پدید آمد حاد و زرد
و روغ خواست تا چیزی بخواند و در و نفع روح کند باران
اورا نصیحت کردند که زنهار این حرکت مکنی و اورا
زنده مردانی که او دشمن مردمانست هم از او وحام باشند
و هم خلیق را از او محبت برسند آن مستبد سخن آن
دوستان شنید و چیزی بخواند مار در حال زنده شد
و جسم او را بیک لقمه فرو برد آن لقمه پس از آنجا بر او
شدند و آن چهارم از شوکت آید او هلاک شد
چون اینچنین است تا آخرت آغاز کرد ای کدبانون
هر که سخنهای ناصحان نشود و در کارهای استبداد

کند همان بیند که آن بنی دیدای خسته قول من سماع کن
 و در کس این ترانه گیر و برتر خانبخت و قماق دوست تو و
 مشتاق خود را منتظر در آن خسته خواست تا محلی کند
 نوی روز در یکین بود در حال غوغا روز بر آید هیچ هر کس
 بگشا و فتن در توقف افتاد **مطلب** نخست خواست تا در شب
 سوی خوبی که ز در خوبی کون **ما** چهارش شب مانع **ما**
 در شمس عانتهاست صبح خورشید **استان جوان بعد از آن**
که بر کرک مطربه عاشق بود پس سبب است جوان
بفرود آمد و پیشمال شد و عاقبت مقصود شد
شب جهل و هشتم حول جاریه رومی
 آفتاب در خاس مغرب رفت و غلام چنین ماه از
 دوکان مشرق بر آمد حسته با تنی بی تاب چشمی بر
 بر طوطی رفت و گفت ای طوطی حکما گویند آن
 بر چهار نوع است یکی آنست که کوز دو نیاشاند و
 و یکی نار الحطب و دووم آنست که بیاشاند اما خورد
 و یکی نار الحجر و سوم آنست که هم کوز دو هم نیاشاند
 و یکی نار المعده اما آنش عشق آن آنش چهارم است

میدانم همه حصه من آمده است و یا جزئی نصیب محبوب
من شد طوطی گفت چنین دانم که او ازین سوزنی
سوز و ازین آتش سید و دستک سبک است نتوان
و اسن سبک نتوان کرد وفا و صفای که چای
تست اگر جانب او هم بودی عوض شمار آمدی و مقصود
شما بکفایت رسیدی چنانکه میان آنخوان اغداوی و
کترک از وفا و صفای سبیل تساوی بود لاجرم
اینان بر آمد و مقصود ایشان کسب اولیای مبدی
پرسید احوال بود طوطی گفت حسن کوسه در اغداوی
بود با مال بسیار و منال بشمار بر کترک مطربه عیان
شد و او را بهیها گران بخرد مال و منال در راه اوج
کرد آنحال معسر شد و کار او فقیر و فاقه شد **قطعه**
خسته شهونی کس مشهور **شاهد** مفرط هرگز
هرگز این شهوت شهرف **کار** او عاقبت فقر شد
روزی کترک با او گفت ای خواص روز و نوگر
اصراف کردی و ازین روز هیچ نیندیشیدی از
قوت چاره نیست از عشق فروای نان تو باید قبول

کاری مکن که ترا قوت پیدا شود و همنری مکن که ترا
 وجه چاکشنی حاصل شود این جوان تعدادی هر
 روز گزینگان معنیان از برای تسلیم آنکس که در خانه
 آوردی و او را علم موسیقی تعلیم کردی چنانکه او را
 در رد علم موسیقی تمام حاصل شد و در آن ضطلاح موسیقی
 مهارتی کلی بدست آمد روزی بادوستی مشورت کرد
 و گفت مرا مال از دست رفت و حرفتی نمیدانم چنان
 چه نمودم روز کار چگونه کرد و آمد دوست آن من گفت
 ترا غیب به از من نیست که عوز را بطریقی معروفست
 و با کربک در مجلس نربکان حاضر شوی هم روز در آن
 گذرد و همنقدی در دست این جوان تعدادی گفت
 کسی که بانادان مشورت کند همین باسج یا بدو
 که از اتمق است و اب جوید همین جواری شود ای دلدار
 مثل این ارکاب چگونه توان کرد و نان بی آب چگونه
 توان عوز **در** بخشیم آرزو بگو چیست **ما** هر چه از سر نیست
 باطل **وال** **ما** مرگ بهتر از قومه خواری **ما** نان بی آب
 زهر قاتل **ما** چون چید روز گذشت کربک گفت ای جوان

مصلحت آنست که مرا بفروخت و از بهای کسب
 خود ساخته کنی هم تو از محنت خلاص یابی و هم من برب
 نان تووم خواهی ضرورت دل بزفراق جانان نهاد او را
 باز فرستاد جوانی با شمشیر از طرف بصره تماشای
 بغداد آمده بود او را به هزار دینار خریدند و چون
 آن قصص کرد پشیمان شد و زار زار گریست گفت که کون
 دیوانگی خواهد بیدار زد و لوانه تر شد هر چند که خواستند
 که بیع اقاله کنند مدیریت بغدادی ضرورت سیم بود
 و راه صحرا گرفت و تیر رسید اگر در خانه خواهد رفت و
 خانه بیدوست خواهد دید زمره من خواهد گشت و کرب
 خواهد شد متجروا و بیچاره شکل در مسجدی درآمد خواب
 برو غالب کرد و کبینه زیر سر نهاده در خواب رفت طاری
 حال مطلع بود آنکس به زلزله بر او بر دفتر او را از تاره
 شد **ط** خسته از لذت فلک میترس **ه** قطره او قرون
ه چو شد **ه** نسل سلک محنت **ه** فلک **ه** است ایام تو بنو
 باشد **ه** مسکین جوان چون بیدار شد کبینه ندید بیچاره
 تر شد حاجه بدرید و خاک بر سر انداخت و تفریت

حجاب

روزگار کردن گرفت پس بر آب و جگر بر آمد و خود
 را در آب انداخت مردمان همچنین فرستیدند که
 شدن او بی اختیار است بعد از این که در آمد
 از آب بیرون کشیدند بعد از میگوید بری مراد
 نوشته بر بد و گفت ای فرزندان مال از دست رفت
 بار از دست بشد اکنون خود را در کشتن چند آن لطیف
 مزارد تو اول کسی هستی که جامه فقر پوشیده و یا
 جام عشق نوشیده دل را قوی کن باشد که این شب
 محنت ترا سحری ظاهر خواهد شد و این بخت خفته
 ترا بهری با هر خواهد گشت سلو قی در من ظاهر شد
 روز دیگر مسافر شد چون بر لانه آب رسیدم شسته
 پر از خفت نفس و قماش قیمتی بود بملاح کفتم مرا نیز
 درین کشته جاده ملاح گفت درین کشته خفت چون
 ناشستی است ما ترا بدین جای نتوانم داد اما اگر در
 بند سوار شدن هستی جامه به پوشش و در شسته در آن
 نامه که را گمان شود که این یکی از ملاحانست من چون
 دگر جوان ناشستی شنیدم و آن تجمل و دلالت بدیدم

گفتم عجب نباشد که اینهمان مشتری آفتاب من خواهد بود
حاضر ملا جان بیوشیدم در کشته سوار شدم چون
زمانی گذشت گریه خود را دیدم با خود مکار خود
چند در رسید چون دیده من بر جمال دوست افتاد
قوتی در من ظاهر شد گفتم ای ابواب فتوح کشتار و
سپاه در خانه طیبی افتاد و اگر خوی دیگر است خواهد
اندازی اینقدر خواهد بود که خود را با او در یک کشته
خواهم دید مگر این عاشق هم بهیله از معشوق راضی است
و هم مانند کسی از دوست خشنود بعد از زمانی گریه
گریه آغاز کرد و جوان به شمی گفت ای گریه این گریه
رازی و قلقله پیراری تا کی آخر زمانی حورسند شو
مار ابعاع خود خوش کن تو اول کسی نه که از دوست
دور مانده و یا از یار جدا افتاده بسیار آن جام نوشده
و آخر جامه جبروشیده چون الحاح کرد گریه بطاقت
و سماع آغاز کرد بعد حیدان مگر سیت که از آن ابدیده
رو دریا جمل گشت و کشته را هم غرق شدن گرفت
اهل کشته من با خود منغص شدند و عیش آن جوان با خوش

کشت من با خود کفتم طریق باستی که معشوق را معلوم
 بشدی که من زنده ام و با او درستی ام تا وقتی
 فرصت دست داد او از بر لطا او را کرد ایندم
 و بر سازی ساز کردم که جز از من آن نتواند کرد
 ششی بود چون باطنی غایب خوش چون
 کیسوی دلران دلکس خواجیه گفت ای کز
 هیچ تو ای که در حسن شب مار اسماعی همان دار
 و وقت از وقت مار از کره و تو صحر منقوش بکنی
 لنگر لطا گرفت چون زخمه بر ساز کرد فریاد
 بر آورد گفت بخدای رب الزهراء که این ساز خود
 من ساخته است و او بادرین کسی است
 جوان **ن**ها سببی گفت یا لبیب او درین کسی
 باشد بازی رخ لوطم بود و ما را از سماع تو استقام
 بود اما بهما یا که اینجا سگانه نباشد از ملاحان
 سوال کرد که کسی بگمانه در کسی هست الشبان از دم
 الحار کردند من ز رسیدم که نباید این سوال منقطع
 شود و پس از من کسی باید کند آواز و دادم

خواججه مهم آن مسکین که تو اورا میخواهی غلام سازند
و مرا از خواججه بردار و چون مراد آن حال بدید که
کسی بدین حال نیابد دل او بر من بسوخت و آید
در دیده بگردانید رسید که این چه حال است
خود تمامی بگفتم و فتنه خود کجی و خواندم آن
در جمیع افتاد و در باد از حاضران برآمد **قطر**
بخشی سوز خود بهمان میدار **که** گریه وقتی نماند
پنهان مشاک **در** مباد اطمینان زنده **ماند**
همه عالم سوز دارد از رو خشک **سوس** چون
ها سخی بگویند حوز و اذان روز که این کزیرک
خزیده ام دست بر روزه ام و از سرود هیچ نیا
سوده ام اری او که نامه وقت آن که زنده
کشاده است از سرود او چگونه توان استود
اما چون حال شمار من فتنه است محنت شما
برین منظر خاطر جمعدار که من بوسه آن خواهم
که از بای در آمده ز ادستگیری کنم و کار افتاده
را چاره سازی کنم عهد کردم که چون بر بصره رسم

اور ازاد گنم و بزنی بتود هم و اسباب تو مها کردم
 کیزک چون کمزادید جانی چون درین مرده
 در آمد و شاد گشت و سماع آغاز کرد که از سماع
 آن در یاد جو بس شد و مرغ و مای در خروش
 آمدند چون چند روز یکی بر قسم روزی کستی
 بر شرط وجد رسید هر کسی نصلحی که رون آمدن
 یز بقصا حاجت پرون آمد و شاعی در زو
 صحرا شد مگر باز کردم آن قوم گشتی را روان
 کردند و مراهما بجا که استندتها و عاجر انجا
 بماندم و محنت من باز معاودت کرد و اندوه
 من بار از سر تازه گشت آری باز وزند که
 حنزه و باخت بر گشته کی بر آمده است
و طعه بخشی وقت خوش غمیت دان **مانا**
 باناس بریطه باز جرس آید روز بدر از خود
 که آرد در **مانا** سخت بر گشته را که پس آید بعد
 از بجز جانان عموم و ترس کاسات هموم
 در لبهره رسیدم شهری دیدم بزرگ و سودا

یافتیم اعظم حیدر روز یکشنبه از خنجر حوان کسی
تندم که روزهای فرد و دوکان بقالی تسنه بودم
بقال گفت اگر تو جمع خرج من نگاهداری من
ترا هر روز یکدزم بدهم من نیز بدان راضی شدم
و جمیع خرج او نگاهداشتیم چون او بر امانت من
مطلع شده و بر دیانت من اطلاع یافت دختر
خود من را در من بویسته شکسته دل و عیال
خاطر منی بودم و یک خطه از فلای و فلقد منی
اسودم روزی غلامی از غلامان آن خواهر را
دیدم او را بناحت و ناطف بسیار کرد در خواب
بزد و خواهر نیز در حیاتم کرد و تعلق فراوان نمود
و گفت آن روز که تو از شتی جدا ماندی
مرا همچین کجبل شد که بتو رفتی رسید و با ترا
در بد چون سوز رسیدم ما نیز که تو گفتی که من با
خواهر تو عهد کرده بودم که سه سه برسم که نیز
بتو دهم او غایب شد گفتیم که از زنده است
یا مرده اکنون توجه خورای کرد و گفت مرا بگذارت

بکوشه کوری بنام او برارم و خود را بجاوری
 او مستقول کنم آنکه در فلان زاویه کوری بنام تو
 بر آورده است و جامه سیاه پوشیده است
 مجاوری میکند کفتم مرا بر کور من برید تا هم در
 حیات خود زیادت کور خود کنم و مجاور خود
 را بیانی عمر عذر خواهم چون بر سر کور خود رسیدم
 کزک مرا شناخت فریاد بر آورد پس فریاد
 از بهر دو عاشق بر آمد و غوغا را از هر دو مشتاق بر
 خاست پس آن خواجه اورا بمن داد و
 یا ضد درم پیش من کشید و گفت هر ماه
 این قدر خواهم داد تا ترا خوش گذرد و دست
 لور فالت اخر نشود و روز دیگر در خانه بقبال
 رفتم و ماجرای خود تمام بگفتم و بگشودی او باز
 کشم و باقی عمر با معشوق اخر رسانیدم **قطعه**
 بخشکی نی رسی بهم نفعان **شاه** همه اخر از تو دور
 هوشند **شاه** هیچ دانی که چه دولت است
 که دو مشتاق بکد کربسند **شاه** طوطی خون

سخن اینچار سائید باخته آغاز کرد ای که با نوجوان الطبا
و مطلوب در وفای بر بودند عاقبت ایشان یکجا شدند
باقی عمر یکجا که مانند از محبوب نوتر در وفای نوجوانی بود
هم شایز از پیشین بر خاسته باشد و هم شمایلی رسیده باشد
اما وفای از محبت منع باید کرد نه از محبوب و صفای عاشقیت
توان داشت نه از معشوق تو عاشقی او معشوق تو محبی او
محبوب این ساعت از سر وفای بر خیز و جانب و ثواب دوست
شود و منظر خود را پیش این نظاری منمائی تجسته خواست تا
چچنان کند روز از بهوفای برده هیچ مدید هیچ همراه معا
کشت و در رفتن او در تو وقت افتاد **قطعه** خسته خواست
رودان شب **ما** سوی خودی که ز زخوی کوس **ما** صبح از ریش
بشد **ما** نوح **ما** و شمع عاشقانه صبح خویش **داستان**
دردن او خوشه های کندم **دسته** برادر **دردن** که خورد از
سب بخوی زمان پر شده بودند و برادر کلان **لرز**
خوشی زن جوان **مانده** شب **جمل** **بسم** چون را در آن
آفتاب در کینه مغرب رفت و جوان **نویز** ماه از ابوان
مشرق بر آمد **جسته** باروی عبوس و دلی نابوس **مطالع**

دو

پر حرمت و باطنی بر صخرت بر طوطی رفت طوطی گفت
 ای که با فون ابن عبوست را سبب صحبت و
 این ترش روی را موجب چه تر از منب بر دوست میاید
 رفت و در وثاق دوست میاید شد بر باران عبوس
 نتوان رفت و در وثاق میاید شد و بادوستان
 ترش روی نتوان نشست کن لبعا و لاکن عوسا
قطعه ترش روی نباید کرده غره مهر عبوس سنج بود
 ترش روی تمام بگیرد **کفایت** مردم ترش روی تلخ بود
 مرد را هیچ سرمایه بالاتر از نشاده روی نیست وزن
 را هیچ سرمایه و الا تر از خوشخوی نه از سبب بدخوی
 زمان بود که آند و برادر خورد کمی پیش از وقت پری
 پیر شده بودند و از خوشخوی زن بود که آن برادر زن
 در او آن پری جوان ماند چهره سپید آن یک برادر
 جوان که بود و آن دو برادر گمان بود بند طوطی گفت
 چن گویند و فنی در شهر می حرارعی بود جفت مبراند
 دانه در کل گشت می فشانند الفاه از اسیب آهن
 جفت کوی پیدا شد چون لقا و بد چاهی پدید آمد از

خوشه کندم هر خوشه کندم بیداری وسطبری مواز نه تری
 هر دانه معذاردانه شقا لو آن هم بر باد شاه آتش هر دانه
 بباد شاه کوفت یا سیه مار افر و صورتی که انجمن
 در کشت زار عالم مگدام عهد بود گفتند در فلان شهر مرا
 ویرنه ظاهر و غالب آنست که او را انحال معلوم باشد
 احوال مفهوم بود بباد شاه بگو شمه اران بدست حاجبی داد
 بران فرار فرشتا و تا از ان حال آشفته کند و از ان
 احوال استکشاف نماید چون حاجب برود آمد در اثنا
 راه یکی از دوستان او پیش آمد گفت کجا میروی گفت
 از برای حل این مشکل برفان مرز میروم گفت چون
 عقده مشکل تو اجدلنی بدرقه باشد من هم مشکلی دارم باین
 که آنهم از بپرسی و آن آنست چون از سیاهی حدیاز
 زنی نسبت موی سیاه آدمی چگونگی میدود دیگر آنکه در
 وقایع و هنگام مجامعت لذت زن مرد بر سبیل است و
 مهر در رقبه مرد بر چه باشند و کابین بر کردن نومی بر چه بود
 دیگر آنکه چون زن و مرد بر سر شوهر از چه نوری نماید زن
 از چه بزرگ میشود صاحب چون فرار رسید او را امید تری

بدان

قوت قامت او چون کمان سینه خمیده از عایش
 بیستانی آواز انور سیده صاحب آنخوشه تریش او نهاد
 گفت هیچ دانی این رکبت کدام قوتت و این عفت
 کدام عهد مزاج گفت مرا معلوم نیست اما مرا برادر
 مهربان است که او را معلوم خواهد بود حاجت
 رفت او را دید بر شکل جولان و تمام بر حسب بریان
 استفسار کرد گفت مرا مقرر نیست اما برادری است چند
 سال از من بزرگ است او را مقرر خواهد بود حاجت
 رفت او را دید جوانی سیاه ریش از علاما شیب
 و از امارات محراز و هم استکشاف کرد او گفت ما
 اینجا نیکو معلوم است و این قصه نیکو مفهوم است
 آنسال که گشت زار عالمیان بر داده بود ذرا عین
 نیز همچن شده بود و سبب این رکبت آن بود که در وقت
 بادشاه القهد یکی خانه بقر و خنت دیگری بخرد مشتری
 در آن خانه نقدی بدید فون و کنی یافت مشو آن نقد
 بر باع برد و گفت تو بدست خانه فروخته این نقد را
 مست کرد آری باع گفت ای خواجه اگر این روزی من

پیش

آنروز ظاهر شدی که آنخانه در ملک من بود چون
امروز خانه در ملک است اینهم از آن تو باشد میان
بایع و مشتری گفت و گو شد این ملک است از آن
و او ملک است از آن تو هر دو خصومت کنان بر باد شاه
رفتند و گفتند ای سهرنشاہ عادل حکم عدل این نزاع از
ما بردار و این خصومت از میان ما قطع کن سبحان اللہ
آن ایام چه بود و آن هنگام چه میان الوقت و ای وقت چند
فرقت میان العہد و این عہد چه تفاوت باشد شاه بایع
را پرسید تو چه فرزند داری گفت پسری دارم بادشاه
آن مشتری را پرسید تو چه فرزند داری گفت دختری دارم
بادشاه گفت آن دختر خود در حماله این پسری و آن نفقہ
بر سبیل حماله او را داده تا بوجه چهار آن نفقہ از شما هر دو
رفته باشند و بوجه آن شما هر دو رسیده باشد هر دو فرقی
این حکم خوش آمد ترا می جانین از آن مجلس روین آمدند
از زمین احکم در هم روی زمین این چنین نزاع است و از سر
العادل در اطراف عالم این برکت گرفت صاحب گفت ای
خواجہ نقل بادشاه حل کند اما مرادوستی پیغام داده است

و جل مشکل خود التماس کرده و گفته چون بعد از سپاهی
 زنگی مینت موی سیاه اومی چگونه سیدی شود
 مزاج گفت تا بهمانیان بنده اند که کارهای
 خداست و تقدس بخارهای خلق نباید از زنگی
 که زنگ ریزان همه عالم عاجز آیند زنگی
 قدرت او چنین زنگ امیزی میکند حاجت
 گفت دیگر نیز رسیده است چون میان
 مرد و زن لذت متساوی است مهر در رقبه
 مرد در چه واجب میشود مزاج گفت اگر چه
 در لذت محاموت زن و مرد برابر اند اما
 رنج و اوج کجارت می بیند و محنت حمل و
 رضاع میباشد و تحمل در دره می کشد مقابله
 آن مجاهده و مفایده بار مهر بر رقبه مرد می کشند
 و سلسله کابین در گردن رجال می افکنند
 حاجت گفت دیگر هم گفته است که در وقت
 پری و او او ان شب مرد از چه نورانی می ماند
 وزن از چه بد زنگ میشود مزاج گفت حاجت

مرد از کلبت بمرو آیام باطل شود بلبک پاکیزه
 تر گردد و خلقت نین از گوشت است و
 گوشت بمرو آیام باطل شود و متغیر گردد و لغت
 اندک شی سیرج الی اهله حاجب گفت ای خوا
 مشکل بادشاه حل شد شبه دوست مرفع
 کشت اما مشکل از مهر دو مشکل تراست و
 از مهر دو شبه شبه تروان است که شما
 برادر آید انکه از همه حوزد است او پر قوت
 و انکه میبایکی است او طعل و میان است
 و لو که از همه بزرگی جوان و بر ما این چه هست
 است و این چه حالت است و در مزارع
 گفت ای خواجه ناسه برادریم و هر سه مزارع که
 از همه حوزد است او دو اندوه دار هم اندوه
 خانه و هم اندوه بیرون در خانه زنی دارد و خوی
 و بیرون هرگز زراعت نیکو نشود از سبب آن
 دو اندوه این چنین بر شده است و انکه میا
 نکی است او یک اندوه دار زراعت او
 نیکو شود اما در خانه زنی دارد بد خوی او میان مانده است

نیکو گوشت

آیام باطل است در هر دو روز و در هر دو روز

نیکو شود و در خانه زنی دارم فرمان بردار من پر
 بوچه شوم **قطعه** کجشی رعیب موجب پر لیت
 ویرا حادثه چو شیر کند **ما** اومی را بد فرست
 از وقت **ما** محنت روزگار پر کند **ما** طوطی چون
 سخن انهار ساینده با محنته آغاز کرد ای لربانو
 خوش زنان و بد خوئی عورتان این چنین مؤثر
 است آنون بر جزو جانب دوست سرش
 که ابروی بکشای و چنین چنین دور کن و عبوس
 و رس روی یکسونه و حشاش لبشاس جان
 و شاق محبوب رود او را بلباقت و دلافت
 صید خود کن خجسته خواست تا بمان کند
 ترس روی در برده شد و روز خوشجوی حمل
 نمودن صبح هره لمعانی بکش دورفتن او در لوف
 افت **قطعه** کجشی خواست تار و دامش **ما**
 سوی خونگی که زد ز خوبی کوس **ما** صبح از رفتش
 بشد مانع **ما** دشمن عاشقانست صبح فروش **ما**
داستان دختر فقیر روم واقعی که او را بسبب

رسید و ذکر زال و تقوید او شب **خجاست**

چون جمایل زین افتاب در بر خاتون مغرب
گردند و تقوید نقره ماه در گردن عروس شرق
افکنند خجسته با جمایل زین و تقوید همین بر
طوطی رونت گفت ای طوطی تو با کی بخون من
تقوید حوای نوشت چندین شب سبب
که من بر در تومی ایم و بی عرض بازی کردم اخر
حق ناک نهدار و چندین ناک بر ریش من
مسید طوطی گفت ای کد بالون امشب آن
شب است که جانم و شاق دوست شو
وزاویه او را بنور خود منور کردانی اما ایگر کسی
عزمن بر سر تو مطلع شود در حقیقت تو را
کردد باید که در آن کوشی که چون در قصر فراروم
بند پر پاک دانی بر خود تابش کرد تو ز کنی و بجه
براه خود ظاهر کردانی خجسته رسید آن چگونه بود
گفت حسین گویند و فسی پادشای بود بقیه
غلبه اطراف کیستی در قهر خود کرد و بعلغه ان

فیض ۱۲

عالم در ضبط خود آورده از پس که مهمات او
 همه ملغنی شده بود و او را در هیچ سعی دشمنی و
 خصمی نمانده که در حشم و حاشیه نمی گشت و از
 خیل و خدمت باید نمی آورد و دل رعایا و باطن برابرا
 از بی نوای در لفرقه و ستولش میداشت از بی
 چون بدیده امتحان بنند و کچشم حقیقت نگاه
 کند باطن بادشاه هم جمع نمی باید کموت باطن
 ایشان من وجه سبب برایشانی خلاق است
قطعه کشتی کردی نباشد جمع از مصالح
 در و نشان باشد هر چه در حکمت حکیم کند
 در جهان حکمت همان باشد اهل سپاه کز نور
 برفتند و حال بی نوای خود باز نمودند وزیر لغت
 من باید اوجیده خواهم کرد که سبب مستولی شما
 شود و موجب فراغت شما کرد و ما بدار چون
 قیصر آفتاب بر دم مشرق مستولی شد وزیر بر باد
 شاه رفت و کلفت مینه این انهی کرده اند
 قیصر روم در ختی وارد که انجان آفتاب و ماه

در اسان شهب شاه باید اگر میان این مملکت
مصاهرتی شود میان این دو مملکت موصلی
کرد بد نباشد بادشاه را رای وزیر موافق
افتاد در حال رسولی مابده ایا در روم فرستاد
و از حضرت التماس حضرت کرد و حضرت این سخن میفرمود
شد و گفت من دختر تهر تو چاشتا ند هم
رسول بی غرض باز گشت و گفت مملکت
مادر نظر فقیر نمی آید و سلطنت ما نزدیک او
حضرت میباید بادشاه در خزانه مکتب ددمانی حضرت
بلشکر داد پس ناله کرد جلد دست سپاه اموزه
در روم رفت و کرد روم بگرفت و در میان
دست بیاورد و فقیر چون عاجز شد که چه مصیحت
بادشاه باز کرد و وزیر را بادشاه فرستاد
و دختر بوف شریعت و قانون حقوق بدو
داد و آن دختر را از شوی اول پیری بود فقیر
با دختر گفت زهنار تو ذکر این پرنکنی که موافقت
من بشما یل او بود و مراقب من بجای او دختر

پدر را داع کرد و از بجزان فرزند با دلی خسته
 روان شد اما پیوسته مدبند آن میبود که ذکر
 پسر با باد شاه چگونه کند و او را از روم بر حوز
 بچه شکل آر در روزی باد شاه سلکی چند از مر و اید
 بدو داد و در چ چندان از جو اهر بدو بخشید و
 بکفت این جو اهر کدام صنس اندو چه نام
 دازند زن گفت بر پدر من غلامی است
 او در منفوت خواهر نیکو مهارتی دارد و وجود
 مهره نیکو شناسد اگر این طوطی اینجا باشد بگوید که
 میان ایشان یا قوت زمانی و بهرمانی و ابر
 عوانی کدام است و زمره صابونی و مانی
 و رکانی کدام است و لعل رالعل و عترتی و
 پیازگی و گوشت زنک از چه گویند و مر و اید
 را سلیمانی و غلامی و یزودی از چه خوانند و مر
 جان حزی و مر سومی کجا خیزد و عقیق طمی کندی
 درم سبکی چه آزد و کدام حرارت در روده
 است که شبه و بلور را سواد و بیاض میزد

و کدام رطوبت و پیوست است که فرزند
سحاده را کمزری و کمبودی می بخشید که برای کدام
قوت و شوکت نگاه می رباید مضافاً طریک کداف
جذبیه خاصیت لهن می کنند باو شده گفت
اگر از پدر لوتن آن غلام نخواهم مراد دهد
نی زیرا که او را بجای پسر می آورد و او را محل فرزند
میدارد اما اگر پادشاه را از زوی اوست
من بازگان بدان جای فرخنده و نشانی
خود بدو دهم و او را بمواضع خوب و زرمه
مرخوب او را درین طرف ارد پس شاه
بازگان دانا که لعنت عربی بگوید و زبان روم
ببراند ساخته کرد و مانی از برای تجارت بدو
داد و بدین مینت و امینت جانف روم
فرستاد و حرمه مقصد در سروای بازگان او
و لعنت آن غلام مینت آن فرزند من است
من از برای مصلحتی با پادشاه گفته که ام که او
غلام است باید که او را چون غلامان نیاری

میکنند

نه اور د بادشاه

و تم او بواجبی بکنی فی الجمله بازگان اور البعد
 از چند گاه بحضرت بادشاه تنجون حسن
 منظر و لطف بحر او بدید و انواع ادب و اخلاک
 هر ذرو مشاهده کرد او را اعزاز و اکرام نمود
 و باز کار از خلوت و انعام و نمود مادر او چون
 در جهان او بدید و هم بسبب می و پیاپی خوش
 میبود **طرح** کشتی طالبان باندک **چرخ** راضی اند
 از خزانه مطلوب **باید** و عالم سینه خوش اما
 بسبب می خوش اند از محبوب **باید** روزی
 بادشاه در شهر کار بود و خانه از رحمت اعیان
 خالی مادر فرزند را در و طلبید سر و روی **سید**
 و غم کینه در میان نهاد و خاصی بر تن **مطلع**
 شد او کمان دیکر رد کفایت حرم بادشاه
 امانت است و مخیل صانیت آنچه دیدم اگر
 بگویم ضایعت کرده باشم زنی دایمی آورزیده
 شود بادشاه چون از شهر باز آمد صاحب
 آنچه دیده بود همه بیادش داد باز نمود بادشاه

مستغز شد و گفت این مراد و حوال انبال
کرد بگر و عذر مطلوب خود اینی آورد این
معنی صفت خواهد بود و اگر نه چندین جمله دیگر
بره انلیخت و باز کار ابرصه فرستاد و بنا
درون حرم رفت زن بخواست دریافت
که ماهر او ووش او را معلوم شد گفت خرم
عست که باد شاه را معیتر می بینم گفت چرا
میترنباشم بنده و دینبر و دیدم نه تر و ^{مطلوب}
خود از روم اینی آوردی و با او هم لبت شدی
این چه شوخی تو بود که تو کردی و این صحنی شرمی
بود که در وجود تو آمد لبس خواست تا او را
سیاست کند اما مهر فتوی نداد که انجان هر دو
از کله در جمال بر کند و عشق هانگیرد که انجان
تدروی از مرغزار دلال آواره کرده اند گفت
معتوق لالیق نماشا چشم است نه در خور
امضار جسم کسبه او هم ازین کودک باید کشید
و غصه او هم برین غلام می باید انداخت به ایچی

را فرود این غلام را در گوشه برد و در حال بر او از
 تن جدا کن مادر سگین چون این حال بدید نزدیک
 شد که از بای در آید و جان ازین برون آید باد
 که اضطراب سود نخواهد داشت و اضطراب مفید نخواهد
 بکلیف خود را نکاهد داشت و بصورت بد آن را می شد
 خسته بر بنه پیش قضا چون کند خرج خون به باند هد
 هر چه از آسمان سدر بس چه کند گردان رضانه هد
 حاجب چون غلام را در خانه برد و گفت ای کودک
 ترا معلوم نبود که حرم با دین شاه حرم امانت است نه حرم
 حیانت این چه حیانت بود که تو اردی و این چه حرکت
 بود که از تو در وجود آمد غلام گفت بدانکه من یکی ام از
 بوستان روم نه خاری ام از شورستان خیانت
 ملکه مادر منست من فرزند حنفی اویم رعونت طبعی ارباده
 شرم کرد و نگفت که مرا سیری است از شوی دیگر چون
 اشتیاق برو غالب شد مرا از روم اینجا آوردی
 بادشاه شبکار رفته بود و خانه خالی دید بوقت مادری
 بچندم را درون طلبید صفحه احوال من را اول و آخر فرو

سه ۱۲
 امد

بوم
 حکم

خواند و روی و سر من که الوده عزت بود و بیفایان
این بود که باز نمودم اگر کشت فلک الحکم و اگر کلداری
فلک المیزت حاجب چون انیمعی شنید شلقفی در وظایف
شد با خود گفت تا امشب فردا را و چه بسکند زدی
مکرده ای میتوان کرد و هر چه بکشته ام تو انم کشت مصلحت
که این بود که احمد روز نذر ام که این پسر زود توان
خست و انجن شاخی را ابیاری نتوان شکست باید که دور
این سرگشفت شود و ورده حال او ظاهر کرد و زندگانش
و پشمانی بود نذر در روز دیگر بر باد شاه رفت و گفت
الحکم فرمان بود که او ردم با پادشاه را اندکی غصه از دل
زایل شد اما اعما و از دختر فقیر خاست دختر یکس
چران نه این چه زاده پسر گشته شد و شوئی از دست رفت
در برای حرم زالی بود و هر روزی با دختر بخت حال است
که ترا پشتری از حال منقب میبیم و اعلی اراحوال
مسرود میبایم دختر هیچ سر خود نهفت تمامی قصه خود
بگفت زان رستم معرکه حمله بود گفت خاطر جمع دار من
حمله خواهم کرد که دل پادشاه بر تو خوش شود و هر غصه که دارد

از دارا او بیرون رود دختر گفت ای مادر اگر تو این مرد
 مادر در مان کنی و امن و حریب تو بر از گوهر و در کنم و از
 مال و منال ترا تو نگر و غنی ز درانم روز همی ز ال بادشاه
 را تنها دیده گفت خیر ما بنده شپتری از حال می بینم
 تا مل رجبین تو لایح و امارات تردد در امر تو و تحایر
 بادشاه گفت ای مادر مراد در دل است نه هفتی می
 است ناگفتی من عظام را بگشتم و دلمس نمکنند که او را
 به بیغم او را هم بگشتم و صحیح هم شد ام که این بخاک برایت
 یاد روغ است چون بدام که راست است او را
 و ماطن خود از زرد دما ز آرم ز ال گفت من نمویدم
 از ضرز مای سلیمان علیه السلام بزبان زبانی که
 اهل جن چون او در خواب شود این خیز بر سینه او
 به ابرم جز خواهد بود راسته باز خواهد گفت بادشاه
 ازین طلسم متعجب ماند احسن الحدوات ای مادر
 رو تو بایش این نمویز طلسم بمن ده یا بشد که مضمون
 این واقعه معلوم شود و مکتون این حادثه مفهوم کرد
 ز ال نمویز بدوداد پر دختر رفت و حال باز نمود و گفت

در زوم باور دم
 ندان عا شق از عده
 بگو مشال عظام

چون بادشاه این تعویذ بر سینه تو نهاد تو خود را در
خوار ساز و تمام قصه خود بر آستین بازگویی چون
از شب گذشت بادشاه تعویذ بر سینه زن نهاد زن
اعاظمین از تنوی اول مسیری داشت چون بدر آمد
بادشاه داد و مرا شرم اندک که بگویم که مرا مسیری
چون شوق او از حد تجاوز کرد او را بجلیله از روم ماورد
روزی بادشاه در شکار رفته بود او را درون خواندم
و خواب که رسم ما در آنست او را کنار گرفته و روی و سوز
بهنسیدم این حکایت ببادشاه رسید او بر خردمگر
حمل کرد و سر آن بی گناه بر میدید و دل خود کلی از من
هر آن پسر از دست رفت و هم بادشاه دل گدازده شد
بادشاه چون این سخن بشنید روی و موسی او بگوید
و گفت ای مایه حیات این چه خطاست که تو کردی
این چه غلط بود که از تو در وجود آمد تمامی بر خود نهادی
و آنجان پیری را بر باد دادی و مرا شرمنده و تاس کردی
در حال حاجت را بخواند و گفت آنکند که تو گشته
فرزند منست و دل بندنکار من است کوران سینه گجا

تا که تاریکی کم و مستهد ان شهید کجاست تا
 عمارتی بفرمایم حاجت زمین خدمت برود
 و کوفت آن کل هنوز خدا نسبت و آن کلینی
 هنوز ضیان من اورا نکشته ام همچنان زنده در
 ام چون بادشاه مرا بکشتن او امر کرد و خواستم
 با امثال فرمان کنم او گفت آن ملکه مادر است
 از شرم بادشاه کشتن کرده که من لیری دارم
 بزرگ مرا بکش باشد که روزی برده حاصل من
 معلوم شود و شمانی حاصل آید و ندامت نافع
 نیاید بادشاه فرمود تا او را بیارند بسیار و زنده
 و در آبی مادر بنگارند مادر چون روی آید
 و بدشکر الله تعالی گفت و از سر مسلمان شد
 و از ملت ترسای در دین اسلام درآمد و
 حاجت احسان که دانست و توانست
 بنواخت و باقی عمر در راحت و رفاهیت
 بگذرانید **مطلع** کجستی حق عاقبت حق
 از جنین دینی کی شود باطل **ما** کر چه ایام فتنه

ایگز **د** نشود هیچ وقت حق باطل **د** مطلق
خون سخن اینچا رسا نیند با حخته آغاز کرد ای
که با نون اگر تر از کاری سخت بیساید و امی
صعب موقص کرد و همچنین کلمه ثابت بلنی و
تدبر بر ابست حال خود را ظاهر کردانی اکنون
بر عز و جانب و تاق محبوب است و کلماتی که
بلفتم انرا رعایت کن خخته خواست تا
همچنان کند توید طلسم روز جرح بر سینه
نهاد در حال مرور از و ظاهر شد صبح جوهه گویا
بکشا دور رفتن او در توقف افتاد **د** قطع
شبشی خواست تار و دامشب **د** سوی خواب
که بز در خون کوس **د** صبح از رفتنش شد مانع
دشمن عاشقانست صبح خروش **د** استان
د دختر وزیر خاصه و هجوم بیایات و خلاصن یافتن
او در رکب **د** باکی خویش **د** شب **د** گاه **د** بسم
چون خاتون پاک **د** امن یعنی افتاب جاد در موزه
بر بر کرد و ترک **د** پاک **د** چشم ماه از خانه مشرق پر

انداخته با طاهر مسترد و باطن متفکر رطوی
 روت و لغت ای سبز بوس پاک طای ز آ
 نشین تر پاک صبن دام و برکت حبابه پاک
 تو مرا هم پاک خواهد کرد و ازین ناپاکی که من در بوم
 باز خواهد آورد مسلمان جمله دارند و ترسانان بی
 شیب و رز او به عشق خون حوزدم هیچ معصود
 بر نیاید و هیچ عوض کجول نه انجامید میخواهم دست
 در دامن امانت رخم و ترک از سودا را فاسد
 گرم پای در همه ایام محمود است و ناپاکی همه عنکام
 می رود **قطعه** کشتی پاک باش پیوسته **بکس**
 ازین الرزم شاکنی نیست **بکس** نعمتی روزگار کرده **بکس**
 است **بکس** هیچ نعمت و رای پاکی نیست **طو**
 گفت ای حخته از نیت تا عمل کار نیت بعید
 و از گفتن تا کرده مسافتی است و عید **س** از اگانه
 جود یعنی **تو** لا بلا عمل **بکس** فاطمه و عند جمیع الناس
 موجود ای حخته از طهارت کسی را زبان نکرده
 است و از پاکی کسی نهادم نکشته این همه از

نتیجه طهارت بود و شمره بابی که دختر وزیر خاصه از
چندان شد اید خلاص یافت و از حیوان مکاره میسازد
دیدن برسد آنچگونه بود و طوطی گفت جنین گویند
وقتی با پادشاهی بود بر سر ام نام که تیش خنجر خون
استام او سیخ بهرام چون دوک بود زن نمود
او دو وزیر داشت یکی خاصه و دوم خلاصه خاصه را
دختری بود در رعایت جمال و نهایت جمال با حسن
رعنائی و زینت و زیبایی در طهارت عشقی تمام و در زبان
شغلی بکلی روز او روزه رفته و شب او بقیام گذشت
روزی خلاصه در خانه خاصه مهمان بود چون ارحامات
از ای و کاسات فرحت گشای ترخوش شد
در بانی که در و خانه خاصه بود کل گشت میگردانگاه دختر
خاصه را در رخار ایساده دید که دیده روزگار مثل آینه بود
بندیده بود و پیکری معاینه کرد که گوش لید او نهار آینه
آن بیکر نشینده لصد جان عاشق او شد و دست
که اگر ذکر مصائب او خواهد هم کردید مرا خواهد داد
روز دیگر بجزرت با دیناه رفت و چندان ذکر آن خمر کرد

که پادشاه دیده

که بادشاه نا دیده عاشق او شد بر خاصه پیغام کرد که دختر
 خود را بده خاصه گفت العبد و ما فی بده ملک المولانا
 اما آن دختر هر روز روزه و هر شب در قیام میباشد
 حکایت ما او بگویم اگر رضا دهد این اندیشه از خاطر
 بادشاه زایل گردد و خاصه آن پیغام بدختر رسانید
 دختر گفت ای پدر کسی که لذت طاعت یافته است
 اورا بالذات نفسانی چه کار و کس که ذوق عبادت
 نامتناهی چشید اورا با ذوق اندانی ^{قطره} جلد
 بخشیم ذوق زهد طاعت ^{داین} تا که است اندین عمل نمی
 طاعت هر که یافت لذت ^{لذت} لذت در ذوق
 ای پدر بر من ضعیف بخشی و مرا مثل اینکار ^{مهر}
 چنانکه دانی و توانی اورا از من دفع کن خاصه ^{مهر}
 بادشاه رفت و حال طهارت و مصداق و توالی او
 باز نمود بادشاه را لب اعتماد دیده شد و یک عفت او
 بهر اکتفا آری احب شیخی انی اللان ان انفا
 خاصه رفت برود دختر را بگو تا بسدست معصایه ^{مهر}
 ملاکت اجتناب نماید و اللان بنا کام در کام بربر انجام

کارزبان رسد و بدنام کرد و خاصه از رعب
این وعید با خود گفت بجزید مرا تدبیر این کار
چسبست گفت تدبیر این کار آنست که ترک ملک
و ملک گیرم و ازین مملکت برون شوم چون شب
در آمد همچنان کردند بادشاه لغافت کرد روز
دیگر ایشان را دریافت کزنی برفق خاصه ز داجرا
او متلاشی گردانید و ضرز را فخر و جز نیاید و بعد
از و رضا خواست و در قید نکاح خود آورد و چون
چند گاه برین بگذشت بادشاه را سفوی پیش آمد
و مہمی صغیر منقض شده مملکت خود بخلد صیہ
پرد و خود روی بہم آورد و شبی خلاصہ بر نام حاتم
رویت از انجاد برای اعرم نظری اقتدار چشم او
بزد و خرقہ افتاد و عشق طعمہ او نوشتد سوخ
گذاشتہ او معاودت کرد دلالت بدست آورد و مکارہ
حاصل کرد و قبائل مذکی نوشت و فرو دستاد
و گفت عمری آنست که در دامن خیال آنست و
در سر من سودای وصال تو در جان جای کرده این

سخن ترا شنودنی است و بر عاقبت خود بخوشی
 در حصر خاصه گفت با خلاصه بگویند در حرم بادشاه
 مان بچشم امامت باید مکرریت نه بدیده ضایعت
 ترا بادشاه اینجا برای این گذاشته است تا ما
 را از دیگران محافظت کنی نه آنکه هم خود بر طمع
 بسدی خاصه گفت من فوق عشق تو گشته ام و
 این تمنای من است که اگر بر دل متبادر من بحیث
 تا نزد ام کمر بندگی در میان بندم و اگر نه بخیله و بوی
 ترا از نظر بادشاه دور بنگارم و با انواع بلا متبادر گرام
 و صحت گفت من وقتی کار هوای نفس نکرده ام
 و دامن مقدس خود را هرگز ملوث نکرده اند
 در پیشه سیری چون تو سگی را نتوانم آوردن و باز سر
 این حدیث بر حرد خود را در محبت عمقا جل
 مساوی **قطره** کشتی جان عزیز کالائیت **مال**
 تا توان در بلا بنیندازی **مال** هست بازی این
 آن لیکن **مانا** مینت با جان خویش تن بازی **مال**
 چون بادشاه از مهم باز رسید خلاصه نفس **مال**

با پشاه از مهر جنس حکایت پرسید و پشاه
آن گفت که معیت حرم چیست خلاصه تقیه پشاه
در خماری انداخت و گفت از برای حرم ضد
آن کلبه است که لقمه نیاید پادشاه از همت
این سخن بلرزید و گفت زود گو که حال چیست
گفت بجز حکم فرمان پشی خفتن بر بام حرم رفتم
تا بحبس کنم ملکه را دیدم با طباخ نشسته
حکایت دوستی و دلفروسی خود میکرد که ای دوست
تو از سر زبانت و عشق من از جیم جان ازین
نوع کلمات می گفت و بنده استماع میکرد تا آنکه
بهر دو در خوابگاه رفتند و هم بستر شدند پادشاه
تا فتنه و کوفته در حرم آمد و خبر طباخ را او شنید
و ملکه را گفت ای خاکسار عذر بر تاج و تخت
من جز برزاجای دادی و بر بستر من محشی را از
کردی آن همه دعوی طهارت توجه شد و لاف
رهاوت تو بکار رفت زن گفت ای پادشاه
گفته صاحب غرض در حق من مشغول درین باب

تفحص شافی فرمای میدانم که این عبارات کجاست
 وزیر است یک ساعت بر کن تا من ز پایی خود
 ثابت کنم و احوال خویش روشن گردانم و ناپاک
 اورا مبرهن گردانم بادشاه بآب بروی نزد
 و گفت این پلید را از من دور کنند و سراو
 ببرید که او بکلمه مرا از راه نخواهد برد و بکلمه البیس
 من خواهد شد حاجتی پیش آیتاوه گو گفت
 مبرزگان ازین کشتن سووم داشته اند اگر اورا
 سستی کشتی باشد اورا ریشتری باید بست
 و در بیامانی رها باید کرد تا بکسکی و لشنگی عیلا
 خواهد گشت اورا ریشتری سوار گردانند
 شنید و در بیامانی رها کردند چند روز ستر در بیامان
 کشت تا گاه بر بر حاجی رسید و عافوزاری کرد و بفرمان
 خدای تعالی بنده های او شاد و او بر بر آن چاه
 فرو داد لوی و رستی موجود بود الی بکشید و طهارت
 بکرد و در نماز آیتاوه آری خون از خون هم فوئید شوند
 و از اعانت همه مایوس گردند کرم فرید کار پیش از اعانت

توانند کرد و فضل پروردگار نتوانند نمود **و** **م** **ن** **خ** **ش** **ج**
و تکیه صلی خداست **م** **ط** **ل** **ک** **ع** **ل** **ن** **ز** **ا** **ن** **و** **ا** **ن** **چ**
صلی تجاره چونکه در ماند **م** **ن** **ن** **ت** **ف** **ر** **ا** **د** **ر** **س** **ع** **ر**
او غیری **م** **ر** **و** **ز** **ی** **س** **ا** **ر** **ب** **ا** **ن** **س** **ل** **ط** **ا** **ن** **ک** **ه** **د** **ر** **ا** **ن** **ع** **ه** **م** **د**
لو و چند شتر کم کرده **م** **ط** **ل** **ب** **ش** **ت** **ر** **ا** **ن** **ک** **م** **ش** **د** **ه** **م** **ی** **ک** **س** **ت**
ناگاه بر سر آن گجاه رسید نو سیف روی دید در نواز
دلیتاده و از نو جمال او همه بیایان منور شده چون
از نماز فارغ شد ساکن پیش رفت و سلام کرد
گفت تو کیستی که در چنین بیایانی ساکن شده و در
چنین مقام مقیم گشته کونت من غور بام که مرا جا
ه **م** **ن** **ا** **ن** **د** **و** **ص** **ا** **ح** **ب** **ع** **ض** **ا** **ن** **ا** **ف** **و** **ر** **ک** **ر** **د**
سایبان گفت ای رابو وقت ای زبده زمانه اگر تو مرا
ببر آوری قبول کنی من ترا بخیرت سلطان **ا** **ل** **س** **ل** **ط** **ا** **ن**
برم نباید که درین تنهای افضی تو رسد و یادین یاد
بینی کسی فتنه تو میطوئو و زن گفت ای برادر این
کسی که بیاد از کار تو باشد و تقدس باشد او را بکس
نموان گفت و فرین کسی که ذکر پروردگار بود او را تنها

خواند و هو معلوم است که **قطره** کشتی ذکر حق اندیش است
 همچنین اندیش در کهنسک بود **یا** نتوان گفت بی کس
 و تنها **یا** هرگز از حق اندیش بود **یا** ساربان این
 و دامن او بوسید و بدعا مدد خواست بیشتر
 شد شتران همه بازمانت چون بحضرت سلطان
 السلاطین رسید **عز** و پر سپید شتران یافتی
 گفت یافتیم بوق دولت خردی و بدعا در آن
 زابده که درین بیابان ساکن شده است
 پس چندان ذکر او کرد و ضرور اهووس دیدن
 او شد **یا** اوست سلطان السلاطین در شکار
 بیرون آمد چون در آن بیابان رسید از شکر
 جدا شد با یک خادم بیرون آمد و بر آبت آن چاه
 رفت او را دید بر سجده نهاده و از تضرع و گریه
 در افتاده چون از سجده سر برداشت حسرت
 از اسب فرود آمد و استین و سجاده او بوسید
 و از دل بصد عاشق او شد **یا** بشک گاه از آنجا
 محظوم را ماهدیه بر فرستاد گفت آرزوی من است

که تو در کفاح شرعی در آئی تا مباحص است تو من هم هر
صالح میجو و بموافقت او هم در وجه فلاح کس است
موتراست و انکور از انکور رنگ کرد **مطرح** خسته
صحبت نکو بان حوی **اما** صافی از زرقه صفا یابند
بدیه بهیوی **بند** نکو **د** صحبت نکو ان کجا یابند
زن لغت من عورتی ام که دشمنان رقم بهمت **بند**
شیده اند مرابی کنه **فصاحت** و رسوا گردانند من
در کفاح بهرام ملکه ام و دختر وزیر خاصه ام ظلمی که
بهرام بر پدر من کرده است **سبع** اعید رسیده کل
زمان در شهر در آیم اما بشرطی که بهرام ظالم و جلا
مفتری را بحضرت حاضر آند تا من ناپکی خود را اظ
کم و ناپاکی ایشان باهر کردیم **عبد** صومعه شینم
دولت ترا دعا و ثنا گویم و سلطنت ترا قاوم
سلطان فرمود تا ر اهدر آدر شهر برزند و حضمان
حاضر کنند همچنان گردن خوین بهرام و صلوات بر حضرت
شاه آند شهر نایر آغاز کردید **انید** و آگاه **بند**
که یادت شاه باد **شاهان** تعالی و هفتس زمان مصالح **بند**

سلاطین داده است مظلومان و ظالمان ^{ملهو فان} ملهو فان
 الدین النار بوم الغرغ الدکر از برای اعانت مظلوما
 و رعایت ^{ملهو فان} ملهو فان امروز دختر حاصه مظلومه است
 شمار اجواب دعوی او میاید گفت دختر از بس بر آواز
 داد اول از خلاصه پرسید که او از من کدام معصیت دید او
 که مرا بدنام کرده است و همچنین دشمنی کام گردانید خسته گفت
 ای خلاصه او چه میگوید خلاصه گفت من نزد وی بی حج فاجسته
 ندیده ام و حج مقصیتی معاینه نکرده هر چه گفتم از تعلیم نفسا
 گفتم و تلقین شیطان و دختر گفت الحمد لله علی والک
 از باطل جدا شد و صدق از کذب باهر کشت خسته فرمود
 تا زبان او از قفا بیرون کشند تا بار دیگر که مستوره افتد
 و بر بخدراست مسلمانان ازینها مگوید پس گفت دیگر چه میگوید
 زابده گفت بهرام ظالم پدر من بیگناه کشته است
 او را بگریز آهین کوفته قصاص واجب است بفرمای
 سر او را نیز بریزند که از رعونت تا آسمان افراشته بود و چنان
 بگریز آهین مگوید خسته فرمود تا همنان کشند گفت دیگر چه
 خواهی زاهد گفت آن حاجت را که از راه مسلمانان خلاص من گو

بود میباید که در باب او اکر امی کنند و او را العالی و نهند
 خسر و فرمود تا چنان کنند آری که کرد که نیافت در عالم
 هیچ فعلی بی از مجازات نیست هیچ عملی بمیکاف
 نه و مالده نغافل عملیون اگر برام بیداد و خاصه
 ضربت آندید و اگر خلاصه بی رحم بیکناهی را مقیم کرد آید
 شربت آن چشید و اگر صاحب از راه شفقت بر مسلمانان رحم کرد
 او هم جزا یافت **طوطی** خسته تا توان سنکوی کن
 تاز رده رسا میبندد **طوطی** هر چه کس میکند زبیک و زبید
 هر از چرخ باز میبندد **طوطی** چون سخن اینچار استند با
 حسته اعاز کرد ای کد با یون هر تجر باکی و ممره طهارت
 بود که آن ملکه از چندان ستداید خلاص یافت و بر اعداء
 خود کامیاب گشت اگر ترا نیز این نیت و این نیت است
 تو هم از بکار زبان خواهی دید اما هر خبر بر اوقتی است **طوطی**
 از خطی جوانی خطی دادنی است و جوانی را از لذت **طوطی**
 بخشیدنی قبادروانی **طوطی** قبل توانها فان
 قصاری ما تره فماه **طوطی** گفت ای حسته عیش خود ضام
 مکن ز خبر و جانب دوست شو و منظر ماید را دریا **طوطی**

عد

خواست تا بچنان کند را بجه صومعه مصلوا را کند و حج همه
 معانی کتب در رفتن او توقف است **و طوطی** خست خواست
 تا رود آتش **ب** بوی غیبی که ز در غیبی کوس **ب** صبح از
 قفسش بشد مانع **ب** دشمن عانتهاست صبح خوشی **دستان**
 زاهد و زن او **د حکایت مرغ مفت را که در برهن**
ب محبت عاشق شدن و کشتن مرغ و از پر کشتن

شب پنجم چون مرغ آسمان کرد آفتاب در آسمان
 مغرب رفت و باز همین ماه در هوای مشرق برود کرد
 بادل خسته اطلب رخصت بر طوطی رفت طوطی را دید
 در بال تامل کرده و متفکر و در شسته پرسد که طوطی تو تراکم
 افواج شوق بی علمی و از طلاطم امواج عشق پیچری تامل
 و از بر چه باشی و متفکر و از بر چه کشتی **و طوطی** خسته **ب** نصیب
 عتافیت **ب** فراع البال او روجه گذر **ب** سیر که او سیرت
 در جهان عشق **ب** غم و اندیشه را بر وجه گذر **ب** طوطی خسته
 ای خسته نور فتن بر دوست کاهلی کردی فراوان **ب** خسته
 نمودی بی پایان که من امروز خوابی دیده ام لویی تو توی از
 سفر رسیده است خواجه خانه در خانه آمد تامل و فکر من **ب**

ناخن

آنست نباید که خواب من راست شود امروز فردا
شوتو پرسد و تو از روی دوست شرمنده مانی که زن زاید
از شوی خود شرمنده شد خسته برسد ایچگونه بود و طوطی
گفت در کتب اسرار و در صحف اخبار جن دیده ام که در
بنی اسرائیل زایدی بود زنی داشت و بر کی روزی طلب
نفع از خانه سرون آمد با مردی حال خود یار نمود و امر در
یک دست بگردم حلال داشت و در دست دوم درم حرام
گفت این بگردم حلال میستانی یاده درم حرام زاید همان
بگردم حلال بستد و روان شد صیادی خید و روش از آن
بگفت رنگ گرفته بود دست هر که میفرودت چون خرنه
در خانه میبرد و از دست را میگردم مرغ می جرت چشم ملی
میکنید خرنه بار می آورد و لبیاد و باز میسداد و صد شنیع
و بگره کرد صیاد زاید را میگفت این مرغ میخوری زاید گفت
بگردم حلال دارم اگر میسده می میخرم صیاد از آن مرغ چنان شک
نمود که لب را بجان دهد بگردم بستد و مرغ را بزیاد داد و او را
چون مرغ را در خانه او گردن او زانگی بود چون مرغ برید
زبان کشتاد و شنیع بنهاد آنها و گفت تو ایچ مرغی که تو

۲۶۲
در خانه از برای یاد آنه نسبت با کسکی چون مرغ سبیل
شده میطعم آن نان خواره زیادتی چه آوردی زاهدت
زراق مرغ و ماهی را بی رزق نخواهد گد است اما این
مرغ هم کاری دارد هم مرغ از دست ناکرد مرغ بال و پر
میفتانند و گوهر قیمتی از بال و پر او میفتانند و زاهد آن
خواهر را بست و در بازار رفت بقیمتی نیکو بفروخت مرغ
بیرید و جانب صحرای رفت در حال سموری مقاریج
گوهر دیگر بیایدی چنانکه زاهد بفروختن گوهر مشهور شد
و این را بدین واسطه مالی فاخر بدست آمد و سباب
زاهد آباد گشت **سطح** بخشه رزق را سببها دان **مانا**
بنیاشی تو بهر آن در در **ماه** چونکه وقتی رسیدی برسد مرغ
و ماهی سببش در **ماه** زاهد چون دید که کارخانه او سا
شد و اسباب کارخانه او پر در اخته گشت گفت زاهد
بدست آمد اکنون به ازین نسبت که قصد خانه کعبه کنم و
محرّم سعادت ابدی حج شوم ز ترا وصیت کرد باید که در
غیبت حجاب باشی که بیجان باشن زنی مصلحت از خانه
بیرون نیایم و بر بام و در چرخ زوی و مرغ سپر بواجی

وایشان را ضایع کنی و جابج کنی گذازی این بخت و
 پروا آمد و ندانست که عورت زشت را صحبت
 ناصحان مانع نشود و وزن بدر اضع شوی زاجر کرد
نظر بخش در زنان نباشد **ش** مرد و احوال شان عیان
 چه کند **باز** نگار را از آنها دان **ک** کو کعبه کند هر که کند
 روزی زن زاهد جانب بازار میکند صراف که خوب
 صورت دید شیفته سکه او شد مهر او صره حیا برداشت
 و بر صراف چه بچام کرد و از حال عشق خود باز نمود و او را
 با آمدن و رفتن اجازت داد چون صراف قلب القاب
 صره کرد هر روز میاید و از نفقه او منفعت میکرد **ب**
 صراف که رسید تمامش اندین معال حال دروش
 بود دید کار شمار خسته شد و اسباب شمای برداشته
 گشت زن گفت تا این دولت و غنیمت و ثروت **ب** از
 دولت این غنیمت است **ص** صراف **ا** دوستی بود حکیم **ب**
 یکروز ذکر آنج **ص** صراف **ب** با او کرد و از قصه غنیمت و ثروت
 زاهد باز نمود حکیم گفت در فرج هفت رطل لطافت وینا
 بسیار است و خاصیت و خواص بسیار کند **ص** صراف **ب**

رنگ است صراف
 هفت

است **ب**

است هر که مرا بخورد عاقبت پادشاه کرد
 و البته صاحب بخت شود مرا و آنچه با خود گفت
 مرا امروز خوردن این مرغ ممکن است اگر هم
 بخوردن بر سر می شود چه باشد و اگر هم بواسطه مرغی
 می مرغ کردم چه زیان دارد چیزی روز خود را از آن
 زن باز داشت و از آمدن و شد اتفاقا کردن
 سر اسیمه و دیوانه کشت و جهان روشن در
 چشم او هفت زنک نمودن گرفت کسی را بر
 صراف و زن تاد که سبب اعراض صیت بود
 اتفاقا چه صراف گفت مرا حرص خوردن مرغ
 هفت زنک میکند اگر این مرغ بسمل کنی و مرا
 بگوشت او مهمان داری من مهمان تو شوم
 زن گفت روشنای خانه من این مرغ
 است و ثروت من بواسطه این جانور است
 و بیغمت خود را چگونه تو ام کشت و از کوه
 او چگونه مهمان توان داشت من در همه عمر
 کار نیکم و هرگز کرد این از لهاب نکردم چون

روز یکدست عشق غالب شد و شوق جالیت
بضرورت بران رضا و ادعای کج باید وزن
مرغ هفت رنگ را بسمل کرد و ایله پر که می پخت
پرک کسیتن گرفت که این مرغ چری مرابده
دایه همان سراو بدان پرک را چون مرغ کینه
پیش صراف آوردند صراف بر آن مرغ ندید و
شید که سراو پزاهد خوردالتن در سینه
صراف افتاد کانه هفت رنگ لکنت و بیم
از خانه پروان آمد حال با حکیم باز نمود حلیم گفت
تخیل نوان برد و سعادت کمبوه دست آن توان
اورد اما یک صیلاست و آن نسبت کسی که سر
مرغ خورده است اگر کسی سر آن کس خورد او
هم عاقبت با دشا کرد و البته به شاه شهتاه شود
زن پیغام کرد که سبب چشم تو صیت و موجب
عصمت تو چه من از برای رضا تو آن مرغی را
بگشتم و خانه خود تک و تار یک کردانیدم اگر
بی تو بوعلم من سراو دیگری خورد مرادین چه

گناه است مرغ عرض بلینت لبر او مطلوب بود
 این زمان چون سر آن مرغ سینت کسی که سر او خور
 است اگر سر او سری و برای من پیری من نجات
 توایم و اگر نه سر خود گیرم زن او بریده ماد بر بدن
 بر سر راضی شد سجان الدد شهوت ابدانی بر
 خلق چهار کرده است و علو نفسانی کار تا کار
 ساینده **قطره** بخشی شهوت التیبت طهیت
 چه جگرها که نوکباب شده است ای بسا خا
 کرنی شهوت **با** همچو دطها و ما خراب شده است
 دایه لبر چون دید که مادر بر بدن سر سپر راضی شد
 گفت دین خانه مرغ بهفت زن کسی که به از لبر بود
 چون انرا از غلنه شهوت بلبشت و بکشتن
 او افسوس نیاید بکشتن این لبر هم افسوس خواهد
 آمد دایه لبر را بستد از آن سحر رو ن شود
 در شهر دیگر رفت و در آن عادل با و شاه بود
 جو از آن سحر او بود آن گرفت لبر غنوتی بجد
 باغت رسید و لغایت مودت شد و از

حد مبارز و دلاور خاست و این از برای او ای
بخرید و او هر روز شکار میرفتی و صیدنی اندازه می
آوردی روزی از شکاری آمد زید و لور را دشتا
باغی بود انجا فرود آمد از دور با دختر تاد شاه
طلاقات شده هر دو شیفته یکدیگر شدند روزی
دختر تاد شاه او را بر خود خواند و گفت از اینجا
چند روزه راه مرغزاری است که اسپان پدر
من انجامی چرند انجا از دری سهمناک است
که بدیم آدمی را فرود می برد و در آن مرغزار گمان
شده است و بیم او کسی انجامی تو اندرون
چندین مبارزان و دلاوران انجا رفته اند همه
کشته شده اند پدر من گفته است مگر که این
از در را بکش من این دختر تد و دهم اگر این
شرط پدر من نمی بودی من او را بدان او روم
که مرا بتو ادی لپرزاهد کوفت که مار کشتن چنان
کار است و رفته سجدن چند مهم انیک
روم و سران از در می آرم دختر گفت زنهارا

حبارت نکنی و این امتحان نمایی که گشته سنی
 و من هم از مشاهده تو باز نام روز دیگر خون از در
 سهمناک افتاب از سوراخ مشرق سر بر کرد پر
 زاهد جان ب مرغزاری که آن اثر در بود روان بشد
 در اثار راه وزیر مملکت اورا بید و کف تو
 کیستی و کجا میروی گفت من اینجا عرض اما شنید
 ام که باد شاه راناری اثر در می تراجم شده است
 و مرغزار اورا فرود گرفته من میروم ما اورا بشم
 و این مهم ازین باد شاه بردارم وزیر گفت مگر تو
 سر مرغ هفت رنگ حوزده که مثل این دلای
 میکنی و شنید این حبارت میماید ای جوان با
 کرد که دفع این بلا کار تو نیست و قلع این غنا حد
 توه جوان شنید و در آن مرغزار رفت اتفاقاً این
 ساعت آن اثر در یک اسمی درست را فرود
 بود و در خواب شده پسر زاهد تری چند زهر آلوده
 بروی زد و چنانکه آوز کار مانده پیشتر شد مر اورا
 ببرید و در کوی پنهان کرد است خود را همانجا اندر

و بر یکی از آن اسبان بادشاه شوار شد و در شهر
آمداری چون رفیع یکی قریب شود و در هنگام قلع یکی
بزرگ کرد و بلی چون نمرود به لشکر هلاک شود
والشی چون فرعون یا فی مضمحل گردد و اگر انجمن آن
مار را موری چگونه تواند گشت و انجمن عمری را
ادمی چگونه هلاک تواند کرد **قطعه** بخشی کار بسته
و قسمت **ما** وقت او س که او نباشد **تک**
چون نخواهد قضا کند کاری **ما** مار کرد و بدست مور
هلاک **ما** روز دیگر **ما** بهر باد شاه رفت و
من این خدمتی کرده ام و انجمن از دردی رفته
و از برای زباید است خود را همانجا که شسته ام
و اسپه و دیگر از آنجا آورد و زبسن از آن بر باد
آمده بود از حال او خبر کرده مادشاه و وزیر گفت
این همان خوان باشد که تو گفتی و حکایت از قحان
او میگرددی گفت همین است پس مادشاه
در آن مفرار رفت از دردی گوه بگردید گشته
انانی سر گفت ای جوان بر این چه شد گفت

کوی سپیان کرده ام نباید که بس دگر بر دور تو
 آید و بگوید که آور امین کشته ام پس انز انبند
 و شش بادشاه آور و بادشاه بر سهامست او
 افزین کرد و بر جر امت او بخین نمود و در انجا بود
 فارغ بار گشت پسر زاهد گفت بادشاه را وعده
 بود که مهر که نرا حمت این دور بکند من دختر خود
 بدو دهم و من خود خدمت کرده ام بادشاه
 را بر وعده وفا می باید کرد الکریم اذ او وعده وفا
 قطع کجشی وعده را وفا میکند از تو نماند طی
 حقا کردن **سینت** چون نشه کریان بس **عده**
 خویش را وفا کردن **بس** بادشاه یا بزرگان
 حضرت مشورت کرد که من **انجمن** وعده کرده
 ام ظاهراً آن جواب لایق این کار در حوز این
 مصلحت نماید اما از ناظن معلوم سینت و بمندریم
 که اصل ولست او از اوج مهتری است دیار این
 کتوری همه گفتند خالی لطاهر ار استه دار در چیدن
 گاه است که ما اورانی بنیم که هیچ وقت از چرخا

حصه

معاینه و مشاهده شده است که برخواست او
شاهد بود و برداشت او حالکی باشد ماه جوزین
مشرقی باید داد او را البرق و دامادی مشرف نماید
کرد با دوشاه و حضرت خود داد او را نایت مطلق
خود کرد و ایند چون با دوشاه ازین عالم در این عالم
کوچ کرد و از منزل خاک در کشور پاک رفت با دوشاه
بد و سپرد اثر خاصیت مرغ هفت رنگ ظاهر
شد آری در هر جزئی خاصیت نهاده اند و خصوصاً
بخشیده آندنی شبه **طوطی** کشتی از خواص منکره
هست در روی و قومی و تمیزی **خاصیت** است
در همه **اشیاء** **لعبت** منیت در همه خلق خجری
بعده به بهانه شکار بر روی آمد و در شهر خود رفت
که پسر زاهد و مادر بد بخت او بودند اشیا را کج
و گفت من شنیده ام که وقتی مرغی هفت رنگ
و اشتهای آن مرغ هنوز زنده است باینه زاهدت
وقتی مرا اتفاق سفر افتاد و در غیبت من از مرغ
بگردی که داشتم که با آن مرغی بسی و بسنگی در

با وجودی گرفته بود از فرقت آن مرغ پسر هم مرد دایه
 آن پسر از غایت مهر و شفقت بجزخواست او
 یک ساعت نتوانستی ماند بعد مردن آن پسر چند
 روز اندایه هم مرد و پادشاه گفت ای زاهد اگر
 این ساعت اندایه را به منید بشناسید گفت
 غالب و ظاهر آنست که بشناسم دایه از پس ده
 بیرون آمد و در پای آن زاهد افتاد زاهد حیران
 و متفکر شد و بازن خویش آغاز کرد ای زن مجاور
 عورت غدار تو میکفتی که دایه مرد و رحمت خود
 ازین عالم در عالم دیگر روزنده چگونه شد نباید
 حال پسر و آن مرغ هفت روزه هم چنین بوده باشد
 پادشاه در حال از تحت فرود آمد و در پای زاهد
 افتاد و گفت من آن پسر مرده شنایم و این دایه
 همان دایه است پس ما جبراکد نشسته و خیمت ما در
 کشتن مرغ و قصد کردن بر او هم باید پذیرد گفت
 و صرف بچه بدر روز که بچیل میجو است که خبری
 شود او را بچهار سوئی بازار سنکسار کرد و زن

زاهد از روی زاهد و پیر خود چنان شرمنده شد که هیچ
کس را درین جهان این چنین شرمندگی مباد **قطع**
خسته شرم خلق را بدیابد **ما** کیت کو دیده ریزه دارد
زان عملها که شرم آورد باز **ما** هر کس را خدا نکرده دارد
طوطی چون سخن اینچا رساند نگهسته اعجاز کرد ای که ما کو
میرسم نباید که شوئی تو از سفر زبند و تو از روی شوئی
چنان شرمنده مانی که زن زاهد از روی شوئی شرمنده
ماند پیش از آنکه هیچ بی شرم ندیده است و شوئی تو از
سفر زبند است بر خرو جان و ثاق دوست
و شرم خسته در استعداد وقتن نو بد که شوئی او بر در
آمد و غوغاء از غلامان و کترکان برخاست که خواست
خانه رسید و میمون از سفر دریا باز آمد خسته کجا ضرورت
پیش شد خوش نایابش در یای شوئی افتد این
زمانی پیش قهص طوطی رفت و از حال ماضی گفتی کرد
گرفت طوطی گفت در غیبت تو خدمتی کرده ام که هیچ
وقتی تکس این خدمت نگردیده است شهید ترا از
مرا حمت ندیس مانع شده ام و کل ترا از دستمال

۷۰۲
او بایش نگاه داشته ام اگر شکر آن مر ازین
قحفص آزاد کنی کفایت گشته بگوید و سرگشته
عجیب باز نایم میمون عهد کرد که محمان کنم طوطی
عاشق شدن محبت و بزمین زدن مشارک و خود را
باز داشت هم باز نمود و گفت ای خواهر بنجاه دو
است که اورا بچیده و تدریس و بدیدم و تزیین نگاه داشته
و چشم برآیدن تو سنا ده الحمد لله که رج چندین
من ضایع نشد و اورا سلامت بهورساندم و اکنون
چنانچه دانی و توانی اورا نگاهدار و مر ازین زندان
خلاص ده اگر آدمیان مثل اریطالیف اند که من میان ایشان
بودم نتوانم میمون ازینکی حلال و خواری او بسیار
الطاف نمود و طوطی را از آن قحفص آزاد کرد و محبت را
کردن بر خود سر برآشید و حابه صوفیان بهوشید
و اندرون صومعه رفت و لطاعت و عبادت ربان
مشغول شد بعد هیچ وقت ذکر زنی نکرد و نام عورتی
بر زبان نراند و مردانه وار بر بسیت حق سبحانه و تعالی
هم را تو صومعه عبادت بدید که اعظم الاعمال انسانی است

بصرف رسانند و آنرا کنند الموقوف هو الدوال تمام
عبد اللطیف جهان در رنگ شب شد ای برادر
مکش بر روی وقت خنجر خادیر ز اشک خویش اندر آغوشش
چون کیمیاچی در خواب خوشش

ترا خوابی سپیدی خسانه	بسیافانه های خوب دارم
حکایت های بس من خوب دارم	ملکوش دل شنود در دانه
ملکوش تو چند افسانه من	جهانی از هر یک باره مضبوط
حکایت در حکایت که در بوط	مرا امروز طلکی رنج ساز است
حکایت های من دور در آرزو	عروس فضل را پیرایه داده
ندیمانرا قوی سرمایه داده	عجب افسانه است امروز عالم
زمن افسانهها ماده بعالم	جهان را تا هفت یاری
ششم را وقت بیداری مانده است	بیا شد مکه زبال در دست راست
که ز افسانه خیزد خواب راحت	ملکوش هر که این افسانه بیا شد
شود دهوشیار کردیوانه باشد	بس افسانهها دارم بشستم
که آنرا مستمع و الله اعلم	اگر میبایدت زین کل سینه
نخواهد یافتن چون من سینه	بیا شنود زمن افسانه چند
مکن در گوش جان در زده اند	چه گویت ای که هوشیاری مانده است

تمام صحیح بیداری نماند است عنان افسانه ای نخستین
 یکی در درامن بیداری نیز دلی بیدارم نیست خالی
 بیاد خواب شو این لحظه جان زهر کبوی شب دارم
 برای خواب خوش افسانه دارم حکایت های من دلها بود است
 چمن افسانه گوش کز شنوده است جهاد دارم درین کنج دل افروز
 یک افسانه ازین صیدش که از اگر من بربیب دیوانه بودم
 چه شبها من درین افسانه به پیش هر که این افسانه گویند
 نامست از من دیوانه گویند به برده گفت درم هر کوی یویان
 اگر چه بود اند افسانه گویند دنی از کونه هر کس از کس است
 چمن افسانه وقتی کس گفت رجوت بخصمده سی بود است
 که من افسانهها کردم ولی افسانه کبر خواب گفتن
 مرا هم قصد میباشند بخت ضایح شد افسانهها گفت
 وزان افسانهها در خون نمت نام شد هر کتاب
 ما پشت نالیم سبت چهارم بهر رمضان المبارک صالحه مطابق سبت
 ۱۱۱۹ هجری رابع الحروف سیر رساله بناوه چون بهو احار آد در کرکه جابو
 تمام شد

در افسانهها در افسانهها
 در افسانهها در افسانهها
 در افسانهها در افسانهها
 در افسانهها در افسانهها

270

0.00.00

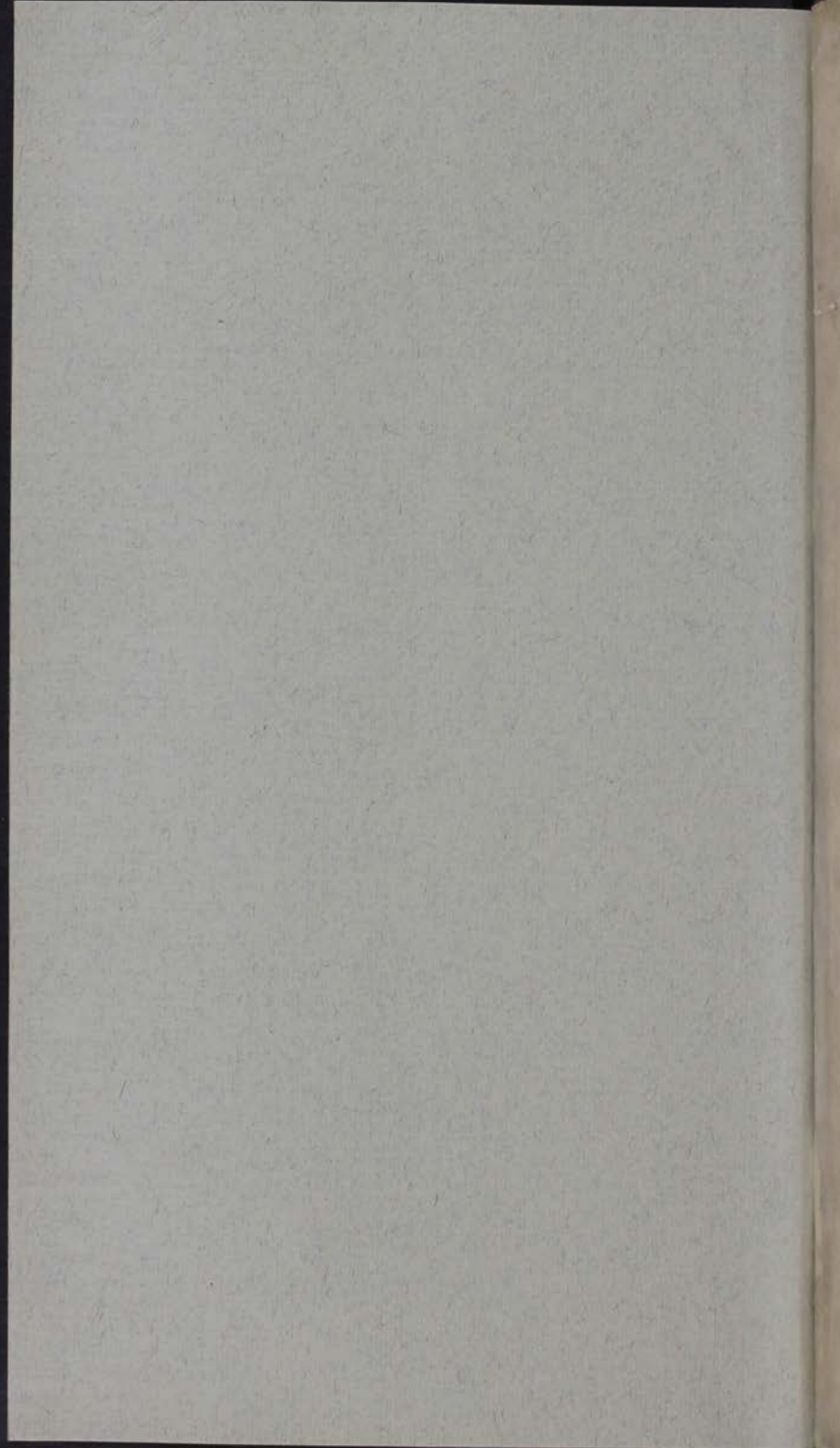

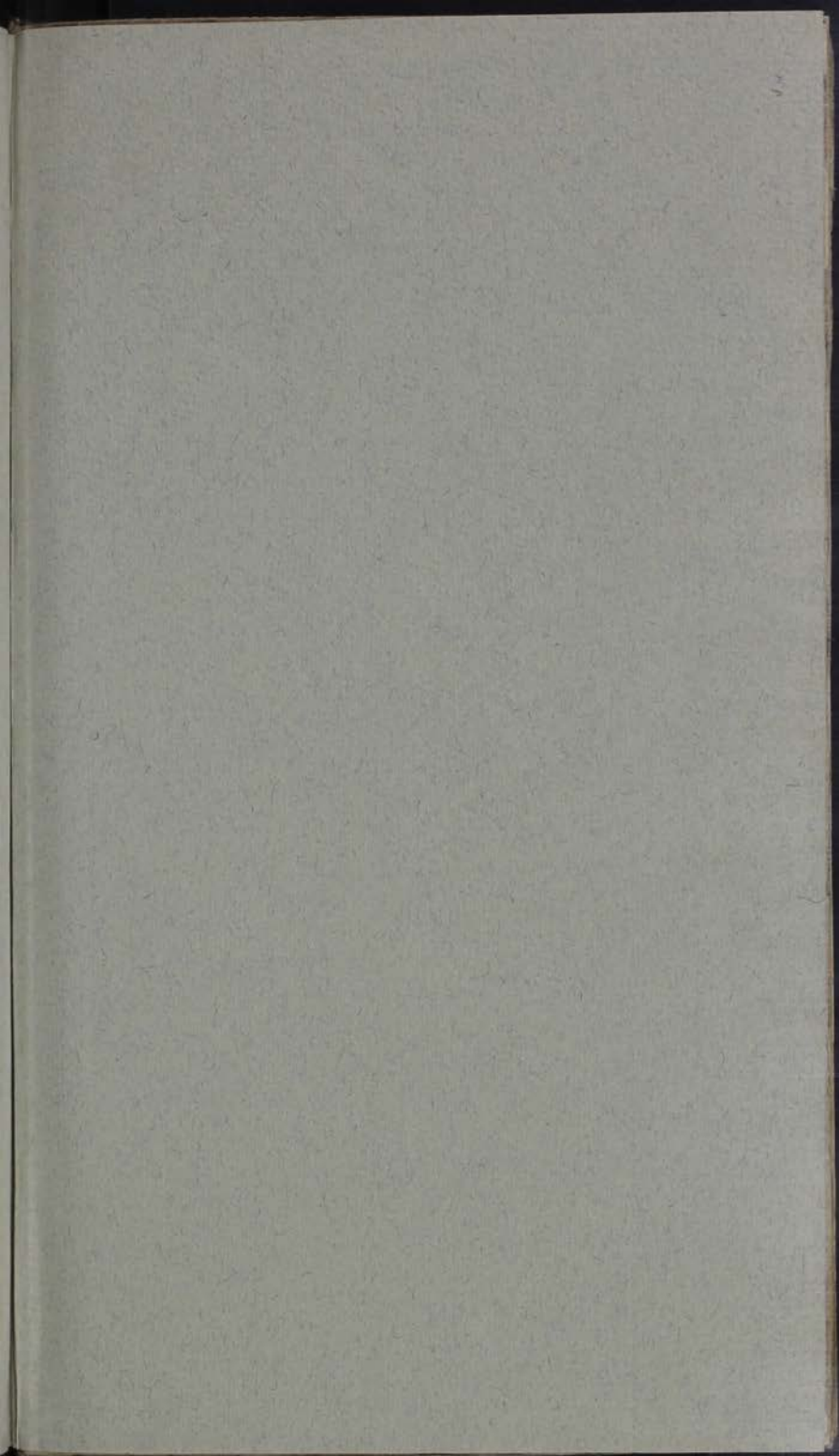
Perasa 0.60.

Tales of a Parrot

Peru

Digitized by the Library and Information
Centre of the Hungarian Academy of
Sciences

